ALMANAK VOOR 1906

V.V.
K. 815
Pl. F

AANGEBODEN AAN

de Bibliotheek van de

Technische Hoogeschool

DOOR DE COMMISSIE TOT REDACTIE VAN
DEN DELFTSCHEN STUDENTEN ALMANAK
VOOR 1906.

W. Roothuls Altes

President.

J. Talkema Hoen

Secretaris.

A

DELFTSCHE STUDENTEN-ALMANAK.

Dr. S. Mogilewsky?

DELFTSCHE - STUDENTEN-ALMANAK VOOR HET JAAR NEGENTIEN-HONDERD-ZES.

UITGEGEVEN BIJ J. WALTMAN Jr. TE DELFT.

TECHN
HOOGESCHOOL
DELFT

INHOUD.

KALENDER.

	Bladz.
Kalender	9
Verjaardagen Koninklijk Huis	21
Gedenkdagen	22
Kerkelijke Feestdagen	29
Eclipsen, Paaschtafel	30
De voor het bloote oog zichtbare planeten	31
Schijngestalten der maan	33
Tabel op- en ondergang der zon	35
Posterijen, Telegraphie, Telefonie	37
Titels en praedicaten	46

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Commissiën in het Corps	51
Erkende Corpsvereenigingen	56
Gezelschappen	63
Studentenbladen	69
Vervolg op de geschiedenis van het D.S.C. (1904—1905)	71
Jaarverslagen der vereenigingen en gezelschappen	106
In memoriam W. J. S. de Kanter	159
In memoriam A. L. J. Breebaart	163
In memoriam A. Gotschalk	165
In memoriam S. J. C. Dunlop	167

TECHNISCHE HOOGESCHOOL.

College van Curatoren der T. H. S.	171
Eenige feiten uit de geschiedenis der Polytechn. School en Technische Hoogeschool	173
Rede van den Rector Magnificus ter gelegenheid van de plechtige opening der Technische Hoogeschool	181
In memoriam Dr. (Th.) H. Behrens	223
In memoriam Dr. J. L. C. Schroeder van der Kolk	233
Examen B Commissie	237
Uitslag	239
Commissieverslag	243
Examen C Commissie	247

Bladz.

Uitslag 250
Commissieverslag 254
College van Curatoren der T. H. S. 267
Rector Magnificus, Secr. v/d Senaat, Hoogleeraren 268
Buitengewone Hoogleeraren, Lectoren, Assistenten 271
Bedrijfsingenieur-Conservator, Bibliotheek 274
Administratie, Beambten, Bedienden 275
Uittreksel Wet H. O., Besluiten betr. T. H. S. enz. 277

MEDEDEELINGEN DIE VOOR DEN AANSTAANDEN I. OF T. VAN BELANG KUNNEN ZIJN.

Inlichtingen 303
Verschillende vereenigingen 305
Repetitoren 320

MENGELWERK.

Dispuutgezelschappen 325
Lentemorgen 340
Zomerdag 341
Herfstnacht 342
Excursie 343
Minnezang 357
Arme Student 361
Hoogwacht 363
Herfst 376
Melancolia 377
Versteeningen 378
Kerktoren 380
Van liefde 381
Extaze 382
Herfstzon 383
Zondagseind' 384

VARIA. 389

NAAMLIJSTEN.

Ingeschrevenen aan de T. Hoogeschool, Leden v/h D.S.C. 403
Ingeschrevenen a/d T. Hoogeschool, Oud-Leden „ „ 431
Ingeschrevenen a/d T. Hoogeschool, Niet-Leden „ „ 438
Totaal der ingeschrevenen 452

KALENDER.

JANUARI.

1	Maandag.	Nieuwjaar.
2	Dinsdag.	
3	Woensdag.	
4	Donderdag.	Oprichting Delftsche Academie.
5	Vrijdag.	
6	Zaterdag.	
7	Zondag.	
8	Maandag.	Stichting Athenaeum. (1632)
9	Dinsdag.	
10	Woensdag.	
11	Donderdag.	
12	Vrijdag.	
13	Zaterdag.	
14	Zondag.	
15	Maandag.	Oprichting U. L. I. (1886)
16	Dinsdag.	Prof. Treub — Antithese.
17	Woensdag.	
18	Donderdag.	Foto-wedstrijd.
19	Vrijdag.	Prijsvraag S. W.
20	Zaterdag.	
21	Zondag.	
22	Maandag.	
23	Dinsdag.	
24	Woensdag.	Interac. Schaatsenwed. Waterballet.
25	Donderdag.	
26	Vrijdag.	
27	Zaterdag.	
28	Zondag.	
29	Maandag.	
30	Dinsdag.	
31	Woensdag.	

FEBRUARI.

1	Donderdag.	Installatie Hockey-bestuur.
2	Vrijdag.	
3	Zaterdag.	
4	Zondag.	Oprichting G. S. C. (1815)
5	Maandag.	Opr. „Vrije Studie." (1862). Voetbal-wedstrijd Delft-Amsterd. 17-0. Zelfs Gijs maakt 2 goals.
6	Dinsdag.	
7	Woensdag.	
8	Donderdag.	Opr. Leidsche Hoogeschool. (1575)
9	Vrijdag.	[„Gij spuwt mij, gij kunt niet anders
10	Zaterdag.	Ik spuw U niet, ik kan ook niet anders.]
11	Zondag.	
12	Maandag.	
13	Dinsdag.	Opr. „Practische Studie". (1894)
14	Woensdag.	Brand Soc. Phoenix. (1876)
15	Donderdag.	
16	Vrijdag.	Vergadering Senaten in Groningen.
17	Zaterdag.	
18	Zondag.	
19	Maandag.	
20	Dinsdag.	
21	Woensdag.	Dr. H. de Vries op de Leeszaal [met Stenografie „Groote".
22	Donderdag.	
23	Vrijdag.	
24	Zaterdag.	Oprichting „I.G.O.V." (1890). J. C. Dijxhoorn leest over brandspuiten (1882).
25	Zondag.	Oprichting „Gothiek". (1889)
26	Maandag.	Berlage over de waarschijnlijke ont-
27	Dinsdag.	[wikkeling der Architectuur.
28	Woensdag.	
29	Feestdag.	Prof. J. van R. kleedt zich in toga.

MAART.

1	Donderdag.	Opr. Societeit Phoenix. (1847)
2	Vrijdag.	
3	Zaterdag.	
4	Zondag.	
5	Maandag.	
6	Dinsdag.	
7	Woensdag.	[Oprichting Odin. (1848). J. C. D.
8	Donderdag.	leest verder. (1882)]
9	Vrijdag.	
10	Zaterdag.	Eerste steen Soc. Phoenix. (1877)
11	Zondag.	
12	Maandag.	
13	Dinsdag.	
14	Woensdag.	Rembrandt besproken door Hofstede
15	Donderdag.	[de Groot.
16	Vrijdag.	
17	Zaterdag.	Opr. Utr. Hoogeschool. (1636)
18	Zondag.	
19	Maandag.	
20	Dinsdag.	Van Hamel op Vrije Studie.
21	Woensdag.	Diësrede. De Maagdelijke receptie.
22	Donderdag.	[Opr. v.h. D.S.C. (1848) Optocht. Coll.
23	Vrijdag.	Een P... houdt zijn hoed op. Opr.
24	Zaterdag.	Weerbaarheid. (1890)]
25	Zondag.	
26	Maandag.	
27	Dinsdag.	Woede van den Commandant.
28	Woensdag.	
29	Donderdag.	
30	Vrijdag.	
31	Zaterdag.	

APRIL.

1 Zondag. Installatie Almanak Redactie. In
2 Maandag. ☽ [keurig rokje maar een uur te laat.
3 Dinsdag. Cats waar heb jij van morgen gezeten?
4 Woensdag. Leven, Kunst en Mystiek-Brouwer.
5 Donderdag. Florimont van Duyse.
6 Vrijdag.
7 Zaterdag.

8 Zondag. ☺
9 Maandag.
10 Dinsdag. Kroegvergadering. Strijd der
11 Woensdag. [elementen.
12 Donderdag.
13 Vrijdag. Oprichting „Laga". (1876)
14 Zaterdag.

15 Zondag. ☾
16 Maandag.
17 Dinsdag. Interacademiale schietwedstrijden
18 Woensdag. [op „Ockenburg".
19 Donderdag.
20 Vrijdag.
21 Zaterdag.

22 Zondag.
23 Maandag. ●
24 Dinsdag. Eduard had 52 jaar aan de P. S.
25 Woensdag. [kunnen zijn.
26 Donderdag.
27 Vrijdag.
28 Zaterdag.

29 Zondag.
30 Maandag.

MEI.

1	Dinsdag.		
2	Woensdag.		
3	Donderdag.		
4	Vrijdag.		
5	Zaterdag.		Tentoonstelling op de Soc. Ph. [Heyenbrock.
6	Zondag.		
7	Maandag.		
8	Dinsdag.		
9	Woensdag.		
10	Donderdag.		
11	Vrijdag.		Uitvoering Apollo. Strijkkwartet
12	Zaterdag.		[„Bohm".
13	Zondag.		
14	Maandag.		
15	Dinsdag.		Begin Examen B_2.
16	Woensdag.		
17	Donderdag.		
18	Vrijdag.		Donderdagavond. De werktuigkun-
19	Zaterdag.		[digen vieren feest.
20	Zondag.		
21	Maandag.		
22	Dinsdag.		
23	Woensdag.		
24	Donderdag.		
25	Vrijdag.		
26	Zaterdag.		
27	Zondag.		
28	Maandag.		Varsity. H. ter Horst wint skiff-
29	Dinsdag.		[nummer.
30	Woensdag.		
31	Donderdag.		

JUNI.

1 Vrijdag.
2 Zaterdag.

3 Zondag.
4 Maandag.
5 Dinsdag.
6 Woensdag.
7 Donderdag.
8 Vrijdag.
9 Zaterdag.

10 Zondag.
11 Maandag.
12 Dinsdag.
13 Woensdag. Opr. „Debating Club" (1865)
14 Donderdag.
15 Vrijdag. Uitslag Examen B.
16 Zaterdag.

17 Zondag.
18 Maandag. Triton. Oude Vier - Twee - en Acht
19 Dinsdag. [gewonnen. Jonge vier 2e prijs.
20 Woensdag.
21 Donderdag.
22 Vrijdag.
23 Zaterdag. Oprichting T. S. K.

24 Zondag. Oudshoorn. Oude vier en acht
25 Maandag. [gewonnen.
26 Dinsdag.
27 Woensdag.
28 Donderdag.
29 Vrijdag.
30 Zaterdag. Begrafenis Academie. (1864).

JULI.

1	Zondag.	Sticht. P. S. (1864)	
2	Maandag.		In die 41 jaar en een dag of negen.
3	Dinsdag.		
4	Woensdag.		
5	Donderdag.		
6	Vrijdag.	Uitslag Examen C.	Is de P.S. eigenlijk heelemaal hetzelfde gebleven.
7	Zaterdag.		
8	Zondag.		
9	Maandag.		
10	Dinsdag.	Sticht. T.H.S. (1905)	Van Buggenum [te paard.
11	Woensdag.		
12	Donderdag.		
13	Vrijdag.		
14	Zaterdag.		
15	Zondag.		
16	Maandag.		
17	Dinsdag.		
18	Woensdag.		
19	Donderdag.		
20	Vrijdag.		
21	Zaterdag.		
22	Zondag.		
23	Maandag.		
24	Dinsdag.		
25	Woensdag.		
26	Donderdag.		
27	Vrijdag.		
28	Zaterdag.		
29	Zondag.		
30	Maandag.		
31	Dinsdag.		

AUGUSTUS.

1	Woensdag.		Niets.
2	Donderdag.		
3	Vrijdag.		
4	Zaterdag.		
5	Zondag.		
6	Maandag.		
7	Dinsdag.		
8	Woensdag.		
9	Donderdag.		
10	Vrijdag.		
11	Zaterdag.		
12	Zondag.		
13	Maandag.		
14	Dinsdag.		
15	Woensdag.		
16	Donderdag.		
17	Vrijdag.		
18	Zaterdag.		
19	Zondag.		
20	Maandag.		
21	Dinsdag.		
22	Woensdag.		
23	Donderdag.		Opr. Gron. Hoogeschool. (1614)
24	Vrijdag.		
25	Zaterdag.		
26	Zondag.		
27	Maandag.		
28	Dinsdag.		
29	Woensdag.		
30	Donderdag.		
31	Vrijdag.		Niets.

SEPTEMBER.

1	Zaterdag.	
2	Zondag.	
3	Maandag.	
4	Dinsdag.	
5	Woensdag.	
6	Donderdag.	Inschrijving Groenen.
7	Vrijdag.	Inschrijving Groenen.
8	Zaterdag.	Hellingshoek tafel grooter.
9	Zondag.	
10	Maandag.	
11	Dinsdag.	
12	Woensdag.	
13	Donderdag.	
14	Vrijdag.	
15	Zaterdag.	Nini Buffet.
16	Zondag.	
17	Maandag.	
18	Dinsdag.	
19	Woensdag.	
20	Donderdag.	Kegelconc. zonder 1e-jaars grapjes.
21	Vrijdag.	Garden-Party op O. D. 37.
22	Zaterdag.	
23	Zondag.	Laga Groenen-Race.
24	Maandag.	
25	Dinsdag.	Odin.
26	Woensdag.	Apollo. Kist gaat spreken.
27	Donderdag.	De groentjes doen pleizierig.
28	Vrijdag.	Opv. Groenentooneel. Olienootjes.
29	Zaterdag.	Inaug. Serenades. De Roodgemutsten toonen zich Vervloe„k"t barmhartig.
30	Zondag.	Rijjool. „Gezellig rijjool-diner o. d. [Soc. Phoenix." Delftsche Courant.

OCTOBER.

1	Maandag.	Installatie Hockey mislukt.
2	Dinsdag.	
3	Woensdag.	
4	Donderdag.	Wederom mislukking Inst. Hockey.
5	Vrijdag.	
6	Zaterdag.	Uitslag Liederen-concours S. W. [Niet zoo kwistig met je prijzen.
7	Zondag.	
8	Maandag.	Eerste jaar wordt gedonderd, hoed [af en jas uit.
9	Dinsdag.	
10	Woensdag.	Opr. D. S. Tooneel (1881)
11	Donderdag.	Opr. D. S. A. F. V. (1891)
12	Vrijdag.	Protest van een letterkundig verzen-
13	Zaterdag.	metselaar op uitslag zie 6de dezer. 1e-jaars-kroegjool zonder 1e-jaars.
14	Zondag.	Waarom is de consumabel nu boven?
15	Maandag.	Opr. Amst. Gem. Universiteit. (1877)
16	Dinsdag.	
17	Woensdag.	Hockey Bestuur verhinderd.
18	Donderdag.	
19	Vrijdag.	Voor een grapje zie men vorige [Almanak.
20	Zaterdag.	
21	Zondag.	
22	Maandag.	Inst. Hockey uitgesteld.
23	Dinsdag.	
24	Woensdag.	
25	Donderdag.	Hockey Best. kan niet geinst. worden.
26	Vrijdag.	
27	Zaterdag.	Onderlinge wedstrijd van Laga.
28	Zondag.	Wederom mislukte poging Hock. Best.
29	Maandag.	
30	Dinsdag.	
31	Woensdag.	Verhouding oude en nieuwe Best. Hockey gespannen.

NOVEMBER.

1	Donderdag.	☹ Nieuw Hockey Bestuur in wanhoop.
2	Vrijdag.	
3	Zaterdag.	
4	Zondag.	
5	Maandag.	Oprichting D. S. V. V. (1889)
6	Dinsdag	
7	Woensdag.	
8	Donderdag.	
9	Vrijdag.	☾
10	Zaterdag.	Merwe (1890). Velocipède C. (1885)
11	Zondag.	Dodo of Dronte. (1891)
12	Maandag.	
13	Dinsdag.	
14	Woensdag.	
15	Donderdag.	O. K. W. en G. D. U. (1894)
16	Vrijdag.	●
17	Zaterdag.	
18	Zondag.	
19	Maandag.	Civ. en Bouwk. Leesgezelsch. (1893)
20	Dinsdag.	
21	Woensdag.	
22	Donderdag.	
23	Vrijdag.	☽ Diës Societeit Phoenix.
24	Zaterdag.	
25	Zondag.	
26	Maandag.	
27	Dinsdag.	
28	Woensdag.	
29	Donderdag.	
30	Vrijdag.	☹ Nieuw Hockey Bestuur klaagt bij den Senaat.

DECEMBER.

1	Zaterdag.	
2	Zondag.	
3	Maandag.	
4	Dinsdag.	
5	Woensdag.	Sinter Klaas met warme wijn.
6	Donderdag.	Ambulantes. (1877)
7	Vrijdag.	Herleving Ambulantes. (1905)
8	Zaterdag.	
9	Zondag.	
10	Maandag.	
11	Dinsdag.	
12	Woensdag.	
13	Donderdag.	
14	Vrijdag.	
15	Zaterdag.	Opr. Technol. Gezelschap (1890)
16	Zondag.	Oprichting „Leeghwater" (1869)
17	Maandag.	
18	Dinsdag.	Bloemkoolspeech. B. Koch.
19	Woensdag.	[Wij zijn de tolk van het gansche volk,
20	Donderdag.	Indien wij den heer Koch hiervoor
21	Vrijdag.	dank zeggen.]
22	Zaterdag.	
23	Zondag.	Begin Kerstvacantie. Zalig uiteinde!!
24	Maandag.	
25	Dinsdag.	
26	Woensdag.	
27	Donderdag.	
28	Vrijdag.	
29	Zaterdag.	
30	Zondag.	Uren, dagen, maanden, jaren,
31	Maandag.	Vliegen als een schaduw heen.

Verjaardagen der Leden van het Koninklijk Huis.

19 April. Z. K. H. HENDRIK, WLADIMIR, ALBRECHT ERNST, Prins der Nederlanden, Hertog van Mecklenburg-Schwerin, Gemaal van H. M. de Koningin, geb. 1876.

5 Juli. H. K. H. Prinses WILHELMINA FREDERIKA ANNA ELISABETH MARIA, gemalin van Z. D. H. Prins WILLEM ADOLPH MAXIMILIAAN KAREL, Vorst von Wied, geb. 1841.

2 Augustus. H. M. ADELHEID EMMA WILHELMINA THERESIA VAN WALDECK-PYRMONT, Koningin-Moeder, geb. 1858.

31 „ H. M. WILHELMINA HELENA PAULINA MARIA, Koningin der Nederlanden, geb. 1880.

Gedenkdagen.

8 Febr.	1575.	Stichting van de Hoogeschool te Leiden.
23 Aug.	1614.	Stichting van de Hoogeschool te Groningen.
8 Jan.	1632.	Stichting van het Athenaeum te Amsterdam.
26 Mrt.	1636.	Stichting van de Hoogeschool te Utrecht.
25 Sept.	1816.	Stichting van de Hoogeschool te Gent.
8 Jan.	1842.	Koninklijk besluit tot oprichting der Koninklijke Academie.
28 Jan.	1842.	Koninklijk besluit tot bijvoeging der O. I. A.
4 Jan.	1843.	Stichting van de Academie te Delft.
4 Jan.	1843.	Oprichting Societeit Merkurius in het huis de Magneet, Oude Langendijk.
	1844.	Opheffing Societeit Merkurius.
4 Jan.	1845.	Bal door den Prins van Oranje aan de Academie aangeboden.
30 Jan.	1847.	Opv. van Vondel's Lucifer door studenten.
1 Mrt.	1847.	Oprichting Societeit Phoenix.
3 Mrt.	1847.	Inwijding Societeit Phoenix gebouw van Bekker tegenover de Akademie.
	1847.	S. P. verhuisd nabij de Schoolstr., Oude Delft.
1 Sept.	1847.	S. P. verplaatst naar Hoefakker Voldersgracht.
12 Jan.	1848.	Serenade aan Z. K. H. den Prins van Oranje. 5 jarig bestaan.
22 Mrt.	1848.	Oprichting van het D. S. C.
25 Mei	1848.	1ste aanvraag om erkenning aan den Directeur der Akademie.

16 Sept.	1848.	Schriftelijke erkenning van het D. S. C. door den Directeur der Academie, die het beschermheerschap van het Corps aanvaardt.
14 Nov.	1848.	Voorstel minister De Kempenaer tot opheffing der Akademie.
29 Nov.	1848.	Adres tot behouding der Akademie aan Z. M. den Koning door de docenten.
	1848.	De Kroonprins bedankt voor het beschermheerschap.
2 Febr.	1849.	Serenade aan den Directeur en Docenten, voor dank bemoeiïngen opheffing Akademie. Vaandel door Prins v. Oranje geschonken.
18 April	1849.	Prins Willem Frederik Hendrik tot beschermheer der Akademie benoemd.
1 Mei	1849.	De S. P. naar den hoek Binnenw.sl. verplaatst.
3 Dec.	1849.	Opvoering van Joseph in Dothan door studenten.
23 Mrt.	1850.	Bezoek beschermheer. Vaandel door de Delftsche dames aangeboden.
26 April	1850.	Voorstel van den heer Viruly Verbrugge om in Juli 1852 een reunie te houden.
23 Oct.	1850.	De 1ste Corpsalmanak verschijnt.
7 Febr.	1851.	Eerste Collation in den Stads Doelen ter vervanging der serenades.
28 Febr.	1852.	Apollo ontvangt het Corpsvaandel der dames in gebruik.
9 Mrt.	1853.	Viering 10-jarig bestaan der Akademie met een bal. Contra-serenade der Grenadiers en Jagers.
23 Juli	1856.	Adres om Dr. G. Simons als Directeur te behouden.

24 Juli	1856.	Dr. G. Simons tot minister benoemd.
19 Febr.	1857.	Erkenningsaanvrage aan de verschill. Corpsen.
23 Febr.	1857.	Erkenning Leiden.
25 Febr.	1857.	Erkenning V. A. P. Groningen.
5 Mrt.	1857.	Erkenning Stud. Corps Utrecht.
6 Mrt.	1857.	Eerste Senaatslinten (geen insigne er aan)
11 Mrt.	1857.	Erkenning Mutua Fides Utrecht.
24 April	1857.	Erkenning M. O. D. U. S. Amsterdam (Weigering I. S. S. A.).
4-8 Mei	1857.	Lustrumfeesten. Garebeg optocht van den Sultan van Djokjokarta en Concours Ridderlijke confrerie „Diletto et Arme". Aanbieding Vaandel aan Apollo door Delftsche Dames.
9 Oct.	1857.	Erkenning Deventer. Zegel Corps ontwerp van Nahuys.
16 Oct.	1857.	Eerste inauguratie in den Doelen (daarvoor op de Akademie).
19 Dec.	1857.	Eerste Senaatsinsignia.
26 Mrt.	1858.	Weigering verdere aankondigingen op de Akademie, kwestie W. H. de Greve.
17 Mei	1858.	10-jarig bestaan Corps. Groot Bal.
22 Mrt.	1859.	1ste Corps-diës-viering.
1 Juli	1859.	De heer I. A. Keurenaer tot Directeur der Akademie benoemd.
12 Jan.	1861.	Kwestie ontzegging colleges aan alle 2e jaars ambtenaren door de maatregel tot sluiting der Akademiedeuren.
9 Febr.	1861.	Koning Willem III passeert Delft. Hulde der studenten aan 't Station.

April 1861. Voorstel tot de oprichting van een Indisch Hôtel tot huisvesting der Ambtenaars 2e klasse. (Niet verwezenlijkt.)

19 Sept. 1861. De heer Keurenaer bekrachtigt de Statuten van 't Corps volgens het toen nog onbekend nieuw reglement.

28 Sept. 1861. Verschijning van het nieuwe reglement.

Sept. 1861. 1ste studentenlied muziek Renaud, woorden Beukman.

22 Nov. 1861. Sluiting der Akademie.

21 Jan. 1862. Wederopening der Akademie.

7-13 Juli 1862. Lustrumfeesten. Maskerade voorstellende: „Het gezantschap van den Sultan van Achim aan Prins Maurits en de Oud-Nederlandsche republiek."

1863. Middelbaaronderwijswet aangenomen.

1 Juli 1864. Stichting van de Polyt. School te Delft. Opheffing Akademie.

1864. De bloemlezing D. S. Almanak ziet het licht.

26 Sept. 1864. Opening van de cursus aan den P. S. Rede Directeur L. Cohen Stuart.

1864. Ophouding van de erkenning der overige corpsen uitgezonderd Mavors Medicator.

23 Nov. 1864. Nieuwe corpswet. Nieuw Senaats-insigne en corpsb. (Tetar v. Elven.) Het vaandel der Akademie van den koning teruggekregen.

9 Mrt. 1865. Besl. tot Senaatsringen voor eere-leden Senaat.

29, 30, 31, Oct. 1 Nov. 1865. Luiksch congres.

13-18 Juli 1868. 20-jarig bestaan Corps. Geen maskerade, Oplaten van luchtballons, vuurwerk, concert, enz.

1 Jan.	1870.	Opening nieuwe kroeg.
Dec.	1870.	Wedererkenning door Utrecht.
7-11 Juli	1873.	Lustrumfeesten. Maskerade. Karel v. Egmond, Hertog van Gelre, Grave van Zutfen binnen Arnhem.
23 Oct.	1875.	Reunie Oud-Almanak-Redacteuren.
Febr.	1876.	Krüger te Delft.
15 Febr.	1876.	Brand Societeit Phoenix. Kroeg boven de Eensgezindheid.
Dec.	1876.	Weder erkenning door Leiden.
Febr.	1877.	Weder erkenning door Groningen.
10 Febr.	1877.	Eerste steenlegging der Nieuwe Societeit door Prof. Dr. L. Cohen Stuart.
1 Oct.	1877.	Leiden, Utrecht en Groningen worden Rijks-Universiteit.
15 Oct.	1877.	Stichting van de Gem. Universiteit te Amsterdam.
30 Nov.	1877.	Nieuwe Phoenix ingewijd.
	1878.	Weder erkenning door Amsterdam.
8-13 Juli	1878.	Lustrumfeesten. Intocht Willem VI, Hertog van Beyeren, Paltsgraaf aan den Rijn, Graaf van Henegouwen, Holland en Zeeland, Heer van Friesland, binnen Utrecht, in November 1415.
	1880.	Eerste Diëscomedie op de Phoenix.
	1880.	Stichting van de Vrije Universiteit Amsterd.
22 Mrt.	1881.	Het corpslied voor 't eerst gezongen.
4 Jan.	1883.	35-jarig bestaan P. S. Kroegjool met burgers.
30 Juni	1883.	1e jaarlijksche wedstrijd te Alphen Ned. Stud. Roeibond.

9-10 Juli	1883.	Lustrumfeesten. Intocht van Filips, Hertog van Bourgondië en Jacoba, Hertoginne van Beyeren, binnen Delft, 29 Juni 1428.
9 Juli	1883.	Uit naam der Delftsche dames door Mej. Bosscha een vaandel aan het corps gegeven.
10 Juli	1883.	Brand feestterrein.
	1884.	Instelling der permanente Reunie-commissie.
20 Mrt.	1885.	Vaandel door de reunisten onder presidium van Jhr. W. A. T. H. van Raders, aan het corps uitgereikt.
9-15 Juli	1888.	Lustrumfeesten. Mask. Bruidstoet van Juliaan van Egmond en Mabelia Graswinckel.
Febr.	1889.	Voorstel tot het houden van een Groenen-kroeg aangenomen.
23 April	1890.	Het door A. Le Comte vervaardigd portret van den directeur Prof. A. C. Oudemans, door het Corps aan de P. S. aangeboden.
	1891.	Het Delftsch Stud. tijdschrift „Stemmen" opgericht. (Slechts 1 jaar bestaan.)
4 Jan.	1893.	50-jarige gedenkdag der oprichting van de Akademie.
10-14 Juli	1893.	Lustrumfeesten. Geen maskerade.
	1893.	Stichting van het Lipkensfonds.
2 Dec.	1895.	Oplossing I. Q. De O. I. A treden uit het Corps.
11-16 Juli	1898.	Lustrumfeesten. Maskerade: Het verbond der Edelen.
1 Oct.	1898.	Verschijnen eerste nummer van het Studenten-Weekblad.
27 Jan.	1899.	Besluit tot Senaats- en Almanakredactie-subsidie.

Dec.	1899.	Aanbieding van een cadeau aan 't corps door de reunisten.
	1899.	De commissie tot behartiging van studiebelangen uit het corps.
5 Nov.	1901.	Door de verbouwing Doelen contract met de gemeente voor een feestterrein.
13 Dec.	1901.	Het nieuwe gedeelte der S. P. geopend.
15 Mrt.	1902.	Een portret door Haverman van wijlen Prof. J. M. Telders door het D. S. C. aan de P. S. aangeboden.
13-18 Juli	1903.	XI^{de} Lustrum. Maskerade. Ommetocht van Nicephoros Phocas binnen Byzantium.
14 Juli	1905.	Opening van de Technische Hoogeschool.

Kerkelijke Feestdagen.

Algemeene Christelijke.

Nieuwjaarsdag.	1 Januari.
Goede Vrijdag.	13 April.
Paschen.	15 en 16 April.
Hemelvaartsdag.	24 Mei.
Pinksteren.	3 en 4 Juni.
Kerstmis.	25 en 26 December.

Katholieke.

Driekoningen.	6 Januari.
Septuagesima.	11 Februari.
Vastenavond.	27 Februari.
Aschwoensdag.	28 Februari.
Maria Boodschap.	25 Maart.
Palmzondag.	8 April.
H. Sacramentsdag.	14 Juni.
Maria Hemelvaart.	15 Augustus.
Allerheiligen.	1 November.
1e Advent.	2 December.

Quatertempers 7 Maart, 6 Juni, 19 Sept. en 19 Dec.

Israëlitische.

Purimfeest.	11 Maart.
Paschen.	10, 11, 16 en 17 April.
Pinksteren.	30 en 31 Mei.
Nieuwjaar (5667).	20 September.
Groote Verzoendag.	29 September.
Loofhuttenfeest.	4 October.
Vreugde der Wet.	12 October.

Eklipsen.

In het jaar 1906 zullen er drie zons- en twee maansverduisteringen plaats hebben.

I. Totale maaneklips, den 9^{en} Februari, waarvan alleen het begin in Nederland zichtbaar is: begin 's morgens te 6 uur 15 minuten, begin der totale eklips te 7 uur 15 minuten, ondergang te 7 uur 30 minuten.

II. Gedeeltelijke zoneklips, den 23^{en} Februari, onzichtbaar in Nederland.

III. Gedeeltelijke zoneklips, den 21^{en} Juli, onzichtbaar in Nederland.

IV. Totale maaneklips, den 4^{en} Augustus, onzichtbaar in Nederland.

V. Gedeeltelijke zoneklips, den 20^{en} Augustus, onzichtbaar in Nederland.

Paaschtafel voor 1906—1915.

1906: 15 April;	1911: 16 April;
1907: 31 Maart;	1912: 7 April;
1908: 19 April;	1913: 23 Maart;
1909: 11 April;	1914: 12 April;
1910: 27 Maart;	1915: 4 April.

De voor het bloote oog zichtbare planeten.

De planeet MERCURIUS is in Nederland zeer zelden met het bloote oog zichtbaar. Dit gebeurt alleen als zij in Februari in hare grootste oostelijke elongatie is, als wanneer zij na zonsondergang in de westerschemering zichtbaar is, of als zij in September in hare groote westelijke elongatie komt, als wanneer zij vóór zonsopgang in het oosten zichtbaar is. In het jaar 1906 komt MERCURIUS den 18^{en} Maart in oostelijke en den 29^{en} Augustus in westelijke elongatie, staat beide keeren slechts ruim 18 graden van de zon af, en het zal dan ook slechts bij zeer helder weer en onbewolkten horizon, mogelijk zijn, hem bij eene van deze beide gelegenheden met het bloote oog te zien.

De planeet VENUS, die in de laatste acht maanden van 1905 morgenster geweest was, en sedert 6 Juli, (den dag harer grootste westelijke elongatie) weer tot de zon terugkeerde, heeft op het einde des jaars (zie den vorigen almanak) de zon nog niet bereikt; dit heeft namelijk eerst den 13^{en} Februari 1906 plaats, daarna wordt VENUS avondster en bereikt den 20^{en} September hare grootste oostelijke elongatie. Dan keert zij betrekkelijk snel weer tot de zon terug, die zij den 30^{en} November bereikt.

De planeet MARS is bij het begin des jaars nog des avonds aan den hemel zichtbaar; zij staat dan in het sterrebeeld de Waterman. Doordien zij dan verder dan de zon van ons

afstaat, is zij dan niet bijzonder helder; zij nadert dan langzamerhand de zon, die zij den 15^{en} Juli in de Tweelingen bereikt, na den Ram en den Stier doorloopen te hebben. Zij is dan aanvankelijk alleen des morgens zichtbaar, doorloopt de Kreeft, den Leeuw en de Maagd, en daar zij tegen het eind des jaars eene zuidelijke declinatie van meer dan 13 graden heeft, blijft zij dan altijd laag aan den hemel.

De planeet JUPITER, die den 1^{en} Januari staande in den Stier, te 9 uur des avonds door den meridiaan gaat, bij eene hoogte van 57 graden, vervroegt dien doorgang dagelijks, zoodat zij den 10^{en} Juni door de zon ingehaald wordt. Daarna komt zij des morgens vóór de zon op, en is den 28^{en} December in oppositie; dan gaat zij te middernacht door den meridiaan op een hoogte van bijna 62 graden. Zij staat dan in de Tweelingen, en verhoogt de pracht van dit schoone sterrebeeld.

De planeet Saturnus staat, evenals Mars, in het begin des jaars in het sterrebeeld de Waterman; den 25^{en} December 1905 staat zij slechts een halven graad zuidelijker dan Mars; is 's avonds dan nog zichtbaar. Den 24^{en} Februari is zij met de zon in conjunctie of samenstand; daarna is zij aanvankelijk alleen des morgens zichtbaar. Den 4^{en} September komt zij met de zon in tegenstand of oppositie, altijd nog in den Waterman, welk sterrebeeld zij ook in de volgende vier maanden niet verlaat. Den 31^{en} December gaat zij te ruim 4 uur door den meridiaan.

Voor verdere bijzonderheden zie men de mededeelingen van Dr. A. PANNEKOEK in het maandschrift „De Natuur."

Schijngestalten der Maan.

Januari	2	namiddag	3 uur	10	minuten	E.K.
„	10	„	4 „	54	„	V.M.
„	17	„	9 „	6	„	L.K.
„	24	„	5 „	27	„	N.M.
Februari	1	„	0 „	48	„	E.K.
„	9	voormiddag	8 „	3	„	V.M.
„	16	„	4 „	49	„	L.K.
„	23	„	8 „	15	„	N.M.
Maart	3	„	9 „	46	„	E.K.
„	10	namiddag	8 „	35	„	V.M.
„	17	„	0 „	15	„	L.K.
„	25	voormiddag	0 „	9	„	N.M.
April	2	„	4 „	20	„	E.K.
„	8	„	6 „	30	„	V.M.
„	15	namiddag	8 „	54	„	L.K.
„	23	„	4 „	24	„	N.M.
Mei	1	„	7 „	24	„	E.K.
„	8	„	2 „	27	„	V.M.
„	15	voormiddag	7 „	20	„	L.K.
„	23	„	8 „	18	„	N.M.
„	31	„	6 „	41	„	E.K.
Juni	6	namiddag	9 „	29	„	V.M.
„	13	„	7 „	52	„	L.K.
„	21	„	11 „	23	„	N.M.
„	29	„	2 „	36	„	E.K.

Juli	6	voormiddag	4	uur	45	minuten	V.M.
„	13	„	10	„	30	„	L.K.
„	21	namiddag	1	„	17	„	N.M.
„	28	„	8	„	14	„	E.K.
Augustus	4	„	1	„	17	„	V.M.
„	12	voormiddag	3	„	5	„	L.K.
„	20	„	1	„	45	„	N.M.
„	27	„	1	„	0	„	E.K.
September	2	namiddag	11	„	54	„	V.M.
„	10	„	9	„	11	„	L.K.
„	18	„	0	„	51	„	N.M.
„	25	voormiddag	6	„	29	„	E.K.
October	2	namiddag	1	„	6	„	V.M.
„	10	„	3	„	57	„	L.K.
„	17	„	11	„	0	„	N.M.
„	24	„	2	„	7	„	E.K.
November	1	voormiddag	5	„	3	„	V.M.
„	9	„	10	„	2	„	L.K.
„	16	„	8	„	54	„	N.M.
„	23	„	0	„	57	„	E.K.
„	30	namiddag	11	„	25	„	V.M.
December	9	voormiddag	2	„	3	„	L.K.
„	15	namiddag	7	„	12	„	N.M.
„	22	„	3	„	21	„	E.K.
„	30	„	7	„	1	„	V.M.

Tabel van de opkomst en den ondergang der zon, van 6 tot 6 dagen berekend.

Januari	1	's morgens	8	uur	12	min.,	's avonds	3	uur	55	min.
„	7	„	8	„	10	„	„	4	„	3	„
„	13	„	8	„	6	„	„	4	„	12	„
„	19	„	8	„	—	„	„	4	„	21	„
„	25	„	7	„	53	„	„	4	„	32	„
„	31	„	7	„	44	„	„	4	„	43	„
Februari	6	„	7	„	34	„	„	4	„	54	„
„	12	„	7	„	22	„	„	5	„	5	„
„	18	„	7	„	10	„	„	5	„	17	„
„	24	„	6	„	57	„	„	5	„	28	„
Maart	2	„	6	„	44	„	„	5	„	39	„
„	8	„	6	„	30	„	„	5	„	50	„
„	14	„	6	„	17	„	„	6	„	1	„
„	20	„	6	„	2	„	„	6	„	11	„
„	26	„	5	„	48	„	„	6	„	22	„
April	1	„	5	„	34	„	„	6	„	32	„
„	7	„	5	„	20	„	„	6	„	43	„
„	13	„	5	„	7	„	„	6	„	53	„
„	19	„	4	„	53	„	„	7	„	4	„
„	25	„	4	„	41	„	„	7	„	14	„
Mei	1	„	4	„	29	„	„	7	„	24	„
„	7	„	4	„	18	„	„	7	„	34	„
„	13	„	4	„	9	„	„	7	„	43	„
„	19	„	4	„	—	„	„	7	„	52	„
„	25	„	3	„	52	„	„	8	„	1	„
„	31	„	3	„	46	„	„	8	„	8	„
Juni	6	„	3	„	42	„	„	8	„	15	„
„	12	„	3	„	40	„	„	8	„	19	„
„	18	„	3	„	39	„	„	8	„	22	„
„	24	„	3	„	41	„	„	8	„	23	„
„	30	„	3	„	44	„	„	8	„	23	„

Juli	6	's morgens	3	uur	49	min.,	's avonds	8	uur	20	min.
„	12	„	3	„	56	„	„	8	„	16	„
„	18	„	4	„	5	„	„	8	„	8	„
„	24	„	4	„	12	„	„	8	„	1	„
„	30	„	4	„	21	„	„	7	„	52	„
Augustus	5	„	4	„	29	„	„	7	„	43	„
„	11	„	4	„	39	„	„	7	„	31	„
„	17	„	4	„	49	„	„	7	„	19	„
„	23	„	4	„	59	„	„	7	„	6	„
„	29	„	5	„	9	„	„	6	„	53	„
September	4	„	5	„	19	„	„	6	„	39	„
„	10	„	5	„	29	„	„	6	„	25	„
„	16	„	5	„	39	„	„	6	„	11	„
„	22	„	5	„	49	„	„	5	„	57	„
„	28	„	5	„	59	„	„	5	„	43	„
October	4	„	6	„	9	„	„	5	„	30	„
„	10	„	6	„	20	„	„	5	„	15	„
„	16	„	6	„	31	„	„	5	„	1	„
„	22	„	6	„	42	„	„	4	„	48	„
„	28	„	6	„	53	„	„	4	„	36	„
November	3	„	7	„	4	„	„	4	„	25	„
„	9	„	7	„	15	„	„	4	„	14	„
„	15	„	7	„	25	„	„	4	„	6	„
„	21	„	7	„	35	„	„	3	„	58	„
„	27	„	7	„	45	„	„	3	„	52	„
December	3	„	7	„	54	„	„	3	„	47	„
„	9	„	8	„	1	„	„	3	„	45	„
„	15	„	8	„	7	„	„	3	„	45	„
„	21	„	8	„	11	„	„	3	„	47	„
„	27	„	8	„	13	„	„	3	„	51	„
Januari	2	„	8	„	12	„	„	3	„	55	„

Posterijen.

Binnenland.

Het port bedraagt:

voor gewone brieven en postbladen, gefrankeerd:

voor een gew.	tot en met	15	gr.	5	ct.
boven	15	gr.	„	„	„	200	„	10	„
„	200	„	„	„	„	500	„	15	„
„	500	„	„	„	„	1000	„	20	„
„	1000	„	„	„	„	1500	„	25	„
„	1500	„	„	„	„	2000	„	30	„

Het port voor een brief niet meer dan 200 gram wegende, bestemd voor iemand, wonende binnen den kring van het post- of hulpkantoor waar de brief is ter post bezorgd, bedraagt, gefrankeerd:

voor een gewicht	tot en met	15	gram	3	cent.
boven	15	gram	„	„	„	200	„	5	„

Voor ongefrankeerde brieven bedraagt het port 5 cent meer dan voor een gefrankeerden brief van hetzelfde gewicht.

Bij ontoereikende frankeering is een port verschuldigd als voor een ongefrankeerden brief van hetzelfde gewicht, na aftrek van de waarde der gebezigde zegels.

Een brief mag het gewicht van 2000 gram niet te boven gaan.

Voor Briefkaarten, gefrankeerd $2^1/_2$ cent, ongefrankeerd $7^1/_2$ cent voor elke kaart. Bij ontoereikende frankeering wordt dezelfde regel toegepast als bij gewone brieven.

Voor gedrukte stukken, waaronder ook visite- en felicitatiekaartjes, bestelkaarten, beurs- en marktberichten, prijscou-

ranten, circulaires, convocatiebiljetten, indien deze laatste bij minstens 10 ex. tegelijk worden verzonden, bij vooruitbetaling:

voor een gew. van	niet meer dan	25	gr.	1	ct.
boven	25	tot en met	50	„	2	„
„	50	„ „ „	75	„	3	„
„	75	„ „ „	100	„	4	„
„	100	„ „ „	150	„	5	„
„	150	„ „ „	250	„	7⅝	„
„	250	„ „ „	500	„	10	„
„	500	„ „ „	750	„	12⅝	„
„	750	„ „ „	1000	„	15	„
„	1000	„ „ „	2000	„	17⅝	„
„	2000	„ „ „	3000	„	20	„

Op elk post- en op elk hulpkantoor is eene lijst voorgehangen van de wijken, buurten en localiteiten, welke tot den kring van het kantoor behooren.

Dag- en weekbladen,

niet meer dan 40 gram wegende	½ cent.
boven 40 tot en met 150 gram	1 „
voor elk meerder gewicht van 50 gr.	½ „

Voor bijvoegsels of bulletins die afzonderlijk verzonden worden, als boven.

Gedrukte stukken en nieuwsbladen mogen, voor elke zending onder afzonderlijk adres, het gewicht van 3 kilogram niet te boven gaan.

Zij mogen geen grooter afmetingen hebben dan 45 centimeter in lengte, breedte of hoogte, of, indien zij in een rol zijn verpakt, van 75 centimeter in de lengte en 10 centimeter in doorsnede.

Op kaartpapier gedrukte stukken, open verzonden, mogen niet kleiner zijn dan 6 bij 9 en niet grooter dan 13 bij 18 centimeter.

Postwissels

ter overmaking van gelden kunnen aan alle kantoren worden aangeboden, de formulieren zijn voor 1/2 cent verkrijgbaar.

Het bij vooruitbetaling verschuldigde recht voor de overmaking bedraagt voor een bedrag van ten hoogste:

		f 5,—				25	cent.
boven	„	5,—	tot en met	*f*	12,50	5	„
„	„	12,50	„ „	„	25,—	10	„
„	„	25,—	„ „	„	37,50	15	„
„	„	37,50	„ „	„	50,—	20	„
„	„	50,—	„ „	„	75,—	25	„

en voorts 5 cent voor elke som van *f* 25 of gedeelte van *f* 25, boven *f* 75 tot en met *f* 500.

Boven *f* 500 is voor elke *f* 100 of gedeelte van *f* 100 een recht van 10 cent te heffen.

Telegraphische postwissels

worden toegelaten tot een maximum van *f* 500:

Hiervoor is verschuldigd het gewoon recht der postwissels en de kosten van het telegraphisch bericht. Voorts gelden hiervoor de bepalingen omtrent expressebestelling enz.

Postbewijzen.

Overmaking van gelden per post kan mede geschieden door middel van postbewijzen.

Deze zijn verkrijgbaar tot bedragen van *f* 1, *f* 1,50, *f* 2, *f* 2,50, *f* 3, *f* 3,50, *f* 4, *f* 4,50, *f* 5, *f* 5,50, *f* 6, 6,50, *f* 7, *f* 7,50, *f* 8, *f* 8,50, *f* 9, *f* 9,50 en *f* 10, welke bedragen door uitsluitend daarvoor dienende zegels worden aangewezen.

Boven het bedrag van het postbewijs is 2½ cent als recht en ½ cent voor formulierkosten verschuldigd.

De belanghebbenden hebben zelf voor de verzending der postbewijzen zorg te dragen. Zij behooren vóór de verzending den naam van den geadresseerde daarop in te vullen en het bewijs van storting van het formulier af te scheiden.

De postbewijzen zijn dadelijk betaalbaar gedurende een tijdvak van 6 maanden, te rekenen van den dag van afgifte.

Tarief voor het verkeer

met de Nederl. Koloniën in Oost- en West-Indië, bij verzending langs den rechtstreekschen zeeweg over Amsterdam of Rotterdam, d.i. met de booten der Mij. Nederland, Rotterdamsche Lloyd en K. West-Indische Maildienst.

Brieven: gefrank. 5 cent, ongefrank. 20 cent p. 15 gram of gedeelte daarvan.

Briefkaarten; 2½; dubbele 5 cent; ongefrankeerd 10 cent per kaart.

Gedrukte stukken: 2 ct. p. 50 gr.

Papieren en bescheiden: 10 cent tot en met 250 gram; daarboven 2 cent p. 50 gram of gedeelte van 50 gram.

Monsters of stalen v. Koopwaren: 5 cent tot en met 100 gram; 6 cent tot 150 gr., verder 2 cent per 50 gr. of gedeelte van 50 gram.

De Zeepost van Amsterdam en Rotterdam naar Ned. Oost-Indië vertrekt des Zaterdags om de 14 dagen;

De West-Indische zeepost vertrekt den 1sten en 15den van elke maand van Amsterdam.

Langs anderen weg verzonden, geldt voor de Koloniën het tarief voor het verkeer met de landen behoorende tot de

Algemeene Postvereeniging.

1°. voor brieven: gefrankeerd 12^5 cent, ongefrankeerd 25 cent, voor elk gewicht van 15 gram of gedeelte van 15 gram;

2°. voor briefkaarten: gefrankeerd, enkele 5 cent, dubbele (met betaald antwoord) 10 ct.; ongefrankeerd 10 ct. per kaart;

3°. voor gedrukte stukken: 2^5 cent voor elk gewicht van 50 gram of gedeelte van 50 gr.;

4°. voor papieren en bescheiden: 12^5 ct. voor een gewicht van niet meer dan 250 gram, en voorts voor elk gewicht van 50 gram of gedeelte van 50 gr. 2^5 cent meer.

Bij uitzondering geldt een lager tarief:

in het verkeer met België en Duitschland:

voor brieven, verzonden tusschen twee plaatsen, die op een grooter afstand dan 30 kilometer van elkander verwijderd zijn: gefrankeerd 5 cent, ongefrankeerd 10 cent, voor elk gewicht van 15 gram of gedeelte van 15 gram, en bovendien

in het verkeer met België, voor brieven, buiten bovenvermeld grensrayon, nieuwsbladen en gedrukte stukken, namelijk:

voor brieven: gefrankeerd 10 cent, ongefrankeerd 20 cent, voor elk gewicht van 15 gram of gedeelte van 15 gram;

voor nieuwsbladen: 1 cent voor een gewicht van niet meer dan 40 gram, $2^1/_2$ cent voor een gewicht van meer dan 40 tot en met 100 gram, en voorts voor elk gewicht van 100 gram of gedeelte van 100 gram, $2^1/_2$ cent meer;

voor andere gedrukte stukken: 1 cent voor een gewicht van niet meer dan 15 gram; $2^1/_2$ cent voor een gewicht van meer dan 15 gram tot en met 50 gram, en voorts voor elk gewicht van 50 gram of gedeelte van 50 gram, $2^1/_2$ cent meer.

Op nieuwsbladen of gedrukte stukken, in een open omslag verzonden, is echter het bovenbedoelde lagere port niet van toepassing.

De gedrukte stukken mogen, voor elke zending onder een afzonderlijk adres, het gewicht van 2 kilogram niet te boven gaan.

Zij mogen geen grooter afmeting hebben dan 45 centimeter, of, indien zij in een rol zijn verpakt, 75 centimeter in lengte en 10 centimeter in doorsnede.

In het verkeer met de Nederlandsche koloniën in Oost- en West-Indië, bij verzending langs den rechtstreekschen zeeweg, is een maximum gewicht van 5 kilogram toegelaten.

Monsters mogen het gewicht van 350 gram niet te boven gaan. Zij mogen niet grooter zijn dan 30, 20 en 10 centimeter, resp. in lengte, breedte en hoogte; in een rol verpakt, is eene afmeting van 30 centimeter in lengte en 15 centimeter in doorsnede toegelaten.

Postwissels.

Voor Ned. Oost- en West-Indië tot een bedrag van *f* 250.

Tarief voor alle landen der Postvereeniging 12^5 cent voor elk bedrag van *f* 12,50 of gedeelte van *f* 12,50 tot *f* 50, daarboven 12^5 cent voor elke som van *f* 25 of gedeelte van *f* 25;

uitgezonderd voor de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, Hawaï (alleen het kantoor Honolulu), Porto-Rico en Groot-Britannië en Ierland met de Koloniën, waarvoor 15 cent voor elke *f* 10 of gedeelte van *f* 10 wordt geheven.

Vermits de geadresseerden van postwissels naar Groot-Britannië en Ierland en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, alvorens rechtstreeksche uitbetaling te kunnen erlangen, den naam des afzenders moeten opgeven, welke naam hun niet wordt medegedeeld, is het wenschelijk, dat de afzender bij afzonderlijk schrijven (briefkaart) den geadresseerde vóór de verzending van den wissel verwittigt.

Pakketten.

Naar de meeste der aangesloten staten kunnen postpakketten worden verzonden.

In den Post- en Telegraafgids (uitgave M. Nijhoff te 's-Gravenhage) vindt men de Tabel der porten en der verdere voorwaarden, waarop dit kan geschieden.

Bij K. Besl. van 13 Juli 1902 is bepaald dat:

„In het verkeer met de landen, die zulks toelaten, kan, op verzoek van den afzender, een pakket teruggevorderd of het adres daarvan gewijzigd worden, en het wegens een pakket verschuldigde verrekenbedrag worden gewijzigd of ingetrokken."

„Voor de overbrenging per post van een verzoek om terugzending, om wijziging van het adres of om wijziging of intrekking van het verrekenbedrag van een pakket, is het port en recht van een gewonen aangeteekenden brief van enkel gewicht verschuldigd."

Telegraphie.

Binnenlandsch verkeer.

De kosten van een binnenlandsch telegram bedragen voor 1—10 woorden 25 cent; voor elke volgende 5 woorden of minder, van 11 tot en met 50 woorden 5 ct.; voor de woorden boven 50, voor elke volgende 10 woorden of minder 5 ct. Locaaltelegrammen kosten van 1—10 woorden 15 ct. en verder steeds 10 cent minder dan de andere telegrammen.

Woorden.	Gewone telegrammen.	Woorden.	Gewone telegrammen.
2—10	*f* 0,25	80	„ 0,80
11—15	„ 0,30	90	„ 0,85
16—20	„ 0,35	100	„ 0,90
21—25	„ 0,40	200	„ 1,40
50	„ 0,65	300	„ 1,90
60	„ 0,70	400	„ 2,40
70	„ 0,75	500	„ 2,90

Buitenlandsch verkeer.

De seinkosten der gewone telegrammen, rechtstreeks tusschen Nederland en België gewisseld, bestaan uit eene vaste taks van een halven frank, waaraan, tot en met het vijftigste woord, een taks van vijf centimen per woord wordt toegevoegd; te beginnen met het een en vijftigste woord wordt deze laatste taks teruggebracht tot twee en een halve centime per woord.

De prijzen voor de voornaamste Europeesche staten zijn:

	Woordtaks.	Te heffen minimum-bedrag.
Duitschland	*f* 0,06⁵	*f* 0,35
Luxemburg	„ 0,06⁵	„ 0,40
Frankrijk	„ 0,08	„ 0,50
Groot-Britannië en Ierland	„ 0,10	„ 0,50
Denemarken	„ 0,10⁵	„ 0,50
Zwitserland	„ 0,10⁵	„ 0,50
Oostenrijk-Hongarije . . .	„ 0,11⁵	„ 0,50
Zweden.	„ 0,12⁵	„ 0,50
Noorwegen	„ 0,13	„ 0,50
Spanje, Italië.		
Rumenië, Montenegro. .	„ 0,14⁵	„ 0,50
Servië, Bosnië-Herzegowina		

	Woordtaks.	Te heffen minimum-bedrag.
Bulgarije	*f* 0,16	*f* 0,50
Portugal	„ 0,16⅝	„ 0,50
Gibraltar	„ 0,16⅝	„ 0,50
Europeesch Rusland . . .	„ 0,18⅝	„ 0,50
Griekenland (vaste land en de eilanden Eubea en Poros)	„ 0,28⅝	—
Turkije (Europa en Azië) .	„ 0,28⅝	—
Grieksche Eilanden . . .	„ 0,30⅝	—

Nederlandsch Oost-Indië.

Naar Ned.-Indië bestaan verscheidene verzendingswegen; de meest gebruikelijke via Madras kost naar Java *f* 2,50, naar de overige eilanden *f* 2,75 voor ieder woord, zonder vast tarief. Perstelegrammen *f* 0,80 per woord.

Nederlandsch West-Indië.

Suriname.	*f* 4,12⅝	per woord.
Regeeringstelegram . . .	„ 2,55	„ „
Curaçao	„ 4,20	„ „

Telephonie.

In 1897 werden de intercommunale lijnen door het Rijk overgenomen, waarvan eene groote uitbreiding zoowel van het intercommunaal als van het internationaal verkeer het gevolg was.

Het intercommunaal tarief is vastgesteld op *f* 0,25 per gesprek vóór 12 uur en na 4 uur, en op *f* 0,50 per gesprek tusschen 12 en 4 uur.

Titels en Praedicaten.

Rang, Ambt of Stand.	
Koningin	Mevrouw. Hare Majesteit.
Koningin-Moeder	
Prins of Prinses van den bloede	Zijne of Hare Koninklijke Hoogheid.
Graaf of Gravin	Hooggeboren Heer of Vrouwe
Baron of Barones	Hoogwelgeboren Heer of Vrouwe.
Jonkheer	
Jonkvrouwe*)	
Freule	Hoogwelgeb. Jonkvrouwe.
Adellijke weduwe	Mevrouw de Douairière.
Niet adellijke, aanzienlijke personen	Weledelgeboren Heer of Vrouwe.
Deftige burgerij	Weledele Heer. Mevrouw.
Kleine burgerij	Heer. Mejuffrouw.
Ministers, Ministers van Staat, Gezanten, Gouverneur-Generaal, Admiraal, Vice-Admiraal, Luitenant-Generaal, Groot-Officieren van het Koninklijk Huis	Excellentie. Aan Zijne Excellentie.
Leden van den Raad van State, van de Rekenkamer, van de Staten-Generaal, van de Gedeputeerde Staten, Oud-Ministers, Hoofd-Ambtenaren tot den rang van Referendaris, Hoofd-Officieren t. d. r. van Kapitein-Luitenant ter Zee en Majoor, Commissarissen der Koningin, Gouverneurs. . .	Hoogedelgestrenge.

*) Jonkvrouwe is een uitsluitend adellijk praedicaat, hetwelk bij adelsverheffing wordt verleend en niet door niet-adellijken gedragen mag worden.

Inspecteurs, Subalterne Officieren van Land- en Zeemacht, leden van Prov. Staten, Ingenieurs van den Waterstaat, allen die den titel van Meester (Mr.) voeren	Weledelgestrenge Heer.
Burgemeesters van groote steden	Hoogedelachtbare.
Burgemeesters van kleine gemeenten, Wethouders, Leden van den Gemeenteraad, van Arrondissements-Rechtbanken, Kantonrechters	Edelachtbare.
Leden van den Hoogen Raad	Edelhoogachtbare.
Id. van Gerechtshoven, Curatoren eener Hoogeschool . .	Edelgrootachtbare.
Hoogleeraren	Weledelhooggeleerde. Hooggeleerde.
Wie den graad van Doctor (Dr.) heeft	Weledelzeergeleerde.
Opper-Rabbijns, Predikanten m. d. Doctorstitel.	Weleerwaarde Zeergeleerde.
Pastoors, Dekens	Zeereerwaarde.
Predikanten (zonder d. Doctorstitel), Kapelaans en Rabbijns	Weleerwaarde.
Vrouwelijke Religieuzen. . .	Eerw. Zuster.
Hoofd van een gesticht. . .	Eerw. Moeder.
Seculiere of wereldl. geestelijken	Eerw. Heeren.
Reguliere- of klooster- en ordensgeestelijken	Paters.
Kanunnik.	Hoogeerwaarde.
Aartsbisschoppen, Bisschoppen	Monseigneur, Hoogeerw. Z. Doorluchtige Hoogwaardigheid.
De Paus	Heilige Vader. Z. Heiligheid.

Delftsch Studenten-Corps.

CORPS
1946

Senaat van het Delftsch Studentencorps

1904—1905.

President,	J. H. Telders,
Secretaris,	R. Ver Loren van Themaat.
Thesaurier,	W. J. Modderman.
Vice-Pres. Arch.,	C. G. Rommenhöller.
Vice-Secr. Comm.,	H. G. Gentis.

Senaat van het Delftsch Studentencorps
1905—1906.

President,	W. C. Korthals Altes.
Secretaris,	C. J. van den Broek d'Obrenan.
Thesaurier,	C. J. van Dusseldorp.
Vice-Pres. Arch.,	J. A. Lambrechtsen.
Vice-Secr. Comm.,	H. M. Andrée Wiltens.

Eere-leden van den Senaat, nog leden van het Delftsch Studentencorps.

J. P. Delprat.
H. G. Gentis.
J. van Geuns.
C. van der Hoeven.
W. J. Hoffman J.Jzn.
W. J. Modderman.
J. A. Mijnlieff.
C. G. Rommenhöller.
J. H. Telders.
R. Ver Loren van Themaat.
J. P. Willeumier.
H. Wirix.

Commissie tot Redactie van den Almanak.

President,	W. C. Korthals Altes.
Secretaris,	J. P. Valkema Blouw.
Vice-Pres.,	Th. Bleckmann.
1e Comm.,	C. J. van Dusseldorp.
2e Comm.,	J. J. Schaly Jr.

Stem- en Schouwburg-Commissie.

Secretaris,	D. W. van Dam.
Commiss.,	W. J. Muller.
	C. W. Lely.

Reunie-Commissarissen.

Permanent.	Reserve.
1889.	
W. A. E. van Geuns.	H. ter Meulen.
S. Mulder.	P. J. Ott de Vries.
1890.	
A. van Driel van Wageningen.	N. M. de Kanter.
W. L. Sluyterman van Loo.	A. P. Petrie.
1891.	
J. A. Romkes.	F. Smit.
J. J. Oolgaardt.	A. K. M. Martis.
1892.	
P. H. G. Montenberg.	J. P. G. Thiebout.
D. Bisschop.	P. Louwerse.
1893.	
J. van Poelgeest.	B. J. Haitsma Mulier.
G. H. Broekman.	J. C. van Haersolte.

Permanent.	Reserve.
	1894.
F. K. J. Beukema.	A. J. Hoeffelman.
P. Bakker Schut.	S. Piek.
	1895.
F. s' Jacob.	P. C. Boogaerdt.
A. Heybroek.	J. C. Deking Dura.
	1896.
H. P. G. den Tex.	H. Strick van Linschoten.
C. P. Kesper.	G. J. Langhout.
	1897.
W. C. G. H. van Mourik Broekman.	C. G. van de Wall Bake.
G. C. Op ten Noort.	P. H. V. Bongaerts.
	1898.
A. B. Hulshoff Pol.	A. G. van Waveren.
A. de Kanter.	A. S. C. Stoop.
	1899.
A. R. Hulshoff.	J. P. van der Leeuw.
R. P. Vos.	B. H. van der Linden.
	1900.
C. van der Hoeven.	R. A. Gorter.
H. C. Feltmann.	J. van Geuns.
	1901.
L. Vroom.	M. F. Middelburg.
J. A. Mijnlieff.	M. G. Verhey.
	1902.
W. J. Modderman.	J. W. Maas.
P. H. Testas.	H. D. E. G. Zoetelief Norman.

ERKENDE CORPSVEREENIGINGEN.

Societeit Phoenix.

1 Maart 1847.

President,	G. A. Kessler.
Secretaris,	H. van Ameyden van Duym.
Thesaurier,	G. J. M. Goedhart.
Bibliothecaris,	L. Reynvaan.
Comm. Cons.,	M. C. Rueb.
Comm. Invent.,	K. A. Wiemans.
Archivaris,	G. M. Biegman.
Leeszaalcomm.,	H. B. DE FAMARS TESTAS. J. P. VALKEMA BLOUW.

Contributie f 20,—, in 5 termijnen, entrée f 5,—.

Scherm- en Gymnastiek-Gezelschap Odin.

7 Maart 1848.

President,	J. H. A. W. van Heerdt tot Eversberg.
Secretaris,	G. A. Wiemans.
Thesaurier,	S. L. Huizer,
Comm.,	J. C. Kolling. J. G. W. Sieger.

Contributie f 8,—, in twee termijnen, entrée f 2,50.
Een jaar lid geweest zijnde, betaalt men slechts f 1,—.

Muziekgezelschap Apollo.

14 November 1849.

President,	J. A. Lambrechtsen.
Secretaris,	L. C. L. W. Sloth Blaauboer.
Thesaurier,	M. H. Lindo.
Vice-Pres.,	A. Korevaar.
Comm.-Bibl.,	J. M. H. van Oosterzee.

Contributie f 6,—, in twee termijnen. Entrée f 1,50.

Dispuutgezelschap Vrije Studie.

6 Februari 1862.

President,	R. Ver Loren van Themaat.
Secretaris,	H. B. de Famars Testas.
Thesaurier,	W. C. Korthals Altes.
Vice-Pres.,	H. A. Brouwer.
Comm.,	L. Reynvaan.

Contributie f 4,—, in twee termijnen.

Debating-Club.

13 Juni 1865.

President,	J. H. Telders.
Secr.-Thes.,	J. H. A. W. v. Heerdt tot Eversberg.
Vice-Pres.,	D. A. de Fremery.

Contributie f 1,—. Geen entrée.

Delftsche Studenten Roeivereeniging Laga.

13 April 1876.

President,	J. B. van Heutsz.
Secretaris,	L. Reynvaan.
Thesaurier,	K. A. Biegman.
Vice-Pres. Comm.,	F. H. de Freytag.
Comm.,	J. Niermeyer.

Proefcommissie:

President,	J. W. Maas.
Secretaris,	L. Reynvaan.
J. B. van Heutsz.	J. Niermeyer.
K. A. Biegman.	W. C. Q. van den Brandeler.
F. H. de Freytag.	H. W. ter Horst.

Instructie-Stuurlieden:

W. C. Q. van den Brandeler.	J. B. van Heutsz.
K. A. Biegman.	J. W. Maas.
D. Croll Jr.	L. Mangelaar Meertens.
F. H. de Freytag.	J. Niermeyer.
P. C. S. van Hattem.	L. Reynvaan.
H. W. Ter Horst.	L. C. Schram.

Contributie f 10,—, in twee termijnen. Entrée f 2,50.

Twee achtereenvolgende jaren lid geweest zijnde, betaalt men slechts f 5,— contributie, indien men niet roeit

Studenten-Carrousel-Vereeniging te Delft.

25 Februari 1878.

President,	H. C. Feltmann.
Vice-Pres.,	O. Gevaerts van Simonshaven.
Secretaris,	M. C. Rueb.
Thesaurier,	C. G. Rommenhöller.
Comm.,	J. de Bie Leuveling Tjeenk.

Contributie f 3,—. Entrée f 1,—.

Technisch Leesgezelschap.

7 December 1880.

President,	M. H. C. Vreede.
1e Secretaris,	J. A. Lambrechtsen.
2e Secretaris,	C. D. van Tienhoven.
Penningmeester,	L. Reynvaan.

Contributie f 6,—, voor candidaten f 3,—, in twee termijnen.
Entrée f 2,—.

Delftsch Studenten-Tooneelgezelschap.

10 October 1881.

President,	C. J. van den Broek d'Obrenan.
Secretaris,	C. J. van Dusseldorp.
Thesaurier,	Th. Bleckmann.
Comm.,	P. C. Pieters.
	G. M. van der Wijck.

Contributie f 5,—, in twee termijnen. Entrée f 1,—.

Delftsche Studenten-IJsclub.

3 December 1885.

President,	M. C. Rueb.
Secretaris,	C. G. Rommenhöller.
Thesaurier,	M. A. Henny.
Comm.,	J. W. Boellaard.
	D. J. Steyn Parvé Jr.

Contributie f 3,—, na 1 November f 4,—. Geen entrée.

Delftsche Studenten Cricket- en Voetbalvereeniging.

5 November 1889.

President,	H. M. Andrée Wiltens.
Secretaris,	M. H. Lindo.
Thesaurier,	D. W. van Dam.
Comm.,	H. F. G. J. Grevers.
	Th. Roqué.

Contributie f 3,—. Geen entrée.

Delftsche Studenten-Weerbaarheid.

22 Maart 1890.

President,	H. F. van de Velde.
Secretaris,	C. J. van den Broek d'Obrenan.
Penningmeester,	F. A. Vening Meinesz.
Vice-Pres.,	G. F. Wttewaal.
Comm. Vice-Secr.,	H. A. A. Collot d'Escury.

Proefcommissie:

H. van Ameyden van Duym.
H. F. van de Velde.
D. J. F. van Es.

Contributie f 4,—, in twee termijnen, revolverbaan f 1,50. Entreé f 1,—.

Delftsche Studenten Amateur-Fotografen Vereeniging.

13 October 1891.

President,	P. J. Mikmak.
Secretaris,	L. G. Langguth Steuerwald.
Penningm.,	E. Ferman.
Comm. Mater.,	G. A. Wiemans.

Contributie f 3,50. Entrée f 0,50.

Civiel- en Bouwkundig Leesgezelschap.

14 November 1893.

President,	P. J. van Voorst Vader Jr.
Secretaris,	H. W. Sebbelee Jr.
Thesaurier,	F. A. Vening Meinesz.

Contributie f 6,—, voor Candidaat-leden f 3,50, in twee termijnen.
Entrée f 1,—.

Igov.

24 Februari 1895.

President,	C. J. M. Milo.
Secretaris,	D. Versteegh.
Thesaurier,	Th. Bleckmann.
Vice-Pres.,	J. M. H. van Oosterzee.
Comm.,	D. J. Steyn Parvé Jr.

Contributie f 2,50.

Delftsche Studenten Hockey- en Bandyclub.

October 1898.

President,	G. H. P. Denninghof Stelling.
Secretaris,	D. J. Steyn Parvé Jr.
Thesaurier,	J. W. Boellaard.
Commiss.,	H. M. Andrée Wiltens,
	G. M. van der Wijck.

Contributie f 3,—.

Delftsche Studenten Lawn-Tennis Club.

26 April 1904.

President,	G. A. Kessler.
Secretaris,	D. A. de Fremery.
Pennningm.,	D. J. Steyn Parvé Jr.

Contributie f 0.50.

Bediende van het Corps: J. Schipper, Voorstraat 23.

GEZELSCHAPPEN.

Wandelgezelschap Ambulantes.

5 Dec. 1877.

Eere-Voorz.,	G. L. Piek.
President,	H. M. Andrée Wiltens.
Secretaris,	J. M. H. van Oosterzee.
Thesaurier,	Th. Bleckmann.

Delftsche Studenten-Schaakclub Paris.

President,	D. Croll Jr.
Secretaris,	J. M. H. van Oosterzee.
Thesaurier,	H. G. Gentis.

U. L. I.

15 Jan. 1886.

President,	A. G. van Waveren.
Secretaris,	L. C. L. W. Sloth Blaauboer.
Thesaurier,	L. Mangelaar Meertens.

De Gothiekdrinkers.

25 Februari 1889.

Voorvader,	J. D. Bierens de Haan.
Eere-Voorz.,	F. L. C. van Doorn.
Eere-leden,	A. H. Schram. G. van Tienhoven van den Bogaard. G. L. Piek.
President,	A. G. Ferf.
Secretaris,	M. G. Verhey.
Thesaurier,	P. C. S. van Hattem.

Leden.

B. H. van der Linden.	R. B. Canters.
C. van der Hoeven.	J. van Geuns.
L. Mangelaar Meertens.	P. H. Testas.
J. Rueb.	C. J. M. Milo.
G. A. Brender à Brandis.	H. B. de Famars Testas.
H. C. Feltmann.	M. C. Rueb.
C. Menschaar.	J. M. H. van Oosterzee.

Dispuutgezelschap Merwe.

10 November 1890.

Kapitein,	H. A. H. Nijland.
Stuurman,	D. J. van der Made.
Bakenmeester,	G. de Haas.

Dispuutgezelschap G. I. O.

1 Februari 1897.

President,	J. H. Telders.
Secretaris,	J. H. A. W. van Heerdt tot Eversberg.
Thes. Vice-Pres.	R. Ver Loren van Themaat.

Snjeuntojounsselskip „Frisia".

11 Slachtmoanne 1898.

Omkes:

Lytze Roel.	Stiekeme Siêmen.
Pake Tsjeerd.	Pake Jehânnes.
Jonge Jân.	Oare Jehânnes.
Fêste Gâst:	Harriet.
Foarsitter:	Ypens Kalt.
Bêrntjes:	Krêkt tolwe.

Delftsche Studenten Vereeniging „Zelandia".

Opgericht 1899.

Dijkgraaf,	J. A. Lambrechtsen.
Gezworene.	H. A. H. Nijland.
Ontv.-Griffier,	J. W. Sprenger.

The Harvard-Delft Club.

Founded Sept. 23rd 1904.

Honorary-member:

Mr. Theodore Roosevelt, (Washington).

Patronesses:

Miss Susan B. Chase	Brooklyne N.-Y.
Miss Elizabeth Smith	Andover Mass.

Committees:

in America:	in Holland:
Mr. Ray Atherton, Brookline, (Mass).	Mr. H. C. J. Roelvink, Amsterdam.
Mr. M. F. Middelburg, New-York.	Mr. W. J. Hoffman J.Jzn., The Hague.

Members:

Mr. Arthur Derby,	Boston (Mass).
Mr. J. J. A. Knoote,	The Hague.
Mr. R. Berns,	Hilversum.
Mr. W. J. van Alphen,	Rotterdam.
Mr. J. Lely,	The Hague.
Mr. J. A. Lambrechtsen,	Amsterdam.

Dispuut-Gezelschap „Corton".

15 October 1904.

President,	P. H. Testas.
Ab-Actis,	C. J. M. Milo.
Consumable,	H. B. de Famars Testas.
Cons. d. Cons.,	C. G. Rommenhöller Jr.

Dispuutgezelschap „De Koffiekop."

Manager,	H. J. Kiewiet de Jonge.
Kop,	D. J. Steyn Parvé Jr.
Schotel,	C. D. van Tienhoven.

Eereleden:

C. van der Hoeven.
J. M. H. van Oosterzee.
H. M. Andrée Wiltens.
J. W. Boellaard.

Liefdadigheids-Gezelschap „Vogel Weerbaarheid."

President,	C. J. van Dusseldorp.
Secretaris,	D. J. Steyn Parvé Jr.
Thesaurier,	J. J. M. Lion.
Thesaurier,	O. A. Verwey.
Comm. vóór orde,	J. A. Mijnlieff.
Comm. tegen orde,	P. J. Mikmak.
Comm. van hooger orde,	H. van Ameyden van Duym.
Comm. van cons.,	A. M. J. Meesters.

Leden:	Eereleden:
H. F. G. J. Grevers.	W. J. Hoffman J.J.zn.
H. F. van de Velde.	J. M. H. van Oosterzee.
	J. L. Boreel.

D. C. S. V.

(Delftsche Christen Studenten Vereeniging).

President,	J. W. Thierry.
Secretaris,	J. W. Gunning J.Wz.
Penningm.,	J. Boks.

Roomsch-Katholieke Studenten Vereeniging, „St. Vergilius."

Opgericht 2 Maart 1898.

President,	L. J. M. Feber.
1e Secretaris,	L. A. Fruytier.
Penningm.,	A. J. L. Juten.
Bibliothecaris,	G. E. J. Wiessing.
2e Secretaris,	A. F. C. de Pont.

Nederlandsch Tooneelverbond.

Afdeeling Delft.

Student Bestuurslid: L. Mangelaar Meertens.

STUDENTEN-BLADEN.

Studenten Weekblad.

Delft, 8e Jaargang.

Redacteuren:

D. A. de Fremery.
J. H. Telders.
R. Ver Loren van Themaat.
J. P. Valkema Blouw.
F. A. Vening Meinesz.
C. E. Dutilh.
J. A. Schouten.

Abonnement per jaar f 3,50.
De jaargang loopt van October—October.

Minerva.

Leiden, 30e Jaargang.

Redactie voor Delft:

Praeses, G. A. Kessler.
Ab-actis, D. Croll Jr.
Fiscus, J. van Geuns.

Abonnement per jaar f 3,50, na September f 2,—.
De jaargang loopt van Februari—Februari.
Opzegging van abonnement moet voor 1 Jan. geschieden.

Vox Studiosorum.

Utrecht, 41e Jaargang.

Vaste medewerkers voor Delft:

W. P. S. von Stein Callenfels.
G. L. W. van der Vliet.

Abonnement per jaar f 3,50, na September f 2,—.
De jaargang loopt van Februari—Februari.
Opzegging van abonnement moet vóór 1 Jan. geschieden.

VERVOLG OP DE GESCHIEDENIS VAN HET DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Het is de taak van een geschiedschrijver de voorgevallen gebeurtenissen, de bijzonderheden van het verleden zoo juist mogelijk op te teekenen en aldus te bewaren.

Eene goede, aloude gewoonte heeft vastgesteld, dat telkenjare de geschiedenis van het verloopen jaar in den Almanak geboekstaafd moet worden.

Deze gewoonte is goed, omdat de geschiedenis van een Corps — schier saamgeweven uit schijnbare nietigheden — slechts dan een levend beeld van de verloopen tijdperken kan geven, indien zoo weinig mogelijk vergeten worde.

Wat ons nu onbelangrijk toeschijnt kan later als het kenmerkende van onze periode te voorschijn treden, kan geven juist hèt karakteriseerende van een studentenmaatschappij.

Deze geschiedenis is dan ook in de tweede plaats voor het heden.

Zij wordt der toekomst aangeboden.

Zij wil zijn een slechts later op volle waarde te schatten kroniek van ons Corpsleven, maar een kroniek waar in tegenstelling met de oude, eerwaardige kronijken wèl in mag te voorschijn treden de persoon van den bewerker, daar ook deze min of meer de geest van zijnen tijd is.

Het is geen gemakkelijke taak, die lange reeks van meerendeels op zichzelf òninteressante gebeurtenissen, zoodanig te rangschikken, te verwerken en aan het geheel ondergeschikt

te maken, dat de geschiedenis niet schijnt een verzameling van feiten, eene opeenhooping van bijzonderheden, maar een afgerond en volkomen beeld van het immer weer wisselende gelaat, dat ons Corpsleven vertoont.

Ik vlei mij dan ook in geenen deele, hierin geslaagd te zijn. Mij bleek die groote hoeveelheid feitjes, die ik te vermelden had, een beletsel om een goed, gaaf geheel te vormen.

In de volgende regelen zult gij een en ander vinden dat persoonlijk zoo mijn meening is, ik vermeen daarmee nog eenige levendigheid te hebben aangebracht en zooals gezegd, uit den mond des corpsgeschiedschrijvers kan slechts de geest des tijds spreken, om de reden dat hij van dezen tijd is.

Moogt gij, die dit leest, het later — als gij oud zijt — nog eens ter hand nemen, laat het u dan een beeld geven van een deel van uw studentenleven; en laat bij den weemoed der herinnering komen het gevoel van trots, dat ook gij eenmaal medewerktet tot den bloei van ons Corps: van het Delftsch Studentencorps.

In begin October 1904 werden een 125-tal groenen geïnaugureerd en toegelaten als leden van het D. S. C.

De heer Van Geuns drukte hun nog voor 't laatst op 't van verwachting kloppend hart een „goed jaar" te worden. . . . en daar vloeide een stroom van jong leven ons gastvrij Corps binnen.

Nu is dat reeds een jaar geleden en is het ons mogelijk, genoemd 1e jaar te beschouwen in het licht van zijne prestaties.

Het is niet te loochenen, dat er in de laatste jaren een andere geest het Corps binnengetreden is.

Het echt „student zijn" in de beteekenis, die men daar gewoon is aan te hechten, wil mij toeschijnen langzaam aan te verminderen, ja schier te verdwijnen.

Het vroeger levende geslacht, waar nu nog eenigen van over zijn, huldigde in allen deele de traditie, dat men niets beteekende in 't corpsleven indien men niet zeer veel feestte, dat men daarentegen „getapt" verdiende te zijn als men zich in buitensporigheden onderscheidde.

Moge dit eenigszins overdreven schijnen, de kwestie komt grootendeels hierop neer.

Deze opvatting nu verdwijnt langzamerhand min of meer; men ziet menschen, die volstrekt niet in de eerste plaats veel fuiven, belangrijke functies bekleeden, men heeft slechts zijne oogen te openen om te zien, dat sedert een vijftal jaren de basis van het corpsleven is gewijzigd; dat wij staan te midden van nog werkende veranderingen.

Ook het nu 2e jaar heeft ons van bovenstaand slechts de bevestiging gegeven.

Zelfs de menschen, die men daartoe geschikt en voorbeschikt achtte, lieten niet te zeer van zich merken — feestelijkheden van 1e jaars kwamen zelden voor — veel whistte men, nog meer biljartte men, maar tot werkelijke prettige, uitgelaten feestvreugde — tot uit den band springen door jong in zich bruisend leven — heeft zelden iemand zich merkbaar genoopt gevoeld.

Wij hebben overigens h i e r slechts te constateeren, dat in het heele Corps, niet in enkele partijen, maar in bijna alle kringen eene verandering in den geest is gekomen. Het is in eene geschiedenis van het Corps een der eerste

vereischten, deze waar te nemen veranderingen te constateeren.

Ook het nu 1e jaar vertoont geen neiging mijne bewering te logenstraffen.

Waar bevinden zich de groote algemeene oorzaken van deze verandering?

M. i. ten eerste: in de geweldig opgevoerde studie-eischen.

Geen hoogeschool is mij bekend, waar van de studenten zoo enorm veel dagelijks terugkeerende en voor het slagen noodige tijd wordt gevorderd als hier.

De verandering in Technische Hoogeschool heeft in dit opzicht niet verbeterd, schier verergerd.

De steeds dreigende nederlagen op de examens moeten wel fnuikend werken op feeststemmingen van 1e, 2e, 3e jaars.

Wijders is een groote oorzaak het hier komen studeeren van vele bescheiden beurzen.

Vele studenten kunnen zich de kosten van eenvoudig Corpslid-zijn getroosten zonder aan buitenissigheden mede te kunnen doen.

Zoolang dit aantal minder was dan dat der beter gegoede studenten merkte men van dit deel weinig.

Nu echter — nu het een zeer groot percentage der corpsleden gaat omvatten, kan het wel niet anders, dan dat zij hunnen invloed doen gevoelen.

Een derde oorzaak zou ik willen zoeken in den „geest des tijds" die merkbaar wijst op verandering van denkbeelden omtrent het in zijn jeugd „veel uitgaan", die „zwabbers"

niet bewondert en in hier in Delft jarenlang rondlummelende studenten niet meer ziet voorbeelden ter navolging, maar menschen, die bezig zijn willens het mooie in hun leven te vergooien.

We moeten hier echter wel in 't oog houden, dat velen, eene soortgelijke opvatting huldigende, in de meest verwijderde uitersten vervallen. Zelf niet geschikt voor het kroegleven, zien zij van hun kwasi-verstandig standpunt, laag neer op alles, waarbij nuchter verstand eens een oogenblik wijkt voor de ingevingen van een vroolijke feeststemming.

Reeds te lang stond ik stil bij het niet daadwerkelijke gedeelte van mijn taak, maar dat men met dàt gedeelte rekening dient te houden in eene geschiedenis van het Corps, is mijne overtuiging.

Ik wil nu in regelmaat van opvolgende data trachten zooveel mogelijk de gebeurtenissen in en om ons Corps (daarmee verband houdend) te vermelden.

Eerst evenwel moet ik melding maken van de zeer ingrijpende wetswijzigingen door den Senaat-Van Geuns voorgesteld en door de Corpsvergadering aangenomen.

De loop der tijden en de verandering in toestanden hiervan een noodzakelijk gevolg, maakten de omwerking van de Corpswet tot een niet langer uit te stellen iets.

Den heeren J. Van Geuns, G. Witteveen, J. A. Mijnlieff, M. F. Middelburg, J. P. Willeumier komt een woord van oprechten dank toe, voor het werkelijk zeer omvattende werk met deze wetsveranderingen verricht.

In de Corpsvergaderingen van 13 en 18 Mei, 7, 10, 16, 21, 28 November en 2 December 1904 werden schier alle voorstellen tot wijziging aangenomen, behoudens op enkele punten, waar amendementen werden noodig bevonden.

't Is onmogelijk al deze hier uitvoerig te behandelen.

Den 3^{en} October 1904, 's namiddags ten 2 ure werd het nieuwe gebouw voor Toegepaste Natuurkunde en Electrotechniek plechtig geopend.

Bij deze gelegenheid, waar het Corps door zijnen Senaat vertegenwoordigd was, werd ook door den president den heer J. van Geuns namens het D. S. C. het woord gevoerd.

Den 7^{en} en 8^{en} October spraken de nieuwbenoemde Leeraren Siertsema en Van der Bilt hunne inaugureele reden, welke, benevens de rede van Prof. Snijders, alreeds in den vorigen Almanak werden opgenomen.

De maand October bracht ons nog de Interacademiale Lawntennis-wedstrijden, te Leiden gehouden.

Na hardnekkigen strijd, vooral tegen Leiden, wist Delft met 1 punt meerderheid de overwinning te behalen.

Ook werden deze maand als naar gewoonte vele besturen geconstitueerd; Tooneel, Weerbaarheid, Vrije Studie, Voetbal, Odin, Debating en Igov, zij allen kozen zich nieuwe leiders.

November, de maand van de komende koude, uit de kast gehaalde winterjassen en herfstsonnetten, zette zich in met de „Onderlinge" van Laga.

De verschillende nummers mochten zich in eene mooie belangstelling verheugen en menig hart klopte sneller als 2 booten boord aan boord elkaar de zege bestreden — ofschoon het maar een onderlinge en geen „echte" race was.

Omstreeks dezen tijd werden de eerste pogingen aangewend om Prof. Bolland in Delft te „krijgen".

Dat deze pogingen met een gunstig resultaat bekroond werden, weet een elk — Maandag 28 November hield genoemde Hoogleeraar voor een ei-volle zaal zijn eerste college.

„Hij is gekomen, het beetje vuil te saam geveegd, in brand gestoken .... toen blies hij in de asch, nu gaat de wijsheid gloeien", schreef J. v. d. Zee (pseud.) in het S. W. van 1 December.

Ofschoon wij ons niet zoo dichterlijk kunnen uitdrukken, gelooven wij wel, dat de colleges van Prof. Bolland — waar toch telkens een 50-tal Corpsleden tegenwoordig zijn — ook in het Delftsch Studentencorps hun invloed zullen doen gevoelen.

Wij hopen, dat deze invloed een ten goede zijn moge!

Begin November constitueerden zich de besturen van Apollo en Carrousel.

De Interacademiale voetbal-competitie, waarin Delft het vorige jaar overwinnaar bleef, mocht ook dit jaar voor ons voorspoedig heeten.

De eerste match werd begin November tusschen Leiden en Delft in Den Haag gehouden.

Hierin bleef Delft overwinnaar.

De volgende wedstrijden kwamen in geregelde orde na dien en brachten steeds overwinningen voor het kranige Delftsch elftal, ook hierin toonende, dat wij in takken van sport vrijwel bovenaan staan.

Dat ook op ander gebied wat gepresteerd kan worden toonde 't Delftsch Studenten-Tooneelgezelschap.

Dit opende zijn „season" met de opvoering van: „de Droom van Vogelei", vroolijk spel van het Hooger Onderwijs. (11 Nov.)

Dit „vroolijke spel", vervaardigd door een onzer mede-Corpsleden, beviel opperbest.

Den 26^{en} November vierde de Societeit Phoenix haar Diës Natalis — een van de groote feesten in ons Corpsbestaan.

De heer C. J. M. Milo, president der Societeit, hield de rede.

Wij kunnen hier niet stilstaan bij de verschillende punten, die den inhoud van dezen jaarlijkschen speech bepaalden, daar de meeste uit den aard der zaak op 't jaar 1903-1904 betrekking hebben.

Genoeg zij te vermelden dat de slotwoorden van den president: „Ouderen en jongeren, klinkt, drinkt, zingt en toont, dat gij te vieren weet: den schoonsten dag van onze Societeit: den Diës," weerklank vonden in aller harten en dat de schoonste dag van onze voornaamste Corpsvereeniging een schoon einde nam.

Omstreeks dezen tijd constitueerden zich de besturen van Laga en de D. S. A. Ph. V.

Rest nog te vermelden, dat op eene vergadering van Debating de heer D. A. de Fremery eenige Stellingen over den Groentijd inleidde.

Belangrijk is deze lezing ook in zooverre, dat, wat in eenige jaren niet gebeurde, een student Stellingen op Debating verdedigde.

Vrije Studie opende haar reeks voordrachten den 24^{en} Nov. De heer Verkade droeg op zeer boeiende wijze Macbeth voor.

December. De laatste der drie „drukke" maanden, waarin de examen-doener nog niet den druk van 't naderende examen-gevaar gevoelt; waarin de kroeg nog vol is, en waarin de kern van ons Corpsjaar gelegen is.

Deze maand begon met twee zeer drukke Corpsvergaderingen.

De Corpsvergadering van Vrijdag 2 December, waarin de nieuwe Corpswet aangenomen werd, bracht oppositie tegen het heffen van eenen algemeenen hoofdelijken omslag tot dekking van het tekort op de Lustrumfeesten.

Men vondt het onrechtvaardig, eerste-jaars, die niet eens de feesten hadden meegemaakt, een som van *f* 8,25 te laten betalen als dekking van een te kort, uit deze feesten voortvloeiende.

Het voorstel tot heffing van den hoofdelijken omslag van *f* 8,25 werd dan ook met tamelijk groote meerderheid verworpen ('t Eerste jaar had voor deze gelegenheid stemrecht bekomen.)

Hierna werd de volgende motie door den heer Telders ingediend:

„De Corpsvergadering spreekt als hare meening uit, dat alle leden van het Corps aansprakelijk zijn voor de schuld, die het Corps op een oogenblik heeft".

Deze motie werd met algemeene stemmen aangenomen.

Daarna stelde men den Senaat voor, te willen onderzoeken in hoeverre andere middelen open stonden om het tekort te dekken, en de behandeling der zaak tot zoolang uit te stellen. Hierin werd door den Senaat gaarne bewilligd.

Tevens werd nog de volgende motie van den heer Dunlop aangenomen:

„De Corpsvergadering van 2 December 1904, betreurt dat de feestcommissie van het XIe Lustrum van het D. S. C. gebrek aan finantieel beleid heeft getoond, waardoor het Verificatie-verslag eerst 15 maanden na 't Lustrum is uitgekomen, en spreekt den wensch uit, dat de volgende feestcommissie nauwkeuriger zal zijn met hare begrooting en 't Verificatie-verslag uiterlijk in 't jaar volgend op het Lustrum uit zal komen."

Men wenscht echter in de notulen op te doen nemen dat deze motie slechts wil uitspreken eene uiting van leedwezen en niet van afkeuring.

De Corpsvergadering van 8 December bracht de bespreking van allerhande middelen om den hoofdelijken omslag te verminderen of om de eerste en tweede jaars eenigszins minder te laten betalen. Geen dezer bleek echter steekhoudend.

Het voorstel van den Senaat tot heffing van een hoofdelijken omslag tot een maximum van *f* 8,25 werd alsnu met groote meerderheid aangenomen.

Aldus eindigde een kwestie, die een week lang aller harten in beroering bracht en die bij minder tactvolle behandeling te betreuren gevolgen na zich had kunnen slepen.

In de Corpsvergadering van 12 December werd het voorstel in tweede lezing aangenomen.

Een der goede, oude, trouwe Corpsvereenigingen heeft in December 1904 een elfde lustrum mogen vieren. (Lustrum Apollo, 13-14 Dec.)

Zoo iets geeft vreugd aan állen, niet alleen den liefhebbers van muziek, maar ook hun, die van het Corps, in de Corps-gezelschappen, zien eene uiting van bloei.

We willen hier het feit releveeren, dat gedurende 2 dagen de kroeg toegankelijk werd gesteld voor dames, wat de zalen deed gevuld zijn met eene vroolijke lichtkleurige menigte.

Ook het diner boven mag geslaagd heeten.

Toch dringt zich de vraag op of het wenschelijk zijn zoude deze bezoeken van dames op een studenten-societeit dikwijls te herhalen — mij dunkt dat het min of meer heiligdom-achtige van onzen vogel Phoenix er slechts door geschaad konde worden, en men wijs zal doen slechts bij exceptioneele gelegenheden als deze de zalen voor diners met dames open te stellen.

Ongeveer terzelfder tijd, zelfs nog iets eerder, n. m. Vrijdag 9 Nov., vond een ander verheugend feit plaats.

Odin — eenige jaren achtereen, geen openbare uitvoering meer gegeven hebbende, vond nu in zich genoeg goede krachten, om weer eens iets van zich te laten blijken.

Waar het te betreuren is, dat hier in Delft zoo weinig aan turnen gedaan wordt, een euvel waaraan ook de andere academie-steden lijden, is het niet anders dan ten hoogste te waardeeren, dat Odin door deze wélgeslaagde uitvoering weer eens deed zien, hoe schoon een krachtig lichaam is, hoe uiterst nuttig regelmatige oefening der spieren noodwendig moèt zijn.

Zooals gezegd: Odin heeft ook in deze uitvoering zijnen goeden naam gehandhaafd.

Zoo naderde de Kerstvacantie met rassche schreden, de studenten schenen slechts op de uitreiking van den Almanak

te wachten om dan met den grootsten spoed naar het ouderlijk huis te snellen.

Aan hun verlangen naar den Almanak werd Vrijdag 16 December voldaan.

De heer Koch hield bij deze gelegenheid den allermerkwaardigsten bloemkoolspeech. Dat het dito orgaan des Heeren K. daartoe niet weinig bijdroeg is van algemeene erkendheid.

Over den inhoud kunnen wij niet uitweiden. Ze bevatte, zij 't in anderen vorm, zoowat 't zelfde als andere jaren.

De Almanak, geworden onder de hoede van de Redactie:

J. H. Telders,	President.
G. J. Pijnacker Hordijk,	Secretaris.
B. Koch,	Vice-president.
D. Croll Jr.,	1e Commissaris.
W. J. Modderman,	2e Commissaris.

vertoonde zich frisch en fleurig in zijn eenigszins gewijzigd bandje.

Talrijke teekenaars luisterden zijn inwendig voorkomen niet weinig op.

Een prettig feest was de Almanak-uitreiking en daarop volgende Kroegjool, welker herinnering als eene aangename kerstgift den volke meegegeven werd.

Voor de vacantie werden nog de leden van de Stem- en Schouwburgcommissie gekozen, de heeren

H. C. J. Roelvink,	Secr.
G. J. Pijnacker Hordijk,	Commissarissen.
J. van Rijn van Alkemade,	Commissarissen.

Intusschen waren de verkiezingen voor den nieuwen Senaat afgeloopen.

Den 23^{en} December werden de heeren:

J. H. Telders,	President,
R. Ver Loren van Themaat,	Secretaris,
W. J. Modderman,	Thesaurier,
C. G. Rommenhöller,	Vice-Pres., Archiv.,
H. G. Gentis,	Vice-Secr., Comm.,

in eene openbare Senaatsvergadering plechtig geïnstalleerd.

We moeten tevens nog vermelden de samenstelling van Verificatie-commissie en Reunie-commissarissen.

De Verificatie-commissie constitueerde zich als volgt:

W. J. Hoffman J.J.zn.
L. Mangelaar Meertens.
F. A. Unger.

De Reunie-commissie:

W. J. Modderman, P. H. Testas,	Permanent.
J. W. Maas, H. D. E. G. Zoetelief Norman,	Reserve.

Een streep duide hier het intreden en verloop der Kerst-vacantie aan.

Ik zal niet trachten te vervallen in een dichterlijke ontboezeming over de dàn heerschende leegte op de S. P., maar mij bepalen tot het vermelden, dat na dezen gedwongen rusttijd, het nijv're volk weer Delft binnentrok, bezit nam van verlaten kamers en Societeit, en dat alles weer was, zooals het geweest was.

De Delftsche Studenten IJsclub, welke dit jaar de organisatie van de interacademiale wedstrijden op zich genomen had, kon niet spreken van „medewerkende weersgesteldheid".

Onder een heftigen dooi werden de verschillende nummers verreden.

Ook hierin toonde Delft zijn meesterschap op sportgebied, door in bijna alle nummers overwinnaar te blijven.

's Avonds een fakkeloptocht en verder feest op de S. P.

Een ander bemerkenswaardig feit — een feest dat telken jare terugkeert — is de krantenverbranding.

Reglementair elke Januari-maand wordt dit fantastisch vreugdevuur gestookt.

Zoo ook dit jaar. De verbranding van de oude nieuwtjes mocht zich in groote belangstelling verheugen, en algemeen was men van oordeel, dat bij een dergelijk vuurwerk geen ander aardsch vergeleken kan worden.

Den 13^{en} Januari trof de P. S. een smartelijk verlies.

Prof. Dr. H. Behrens, een der eminentste Hoogleeraren aan de Polytechnische School, overleed.

Met hem ging weder een edel en hoogst bekwaam man, wien de wetenschap veel dankt.

Hoewel het Funus niet door de familie werd aanvaard, werd toch door het Corps aan de begrafenis deelgenomen.

Den 19^{en} Jan. schreef het Studenten-Weekblad eene prijsvraag voor Nederlandsche Studentenliederen uit.

Het mocht, zooals het eindresultaat leerde, niet gelukken, onze taal met een goed studenten-lied te verrijken.

Het uitschrijven van prijsvragen scheen in de lucht te zitten.

De Amateur-Photografen Vereeniging schreef omstreeks dezen tijd een wedstrijd uit voor opnamen door Studenten van alle academie's vervaardigd.

Het resultaat is nog niet bekend.

16 Jan. hield Debating haar tweede lezing; ditmaal was het prof. Treub, die den leden een werkelijk interessante avond bezorgde.

Het was op zich zelf al een vreugde de scherpe, klare wijze van voordragen en toelichten zijner stellingen aan te hooren.

De maand Januari bracht nog een vrij druk kroegbezoek, ofschoon — zooals trouwens immer na Kerstvacantie — de nadering van examens merkbaar werd.

Begin Februari (9) gaf Vrije Studie ons eene lezing.

't Was Dr. P. H. Ritter over Spinoza. Ofschoon het onderwerp er zich oogenschijnlijk weinig toe leende, gelukte het Dr. P. H. Ritter toch de aanwezigen in een haast onbedwingbare lachstemming te brengen.

Merkwaardige uit- en zelfs beeldspraken wisselden elkander in bonte rij af.

Het is hier misschien wél op zijn plaats onder het hier behandelde proza eens wat dichterlijke, kernachtige beeldspraak te bewaren.

Dr. Ritter sprak b. v. aldus:

„Zooals de adelaar vliegt naar de toppen der bergen, de visch naar den Oceaan en de leeuw naar de woestijn — zoo streeft de ziel der menschen naar het Ware en Goede!"

Eenige dagen hierna opende de heer Dr. H. de Vries op de leeszaal der Soc. Phoenix eene cursus in de stenografie.

Wij moeten den heer De Vries dankbaar zijn, dat hij ons zijn tijd en moeite wilde geven om de stenografie wat nader tot ons te brengen.

Dat zijn streven gewaardeerd werd bleek uit de groote belangstelling.

Het is trouwens een altijd toejuiching verdienend feit, als de professoren zich eens wat aan de studenten laten gelegen liggen.

Wel wordt in officieele speeches genoeg gewaagd van den band tusschen professoren en studenten, maar tot eene waarlijk intieme betrekking komt het doorgaans niet.

Wij kunnen nu eene gansche tijdruimte overslaan waarin weinig te vermelden valt.

Op Vrije Studie kwam 14 Maart Dr. Hofstede de Groot eene lezing houden over Rembrandt.

Hij had het meer speciaal over de Stijlkritiek in betrekking tot dezen Meester.

In de Corpsvergadering van 15 Maart werden de leden van den Senaat-Van Geuns tot eereleden benoemd, hierin erkennende hunne diensten in 't afgeloopen jaar het Corps bewezen.

Den 21^{en} Maart was het Diës, den 57sten Verjaardag van het Corps.

Al is een jaardag nu maar een denkbeeldig iets en al wordt hij niet altijd, zooals dit jaar, gevierd op den juisten datum, elk rechtgeaard Corpslid moet dezen dag voelen als iets feestelijks in zijn wat eentonig leven, hij moet beseffen, dat het symboliseert een bestaan van langer dan van

heden, van opkomen uit geringe krachten tot steeds meerderen bloei; hij moet beseffen, dat deze gedenkdag een feestdag is, in den mooien zin van het woord.

We willen niet te lang verwijlen bij de verschillende festiviteiten, die dezen dag telken jare schier uniform terugbrengt.

Echter willen wij vermelden dat de jaarlijksche rede van den heer Telders behalve en nevens het gewone gedeelte: verslag en overzicht van het verloopen jaar, ook eenige ernstiger zaken behandelde.

De protectie in den groentijd, het willens onttrekken van groenen aan de circulatie, werd gelaakt, zoo ook het onnoodig schenken van champagne door het eerste jaar, het opdrijven van de kroegjolen na den groentijd.

Dat dit niet zonder uitwerking is gebleven, bewijst het dit jaar afwezig blijven der gewraakte „panje jolen."

Ook willen we even stilstaan bij de kwestie: opvoering van een diëscomedie door het eerste jaar.

Het afgeloopen jaar heeft m. i. wederom bewezen, dat een diëscomedie zooals deze tegenwoordig wordt opgevat, een onding is.

Hoe prijzenswaardig ook het streven der nu opvoerende club mag genoemd worden, hoe gunstig in deze hunne houding ook afsteekt bij die van het overige gedeelte van het eerste jaar, het gaat niet aan te ontkennen, dat het bereikte resultaat tamelijk pover was.

Indien men eens een behoorlijken tijd van voorbereiding nam, b.v. een maand, indien zich eens een eerste-jaars-commissie vormde, die zorgde voor een werkelijk aardig stuk en vooral voor goede spelers en zangers, zou dan niet oneindig veel aan de algemeene jolijt aldus kunnen worden bijgebracht?

En zou ook het eerste jaar daar zelf niet het allergrootste pleizier van beleven?

In een milieu als dat eener Diëskroegjool, waar men niet zoo erg op zijne woorden behoeft te letten kan een allerdolst resultaat bereikt worden.

De diësoptocht kenmerkte zich dit jaar door nog al aardig te zijn.

Men had er wat voor over gehad om goed voor den dag te komen.

Helaas echter was hij oorzaak van het betreurenswaardigste feit, dat Delft in jaren had kunnen treffen.

De commandant der dienstdoende schutterij voelde zich door eene goedige reproductie van genoemd corps dusdanig beleedigd, dat hij zijn ontslag nam.

Nu, dat ging toch niet aan, men kon een dapper man niet missen.

De zaak werd in 't reine gebracht, genoemde commandant beklom weer zijn ros, en heeft zelfs — ten bewijze dat geen laffe haat hem bezielde — een enthousiasten studentenmarsch gecomponeerd.

Vrije Studie, dat dit jaar zeer ijverig bleek, vergastte hare leden op nog twee lezingen.

Prof. A. G. van Hamel over Tristan-romans en de heer Brouwer uit Blaricum over „Leven, Kunst en Mystiek".

Beide lezingen vielen in den smaak; vooral de laatste bracht beroering in onze kalme studentenmaatschappij.

Zij verscheen bij den heer J. Waltman Jr. in druk.

Ondertusschen rolde het rad van den tijd verder, de koude dagen werden minder talrijk — een niet te zeggen iets — de geur van de komende lente — doet het studentenhart sneller kloppen.

Met de komst der Lente, gaat het kroegbezoek — vooral 's avonds — krachtig verminderen.

De nieuwe Corpswet verplichtte den Corpsvereenigingen, zekere bepalingen in hare wetten op te nemen. Eene hierover belegde kroegvergadering verwierp bij staking van stemmen het bestuursvoorstel, strekkende om de wet der S. P. met de Corpswet in overeenstemming te brengen. Kort hierop trad een eenigszins gewijzigd Kroegbestuur op; dit lichaam was van oordeel dat de bepaling der C. W.:

> Indien de Senaat zulks noodig oordeelt zal hij ten allen tijde in kunnen grijpen in de finantiëele aangelegenheden der vereeniging op de wijze, die hem het beste toeschijnt

ten opzichte der Societeit eene onbillijkheid bevatte. Men kwam voornamelijk op tegen de mogelijkheid van een willekeurig ingrijpen van den Senaat in de loopende zaken der vereeniging. De geschiedenis van bovenstaand artikel nu wees er op, dat de bedoeling slechts was: in het belang van het Corps, het geheel, moet het mogelijk zijn, dat vanwege het Corps wordt ingegrepen, indien wanbestuur van de zijde der vereenigingen den goeden naam van dat geheel in gevaar mocht brengen.

Toen bleek, dat de oppositie zich meer richtte tegen eene mogelijke gevaarlijke interpretatie, dan tegen het weren van het artikel, diende de Senaat om daaraan tegemoet te komen een tweetal wetswijzigingen in, waarvan de eene de verificatie-quaestie nauwkeuriger regelde en de andere meergenoemd wetsartikel verving door:

> In geval de goede naam van het Corps dit eischt, kan de Corpsvergadering ingrijpen in den financieelen toestand van eene vereeniging; een voorstel hiertoe kan worden ingediend door den Senaat of door tien stemgerechtigde leden.

Een zeer drukke kroegvergadering op 10 April was het gevolg.

Op deze vergadering werd de volgende motie door den president der Societeit Phoenix, den heer Kessler, ingediend:

„De Algemeene Vergadering van Maandag 10 April meent dat de wijze, waarop Corps en kroeg op 't oogenblik naast elkaar bestaan, de meest gezonde verhouding is, en spreekt derhalve haar wensch uit, dat geen pogingen zullen worden gedaan de Societeit door Reglements-bepalingen onder Corpscontrôle te stellen".

Het gaat niet aan hier uitvoerig op de beweegredenen, die tot deze motie leidden, terug te komen.

Wij allen voelen, dat de grond der kwestie gelegen was in zich niet ook maar eenigszins ondergeschikt willen achten van Kroeg aan Corps — van Kroegbestuur aan Senaat.

Verdere redenen waren gelegen in de bewering, dat de Societeit Phoenix een zuiver financieele onderneming zijn

zoude, en in 't bezwaar van contrôle door personen minder in die zaken doorkneed dan de nu met administratie belasten.

Daar het geen der sprekers gelukken mocht aan te toonen waarom de Kroeg anders beschouwd zoude moeten worden dan andere Corpsvereenigingen, kwam het na een debat van anderhalf uur tot stemming.

De Bestuursmotie werd met groote meerderheid verworpen.

Het Bestuur der Societeit Phoenix kwam nu met een andere motie:

„De Algemeene Vergadering geeft haar wensch te kennen, dat bij de redactie der nieuwe artikels de Societeit betreffende, zoowel zal worden vermeden, dat niet-kroegleden omtrent kroegzaken kunnen interpelleeren, als gezorgd zal worden, dat bij ingrijpen in 't financieel beheer door het Corps, de financieele aansprakelijkheid der onderneming ook op het Corps overga."

Ook deze motie mocht niet genoeg stemmen verwerven om aangenomen te worden, zoodat deze kwestie, die zich zoo grimmig liet aanzien en die volgens sommigen eene noodlottige uiteenscheuring van Corps en Kroeg tengevolge had kunnen hebben, in vrede eindigde.

We moeten hier releveeren, dat het geheele debat zich door de meest mogelijke correctheid onderscheidde.

Op de Corpsvergaderingen van 1 April en 9 Mei werden de bewuste wetswijzigingen in eerste en tweede lezing aangenomen.

Woensdag 5 April had de heer Florimont van Duyse in Delft eene lezing gehouden over „de oudste bronnen van het Nederlandsche Lied".

De heeren Arnold Spoel en Tabbernal verleenden hierbij hunne medewerking.

Een en ander uitgaande van het S.-W.

Wij hebben dit jaar eene menigte Interacademiale ontmoetingen te vermelden. 17 April vonden de Jaarlijksche wedstrijden van den Nederlandschen Studenten-Schietbond plaats.

De leiding berustte bij de Delftenaren. Wij behoeven slechts te herinneren aan de daden van de Delftsche schutters altijd, om niet verwonderd te zijn, dat ook dit jaar vele prijzen door hen behaald werden.

Jammer ging het Hoofdnummer voor Delft verloren.

De 5^{en} Mei bracht nog iets bijzonders. N.m. een tentoonstelling van schilderijen van Herman Heyenbrock op de leeszaal. Het was eene proefneming, die naar wij hopen, nog veel zal herhaald worden.

Begin Mei vingen de examens B aan, die reeds zoovelen lang vooruit aan de gezelligheid onttrokken hadden.

Het Delftsch-Studenten-Strijkkwartet „Bohm" gaf, na tweemaal wegens Corpsrouw te zijn uitgesteld, den 11^{en} Mei eindelijk het reeds lang aangekondigde concert ten bate van „Armenzorg".

Medewerking verleende mevrouw A. le Comte—Carbentus.

Het kwartet speelde zeer verdienstelijk en mocht, evenals Mevrouw Le Comte, zich in veel succes verheugen.

Voorwaar, Apollo heeft ons in dit afgeloopen jaar goed bedacht.

Mocht het studentenleven langzaam aan beginnen te verslappen, hoe meer de vacantie naderde, den 28^{en} Mei herleefde alles voor het laatst nog eens tot groote opgewektheid; de Varsity kwam vele gemoederen in beroering zetten.

Een mooie dag was het: de Varsity! Slechts jammer dat Delft niet meer succes had.

Zaterdag 27 Mei werd verroeid de eerste heat jonge Acht Njord—Laga. Laga verloor dit nummer met lengten.

De Zondag hier op volgend was ook geen gelukkige dag.

De jonge vier legde het af tegen Nereus; de oude vier kwam na eene schoone overwinning op Triton tegen Nereus, hetwelk, — na zeer weinig spannenden strijd — won.

De eenigste overwinning van den dag was het skiff-nummer: de heer H. W. Ter Horst sloeg Triton zonder moeite.

't Resultaat kon dus niet opwekkend genoemd worden, maar men wanhoopte niet.

Triton's feest lag in 't verschiet, en men zou daar eens laten zien, dat Laga nog wèl kon.

Vrijdag 16 Juni had dit feest plaats. Laga toonde werkelijk wat zij vermocht.

De jonge vier behaalde door kranig werk na slechts 2 weken vier geroeid te hebben, de premie in het hoofdnummer, slechts geslagen door de zeer sterke jonge vier van Njord. (In dit nummer dongen 8 ploegen mede).

De oude vier werd overwinnaar in het vier-nummer; de oude twee won eveneens, alsmede de oude acht.

Slechts de skiffeur moest het ditmaal afleggen.

Een woord van hulde voor het buitengewoon kranige roeien der Delftenaren op dien dag, is hier wel op z'n plaats.

Ook in Oudshoorn wist Laga haar naam hoog te houden door wederom het oude-vier en oude-acht-nummer te winnen.

Onderwijl — doordat wij de roeiwedstrijden achtereenvolgens genoemd hebben — zijn we de volgorde te buiten gegaan. De examens B hadden hun uitslag gehad. 't Was het oude lied: de helft der examinandi zakte.

Van 17 tot 23 Juni begaf zich de Senaat naar het oude Leiden om daar bij het 66e Lustrum der Leidsche Universiteit, het Corps officieel te vertegenwoordigen.

De feesten kenmerkten zich door groote geanimeerdheid, terwijl de stemming over 't algemeen eene uitstekende was.

In de Corpsvergadering van 25 September werd aangenomen een motie van dank aan Leiden:

„Het Delftsch Studentencorps in zijne Corpsvergadering van 25 September, betuigt zijnen hartelijken dank voor de schitterende gastvrije ontvangst, zijnen leden bij het 66ste Lustrum der Leidsche Universiteit bereid."

Tevens werden in deze Corpsvergadering aangenomen de Redactiewijzigingen door de H. O.-wet noodzakelijk geworden; Directeur v. d. Polytechnische School wordt Rector-Magnificus, P. S.: T. H. S., hoogleeraren en leeraren wordt curatoren, hoogleeraren, buitengewoon hoogleeraren, lectoren, privaatdocenten.

Den 18^{en} Juni moest de P. S. wederom een harer verdienstelijke hoogleeraren verliezen, nl. prof. dr. J. L. C. Schroeder van der Kolk.

Nu werd ook de uitslag van examen C bekend, niet veel gunstiger in percentage van geslaagden dan B.

Het eindigen van de examens duidt onherroepelijk op het intreden der vacanties.

Slechts enkele race-roeiers blijven dan nog in Delft vertoeven.

De grachtjes in hun frisch groene zomerpronk liggen nog rustiger en vrediger nu geen studentenhorde van college naar college er langs spoedt; de groote Markt vertoont eene zonnige strakheid; Hugo de Groot verkneutert zich in het zonlicht, dat zijn bruinbronzen lichaam stooft en vermeent geen vrees behoeven te koesteren voor misdadige eerste jaartjes, die zijn breede lijf een heerlijke klimpaal schijnen te vinden.

Het verheugt me altijd, dat Delft zoo idyllisch juist is ingericht. Rust de student van zure arbeid; de kappers, de kruideniers en vooral die goede huisjuffrouwen, zij rusten óok en welverdiend — niet meer opgeschrikt door de lastige wenschen van heeren Studenten.

Mocht al Delft zelf rusten, in de nimmer rustende breinen der Professoren en Ministers kookte en woelde het.

De Technische Hoogeschool zou geopend worden.

Dit geschiedde 10 Juli 1905.

Ofschoon het Corps nu juist geen al te groote rol speelde bij deze opening, welke vreemd genoeg in de vacantie

gehouden werd, zoodat slechts een betrekkelijk gering aantal studenten de plechtigheid bijwoonde, moeten wij er in deze Geschiedenis van het Corps wel op wijzen dat, hoe ongemerkt voor velen dit feit ook plaats had, de verandering van P. S. in T. H. S. voor ons Corps vér strekkende gevolgen kan hebben.

De opening vond plechtig plaats in de groote zaal van den Stads Doelen, voor deze gelegenheid onder toezicht van Prof. Evers versierd.

De Koningin gaf door Hare tegenwoordigheid blijk van Hare belangstelling in het Technisch Onderwijs.

Tevens waren Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden en H. M. de Koningin-Moeder aanwezig.

Als bijzonderheid zij hier vermeld, dat de vorstelijke personen gedurende de plechtigheid gezeten waren in Senaatsstoelen, voor deze gelegenheid door den Senaat beschikbaar gesteld.

Prof. J. Kraus, de nieuw benoemde Rector-Magnificus, hield eene rede, welke men elders in dezen Almanak zal vinden.

Na de plechtigheid van de opening hield Hare Majesteit receptie in den Foyer van den Doelen, alwaar onder anderen de President van den Senaat van het D. S. C. aan de Koningin werd voorgesteld.

Dat er eenige verdere feestelijkheden aan de opening verbonden waren, b. v. eene aardige garden-partij, behoeft geen betoog en daar het niet op mijn weg ligt deze te beschrijven, kunnen we constateeren, dat de afwezigen eenigszins ongelijk hadden.

Nu de Polytechnische School officieel veranderd is in een Technische Hoogeschool, aldus verwezenlijkend den wensch

in den Almanak van 1862 door mijnen voorganger aan 't eind van zijn verslag geuit:

„Besluiten wij deze regelen met den vurigen wensch, dat het aan onze opvolgers gegeven mag zijn eenmaal hier neder te schrijven: dat de Akademie te Delft een plaats onder Nederlands vrije Hoogescholen inneemt," *) — is het hier op zijn plaats eens na te gaan in hoeverre het onderwijs aan de T. H. S. gegeven — als Hooger onderwijs mag beschouwd worden.

Algemeen is de opvatting dat met Hoogeschool-wording samengaat het verdwijnen van het oude begrip „school", zooals dat aanwezig is in „Lagere School" of „Hoogere Burgerschool".

Het zou in zich sluiten een toelaten van werkelijk vrije studie, een aan de studenten zelf overlaten van het hòe inrichten hunner arbeid, het zou vooronderstellen een wat gevorderde ontwikkeling, die schoolschen dwang onnoodig maakte.

Ook zou het nevens 't studeeren van dictaat — gemaakt op de colleges, — mogelijk maken het ontberen van dezelve, en het toch bereiken van de hoogte, vereischt voor examens door eigen-boeken- en bronnen-studie.

Ging men te rade bij de resultaten van 't Hooger onderwijs hier in Delft, men zoude een onjuist noemen van bovenstaande opvatting niet kunnen ontgaan.

---

*) Eigenaardig is dat deze woorden werden neergeschreven door den lateren Directeur der P. S. — Prof. J. M. Telders — die zelf in laatstgenoemde functie zoo'n krachtigen stoot heeft gegeven aan de — nu verwezenlijkte — Hooger Onderwijswording van het Technische onderwijs.

Het begrip van een „school" is nog vrij bepaald in de inrichting der T. H. S. waar te nemen, en al krijgt de student nu niet bij wegblijven van college-uren strafwerk, toch zal hij door de onmogelijkheid anders dan door overschrijven van dictaten van ouderen of door 't koopen van een gebruikt dictaat, er tamelijk direct voor moeten boeten.

De examen-regeling doet verder niet vermoeden met iets anders dan een Hoogere-Burgerschool-regeling te doen te hebben, al dient geconstateerd, dat hierin getracht wordt naar verbetering.

Van bepaalde zelf-studie kan hier in Delft slechts zeer weinig sprake zijn.

Een onmiddelijk gevolg van het slaafs moeten kennen van dictaatinhouden, het vaak ontbreken van boeken door de Professoren zelf geschreven.

Want 't is een feit, dat bijna geen enkel, 't zij buiten- of binnenlandsch boek, geeft, wat men meent hier te moeten eischen.

Het onherroepelijk achter raken bij eenigen tijd zich bezig houden met andere dingen, hoe nuttig misschien ook en noodig, dan in de lijn van den gevolgden cursus ligt, brengt een gedwongenheid van studie mee, die niet van bekrompenheid valt vrij te pleiten.

Ook het verplichte-teekeningen-stelsel komt mij voor in lijnrechte tegenspraak met den titel van Technische Hoogeschool.

Het is hier niet de plaats uit te wijden over al deze grieven, slechts constateeren wij, dat zij aanwezig zijn, dat ze stil voortbroeien in ons studentenleven, en dat zooals in

den laatsten tijd blijkt, men verandering niet onaangenaam zoude achten.

Vele verbeteringen zijn echter het gevolg geweest.

De examenregeling, ofschoon nog zeer weinig ideaal, onderging belangrijke wijzigingen ten goede, terwijl het openstellen van de gelegenheid tot 't volgen van nieuwe studievakken veel waardeering verdient.

Waar het mijn plicht geweest is, vele onvolkomenheden te constateeren in den huidigen toestand wil ik er echter wel op wijzen, dat de verandering van de P. S. in T. H. S. een groote stap in de goede richting is geweest; dat daarmede een belangrijke slagboom is opgeheven.

Het past hier in dank te gedenken, hen, die hun krachten aan deze taak wijdden.

Met begin September kwamen allen die in Mei verdwenen waren wederom opdagen, uitgezonderd zij wier ouders eene verwijdering uit Delft noodig oordeelden of welke afgestudeerd waren.

Tevens deden een 140-tal groenen hunne intrede op de Societeit Phoenix.

Het schijnt mij niet gewenscht den verloopen groentijd zeer uitvoerig te behandelen.

Een groentijd is de bewogenste tijd van het jaar en toch wat wil men er van vertellen. De eene groentijd is haast gelijk aan een voorgaande.

Slechts valt er te constateeren: werd er meer „gedonderd", was de groentijd op gelijk of beter peil dan vorige jaren, kwamen niet te veel misbruiken van macht of anderszins voor.

Het is een niet te ontkennen feit, dat de verschrikkingen van den groentijd veel minder worden. Aan de eene zijde is hier veel voor te zeggen, aan de andere ligt het bezwaar, dat bij eene zoogenaamde „makkelijke" groentijd, het aankomend jongmensch zich zeer veel gaat verbeelden, van uit de hoogte op „zure types" die het erg lastig hadden (en zulke zullen zelfs in den meest zachten groentijd er zijn) gaat neerzien; kortom licht pedant en opgeblazen wordt.

Echter zoolang er zoo geprotegeerd wordt als tegenwoordig het geval is, zal moeilijk hieraan iets te doen zijn.

Een zich niet thuis voelend groen wat te helpen, kan geen kwaad, hem met alle macht uit de circulatie te onttrekken wèl en zéer véel.

't Is hier niet de plaats een vertoog over den groentijd te houden, we wijzen slechts op de verslapping van den groentijd als een niet te loochenen feit.

Het misbruik maken van macht, het woeste slaan op groenen, hèt punt waarop buitenstaanden immer terugkomen, kwam — op enkele kleine en niet ernstige uitzonderingen na — nièt voor.

De laatste week van den groentijd, de tijd van overgang van groen op student, bracht wederom een menigte opgewekte dagen.

Het was weer een feest voor de groenen zelf, dat geroei op Laga. De meesten zwommen met genoegen en schenen niet beangst voor de nooit genoeg in 't oog te houden cholera-bacil, ook Weerbaarheid met zijn traditioneele erewacht, en Tooneel met zijn draak, als Apollo met zijn

muziek, werkten mede de groenen te laten zien, dat alle plezier ook voor hen nog niet verloren was.

29 September inaugureerde de President van het D. S. C., de heer J. H. Telders, de nieuwe leden. Zijne rede was zeer goed en maakte op de toekomende Eerste Jaars een diepen indruk.

Eerste-jaars-president Van Leeuwen bedankte uit naam van de pas geïnaugureerden.

Blikken wij nog eens op den groentijd terug, dan zien we, dat de donderjolen dit jaar niet zeer bijzonder geanimeerd waren, uitgezonderd misschien dien van het oud're jaar, welke nog al levendig was.

Het nieuwe jaar zelf?

Wat er over te zeggen? Wij zullen nog moeten merken, wat het presteert, naar den indruk te oordeelen, staat het niet bij 't voorgaande achter. In aantal is het zelfs grooter.

Als bijzonderheid moet nog vermeld, dat nà de laatste groenenkroeg, de groenen — een juichende menigte — de societeit vrij mochten betreden, aldus reeds bij voorbaat proevend van de heerlijkheden, die hen daar later wachten.

In opgewonden rondedansen uitte zich hunne onbedwongen vreugde van weer eens vrij te zijn.

De dag van de Inauguratie was werkelijk bijzonder aardig, terwijl de daaropvolgende rijjool, ondanks harde wind en zoo nu en dan een buitje, prettig verliep.

In Voorburg had de bekende receptie plaats, waarna naar den „Deyl" verder gereden werd.

Zeer af te keuren is het, in plaats van rijtuigen, gebruik maken van riekende automobielen.

We hopen dit nooit meer te zien.

Het rijjool-diner had helaas dit jaar door gebrek aan deelneming niet plaats, moge dit feit eenig blijven in de annalen van het D. S. C.

's Avonds serenades aan den Senaat van de T. H. S. en de professoren Siertsema en Ter Meulen.

Het college van Curatoren kon door omstandigheden niet tegenwoordig zijn.

Waar de meeste Hoogleeraren het aloude gebruik, de huldiging hunner leerlingen, niet meer schijnen te achten, is de prettige ontvangst bij bovengenoemde Hoogleeraren dubbel te waardeeren.

Het fantastische schouwspel, de zwarte stoet verlicht door walmende fakkels, verrukte als altijd geheel Delft.

Jeugdige schoonen stonden in extase achter de ruiten der huizen, terwijl huisjuffrouwen, in diep ontzag, hun „meneer" als gelukkig bestuurder van een of andere Vereeniging trotsch zagen voorbijrijden.

We dienen hier tevens nog te herinneren aan de mutatie's waaraan de Almanak-Redactie onderhevig was.

Deze had zich in Februari geconstitueerd als volgt:

H. J. Kiewiet de Jonge,	President.
W. C. Korthals Altes,	Secretaris.
M. C. Rueb,	Vice-Pres.
C. J. van Dusseldorp,	Comm.
J. J. Schaly Jr.,	Comm.

Door uittreding van de heeren Rueb en Kiewiet de Jonge, werd zij in October als volgt samengesteld:

W. C. Korthals Altes,	President.
J. P. Valkema Blouw,	Secretaris.
Th. Bleckman,	Vice-Pres.
C. J. van Dusseldorp, J. J. Schaly Jr.,	Comm.

Ik ben aan 't einde van mijn taak.

Reeds te lang vergde ik van den aandacht der lezers voor al lang bekende bijzonderheden.

Het was mij niet mogelijk alle voorgevallen gebeurtenissen interessant voor te stellen; zooveel later kan men moeilijk in enthousiasme geraken over eene lezing van Vrije Studie of een debater op Debating.

't Is misschien ook de fout van den geschiedschrijver alle kleine bijzonderheden te releveeren; echter kunnen juist déze later van groot belang zijn voor het beeld van onzen tijd.

Aan mijnen opvolger dan de taak de klippen te ontzeilen, die ik in dit verslag niet kon ontwijken.

Zien wij achterwaarts op het afgeloopen jaar en vragen wij ons af: hoe is het met den toestand van het Corps, is bloei te constateeren of niet, dan zal dit niet dadelijk te beantwoorden zijn.

Sommigen zeggen: Er is overal, in alle takken, in alle kringen, zulk een slapte te constateeren, dat van bloei geen sprake zijn kan.

Dit is onjuist.

Wel is op het oogenblik de slapheid niet gering, wel wordt op bijna geen enkel gebied iets bijzonders gepresteerd: de toestand, die een toestand van bloei was, is niet achteruitgaande.

Het aantal leden vermindert niet, de Vereenigingen mogen zich — op enkele uitzonderingen na — op een goed jaar beroemen, de financieele toestand laat niet te wenschen over. Zie daar factoren, die eenen betrekkelijken bloei beteekenen.

De door velen gevoelde algemeene verslapping belet slechts een ongekend hooge vlucht, ze zegt niet, dat men achteruitgaande is.

Wat ik ten slotte herhalen wil is:

Men diene in het oog te houden, dat het voorgaande geschreven werd door een persoon, dat men dus wel doet, de minder met de directe gebeurtenissen in verband staande beschouwingen, ook als zoodanig te beoordeelen.

Alvorens te sluiten met deze regelen, moet ik nog een treurigen plicht vervullen.

Het is een weemoedig woord van herinnering aan de nagedachtenis van hen, die dit jaar ons Corps ontvielen, allen in den kracht van hun jong leven.

Het waren:

H. P. de Groot.
W. J. S. de Kanter.
A. L. J. Breebaart.
A. Gottschalk.
S. J. C. Dunlop.

Dat zij in vrede rusten!

Richten wij voor 't laatst het oog op 't jaar, dat achter ons ligt, zien wij ook naar de toekomst en overwegen wij, wat deze ons 't waarschijnlijkst brengen kan, dan durven wij voorspellen, dat ook dit jaar het Delftsch Studentencorps alleszins zijn naam zal weten hoog te houden.

SOCIETEIT PHOENIX.

Alvorens de geschiedenis van onze trouwe Phoenix te vervolgen moeten wij treurige herinneringen in ons oproepen. Allen kunnen we ons nog denken, welke sombere tijding ons den 30^{en} Augustus bereikte, het was het overlijden van Sam Dunlop, iemand die steeds zijn beste krachten als Lid en als Eerelid van het Bestuur aan de Societeit heeft gewijd. Niet spoedig zal de smartelijke indruk, die zijn overlijden maakte, worden weggewischt.

De eene slag volgde op de andere, enkele dagen na deze treurige mare bereikte ons de tijding van het overlijden van den ouden directeur, den heer P. J. H. Lubbert. Vooral onder de ouderen zijn er velen die dit bericht met smart vervuld heeft. Zij toch weten uit eigen aanschouwing, hoe de oude

directeur steeds zijn beste krachten heeft besteed om onze Societeit vooruit te helpen. Dankbaar zijn wij zijn nagedachtenis voor de hulp die hij den bestuurderen steeds heeft verleend.

Het nieuwe bestuur zag zich direct voor de taak geplaatst de groote moeilijkheden die de saldo's op het crediet steeds opleverden, definitief te regelen, waarbij dan ook, na verschillende algemeene vergaderingen besloten is, slechts 1 saldo toe te staan.

Door treurige omstandigheden kon het officieele whist-concours in November niet doorgaan. Het eerste officieele concours was het whist- en billart-concours op 27 Januari waar op het zakkenbillart de heeren Goedhart en Ter Horst hunne vaardigheid beloond zagen respectievelijk met eersten en tweeden prijs. De prijzen op het carambole-billart seniores kwamen aan de heeren J. J. Brutel de la Rivière en Van Oosterzee, de junioresprijzen aan de heeren 't Hooft en Canters. Met geluk en vlijt wisten de heeren Van Oosterzee en C. W. Lely den winnersprijs te bemachtigen van het whist-concours, terwijl de heeren 't Hooft en Andrée Wiltens hun volharding beloond zagen met den verliezersprijs.

26 November werd de kroegdiës met veel plechtigheid en jolijt gevierd. Ondanks ijverig zoeken was de wijze van viering weer gevallen op het van ouds veroordeelde en toch altijd weer terugkeerende café-chantant. Maar de avond was er niet minder om, de genoeglijke stemming heerschte tot laat in den nacht, nadat de twaalf bronzen slagen, ons met een rilling over den rug hadden aangekondigd dat de oude vogel weer een jaartje aan zijn leven toegevoegd zag, aan zijn trouw bestaan van beschermer van Delftsche studentengeest en -gezelligheid.

In December konden wij het in onze zalen lang niet alledaagsche schouwspel genieten van een menigte damestoiletjes, verzameld ter viering van het 11e lustrum van Apollo.

Met den 13en 's middags een café-concert, en 's avonds een geanimeerde kroegjool; en den 14en een groot diner met dames werd de vijf en vijftigste verjaardag van het muziekgezelschap herdacht. Het waren schoone dagen; in een schoone week: in dezelfde week werd de almanak uitgereikt met de gebruikelijke kroegjool en bloemkoolspeech waarin de heer Koch als vice-president van de almanakredactie, aan zich zelf als bibliothecaris een keurig bloemkooltje en een exemplaar van den almanak had over te reiken.

Kort daarop trad de heer Ver Loren van Themaat af als commissaris en werd zijn plaats in het bestuur ingenomen door den heer Goedhart.

Dat gezelligheid een internationale eigenschap is, kon in dezelfde week blijken, toen het „Duitsche" biercomment, met zijn slot „Auf der Alm" en „Im Zillerthal" onze zalen en trappen deed daveren op den avond van 21 December, den dag van den overdracht van den Senaat.

De Kerstvacantie, die tijd bij uitstek van gezelligheid aan den huiselijken haard en in familiekring, bracht hier een korte poos rust, en was gelukkig niet, zooals dit wel gevreesd wordt, het voorspel tot een langduriger sluimer van Januari af, eindigend in een diepen slaap in de groote vacantie. Neen, kort na de hervatting der colleges reeds, werd onder luiden jubel het feest gevierd van de overdracht der aloude koffievlag, en kort daarop het steeds half deftige, en daardoor om zijn ongewoonte zoo genoeglijke whist- en billart-concours, reeds eerder genoemd, gehouden. Is het niet een schouwspel om met een breeden glimlach en tevens met een soort diepen

ernst aan te zien, hoe daar ieder zijn uiterste kracht inspant, zijn fijnste vernuft aanwendt om den prijs te bemachtigen. Die gespannen gezichten aan de groene tafeltjes en om het groen horizontale strijdperk, zijn ze niet een afspiegeling, een caricatuur van hoe het later wordt?

In dezen tijd werd nogmaals verandering gebracht in het bestuur. De heer Milo trad af als president en werd vervangen door den heer G. A. Kessler, die zich direct voor de moeilijke taak geplaatst zag de vermeende rechten te verdedigen van de Societeit tegenover het wetsvoorstel van den Senaat om te worden gerangschikt bij de andere vereenigingen wat betreft het oppertoezicht op den gang der zaken, en het recht van den Senaat om in laatste instantie op te treden in kroegzaken, waar het belang van het heele corps er mede gemoeid was. Op de algemeene vergadering bleek met overgroote meerderheid dat de leden het eens waren met het Senaatsvoorstel hetgeen de betreffende wetsveranderingen ten gevolge had. Bovendien bleek hoe vol de zalen kunnen wezen, als menschen, die anders niet veel komen, zich eens vertoonen.

De krantenverbranding en wijnverloting in Februari brachten de van ouds bekende vroolijkheid mede, de opbrengst der verkoopingen was evenwel gering.

Langzaam aan naderde daarop de groote vacantie. Na een paar laatste examenfeestjes vertrokken langzamerhand de bekende gezichten, totdat in Juni alleen nog enkele examen- en roeiploegen vertroosting kwamen zoeken in de gastvrije zalen. Ook die laatsten verlieten Delft, al of niet gelukkig gemaakt met een examenbul. De roeiers kwamen nog hun dagelijksche verpoozing achter een glaasje melk zoeken tot 20 Juli, den dag van hun vertrek naar Mainz. Daarop werden

de deuren voorgoed op het nachtslot gegooid tot September.

Gememoreerd dient nog, hoe op den dag van de feestelijke opening der T. H. S., den 10en Juli, de Societeit Phoenix eigenlijk de eenige plek was, waar de studenten, een toch werkelijk onmisbaar element voor een hoogeschool, iets van zich lieten merken.

Als een nieuw feit, een bewijs van veranderende geest onder de kroeg- en corpsleden, mag dienen dat deze maanden door prof. De Vries een cursus in stenografie werd gehouden op de leeszaal. Dit is de eerste maal dat op de Societeit college wordt gegeven, het begint heel schalks met stenografie, maar het is een begin. O, sombere tijden !

Debating en Apollo maakten ook gebruik van de altoos durende gastvrijheid onzer zalen voor hunne dispuut- en muziekavonden.

Nog op ander gebied is dit jaar een nieuwigheid te memoreeren: als gevolg van de pas ingevoerde dubbele boekhouding kon thans voor het eerst een echte balans worden opgemaakt, met officieele gegevens. Deze balans toont in alle opzichten een gunstige toestand aan, dat ons de toekomst met gerustheid tegemoet doet gaan. Een woord van lof komt toe aan directeur en boekhouder voor den ijver waarmede zij exploitatie en administratie leidden.

Nauwelijks had de vogel Phoenix na de gebruikelijke zomerrust de veeren uitgeschud, en waren de zalen weer gevuld met de aloude vroolijkheid en gezelligheid, of een 140-tal kaalkoppen kwam door zijn rumoerbarend optreden de rust verstoren en zaten we midden in den groentijd.

In October werden als nieuwe commissarissen gekozen de heeren Reynvaan en M. C. Rueb, Wiemans en Biegman, zoodat het bestuur zich als volgt constitueerde:

G. A. Kessler,	President.
H. van Ameyden van Duym,	Secretaris.
G. J. M. Goedhart,	Thesaurier.
L. Reynvaan,	Bibliothecaris.
M. C. Rueb,	Comm. v. h. consumabel.
G. A. Wiemans,	Comm. v. d. inventaris.
K. A. Biegman,	Comm. Archivaris.

En thans zijn we genaderd aan het einde van wat der herinnering waard was over onze Societeit. Aan het nieuwe bestuur is het gegeven verder te ontwikkelen de schoone instelling, die in onze geheele studentenwereld, in onzen geheelen studietijd zulk een allerbelangrijkste plaats inneemt.

Moge het onder wijze leiding den vogel Phoenix steeds wel gaan.

ODIN.

Al lang heeft Odin zoo'n jaar niet gekend. De animo was groot onder de leden, en de drukte op de Odinzaal was buitengewoon. Een ieders wensch was, dit jaar dan toch wezenlijk eene uitvoering te geven. Het bestuur deed al zijn best om de goede krachten naar de oefeningen te krijgen en dank zij den heer Van Nieuwenhuizen, die een onvermoeiden ijver toonde om de belangstelling groot te houden, en van de werkende leden goede gymnasten en schermers te maken, gelukte het de Vereeniging zoodanig eene uitvoering te geven, dat een ieder getroffen was, dat Odin nog zoo'n geoefendheid aan den dag legde. Nog lang bleef dit optreden in 't geheugen, want na de Kerstvacantie bleef de drukte groot en de lust scheen onverflauwd. Jammer echter was 't dat toen het examen naderde, de werkers de één na den ander wegbleven, zoodat nog alleen in het schermen geoefend werd.

Hierdoor viel het plan om in Maart aan het interacademiaal concours in Leiden mede te doen, geheel in duigen. Odin kon niet eens meer 5 werkers uitzenden om zich met de andere steden te meten.

Geschermd werd er nog wel in Leiden, en de heer P. Testas heeft ook nog een tweeden prijs weten te bemachtigen, wien het Bestuur nogmaals zijn oprechten dank betuigt, maar het was toch niet dat wat Odin hoopte.

Daar het Corps wetswijzigingen heeft aangenomen in het Hoofdstuk handelende over de vereenigingen, was het Bestuur genoodzaakt den leden een geheel nieuwe wet voor te dienen, die op enkele verbeteringen na, geheel is aangenomen.

In den groentijd waren de Odin-avonden zeer druk bezocht, niet alleen door de leden maar ook door de groenen. Hierbij onzen hartelijken dank aan de heeren, die zoo welwillend waren, de candidaat-leden aan Odin af te staan. We hebben gezien dat onder de Eerste Jaars verscheidene zeer goede krachten zijn. Mogen zij steeds trouw de Odinzaal bezoeken en de lust tot turnen gaande houden, opdat er in December eene nog betere uitvoering zal gegeven kunnen worden dan verleden jaar.

De Groenenworstelwedstrijd was bijzonder druk bezocht. De 1ste 2e en 3e prijs werden respectievelijk gewonnen door Zwager, Dom en Van Exter. Door enkele leden der vereeniging werd nog getoond, wat er nog op het gebied van worstelen en schermen op Odin te leeren valt.

Moge ook dit jaar Odin een schrede nader voeren tot zijn roemrijk verleden.

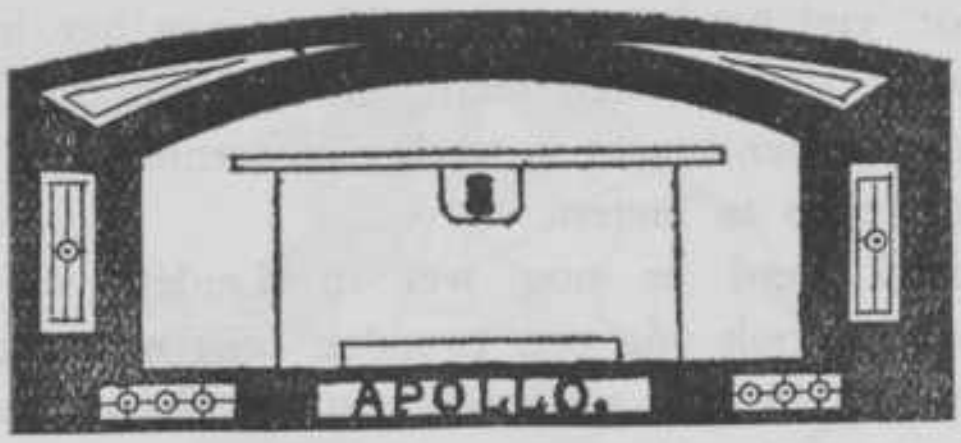

In de geschiedenis van de verschillende corpsvereenigingen is telkens om de vijf jaar een plotselinge opbloei waar te nemen, samengaande met de viering van een lustrum. Helaas komt daarna meestal een terugslag, een langzaam indommelen gedurende enkele jaren, waardoor altijd weer na de „magere" jaren een tijd aanbreekt, dat leden bestuurderen elkander gelukwenschen, „dat het er weer zoo goed mee gaat."

Zulk een tijd heeft „Apollo" achter den rug met zijn elfde lustrumjaar. Laten we maar direct de hoop uitspreken, dat we ditmaal eens niet den gewonen gang zullen gaan en dat het „vette" jaar door een lange reeks van dito jaren gevolgd zal worden.

Het nieuw gekozen bestuur dat zich 17 October 1904 als volgt constitueerde:

W. J. Modderman	President.
C. Boeke,	Secretaris.
L. C. L. W. Sloth Blaauboer,	Thesaurier.
Ch. E. Elias,	Vice-Secr. Comm.
J. M. H. van Oosterzee,	Bibliothecaris,

ving direct met alle kracht aan, de lustrumviering voor te bereiden. Om de orkestleden aan te sporen tot geregelde opkomst werd ingevoerd een stelsel van waarschuwingbriefjes

voor elke repetitie. Of het aan de briefjes of aan het enthousiasme der leden te wijten is, valt niet uit te maken, maar zeker is het, dat de repetities steeds druk bezocht waren. En waarschijnlijk is het wel de goede wil en wensch van de leden geweest, om nu dit lustrumfeest eens buitengewonen luister bij te zetten, die hen geregeld op deed gaan naar de eetzaal van de Societeit Phoenix. Want bij de eerste jaars, die uit den aard der zaak nog niet zooveel voor de vereeniging voelen kunnen als de ouderen, duidelijk een geringere belangstelling waar te nemen.

Onder de uitmuntende leiding van den Heer Constant van de Wall was dan ook tegen den 14^{en} December het orkest tot goede hoogte opgevoerd. Ondertusschen was door het B. O. M. M. quartet de heeren Boeke, Van Oosterzee, Massink en Modderman, ijverig gerepeteerd voor de kamermuziekuitvoering, die op den eersten dag van het 2-daagsche muziekfeest zou komen te vallen. Het quator, opus 136 van B. Godard was door de heeren danig onderhanden genomen.

Zoo naderden dan eindelijk de onvergetelijke dagen van den 13^{en} en 14^{en} December. Na een réunie van Oud-leden, Leden en Officieel Genoodigden in den Doelen ving de kamermuziek matineé aan, die door de verdienstelijke medewerking van de heeren Biljardt, Boeke en Van Oosterzee en van het kwartet, uitstekend slaagde. Ten gehoore werden gebracht, behalve het quator van Godard, de G-moll sonate voor 2 violen en piano van Händel, de vioolsonate van Kor Kuiler en de Rhapsodie op 79 No. 2 van Joh. Brahms en Polonaise op. 44 van Chopin.

Gedurende de receptie, die het Bestuur daarna hield op de leeszaal der S. P. werd in de benedenzalen een café-concert

gehouden, waar ook dames toegang hadden, van welk voorrecht druk gebruik werd gemaakt. Terwijl beneden in de allergezelligst versierde zalen op alle wijzen bleek, dat de stemming bij iedereen er goed in was voor de nog komende feesten, kon boven het Bestuur zich overtuigen van de belangstelling en sympathie die door de andere corpsvereenigingen en van de zijde der hoogleeraren en Delftsche burgerij aan „Apollo" betoond wordt.

Van de zijde der Delftsche jonge meisjes bleek deze sympathie in het aanbieden van een mooien dirigeerstok met zilveren beslag en initialen en van een krans, om van de andere kransen niet te spreken.

Aan het diner door het bestuur aan zijne eereleden en reunisten aangeboden, bleek dat ook onder de ouderen nog velen „Apollo" een warm hart toedragen. Ook de kroegjool des avonds gaf blijk van groot enthousiasme voor ons gezelschap.

Een zeer gelukkige greep bleek te wezen het diner waartoe den volgenden dag op de S. P. aan Societeitsleden met hunne dames de gelegenheid was opengesteld. Het vormde een prachtige inleiding tot vroolijke viering van den verderen avond die door Symphonie-concert en bal in beslag genomen werd. Als nummers op het programma kwamen voor: Symphonie no. 1 van Beethoven, eenige stukken van onzen dirigent Constant van de Wall en een Choeur de jeunes filles uit Melaenis van Gottfried Mann, waarin het koor bestaande uit Haagsche jonge dames, meest leerlingen van Van de Wall, uitstekend geoefend bleek te zijn. Als soliste trad op Mej. Caroline Delbeek, die met haar liederen van Schubert, Max Stange, Verhallen en Verhulst, maar vooral met het lied van Bernard Zweers uitbundig succes behaalde. De marche

militaire uit de Algerijnsche Suite van Saint Saëns besloot het concert.

Het bal na afloop kan worden aangemerkt als het meest bezochte, dat in den laatsten tijd in Delft is gegeven sinds de lustrumweek van 1903. En wat meer zegt, de feestvreugde was evenredig met het aantal gasten!

Te kort waren de twee dagen geweest om de geestdrift en vreugde uit te vieren, maar aan alle dingen komt een eind.

Na de Kerstvacantie begon het strijkkwartet, dat thans door het uittreden van den Heer Modderman en de medewerking van den Heer Van der Hoeven als cellist zijn naam van B. O. M. M. in B. O. H. M. veranderd zag, weder met moed te repeteeren voor een kamermuziekuitvoering ten bate van „Armenzorg." Door treurige sterfgevallen in het Corps kon deze, oorspronkelijk in Februari vastgesteld, eerst in Mei, dus na de Paaschvacantie plaats hebben, de belangstelling ontbrak evenwel ook op dezen laten datum, in het midden van den gevreesden examentijd, niet. We konden dan ook aan het bestuur van „Armenzorg" een belangrijk bedrag afdragen. De medewerking van Mevrouw A. Le Comte—Carbentus droeg er toe bij de uitvoering luisterrijk te doen slagen. Mevrouw Le Comte toch, ons buitengewoon Eerelid, als altijd bereid te helpen waar het het belang van „Apollo" geldt, wist door haar schitterende techniek en fijn gevoelde nuanceering, in Beethoven's Mondschein-sonate een waar genot te scheppen voor den toehoorder. Ook de liederen door haar na de pauze ten gehoore gebracht, waaronder „Aüfschwüng" van Schubert, vielen zeer in den smaak. Het quartet behaalde groot succes met zijn 3 quartetten. Quator op. 18 No. 4 van Beethoven, Quartet op. 96 van Ant. Dvorák en 3e Quator op. 136 van Godard.

In de keuze van de quartetten was het 1e jaars cadeau, dat dit jaar ons „Apollo" toegedacht was, van groot nut. Het denkbeeld dat in het spelen van kamermuziek eigenlijk de groote innerlijke kracht van ons gezelschap moet liggen, vond nu eindelijk een toepassing in een uitgebreide bibliotheek van kamermuziek, ons door het 1e jaar aangeboden. Uit dezen overvloed kon het B. O. H. M.-Quartet zoeken, op proef spelen, en eindelijk zijne keuze vaststellen, voorwaar een benijdenswaardige taak.

Moge dit kwartet door zijn optreden den stoot geven tot het vormen van vele dergelijke combinaties, en tot het optreden in het publiek van Studentenkwartetten.

De bibliotheek van „Apollo" staat voor elk lid open, de keuze is zoo groot, dat ieder wat van zijn gading vinden moet.

Hoewel nog niet alles aangeschaft is, zal binnenkort, door de milde gave van het 1e jaar, „Apollo" toch in het bezit komen van een keur van muziekwerken zooals wellicht geen tweede muziekvereeniging in Nederland in haar bezit heeft.

Van de Eereleden van het Bestuur mochten we bovendien als blijk van belangstelling een fraai cadeau ontvangen in den vorm van een kast, waarin het mogelijk zal zijn onze geheele bibliotheek op te bergen. Wij brengen dan ook hierbij den Eereleden ook namens alle leden van „Apollo" daarvoor onzen oprecht gemeenden dank.

De finantieele toestand van het gezelschap is alleszins bevredigend te noemen over het afgeloopen jaar.

Het verificatie-verslag opgemaakt door de heeren Muller, Van den Broek d'Obrenan en Beelaerts van Blokland toont aan, dat het nadeelig saldo weer met een vrij aanzienlijk bedrag gedaald is, zoodat werkelijk gegronde hoop bestaat, thans door alle schuld heen te komen.

De groenenuitvoering werd dit jaar gedirigeerd door den heer Ch. J. Krah, die dit ondankbare baantje met groote welwillendheid op zich nam. De taak van den heer Krah was des te moeilijker daar onder de musiceerende groenen, hoewel vrij groot in aantal, zeer weinig goede krachten zaten. De uitvoering viel toch mee en eindigde zelfs zeer geanimeerd, zoodat de heer Krah wel succes had van zijn moeilijken arbeid. Als een bijzonderheid mag worden vermeld, dat van hem zelf een serenade voor soloviool en harp met strijkorkestbegeleiding werd uitgevoerd (de harp natuurlijk in verbeelding).

In October traden als bestuurderen af, de heeren Modderman, Boeke en Elias. Het nieuwe bestuur constitueerde zich als volgt:

J. A. Lambrechtsen,	President.
L. C. L. W. Sloth Blaauboer,	Secretaris.
M. H. Lindo,	Thesaurier.
A. Korevaar,	Vice-Secr.
J. M. H. van Oosterzee,	Comm.-Bibl.

Op het nieuwe bestuur rust de moeilijke taak het peil waarop Apollo gestegen is zoo mogelijk nog te verhoogen, en te waken tegen den terugslag van een goed geslaagd lustrumjaar.

Zoo zijn we dan weder genaderd tot den wensch aan het begin van dit verslag reeds uitgesproken:

Moge het bestuur slagen in zijn moeilijke doch schoone taak.

De eerste repetities deden reeds zien dat de belangstelling niet gedaald is. Moge dit zoo blijven!!

DELFTSCHE STUDENTEN

DISPUUT-VEREENIGING „VRIJE STUDIE".

Met de heer Verkade opende zich op waardige wijze de reeks gasten van „Vrije Studie" dit jaar. Op 24 November droeg hij in de Comedie-zaal van Stads Doelen een gedeelte van „Macbeth" van Shakespeare voor.

Zijn voordracht, kleeding en omgeving, 't was alles even smaakvol. 't Was een van zijn laatste voordrachten, voor hij zich aan 't tooneel verbond.

Dr. P. H. Ritter was de volgende, 9 Februari. De leeszaal van de Soc. Phoenix was, ofschoon klein, meer dan voldoende om het gering aantal toehoorders te bergen. De heer Ritter sprak over de leer van Spinoza.

Dr. Hofstede de Groot gaf aan de hand van een uitgebreide, langs den wand geschaarde verzameling reproducties een interessante verhandeling over Rembrandts schilderijen. Hij gaf ons tevens een aardigen kijk op knoeierijen en allerhande kwade en goede praktijken in het schildersvak.

Deze lezing was 14 Maart. Daar er nog gelegenheid was twee spreekbeurten te doen vervullen en dit wegens 't vergevorderd seizoen niet tot de andere maand was uit te stellen, was de maand Maart misschien wel wat van „Vrije Studie" overvoerd.

Dit was waarschijnlijk de oorzaak dat de lezing van prof. A. G. van Hamel uit Groningen zoo weinig publiek had, (24 Maart).

Zij, die niet geweest zijn, misten heel wat!

De middeleeuwsche Tristan-Romans was 't onderwerp, voornamelijk zooals ze in het prachtige boek: Tristan et Oseut, par Joseph Bédier, wordt verhaald.

Verder hoe aan deze sage door de eeuwen heen door allerlei schrijvers is veranderd.

Niemand als prof. Van Hamel had over dit onderwerp met zooveel goeden smaak kunnen spreken.

De derde spreker van deze maand was de heer Brouwer uit Blaricum die over „Kunst, Leven en Mystiek" sprak. Een zeer groot aantal toehoorders ook van buiten Delft was toegestroomd.

Deze lezing werd later bij Waltman gedrukt.

De verschillende soupertjes die het bestuur en de eereleden met zijn gasten had, muntten weer evenals alle jaren, door buitengewone gezelligheid uit.

Dat de lezingen dit jaar zoo laat begonnen en feitelijk eerst in het voorjaar met korte opeenvolging werden gehouden moet hoofdzakelijk worden toegeschreven aan de late installatie van het nieuwe Bestuur, waardoor het hun moeilijk werd nog sprekers te vinden die hun program voor den winter niet reeds hadden vervuld. Moeilijk zal het zijn de bestuurs-installatie te vervroegen; evenwel zou het oude

bestuur zijn opvolgers de taak kunnen vergemakkelijken door het winter-program eenigszins voor te bereiden en reeds voor eenige uitnoodigingen te hebben gezorgd alvorens af te treden.

De finantieele toestand over 't afgeloopen jaar wijst uit dat in 't algemeen uit de contributies een 5-tal lezingen kunnen worden bekostigd. Dan kan echter nooit worden overgegaan tot het uitnoodigen van buitenlandsche grootheden en zal men zich hoofdzakelijk tot vaderlandsche vermaardheden hebben te bepalen. Mocht soms een volgend Bestuur er in slagen het grootsche denkbeeld te verwezenlijken van samengaan met andere letterkundige gezelschappen teneinde den kring van genoodigden ook uit te strekken tot over de grenzen van ons vaderland, dan zal ook waarschijnlijk een verhooging van de zeer lage contributie het daartoe in staat moeten stellen.

Het ledental nam dit jaar met bijna 90 der 130 nieuw geinaugureerden toe; een belangrijke aanwinst, die, naar wij hopen niet alleen te danken is aan de lage contributie maar ook aan wezenlijke belangstelling.

Wij eindigen met den wensch dat het nieuwe Bestuur zijn aangenomen taak met ijver zal vervullen.

Het Bestuur constitueerde zich als volgt:

R. Ver Loren van Themaat,	President.
H. B. de Famars Testas,	Secretaris.
W. C. Korthals Altes,	Penningmeester.
H. A. Brouwer,	Commissarissen.
L. Reynvaan,	

DEBATING-CLUB.

Slechts twee maal is in dit seizoen door de Debating eene huishoudelijke vergadering gehouden, maar beide keeren was de samenkomst hoogst gezellig en belangrijk, werd de spreker met aandacht gevolgd en werd aan het debat levendig deel genomen.

Op 28 Nov. 1904, verdedigde de heer D. A. de Fremery, bestuurslid der Debating, stellingen, betreffende toestanden bij de verschillende Corporaties der Delftsche studenten.

Wij waardeeren zijn optreden, omdat de heer De Fremery sinds 1902 het eerste lid der vereeniging is, dat een spreekbeurt vervulde en wij zijn hem dankbaar voor zijne uitstekende rede en keurige verdediging. Moge het voor anderen eene aanmoediging zijn om het goede voorbeeld te volgen.

In Januari 1905 hadden wij de eer Prof. Mr. M. W. F. Treub voor ons te zien optreden. De naam van den spreker alleen, maakt het feitelijk onnoodig te vermelden, dat deze samenkomst buitengewoon interessant en leerrijk was.

De vergaderingen werden bijgewoond door ongeveer dertig leden, wat in vergelijking met het vorige jaar een kleine vooruitgang genoemd mag worden.

Het bestuur werd gevormd door de heeren:

J. H. Telders,	President,
J. W. L. Valckenier de Greeve,	Secretaris.
D. A. de Fremery,	Vice-Pres., Vice-Secr.,

waarvan alleen de secretaris zich niet herkiesbaar kan stellen.

Aan onzen Eere-voorzitter een woord van dank voor zijne belangstelling en zeer gewaardeerden steun.

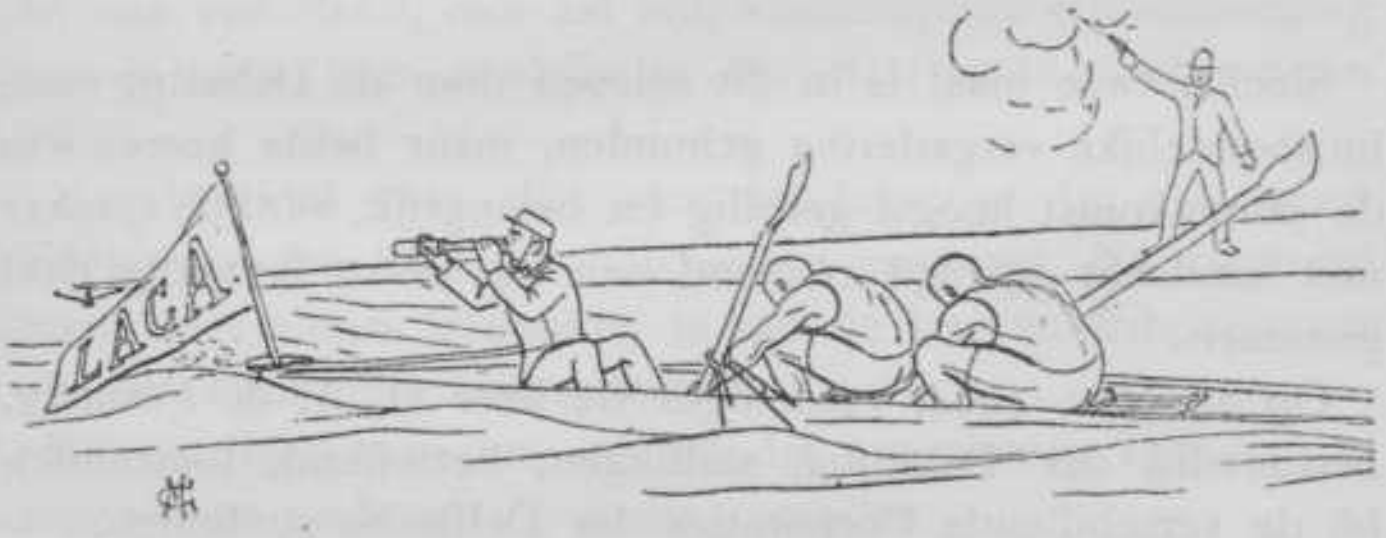

LAGA.

Laga heeft weer een vereenigingsjaar gehad vol van echt jong enthousiasme en al heeft het onze kranige vier niet mogen gelukken de zoo vurig begeerde Varsity-prijs te winnen, deze nederlaag is eenige weken later zoo schitterend hersteld, dat ze als 't ware geheel werd te niet gedaan.

Toen het roei-seizoen geopend werd, bleek het, dat evenals altijd de examens weer velen van onze beste roeiers belette hunne krachten aan 't geliefde Laga te wijden en het was iedereen reeds spoedig duidelijk, dat onze hoofdploeg, onze oude vier, dit jaar weer voor het eerst na langen tijd geheel zou moeten bestaan uit jonge roeiers, wat sedert 1901 niet was voorgekomen. De keuze was echter lastig, hetgeen ten gevolge had, dat men eerst drie weken voor de Varsity tot de volgende samenstelling kwam:

W. H. Brinkhorst (boeg).
W. C. Q. van den Brandeler.
J. Niermeijer.
K. A. Biegman (slag).
H. W. ter Horst (stuurman).

De Heer Mangelaar Meertens leidde de oefeningen van deze vier en van de jonge ploegen met grenzeloozen ijveren met opoffering van al zijn tijd. Echter zou hij voor de volgende wedstrijden ook in de racebooten plaats nemen, zoodat de training der vele ploegen hem bijkans te zwaar werd. Gelukkig kwam toen, drie weken voor de Varsity, de heer Adams zijn taak overnemen. Steeds zullen Laga's roeiers, wanneer hij zal zijn afgetreden, met een warm hart hun kranigen president blijven gedenken, en zijn enthousiasme en werkzaamheid ten voorbeeld stellen aan de jongeren. Verder waren de jonge nummers acht en vier, terwijl onze stuurman ter Horst 't nummer jonge skiff zou verdedigen.

Begunstigd door prachtig weer had dan 28 Mei de Varsity plaats. Ongelukkigerwijze moesten onze jonge acht en vier het reeds direct afleggen tegen de veel sterkere ploegen van Njord; iets, wat betreffende de vier, wel te voorzien was geweest, daar zij te kort geoefend had.

De ploegen bestonden uit de heeren:

A. 't Hooft (boeg).
E. Ch. Prins.
P. Tj. Poppens.
E. Reijnvaan.
J. B. van Heutsz.
J. G. Kerlen.
H. A. Wichers.
F. H. de Freijtag (slag),
H. W. ter Horst (stuurman).

A. 't Hooft (boeg).
J. G. Kerlen.
H. A. Wichers.
F. H. de Freijtag (slag).
H. W. ter Horst (stuurman.)

De oude vier kwam in haar eersten heat tegen Triton met een grooten voorsprong als eerste aan. Bravo mannen, gij deedt in dien wedstrijd Laga eer aan!

Iedereen was nu vol hoop omtrent den afloop. Helaas, onbeschrijvelijk was de teleurstelling, toen 500 meter voor de eindstreep Laga stopte, naar men zegt door 't haperen van een der slidings. Nereus, dat slechts $1^1/_2$ lengte voor was, had hiermede de Varsity gewonnen.

Ter Horst was het, die de eer van Laga dien dag ophield; hij wist zijn tegenstander, den Tritonman, zoodanig af te matten, dat deze reeds halverwege den strijd opgaf.

De uitslag was dus wel treurig! Maar Petrie en Adams gaven den moed niet op. Rustig werd er voortgegaan met de training der oude vier en van een acht en een twee, pas samengesteld uit de heeren:

J. K. Lagerweij (boeg).
H. H. de Iongh.
E. Grivel.
L. Mangelaar Meertens.
W. H. Brinkhorst.

W. C. Q. van den Brandeler.
J. Niermeijer.
K. A. Biegman (slag).
H. W. ter Horst (stuurman).

L. Mangelaar Meertens.
E. Grivel (slag).
H. W. ter Horst (stuurman).

De jonge acht verviel en de jonge vier zou voortaan bestaan uit de heeren:

H. A. Wichers (boeg).
L. Reijnvaan.
J. B. van Heutsz.
J. G. Kerlen (slag).
W. J. Muller (stuurman).

Verder was er nog een jonge twee, nl.:

J. B. van Heutsz (boeg).
J. G. Kerlen (slag).
W. J. Muller (stuurman).

16, 17 en 18 Juni hadden de wedstrijden plaats op den Ouden Rijn bij Utrecht, uitgeschreven door de U. S. R. V. „Triton" ter eere van haar 25 jarig bestaan.

Gul en hartelijk was de ontvangst, wel een bewijs dus, dat de verhouding tusschen Triton en Laga zeer zeker uitmuntend is te noemen. Jammer echter, dat Triton alleen in 't nummer jonge skiff deelnam aan de wedstrijden.

In de voorwedstrijden versloeg onze oude vier de Amstel en zou dus in den final tegen den anderen winnaar, nl. Njord, roeien.

De oude twee had Amstel, de oude acht Nereus tot eenigen tegenstander. De eerste kwam, na een verwoede race, als overwinnaar uit den strijd te voorschijn. De acht roeide met langen, kalmen slag de baan af telkens den voorsprong vergrootend en wist met $1\frac{1}{2}$ lengte den prijs voor Delft te veroveren.

Ook 't hoofdnummer moest voor Laga zijn!

De heele baan over gaat het boord aan boord, totdat eindelijk Laga een halve bootslengte voorkomt en dit blijft tot het einde toe.

Dien avond werd er feest gevierd in Utrecht, een feest, dat menig Laga-vriend heugen zal.

Minder gelukkig waren onze jonge ploegen geweest. Wel kranig roeide de jonge vier, versloeg in de spannende voorwedstrijden de Maas, doch moest helaas in den eindwedstrijd wederom aan Njord de overwinning laten, zoo dat de premie haar ten deel viel.

Thans volgden 23 en 24 Juni de „Hollandia"-wedstrijden.

De jonge vier verloor het, even als de skiff en de nieuwe jonge twee:

A. 't Hooft (boeg).
F. H. de Freijtag (slag).
H. W. ter Horst (stuurman).

De oude vier had als tegenstanders Nereus en De Amstel. Eindelijk was dus de dag der wrake aangebroken! Njord nam aan de wedstrijden geen deel wegens de Leidsche Lustrumfeesten.

Laga, in 't begin ver achter, begon op 500 meter voor de eindstreep gekomen, snel in te loopen, was spoedig De Amstel voorbij en roeide nu de andere baan boord aan boord met Nereus.

Hevig was de laatste krachtsinspanning der beide ploegen. Angstig klopten alle harten, doch ziet, daar zet Biegman een geduchten spurt in; pijlsnel schiet de boot vooruit en met een schier ontzichtbaren voorsprong is Laga de eerste!

Laga was dol van geestdrift. Een woord van hulde, van

dankbaarheid aan de brave mannen, die zoo wisten te strijden voor hun dierbaar Laga!

De oude acht had geen tegenstander, daar Nereus op 't laatste oogenblik weigerde uit te komen.

Nog was hiermede het race-seizoen niet afgeloopen.

De Roeivereeniging Minerva had besloten deel te nemen aan de wedstrijden op den Rijn bij Mainz en ingeschreven voor de nummers: oude acht, oude en jonge vier en oude skiff. Laga zou hiervan de nummers oude acht en vier vullen, daar 't uit de vorige wedstrijden wel gebleken was, dat deze 't meeste vertrouwen verdienden. Er kwam nog een kleine wijziging in de samenstelling der ploegen. De heeren van den Brandeler en Brinkhorst hadden n.l. geen tijd meer voor Laga beschikbaar en werden daarom vervangen door de heeren J. W. Maas en J. B. v. Heutsz. Echter had men te veel verwacht van onze roeiers. Wel werd er geregeld geoefend, doch spoedig bleek het, dat de race-capaciteiten en 't vertrouwen in de ploegen grootendeels verdwenen waren. Neemt men daarbij nog in aanmerking, dat er in Mainz de week voor den wedstrijd bijna niet geoefend kon worden, wegens 't slechte weer, dan is 't niet te verwonderen, dat beide ploegen niet tegen de Duitschers bestand waren.

Hiermede eindigde Laga haar race-seizoen.

Moge een volgend verslaggever zoo gelukkig zijn weer eens de Varsity voor Laga te boeken.

In de eerste plaats thans een woord van dank aan twee mannen, twee die Laga steeds verzorgden met een warm hart, die Laga nooit in den steek lieten als het krachtigen steun noodig had. Ook nu weer, Petrie en Adams, waart gij het, die onzen president te hulp kwaamt, toen zijn taak hem

te zwaar werd. Om zijn werk te voltooien op een wijze, zooals het slechts u gegeven is dit te kunnen.

En dan vooral: welk een zelfopoffering Adams, om zelfs de korte rust, die uw werkkring u veroorloofde, geheel te wijden aan het heil van Laga.

In 't najaar had de „onderlinge" plaats, als altijd een echte Laga-dag; voor het eerst roeiden dezen keer gemengde ploegen tegen elkaar bestaande uit race- en fuif-roeiers. In 't voorjaar de openingstocht naar de Wijkerbrug. Door de pas geëindigde Paaschvacantie was de deelname niet zoo groot als gewoonlijk, echter was 't er daarom niet minder gezellig.

Wat de financiën betreft is Laga dit jaar veel vooruitgegaan. Wel is de toestand nog niet rooskleurig, doch het is te voorzien dat, zooals waarschijnlijk iedereen wel bekend is, Laga over eenige jaren geheel uit de schuld zal zijn, die reeds zoo langen tijd den vrijen bloei van onze vereeniging belemmerd heeft.

In de eerste plaats moet er dus met overgroote zuinigheid te werk gegaan worden; en toen het dit jaar bleek, dat, door het onbruikbaar worden van de „Knoops" en „Statendam", de aankoop van een nieuwe skiff dringend noodig werd, moest er tot dat doel een inteekenlijst geopend worden.

In zeer korten tijd was niet alleen 't geld hiervoor bijeen, doch zelfs zooveel, dat het mogelijk zal zijn nog een tweede skiff aan te schaffen.

Thans wil ik hier melding maken van een verlies, dat Laga dit jaar geleden heeft en iedereen met droefheid vervulde. Den 16^{en} April bereikte ons de treurmare, dat A. L. J. Breebaart was overleden, die man met dat flinke, degelijke karakter, die ons allen zoo sympathiek was. Rust zacht,

Breebaart, uw vrienden zullen uw nagedachtenis eeren! De wherry, die in het voorjaar van den heer Petrie was overgenomen, werd uit dankbaarheid voor hetgeen hij voor Laga gedaan had, gedoopt met den naam „A. L. J. Breebaart".

In October trad 't oude bestuur af. 't Nieuwe constitueerde zich als volgt:

J. B. van Heutsz,	President.
L. Reynvaan,	Secretaris.
K. Biegman,	Penningmeester.
F. H. de Freytag,	Com. Vice-Pres.
J. Niermeyer,	Commissaris.

En nu, tot besluit een woord aan allen, in 't bijzonder aan u, eerste jaars, die lid zijt geworden van onze Roei-vereeniging.

Dat Laga uitverkoren werd om de beide hoofdnummers voor het buitenland te vullen, bewijst wel, dat het bovenaan staat in de lijst der Nederl. studenten-roeivereenigingen. Op u rust de reuzentaak er voor te zorgen, dat dit in de toekomst zoo blijve; dat Laga nooit weer valle van het hooge standpunt, waarop zij staat.

Ik zeg: „reuzentaak", want besef wel dit: met stilzitten bereikt gij niets. Door veel op de loods te komen, en des middags, wanneer gij uw collegedag achter den rug hebt, u te komen ontspannen in onze slanke bootjes: daardoor steunt gij de vereeniging. Nu bestaat er bij velen een gansch verkeerd begrip omtrent het woord „raceroeier". Zij denken, dat er een scherp verschil bestaat tusschen race- en fuifroeiers, hetgeen echter veel minder 't geval is, dan zij vermoeden. Fuifroeiers, die zich veel komen oefenen en daarbij gaarne den raad aannemen van ouderen, die het hun zoo goed mogelijk trachten te leeren: zij hebben in de eerste plaats, mits geen ongunstige lichaamsomstandigheden aanwezig zijn,

het recht, om in een raceboot plaats te nemen, aan hen is 't gegeven voor hun mooie vereeniging te strijden.

Komt dan allen en laat geen boot ongebruikt, want het roeien is een mooie, zoo niet de beste sport. En in den beginne zult gij er tegen opzien, tegen die lange oefening, die u in de eerste booten zal brengen. Doch bedenk wel: alle begin is moeilijk en zoo gij door de eerste pogingen heenbijt, dan zult ge zien, dat het waar is, hetgeen ik u hier zeg. Zijt verzekerd, dat dan alle ouderen, die een warm hart voor Laga hebben, u zullen helpen en voorgaan in uw streven naar dat schoone doel. Op dus gij jongeren! op, voor Laga's roem en voorspoed!

STUDENTEN CARROUSEL-VEREENIGING.

Hoewel dit vereenigingsjaar wederom bijzonder stil verliep, mogen we toch de gegronde hoop koesteren, dat de Studenten Carrousel-Vereeniging weder een nieuw leven tegemoet gaat.

Het houden van wandelritten schijnt zeer in den smaak te vallen, en het is de wensch van het bestuur, ook daarmede in het nieuwe vereenigingsjaar door te gaan.

Tevens zijn er symptomen aanwezig, die er op duiden, dat er in de stal van den heer Hesterman ook nieuw leven komen zal.

De finantieele toestand der vereeniging is niet anders dan gunstig te noemen.

Den 24sten Maart werd den Senaat van het D. S. C. de gebruikelijke eerewacht aangeboden, en werd er succes behaald door de werkelijk zeer schilderachtigen gecostumeerden ruiterstoet.

Het bestuur constitueerde zich in November als volgt:

H. C. Feltmann,	President.
M. C. Rueb,	Vice-Pres.
O. Gevaerts van Simonshaven,	Secretaris.
C. G. Rommenhöller Jr.,	Thesaurier.
J. de Bie Leuveling Tjeenk,	Comm.

TECHNISCH LEESGEZELSCHAP.

In November heeft zich het Bestuur van deze vereeniging als volgt geconstitueerd:

M. H. C. Vreede,	President.
J. W. Sprenger,	1ste Secretaris.
M. F. Middelburg,	2de Secretaris.
L. Reynvaan,	Thesaurier.

Na eenig tobben gelukte het ten slotte het vereischte aantal leden voor het nieuwe jaar bijeen te krijgen en circuleerde de portefeuille weer geregeld.

De jaarlijksche boekverkooping viel dit jaar buitengewoon ongunstig uit, door de geringe opkomst van belangstellenden, en bedroeg de opbrengst dan ook weinig meer als ƒ 60,—. Dit gevoegd bij den toch al slechten staat der financiën, deed het Bestuur er toe over gaan, gelijk met de omgewerkte en door de Corpswet verplichte wetsvoorstellen voor den dag te komen op de algemeene vergadering van 6 October met het voorstel het in de Wet bepaalde omtrent het maximum aantal leden te doen vervallen. Waar het aantal als werktuigkundig ingeschreven Corpsleden toch steeds toenam, meende het Bestuur zich niet te mogen laten binden door een artikel, hetwelk den bloei der vereeniging tegenwerkte. De regeling der Technische Hoogeschool, waarbij ook werktuigkundige vakken voor het propadeutisch examen verplichtend werden gesteld, werkte er toe mee de belangstelling voor technische lectuur te vermeerderen. De wetsveranderingen, waarin o. a. bepaald werd dat ook electrotechnici tot de vereenigingen konden toetreden, werden in hun geheel aangenomen.

Door het grootere aantal leden, thans 54, en tevens door een kleine besparing in de kosten der tijdschriften, hoopt het nieuwe Bestuur

M. H. C. Vreede, President,
J. A. Lambrechtsen, 1ste Secretaris,
C. D. van Tienhoven, 2de Secretaris,
L. Reynvaan, Thesaurier,

den financieelen toestand der vereeniging gaandeweg op een gezonder basis te brengen.

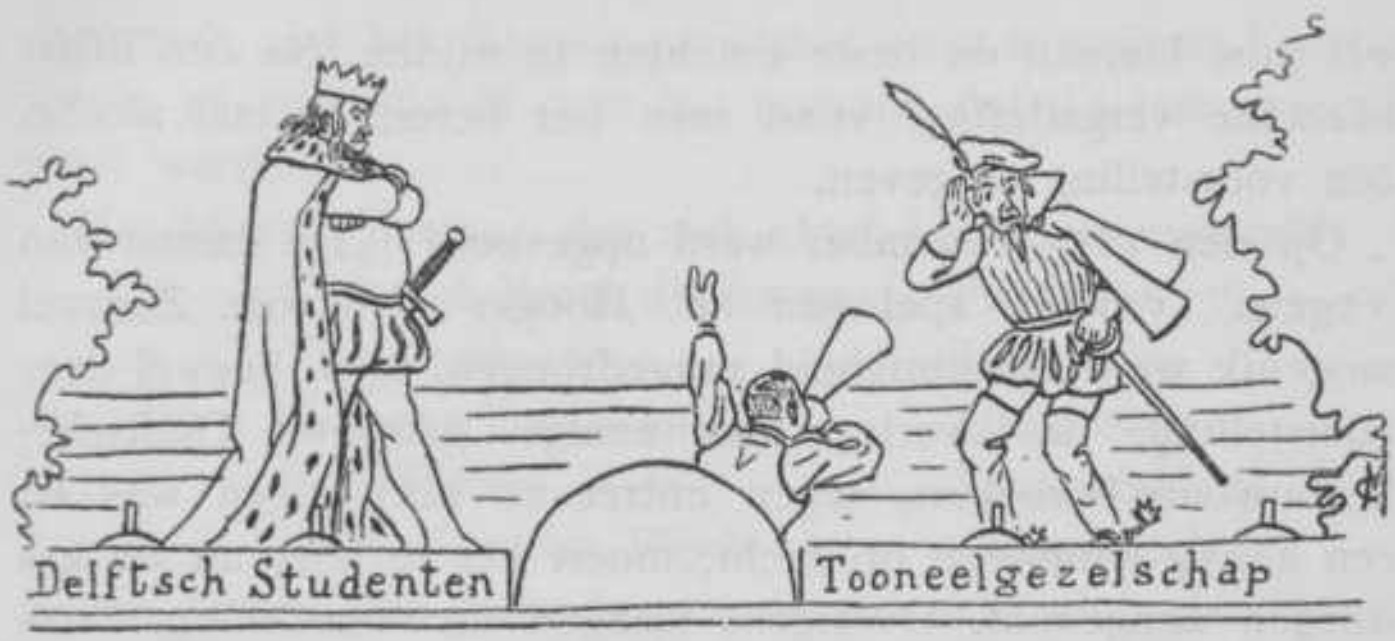

In October trad het oude bestuur af. Het waren de heeren:

M. F. Middelburg,	President,
J. B. van Loghem,	Secretaris,
C. J. M. Milo,	Thesaurier,
B. Koch,	Vice-President,
G. J. Pijnacker Hordijk,	Commissaris,

die aftraden en dus zich en hunne functies vervangen zagen door de heeren:

C. J. M. Milo,	President,
G. J. Pijnacker Hordijk,	Secretaris,
B. Koch,	Thesaurier,
H. J. Kiewiet de Jonge,	Vice-President,
C. J. v. d. Broek d'Obrenan,	Commissaris.

Het vrij aanzienlijk aantal leden, dat na de Septembermaand tot ons gezelschap toetrad, zag zich in dit lidmaatschap misschien teleurgesteld, echter om redenen buiten het bestuur gelegen.

De groote vraag was namelijk wat beter zou zijn voor de vereeniging om dit jaar twee voorstellingen te geven, waardoor dus minder geld zou overschieten voor het lustrum, dan

wel juist hieraan de beste krachten te wijden. Na een drukbezochte vergadering, vond men het beter, dit jaar slechts één voorstelling te geven.

Op den 11en November werd opgevoerd: „De droom van Vogelei" vroolijk spel van het Hooger onderwijs. Zooveel mogelijk werd op zuinigheid aangedrongen, toch, hoewel deze voorstelling, na overleg met eenige getrouwe Delftsche-Schouwburg-bezoekers, tegen entrée te bezichtigen was en een aardig sommetje opbracht, moest het te kort uit de kas worden aangevuld. Overigens slaagde de voorstelling, dank zij de niet genoeg te waardeeren steun van de heeren Mangelaar Meertens en Roelvink, uitstekend, getuigen de vele vroolijke wijsjes, die men nog vaak genoeg door de Delftsche burgers kan hooren zingen en fluiten, wel een bewijs, dat de muziek insloeg.

In combinatie met het bestuur van Vrije Studie slaagden wij er in een zeer interessanten avond te organiseeren.

Het was niemand minder dan Royaards, die in de Doelenzaal kwam voordragen bekende werken van Multatuli o. a Meester Pennewip, de Kruissprook, Saïdja en Adinda. De belangstelling was, zooals ook niet anders te verwachten was, zeer groot en geen is er mijns inziens ontevreden naar huis gegaan.

Om het Bestuur tegemoet te komen hadden drie leden, buiten het Bestuur om, initiatief genomen met behulp van buiten, een oorspronkelijk stuk in te studeeren en dit het Gezelschap aan te bieden. Hun loffelijk streven werd echter niet beloond. Alles was in orde, de repetities gingen goed en juist zou men overgaan tot het vaststellen van een datum van opvoering, toen onze groote steun ons door ziekte ontviel en zoo een eind maakte aan ons plan. Uit dit alles blijkt

dus reeds, dat het Bestuur geen smet is aan te wrijven. Ernstig wordt er nu gedacht over het lustrum, dat dit jaar gevierd moet worden.

Het nieuwe Bestuur, dat zich aldus heeft samengesteld:

C. J. v. d. Broek d' Obrenan,	President.
Th. Bleckmann,	Secretaris.
C. J. van Dusseldorp,	Thesaurier.
P. C. Pieters,	Vice-president.
G. M. Van der Wijck,	Commissaris.

is niet anders van plan dan de zaken op allerlei gebied goed aan te pakken en als ook anderen willen medewerken, het D. S. T. G. spoedig weer die plaats in ons corps te doen innemen, waarop het rechtens aanspraak mag maken.

DELFTSCHE STUDENTEN IJSCLUB.

De aloude roem der Delftsche schaatsenrijders is dezen winter gehandhaafd.

De corpsprijs en de meeste personeele prijzen werden, in den Interacademialen wedstrijd te Delft gehouden, door ons behaald.

In de kerstvacantie viel de felle vorst in, en lokte menigeen, ook van buiten de provincie naar onze prachtige ijsbaan. Voor het einde der officieele vacantie was echter van een wedstrijd geen sprake. De voorbereidende correspondentie met andere ijsclubbesturen werd direkt begonnen, zoodat een telegram voldoende was om hunne rijders te doen overkomen.

Dit gebeurde op den 23^{en} Januari, vooravond van den wedstrijd. Een plots ingevallen temperatuursdaling en dooi deed de harten der rijders en bestuursleden angstig kloppen.

De Groningers, Utrechtenaren en Amsterdammers kwamen des avonds, — het dooide, een lauwe voorjaarswind woei tergend door de Phoenixstraat.

Intusschen zat men, met de zorgeloosheid der jeugd eigen, rond den haard. De Groningers dronken niets, spraken van training.

Het vorstje na middernacht heeft de baan gered, zoodat ze den volgenden morgen geheel droog was en berijdbaar.

Te half-tien zette de stoet zich met muziek in beweging, uitgangspunt Societeit. Ons vijftal bestond uit: Van Waveren, De Jonge, Moltzer, Lagerwey en Wijnaendts en deed het beste verwachten.

Na eenige ritten werden kansen berekend en Delftsche knipoogen gingen over en weer: „dat zaakje ging goed." Het was een prachtig gezicht dat heftig slaan van staal op ijs, en het forsche gezwaai der armen.

Tegen lunchtijd was het beslist: den corpsprijs had Delft.

Verder volgden Groningen, Amsterdam, Leiden en Utrecht.

Er was groote, groote vreugde.

Gezamenlijk werd ter Societeit geluncht en zoo spoedig mogelijk weer weg, want elke minuut verloor men ijs.

Nu was de persooneele wedstrijd aan de beurt tusschen de 10 snelsten. De Delftsche vijf hoorden hier allen bij. De Senaat verscheen onder 't spelen van 't Iõ Vivat op de baan en overreikte den president der D. S. IJ. een krans.

Het ijs rondom de strijdbaan was vol gaten gedooid en werd afgezet. Toch was het glad, zoodat goede tijden werden gemaakt. De uitslag was:

I. Emile du Lac uit Amsterdam.

II. De Jonge en III Lagerwey.

Prijzen werden op 't Dispuut uitgereikt, en vervolgens toog men naar Hotel Wilhelmina om daar een zeer geanimeerd diner te gebruiken; aan speeches geen gebrek, overstelpend. Na afloop ging men begeleid door twaalf ruiters Phoenixwaarts waar deze voor Delft zoo succesvolle dag besloten werd.

En nu is het onze wensch, dat dit succes dezen winter en volgenden moge blijven. Onze stoere rijders zullen dan niet meer bijeen zijn, er moeten andere invallen.

Men kan zich door eenig trainen op 160 M. baan zeer veel sneller maken.

Te weinig wordt dit gedaan, en we hebben den geduchten naam van Delftsche rijders te handhaven.

DELFTSCHE STUDENTEN VOETBAL- EN CRICKET-VEREENIGING.

Kon in het vorige seizoen met voldoening teruggezien worden op het afgeloopen seizoen, ook dit jaar is dit weer het geval.

Evenals het vorig jaar werd ook ditmaal D.S.V.V. kampioen van den Interacademialen Voetbal-Bond en kreeg voor de 2e maal den zilveren wisselbeker voor één jaar in bezit.

De wedstrijden tegen Amsterdam en Leiden, allen op het terrein der H.V.V. gespeeld, werden allen door ons gewonnen en wel:

9 Nov. Delft—Leiden 4-1.
6 Febr. Delft—Amsterdam 17-0.
17 Febr. Leiden—Delft 3-8.
6 Maart. Amsterdam—Delft 0-5, wegens niet opkomen.

In de Kerstvacantie werd een Studentenwedstrijd tegen de Racing Club de France te 's Gravenhage gespeeld, waarin 6 spelers voor Delft uitkwamen. Ze werd verloren met 1-0.

Wat de geldelijke toestand der Vereeniging aangaat, deze is, in vergelijking met het begin van het seizoen gunstig te noemen. Een groot gedeelte der schulden werd gedelgd. Toch blijft geldelijke steun nog steeds noodig.

Het gebrek aan een geschikt oefenterreindoet zich nog steeds geducht gevoelen. Onderhandelingen met een andere vereeniging te dezer stede aangeknoopt, leidden niet tot een overeenkomst. In het begin van het seizoen werd met de H.V.V. overeengekomen, dat door onze vereeniging een dag in de week gebruik mocht worden gemaakt van haar terrein te 's Gravenhage. Slechts zeer weinig is daarvan gebruik gemaakt, zoodat het bestuur in deze heeft gemeend, het niet weder te moeten inhuren, maar alle mogelijke moeite aan te wenden om in Delft zelf een veld te krijgen. Er bestaat hoop, dat het Bestuur hierin slagen zal.

Pogingen zullen worden in het werk gesteld om het Cricketspel te doen herleven en eenige interakademiale cricketwedstrijden te spelen.

Het nieuwe Bestuur stelde zich als volgt samen:

H. M. Andrée Wiltens,	President.
M. H. Lindo,	Secretaris.
D. W. van Dam,	Penningmeester.
H. F. G. J. Grevers,	Vice-Secr.
Th. Roqué,	Comm.

DELFTSCHE STUDENTEN WEERBAARHEID.

Druk is het afgeloopen dienstjaar voor ons geweest. De onderlinge en interacademiale schietwedstrijden brachten veel levendigheid in de vereeniging.

Dadelijk na den groentijd begon de oude garde weer druk te oefenen zoowel op de geweer- en revolverbaan aan den Oostsingel, als op de flobertbaan in het gebouw Pro Patria," Phoenixstraat 68B.

Helaas dat de eerste jaars maar zoo sporadisch voorkwamen.

Eenigszins ter aanmoediging werden daarom in Januari onderlinge wedstrijden uitgeschreven, die de volgende resultaten opleverden:

Rijksgeweer m. '95.

PERSONEEL.

Seniores: 1e prijs de hr. E. J. Van der Meulen, 81 p.
2e „ „ „ D. J. F. van Es, 71 „
Maximum 100 punten.

Juniores: 1e prijs de hr. W. Maclaine Pont, 71 p.
2e „ „ „ H. v. Ameyden v. Duym, 64 „
Maximum 100 punten.

Rijksgeweer M. '95.

VRIJE BAAN.

Seniores: 1e prijs de hr. E. J. van der Meulen.
2e „ „ „ D. J. F. van Es.
Maximum 3 × 100 punten.

Juniores: 1e prijs de hr. Maclaine Pont, 213 p.
2e „ „ „ Versfelt, 194 „
3e „ „ „ Meyer, 165 „
Maximum 3 × 100 punten.

Flobert.

PERSONEEL.

Seniores: 1e prijs de hr. E. J. van der Meulen, 88 p.
Maximum 100 punten.

Juniores: 1e prijs de hr. D. W. van Dam, 85 p.
2e „ „ „ H. G. Gentis, 85 „
3e „ „ „ E. Ch. Prins, 75 „
Maximum 100 punten.

Flobert.

VRIJE BAAN.

Seniores: 1e prijs de hr. E. J. van der Meulen.
Juniores: 1e prijs de hr. D. W. van Dam, 262 p.
2e „ „ „ H. D. E. G. Zoetel. Norm., 248 „
3e „ „ „ E. Ch. Prins, 246 „
Maximum 3 × 100 punten.

De 1e prijzen waren zilveren, de 2e prijzen waren bronzen medailles terwijl de 3e prijzen diploma's waren.

In de maand Februari had door het uittreden van den heer H. van Ameyden van Duym, een bestuurswisseling plaats. President werd toen de heer D. W. van Dam, terwijl zijn plaats van secretaris door den heer H. F. van de Velde aanvaard werd.

Dadelijk na afloop van de onderlinge wedstrijden begonnen de besprekingen en vergaderingen omtrent de in April te houden Interacademiale Wedstrijden, waarbij onze vereeniging de leiding zou hebben.

Deze wedstrijden hadden ondanks heftigen storm plaats op 19 April j.l. op het Landgoed „Ockenburg" welwillend te onzer beschikking gesteld door den heer S. J. van den Bergh te 's Gravenhage.

De volgende uitkomsten werden verkregen.

Hoofdwedstrijd:

Korpswedstrijd geweer M. '95. Afstand 300 meter.

Maximum 500 punten.

1e prijs	Kon. Stud. Schietvereeniging,	154 p.
2e „	Delftsche Studenten Weerbaarheid,	128 „
3e „	„Pro Patria" te Leiden,	120 „

Korpswedstrijd flobert. Afstand 12 meter.

Maximum 500 punten.

1e prijs	Delftsche Studenten Weerbaarheid,	447 p.
2e „	Kon. Stud. Schietvereeniging,	387 „

Korpswedstrijd revolver. Afstand 35 meter.

Maximum 54 punten.

1e prijs	Delftsche Studenten Weerbaarheid,	47 p.
2e „	Kon. Stud. Schietvereeniging,	38 „
3e prijs	Pro Patria,	25 „

PERSONEEL.

Geweer 300 meter.

Maximum 50 punten.

1e	prijs	Van Es, (Delft),	39 p.
2e	„	Van Geuns, „	37 „
3e	„	Van der Meulen „	33 „
4e	„	Quarles van Ufford, (Leiden),	32 „
5e	„	Duquesne, (Amsterdam),	31 „
6e	„	Katz, „	31 „
7e	„	Zoetelief Norman (Delft),	30 „
8e	prijs	Snouck Hurgronje, (Leiden),	30 p.
9e	„	van Ameyden van Duym, (Delft),	30 „

Geweer M. '95. VRIJE BAAN. 300 meter.

Maximum 100 punten.

1e	prijs	Van Geuns, (Delft),	82 p.
2e	„	Duquesne, (Amsterdam),	80 „
3e	„	Quarles van Ufford, (Leiden),	75 „
4e	„	Couturier, (Delft),	74 „
5e	„	E. Hijmans, (Delft),	74 „

Flobert. VRIJE BAAN.

Maximum 200 punten.

1e	prijs	D. W. van Dam, (Delft),	189 p. (94 + 95)
2e	„	De Kock van Leeuwen, (Amsterdam),	187 p. (93 + 94)
3e	„	Van der Meulen, (Delft),	187 „ (92 + 95)
4e	„	K. T. Katz, (Amsterdam),	186 „ (91 + 95)
5e	„	Duquesne, (Amsterdam),	187 „ (91 + 96)

Revolver. VRIJE BAAN.

Maximum 36 punten.

1e	prijs	Van der Meulen, (Delft),	33 p.
2e	„	Maclaine Pont, (Delft),	32 „
3e	„	Van Ameyden van Duym, (Delft),	32 „
4e	„	Van Geuns, (Delft),	31 „
5e	„	Aberson, (Amsterdam),	26 „

Mochten we dus den hoofdprijs niet verdienen toch kan deze uitslag zeer bevredigend genoemd worden.

Laat u dit echter niet een aanleiding zijn, leden der Delftsche Studenten Weerbaarheid, om minder te oefenen, neen gaat steeds door, oefent en oefent nog eens, opdat er in het volgend jaarverslag met groote letters gedrukt wordt, dat de „Delftsche Studenten Weerbaarheid" alle eerste prijzen behaald heeft. Bewijst door daden dat de Delftsche Studenten-Weerbaarheid een onzer eerste Corpsvereenigingen is. Handhaaft haar ouden roem.

De groenenwedstrijd had dit jaar plaats op Woensdag 27 September. Het weer werkte zeer mede. De groenen eerewacht, tot Schotsche Hooglanders vervormd, deed uitstekend haar plicht en verijdelde zelfs een cavaleriecharge uitgevoerd door de H.H. van Loghem en Verhey.

Tot leden van de proefcommissie werden benoemd de H.H.:

H. van Ameyden van Duym.
H. F. van de Velde.
D. J. F. van Es.

Tot leden van de verificatie-commissie werden benoemd de H.H.:

J. W. Gunning.
K. H. Haga.
D. J. F. van Es.

Begin November hadden de bestuursverkiezingen plaats en stelde het Bestuur zich na de installatie op November als volgt samen:

H. F. van de Velde,	President.
C. J. van den Broek d'Obrenan,	Vice-President.
F. A. Vening Meinesz,	Secretaris.
G. Wttewaall,	Penningmeester.
H. A. A. Collot d'Escury,	Commissaris.

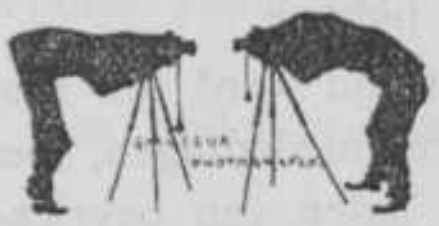

DELFTSCHE STUDENTEN AMATEUR FOTOGRAFEN VEREENIGING.

Onze vereeniging mocht zich dit jaar verheugen in een grooten bloei. Aanvankelijk bleef het aantal nieuwe leden door verschillende omstandigheden vrij klein, waarom het bestuur besloot tot een rondgang bij het eerste jaar, ten einde het lidmaatschap aan te bevelen. Hierdoor zagen we weldra onze ledenlijst met een 50-tal aangroeien.

Door de welvoorziene kas daartoe in staat gesteld werd op het atelier de oude daglicht-vergroot-inrichting vervangen door een nieuw toestel voorzien van electrisch licht, condensor van 20 c.M, diameter, en waardoor men nu platen formaat 13 bij 18 c.M. kan vergrooten tot op 1 M^2. Verder werden eenige groot formaat bakken aangekocht, en verschillende kleine verbeteringen aangebracht.

Over 't algemeen was er veel animo onder de leden: de donkere kamer werd druk bezocht en de camera 18/24 met Goerz dubb. anastigmaat was steeds aan de leden uitgeleend.

Den 8sten Maart werd een lezing gehouden op de leeszaal der Societeit Phœnix, door den Heer Th. Op de Coul over het onderwerp: „Het moderne fotografische objectief en zijne vervaardiging.

Deze lezing, toegelicht door een aantal lichtbeelden en andere demonstraties werd bijgewoond door een talrijk, aandachtig toeluisterend publiek.

Ongeveer terzelfder tijd werd een foto-wedstrijd uitgeschreven, waarin mochten mededingen, behalve de leden der D. S. A. F. V. ook leden van bevriende studentencorpsen.

Was eerst het plan, den sluitingstermijn vóór de groote vacantie te stellen, met het oog op de naderende examens besloot het bestuur dezen te verlengen tot 1 November.

Voor de vacantie kwam het bestuur nog gereed met het maken van een nieuwe wet, in overeenstemming met de corpswet.

In October werd de verificatie-commissie benoemd, bestaande uit de Heeren:

Ch. H. van Bockom Maas,
H. Rombouts,
J. W. Gunning,

terwijl het nieuwe bestuur zich als volgt constitueerde:

P. J. Mikmak,	President.
L. G. Langguth Steuerwald,	Secretaris.
E. Ferman,	Penningmeester.
G. A. Wiemans,	Comm. v/h materiaal.

CIVIEL EN BOUWKUNDIG LEESGEZELSCHAP.

Nu het, in verband met het nieuwe artikel in de corpswet, de eerste keer is, dat er een verslag in den Almanak van deze vereeniging verschijnt, is het mij een waar genoegen te kunnen constateeren, dat de toestand van het leesgezelschap een gunstige keer heeft genomen.

Minder algemeen bekend is het misschien, dat het vorige bestuur, samengesteld uit de heeren:

D. F. Slothouwer,	President,
P. J. van Voorst Vader Jr.,	Secretaris,
D. W. van Dam,	Penningm.,

de leiding op zich nam onder zeer ongunstige omstandigheden.

De schuld nl. bedroeg niet minder dan een *f* 800, dank zij het eigenaardig beheer van vroegere besturen.

Het gelukte evenwel den ijverigen penningmeester, deze schuld in één jaar met *f* 275 te verminderen, o.a. door het innen van oude schulden en het afschaffen van een tijdschrift dat dubbel voorkwam.

Het nieuwe bestuur bestaande uit de heeren:

P. J. van Voorst Vader Jr..	President,
H. W. Sebbelee Jr.,	Secretaris,
F. A. Vening Meinesz,	Penningm.,

stelt zich dan ook voor in deze richting voort te gaan.

Het is mijne meening dat we best door zuinig beheer elk jaar een aardig sommetje op de schuld kunnen afschrijven en binnen afzienbaren tijd alles afgelost kan zijn.

Het verheugt ons dan ook dat het ledenaantal, dat verleden jaar 27 bedroeg, dit jaar is gestegen tot 36, zoodat we dus 3 volledige groepen kunnen vormen.

Toch is dit aantal in vergelijking tot het aantal ingeschrevenen bij de Civiele en Bouwkundige faculteit nog zeer gering,

Het ware te wenschen dat we veel meer tot onze leden konden rekenen, en daardoor het aantal tijdschriften uitgebreid kon worden.

Maar wat niet is, kan komen.

Het was een gulden jaar voor de vereeniging, hoewel in het begin weinig prestaties naar buiten plaats vonden. Des te opgewekter waren de prestaties naar binnen.

Voor een groot aantal leden brak in November een tijd van onafgebroken werken aan, om het 100-jarig bestaan luisterijk te vieren. Een intieme kring was hiervan op 24 Februari getuige. Persoonlijke ongelukken kwamen niet voor.

Een nieuwe vorm van afdaling van groote hoogten werd voor de eerste maal met goed gevolg beproefd. Generaties na ons zullen nog van dit eeuwfeest gewagen.

Nauwelijks was men hiervan tot rust gekomen, of een geheel nieuw veld lag voor ons, om te ontginnen.

Het vaandel werd dit jaar niet gerestaureerd.

Bijna onmiddelijk daarop brak de maand October aan en met haar de luisterrijke avond met Nap. de la Mar en het Ronsdorff-quartet. Op dezen avond werd door eenige enthousiaste leden op schitterende wijze een Gotischen kater in den vorm van een drinkbeker aan het bestuur der vereeniging aangeboden. Ademloos was de stilte onder deze plechtigheid.

In de bestuursvergaderingen vonden vele wereldvraagstukken hunne ontknooping.

De vereeniging versleet eenige ladders.

We hopen dat in den toekomst weer de Smoking-concerten geheel en al door de leden gecreëerd, plaats zullen vinden, vooral de jongeren zijn hiervoor aangewezen.

De verzameling der vereeniging breidde zich, hoewel langzaam, gestadig uit.

Igov blijft den eeuw-ouden invloed op de corpsleden uitoefenen.

Uit het bestuur traden de heeren B. Koch, P. H. Testas, W. J. Modderman, P. C. S. van Hattum en M. C. Rueb, die vervangen werden als volgt:

C. J. M. Milo,	President.
D. Versteegh,	Secretaris.
Th. Bleckmann,	Penningmeester.
J. M. H. van Oosterzee,	Commissarissen.
D. J. Steyn Parvé Jr.,	

DELFTSCHE STUDENTEN HOCKEY- EN BANDY-CLUB.

Het mocht onze vereeniging gedurende het afgeloopen jaar gelukken, wederom overwinnaar in de interacademiale wedstrijden te worden. Hadden wij in 't begin van 't seizoen den beker ons juist zien ontglippen, de eerste wedstrijd voor 't nieuwe seizoen viel dadelijk in ons voordeel uit, de tweede wedstrijd werd evenwel door ons verloren, zoodat een derde wedstrijd moest gespeeld worden, die den beker weder van Leiden naar Delft deed verhuizen.

Het valt niet te ontkennen, dat we dit succes alleen daaraan te danken hadden, dat we, weer door eenige nieuwe goede krachten versterkt, steeds een sterk elftal in 't veld konden brengen, want met de wekelijksche oefening was

het werkelijk zeer treurig gesteld. Er is gedurende het afgeloopen jaar minder dan ooit geoefend. In niet geringe mate heeft hiertoe medegewerkt de late installatie van het nieuwe bestuur, waardoor er niemand was, die de animo er in trachtte te houden.

Gelukkig geeft het nieuwe seizoen ons alle hoop op gunstige verandering. Waren den eersten keer velen door het slechte weer afgeschrikt, op de tweede oefendag was werkelijk een vrij groot aantal spelers opgekomen, waardoor we een flink oefenspel konden spelen. Laten we hopen, dat de animo niet zal verflauwen en dat vooral het eerste jaar zijn krachtigen steun zal blijven toezeggen.

Tot mijn leedwezen moet ik constateeren, dat er zooveel bedankbriefjes inkwamen; ik hoop dat vele der bedankers zich nog eens zullen bedenken, alvorens ons hun steun voor goed te ontzeggen.

De finantieele toestand gaat langzamerhand vooruit. Door afbetaling van oude schulden komen we langzamerhand in een gunstiger positie. Bovendien is de terreinhuur aanmerkelijk verminderd. Ook hier heeft de late installatie van het bestuur weder zeer tegengewerkt. Waar we nu echter een geheel jaar voor ons hebben, en de algemeene toestand zich niet ongunstig laat aanzien, hopen we dit jaar de vereeniging een flinken stap verder te kunnen brengen op den weg tot den bloei.

Het bestuur bestaande uit de H.H.

G. H. P. Denninghoff Stelling,	President.
D. J. Steijn Parvé Jr..	Secretaris.
J. W. Boellaard,	Thesaurier.
H.M. Andrée Wiltens,	Commissarissen.
J. M. H. van Oosterzee,	

onderging slechts een kleine verandering en is nu als volgt samengesteld:

G. H. P. Denninghoff Stelling,	President.
D. J. Steijn Parvé Jr.	Secretaris.
J. W. Boellaard,	Thesaurier.
H. M. Andrée Wiltens,	Commissarissen.
G. M. van der Wyck,	

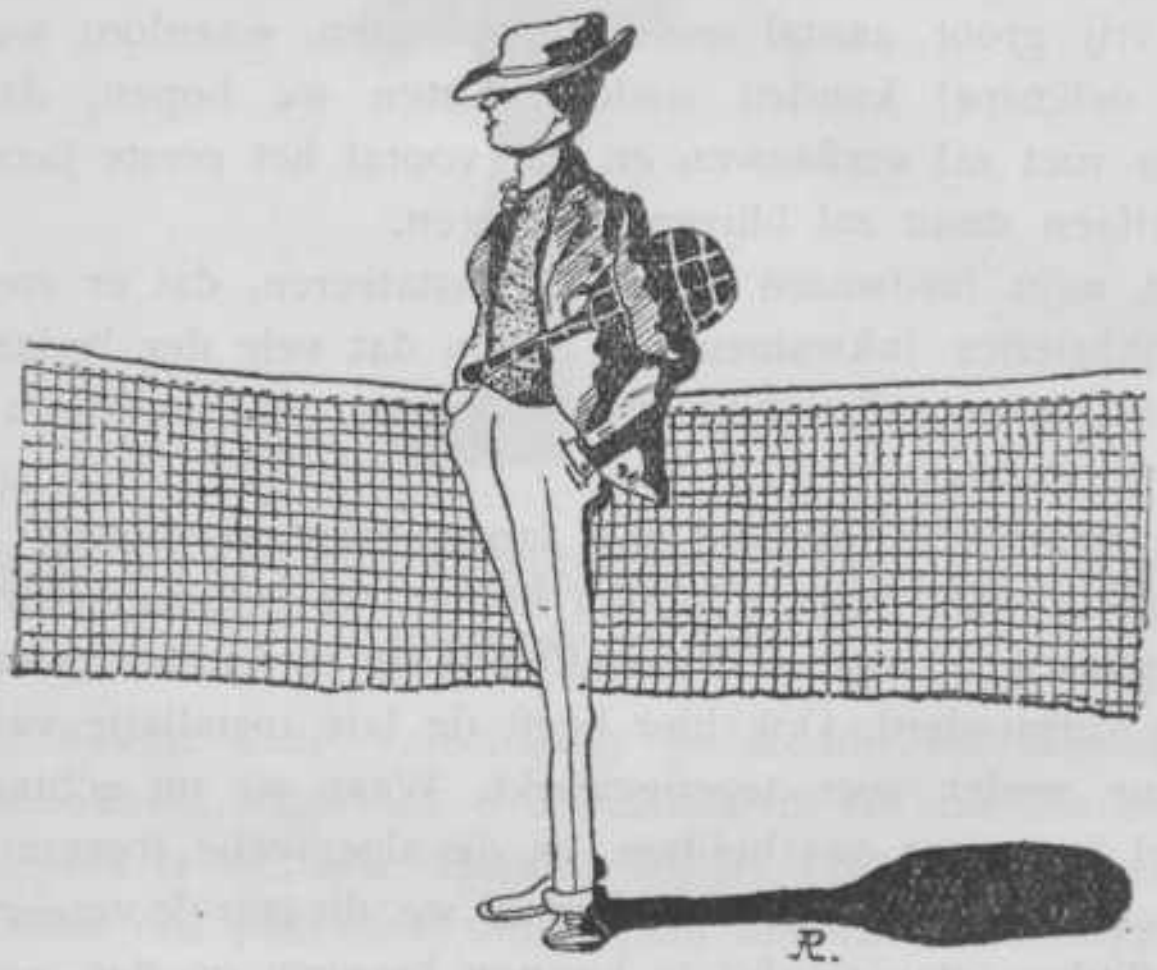

DELFTSCHE STUDENTEN LAWN-TENNISCLUB.

Omtrent de D. S. Lawn-Tennisclub valt helaas niet veel te vermelden. 't Voornaamste is:

1e Het Bestuur bestaat uit de heeren:

G. A. Kessler	President,
D. A. de Fremery	Secretaris,
D. J. Steijn Parvé Jr.	Penningmeester.

2e Het Bestuur heeft nog niet gezorgd voor de wetswijzigingen, noodig om te geraken tot den toestand van erkend Corpsgezelschap.

3e Dit jaar zouden de Inter-academiale wedstrijden te Utrecht gehouden worden. Echter is ons daar niets van gebleken en wij kregen ook geen tijding waarom niet gespeeld is.

4e De kans op verkrijgen van banen is tamelijk groot, daar de Cementfabriek aan den Rotterdamschen weg tot ons gekomen is met een voorstel, dat misschien aannemelijk zal blijken.

G. I. O.

Dit kleine dispuutgezelschap verheugt nog immer zich in grooten bloei, en is vol hoop zijn 8ste levensjaar begonnen, vertrouwende dat de ijver der leden en het enthousiasme voor het gezelschap ook voor de latere jaren dezen bloei zullen doen voortduren.

De dispuut-avonden, die ongeveer eens per maand plaats vonden, werden trouw bezocht en versterkten, door den gezelligen toon die er heerschte, ten zeerste de vriendschappelijken band die de leden onderling verbindt.

In het Bestuur, bestaande uit de heeren:

J. H. Telders	President,
D. A. de Fremery	Secretaris,
R. Ver Loren van Themaat	Penningmeester,

werd de Secretaris vervangen door J. H. A. W. Van Heerdt tot Eversberg.

Vervolg op den Catalogus van de Bibliotheek der Societeit Phoenix.

I. NEDERLANDSCH.

676 Blicher—Clausen, J. — Het verloren Tooverland.
677 ——, — Inga Heine.
669 Boudier—Bakker, Ina, — Het beloofde Land.
674 Buysse, Cyriel, — Daarna.
665 Campen, M. H. van, — Bikoerim.
667 Canter, Bernard, — Kalverstraat. 2 dln.
668 Falkland, S. — Kleine Verschrikkingen.
680 Gezelle, Guido, — Uitstap in de warande.
666 Hugenholtz, R. A., — Gorter's Mei.
670 Hulleman, Frans, — Scheiding.
672 Hulzen, G. van, — In hooge Regionen. 2 dln.
675 Hurrelbrinck, Lamberts, — De Heks van [Heinsbroek.
673 Quérido, Is, — Zegepraal.
681 Rodenbach, Albrecht, — Bloemlezing uit de gedichten.
678 Sick, Ingeborg Maria, — Loutering.
679 Wolzogen, Ernst von, — Avontuurlijke Reis van Oom Oskar en zijne Schoonmoeder naar Amerika.

II. FRANSCH.

655 Coulevain, Pierre de, — Sur la Branche.
662 Dubus, Edouard, — Quand les Violons sont partis.

656 Gorki, Maxime, — Thomas Gordeieff.
663 Grand-Carteret, John, — Lui devant l'objectief Caricatural.
659 Hermant, Abel, — Les Transatlantiques.
664 Pioch, Georges, — La Bonté d'aimer.
657 Rameau, Jean, — Les Chevaliers de l'Au Dela.
658 Verhaeren, Emile, — Les Heures d'après Midi.
660 Wilde, Oscar, — De Profundis.
661 Willy / Curnonshy } Chaussettes pour Dames.

III. ENGELSCH.

320 Caine, Hall, — The prodigal Son.
319 Rell, Max. O', — Her Royal Highness Woman.
321 Wells, H. G. — A modern Utopia.

IV. DUITSCH.

331 Arnim, L. Achim van / Brentano, Clemens, } Des Knaben Wunderhorn.
332 Benzmann, Hans, — Moderne Deutsche Lyrik.
328 Böhme, Magarete, — Tagebuch einer Verlorenen.
333 Chamisso, Adebert von — Peter Schlemihls wundersame Geschichte.
327 Georgy, Ernst, — Prosit Brautpaar!
325 Gorky, Maxime, — Drei Menschen.
326 ——, — Blaue Funken.
324 Klein, Oskar, — Humoresken aus dem Jüdischen Leben.
329 Stilgebauer, Edward, — Götz Krafft.
330 Vollmoeller, — Catherina Graefin von Armagnac.

VIII. SOCIALE WETENSCHAPPEN, WIJSBEGEERTE, GODSDIENST, GENEESKUNDE, ENZ.

238 Bhagavan Das, M. A., — De Wetenschap der Aandoeningen.
228 Blavatsky, H. P., — The secret Doctrine. (3 vol. and index).
235 Borel, Henri, — Lao Tsz'
236 Brouwer, L. E. J., — Leven, Kunst en Mystiek.
232 Carlyle, Thomas, — Sartor Resartus.
242 Dyke, Henry van — De vierde wijze uit het oosten.
237 Feenstra Kuiper, E. F., — Jeugdige Zondaars te Konstantinopel.
239 Ferri, Enrico, — De Misdadigers in de Kunst.
233 Hinton, C. H., — Scientific Romances.
243 ——, — The fourth Dimension.
240 Hirschfeld, Dr. Magnus, — Berlins drittes Geschlecht.
227 Jaurès Jean, — Discours Parlementaires.
230 Land, Dr. J. P. N. — Inleiding tot de Wijsbegeerte.
241 Leadbeater, C. W. — Aan gene zijde des doods.
231 Spruyt, Prof. C. B., — Geschiedenis der Wijsbegeerte.
229 Vliegen, W. H., — De Dageraad der Volksbevrijding. [2 dln.

ANONIEM.

234 Enquête gehouden door de Staats-commissie benoemd krachtens de wet van 11 April 1903. (Spoorweg-staking) 5 dln.

X. KUNST, KUNSTGESCHIEDENIS, ENZ.

54 Ruskin, John, — The Poetry of Architecture.

W J. S. DE KANTER.

9 April 1905. †

Wie kende hem niet, dat teêre, smalle ventje met zijn donkere oogen, die direct zulk een lieven, zachten indruk maakte. Door zijn goed hart heeft hij velen gewonnen. Door zijn medeleven en kalme sympathiebetuigingen heeft hij menigeen een gelukkig oogenblik bezorgd; wanneer hij tegen je sprak, wist je zeker, dat hij een hartelijk woord voor je had.

Ook buiten zijn intiemere vrienden zullen er velen zijn, die hem missen en bij wie hij in gedachte nog lang zal voortleven.

Hij rustte in vrede!

Ziedaar, wat een zijner intieme vrienden over hem schrijft. Er blijkt uit, hoe De Kanter in zijne naaste omgeving werd beschouwd. Wel eigenaardig, dat hij, die voor zich zelve zoo weinig geluk vond, zoo de gave bezat mede te werken aan dat van anderen. Kan schooner lof, een karakter worden geschonken?

Wij drukken hieronder af de woorden door den President van den Senaat, den Heer J. H. Telders, bij het graf gesproken.

Een enkel woord zij het mij vergund hier te spreken als president van het Delftsch Studentencorps. Onmogelijk zoude het mij zijn, dit te doen, zonder tevens uiting te geven aan de gevoelens, die zich bij mij opdringen, hier aan het graf van iemand, dien ik persoonlijk zoo zeer heb leeren

waardeeren als deze vriendelijke, sympathieke figuur. Doch een zijner clubgenooten zal onzen De Kanter met een enkel woord herdenken als vriend, aan hem dus om U te spreken van zijne goede karakter-eigenschappen, die hem de trouwe vriendschap verzekerden van wie hem meer van nabij leerde kennen. Ik zal mij er toe hebben te bepalen, U te schilderen, wat wij allen, wat ons Corps in hem verliest.

Toen Zondagmiddag de zoo innig droeve tijding van het gebeurde zich op de Societeit verbreidde, veroorzaakte zij een onbeschrijfelijke ontsteltenis. En hoe zou het ook anders mogelijk zijn geweest? Ieder kende hem daar, die kleine tengere figuur met die diepe oogen, die steeds voor iedereen een vriendelijk woord had. Hij hoorde er tot de geregelde bezoekers; nog den laatsten tijd kon men er hem vaak vinden, gezellig pratend, nu met dezen, dan met genen. Ieder mocht er hem gaarne lijden en velen, zeer velen zullen dan ook met mij de aangenaamste herinnering behouden aan de uren, op die wijze met hem doorgebracht.

Wèl was het moeilijk, zich voor te stellen, dat dat alles nu een einde had genomen.

Wanneer midden uit onzen kring van tijdgenooten, allen staand aan wat men noemt het begin van ons leven, er een wordt weggerukt, dan ligt daarin steeds iets diep tragisch. Wij zijn zoo gewoon het leven te beschouwen als een schoon tijdvak, dat voor ons ligt. Wel weten wij, dat ook ons leven zijne zorgen zal kennen, wel weten wij dat ook voor ons een einde zal zijn, maar wij vertrouwen op dagen van zonnig geluk en het einde schijnt ons als rust na eene schoone wandeling, die voor ons ligt.

En al verkonden wij vaak luide de meening, dat in het levensland meer mist en regen, dan zonneschijn heerscht,

zoo hopen wij toch bijna allen in het diepst van ons hart zoo vurig, dat ons pad moge voeren door streken van geluk.

Daarom, omdat wij van dat leven zooveel verwachten, omdat wij in den grond van ons wezen zoovele illusies koesteren, die ons dat leven doen liefhebben, daarom is het zoo diep, diep treurig, wanneer een der onzen plotseling wordt weggenomen.

En hoeveel weemoediger wordt dit dan niet, wanneer, zooals hier, blijkt, dat de doode zelf zich niet heeft opgewassen gevoeld tegen de eischen van het leven, dat hij dus niet de toekomst heeft tegemoet gezien als iets schoons, dat zijne jeugd niet heeft gekend, wat de onze gelukkig maakt.

Wanneer wij dan trachten ons daarin te denken, dan gevoelen wij wat De Kanter moet hebben geleden, en dan rijst bij ons de vurige bede, dat hij, wien de kracht niet was gegeven het leven te dragen, zijn geluk moge vinden in de rust, die hij zocht en die hij slechts in den dood meende te kunnen vinden.

Die bede is het, die ons hart vervult, wanneer ik hier namens ons Corps, waar hij eene zoo sympathieke plaats innam, deze krans neerleg als zinnebeeld van de droefheid, die zijn heengaan ons geeft.

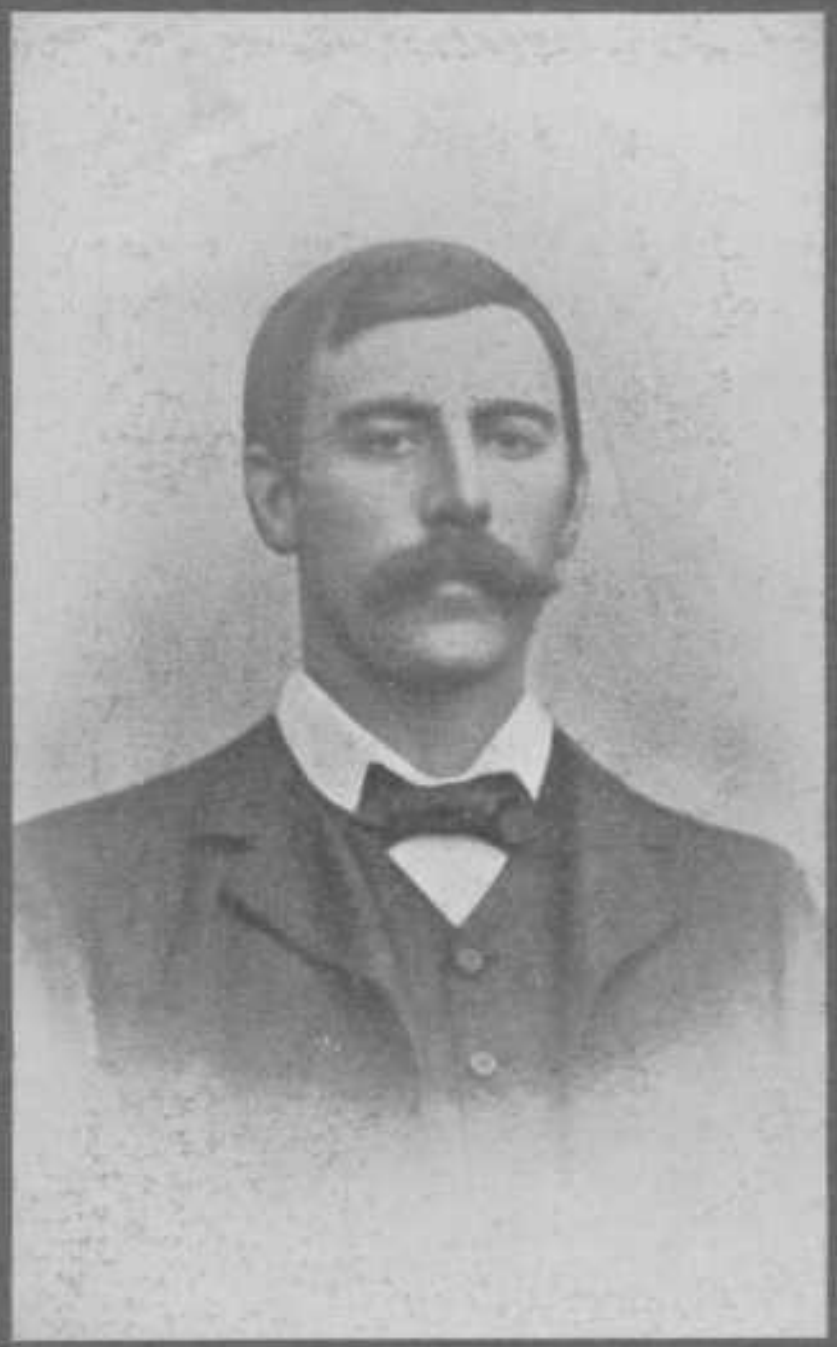

ADRIAAN BREEBAART.

16 April 1905. †

Toen we hem wegbrachten, toen we hem voor 't laatst vaarwel zeiden, daar in dat vreemde stadje, waar hij z'n jongensleven geleefd had tot hij bij ons kwam, toen voelde ik eerst scherp de pijn, hem voor goed te moeten missen.

Afstand te moeten doen van iemand die zoo'n trouwe en hartelijke vriend was, iemand uit één stuk, eenvoudig als de menschen waarbij hij opgegroeid was, altijd opgewekt en sterk, omdat hij alles onder de oogen durfde zien.

Ik hield van hem, en ik zou hem willen eeren.

Ik wilde, dat ieder wist hoe wij van hem hielden, wij die hem kenden, en wat 't ons kostte, te moeten aanvaarden, hem nooit terug te zien, van hem afstand te moeten doen, plotseling en voor eeuwig.

En wie van ons heeft niet gedacht aan 't ondènkbare 't verdriet voor hen, die hem 't liefst waren.

De warme klank, die zijn naam voor ons had, zal ons altijd bij blijven; moge zoo zijn nagedachtenis onder ons allen in eere gehouden worden.

S. v. H.

ARNOLD GOTTSCHALK.

3 Juli 1905 †

Hoe diepgeroerd waren wij allen, toen wij dezen zomer, te midden onzer vacantievreugde, de tijding vernamen van 't heengaan van hem, in wien wij steeds een onzer hartelijkste vrienden mochten zien.

Nog zoo weinige weken geleden, te midden van ons, deelend in 't lief en leed onzer studentenmaatschappij, was hij nu voor altijd heengegaan.

Met moeite drong zich die droevige gedachte in ons brein, nimmer zouden we hem weerzien, die door zijn hartelijkheid bij allen bemind was, die voor ieder een vriendelijk woord, een vroolijke kwinkslag over had.

De plaats, die hij in ons hart innam is leeggebleven, en innig gevoelen wij zijn verlies.

Bij ons allen zal de herinnering aan hem voortbestaan: die van een trouwe, veelgeliefde vriend, die ons helaas zoo vroeg ontviel.

S. J. C. DUNLOP.

30 Augustus 1905. †

Een goed vriend is van ons heengegaan.

Een ieder kende Sam en hield van hem, omdat hij zich ten allen tijde gaf zooals hij was, rond en eerlijk, openhartig en vriendelijk, opgewekt en vroolijk, onder alle omstandigheden.

Lachend ging hij door het leven, immer lachend het komende tegemoet en waar ook hem teleurstellingen niet gespaard bleven, daar kwam hij lachend weer tot ons en vertelde van zijne verwachtingen en hoop op de toekomst. Zoo was hij bij allen bekend als een gelukkig mensch, gelukkig door zijne optimistische natuur.

Wij, zijn intieme vrienden, die een minder oppervlakkigen blik sloegen in zijn doen en denken, wij respecteerden hem, omdat hij vaak, door zijn scherp geteekend karakter, ons voorging waar wij volgden.

Hoe heerlijk is niet de herinnering aan de uren van samenzijn, waar we met verhitte hoofden tegenover elkaar zaten, elkander gevend in vol vertrouwen onze idealen, onze ideëen, ons intiem denken. Sam gaf ons zijne mooie en fijn gevoelde gedachten, die immer weer getuigden van zijn blijen blik in het leven.

Telkens teruggaande tot die avonden komt het gesprek direct op jou, Sammy, omdat je er immer zoo met vuur bij was en de ziel er van kondt zijn.

Zoo jong en sterk en nu reeds van het leven te moeten

scheiden, „jammer" vondt je het zelf, toen je in je laatste oogenblikken nog allen voor hunne goede zorgen bedankte en trachtte je lieve moeder te troosten.

Zoo droevig als 't scheiden zelf, zoo heerlijk zijn voor haar de herinneringen aan haar jongen.

Zoo ook de onze, waaruit je telkens tot ons komt, flink en sterk, vriendelijk en goed zooals je was.

Dag Sammy, in onze gedachten blijf je immer voortleven, nimmer zullen wij je kunnen vergeten.

Oud zijnde, en onze jeugd herdenkende, zullen we over jou spreken, Sam, omdat herinneringen aan jou slechts prettige gedachten zijn, omdat wij je achtten, omdat wij van je hielden, omdat wij voelen en beseffen dat in jou een goed vriend voor ons is heengegaan.

V. D. G.

P. H. W. LÜBBERT Sr.,

Oud-Directeur der Societeit Phoenix.

3 SEPTEMBER 1905. †

TECHNISCHE HOOGESCHOOL

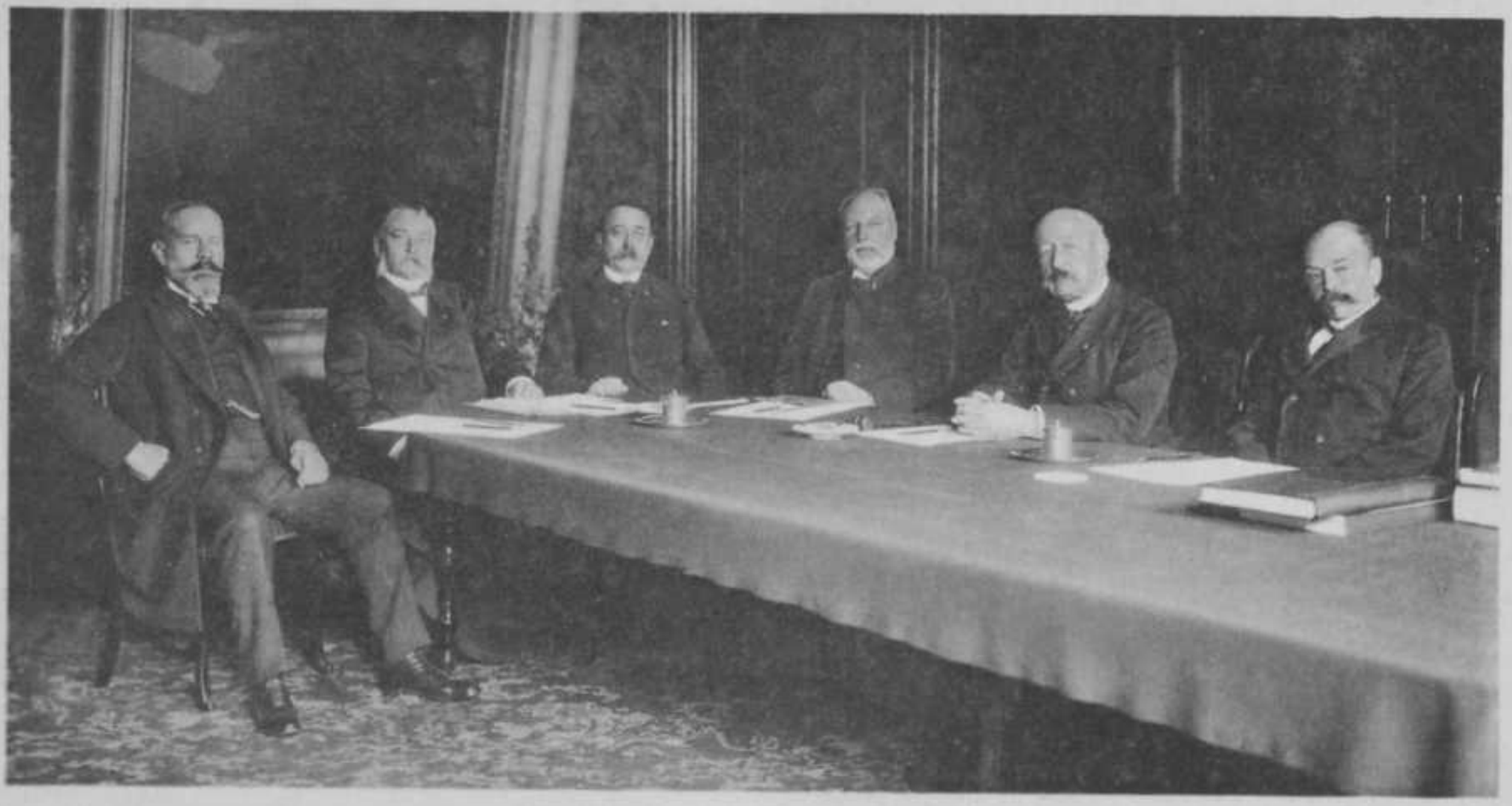

College van Curatoren bij de opening van de Technische Hoogeschool.

J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE VAN HOEVELAKEN, Voorzitter.

J. L. CLUYSENAER, *C.I.*

M.z L. P. M. H. Baron MICHIELS VAN VERDUINEN.

F. M. DE VRIES VAN HEYST.

J. D. Baron VAN WASSENAAR VAN ROSANDE.

Secretaris van Curatoren:

R. A. I. SNETHLAGE, *C.I.*

Eenige feiten uit de geschiedenis der Polytechnische School en Technische Hoogeschool.

In de eerste vergadering van den Raad van Bestuur werd de hoogleeraar Mr. B. H. Pekelharing als secretaris herkozen.

Bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken d.d. 30 Augustus 1904 No. 6582[2] Afd. Ond. werd den Bibliothecaris J. F. L. Schneider met ingang van 1 September 1904 op zijn verzoek eervol ontslag verleend; als zoodanig werd bij beschikking van den 10[den] September 1904 No. 7007[2] Afd. Ond. met ingang van 12 September 1904 benoemd, Mr. H. H. R. Roelofs Heyrmans Jr., tot dien datum assistent-bibliothecaris.

Bij Koninklijk besluit van 26 Augustus 1904 No. 15 werd J. A. Treub, ijker te 's-Gravenhage, voor het tijdvak van 1 September 1904 tot en met 31 Augustus 1905 belast met het geven van onderwijs in den ijk.

Bij Koninklijk besluit van 26 Augustus 1904 No. 15 werd C. van der Worp, arts, Officier van Gezondheid 1[e] klasse te 's-Gravenhage, voor het tijdvak van 1 September 1904 tot en met 31 Augustus 1905 belast met het geven van onderwijs in de verbandleer en eerste hulp bij ongelukken.

Bij Koninklijk besluit van 13 September 1904 No. 23 werd den hoogleeraar Dr. C. A. Scheltema, wegens gezondheidsredenen een verlof verleend gedurende het cursusjaar 1904-1905.

Voor het tijdvak van 16 September 1904 tot en met 31 Augustus 1905 werd bij hetzelfde Koninklijk besluit, de

civiel-ingenieur J. Klopper belast met het geven der lessen van den hoogleeraar Scheltema.

Bij Ministerieele beschikking van 21 September 1904 No. 7306, Afd. Onderwijs werd den hoogleeraar Dr. J. L. C. Schroeder van der Kolk gedurende het tijdvak van 21 September 1904 tot en met 31 December 1904 wegens ziekte, verlof verleend.

Tot het waarnemen der lessen van den hoogleeraar Schroeder van der Kolk gedurende dat tijdvak, hadden zich een drietal assistenten bereid verklaard.

Op 13 Januari 1905 overleed na eene kortstondige ziekte de hoogleeraar in de Microchemie Dr. H. Behrens.

De assistent Kley werd tijdelijk met de leiding van dit onderwijs belast.

Bij Koninklijk besluit van 8 Mei 1905 No. 39 werd met ingang van 1 Juni 1905 benoemd tot hoogleeraar in de Electrotechniek, C. Feldmann, privaat-docent aan de Technische Hoogeschool te Darmstadt.

Op 17 Juni 1905 overleed de hoogleeraar in de Aard- en Delfstofkunde Dr. J. L. C. Schroeder van der Kolk.

Ingevolge de wet van den 22sten Mei 1905, tot wijziging en aanvulling der wet tot regeling van het hooger onderwijs hield de Polytechnische School met ingang van 6 Juli 1905 op te bestaan om vervangen te worden door de Technische Hoogeschool.

Op 10 Juli daaraanvolgende werd de Technische Hoogeschool door Hare Majesteit de Koningin, in tegenwoordigheid van H. M. de Koningin-Moeder en den Prins Gemaal plechtig geopend, waarbij de Rector-Magnificus, de hoogleeraar J. Kraus een rede uitsprak over de opkomst van het technisch onderwijs, in verband met de vorderingen der techniek omstreeks den aanvang der negentiende eeuw.

Het geheele personeel der Polytechnische School werd op 6 Juli in zijne vorige betrekkingen wederom aan de Technische Hoogeschool aangesteld, met uitzondering van alle leeraaren, die tot hoogleeraar werden bevorderd en van de heeren Treub en Van der Worp, die tot nu toe belast met het geven van onderwijs, den titel van Lector verkregen.

Bij gelegenheid van de plechtige opening der Technische Hoogeschool werd op 10 Juli de Rector Magnificus, J. Kraus, benoemd tot Commandeur in de Orde van Oranje Nassau, en de hoogleeraar Dr. C. A. Scheltema tot Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.

De hoogleeraren Dr. L. Aronstein en C. J. van Loon werden bij Koninklijk besluit van 28 Augustus 1905 benoemd tot Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.

De hoogleeraren A. F. Gips en A. W. M. Odé werden bij Koninklijk besluit van 29 September 1905, No. 70, benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau.

In de eerste vergadering van den Senaat werd Professor Mr. B. H. Pekelharing benoemd tot Secretaris van dien Senaat.

Bij Koninklijk besluit van 4 Augustus 1905 nº. 63 werden benoemd: tot hoogleeraar in de toegepaste wiskunde en mechanica, de civiel-ingenieur J. Klopper; tot hoogleeraar in de werktuig-bouwkunde de werktuigkundig ingenieur G. Brouwer; tot hoogleeraar in de analytische scheikunde en de scheikunde der bouwstoffen de technoloog H. ter Meulen, asistent aan de Technische Hoogeschool, en tot buitengewoon hoogleeraar in de microchemie de technoloog P. D. C. Kley, assistent aan de Technische Hoogeschool.

Bij Koninklijk besluit van 8 Augustus 1905, nº. 29 werd

de mijningenieur J. A. Grutterink tijdelijk belast met het geven van onderwijs in de delfstof- en aardkunde.

Bij Koninklijk besluit van 25 Augustus 1905 n⁰. 23 werd aan den heer J. Kraus, wegens zijne benoeming tot Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, op zijn verzoek, te rekenen van 17 Augustus 1905, eervol ontslag verleend als Hoogleeraar in de Afdeeling der Weg- en Waterbouwkunde en als Rector-Magnificus aan de Technische Hoogeschool.

De hoogleeraar P. van der Burg nam, als oudste assessor, het rectoraat tijdelijk waar.

Bij Koninklijk besluit van 29 September 1905, No. 36 werd de hoogleeraar Dr. S. Hoogewerff, benoemd tot Rector-Magnificus voor het tijdvak van 29 September 1905 tot aan het einde van het studiejaar 1907-1908.

De bouw van een nieuwen vleugel van het scheikundig laboratorium is thans zoo ver gevorderd dat deze waarschijnlijk nà de Kerstvacantie in gebruik zal kunnen worden genomen.

De werkzaamheden van het nieuwe gebouw voor werktuigkunde, scheepsbouwkunde en mechanische technologie aan de Nieuwe Laan zijn in dit najaar aangevangen.

Op de concept-begrooting voor het dienstjaar 1906 werd door Zijne Excellentie de Minister van Binnenlandsche Zaken een post uitgetrokken als eerste termijn voor den bouw van een nieuw mijnbouwkundig laboratorium op een terrein aan den Rotterdamschen weg.

Door den Minister van Binnenlandsche Zaken werd bij beschikking van 1 Juli 1905 n⁰. 1472 afd. K. W. aan zes

studenten gelegenheid gegeven om in de zomervacantie als buitengewoon opzichter werkzaam te zijn bij de landsgebouwen.

Bij beschikking van den Minister van Justitie van 7 Juni 1905 n^{0}. 318 werden twee studenten benoemd tot buitengewoon opzichters bij justitiegebouwen.

Bij beschikking van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 15 Juni 1905 L^{a} I, afd. Waterstaat werd nog aan zes studenten gelegenheid gegeven om tijdens de zomervacantie als buitengewoon opzichter werkzaam te zijn, en wel:

7 studenten bij den Rijkswaterstaat,
8 „ „ de Landsgebouwen,
8 „ „ „ Spoorwegwerken.

De volgende excursiën werden in den afgeloopen cursus gemaakt:

De hoogleeraar Aronstein ging van 12-15 April 1905 met 40 technologen naar Aachen, Stolberg, Duisburg en Oberhausen ter bezichtiging van de chemische en metallurgische laboratoria van de T. H. S. te Aachen, de chemische fabriek „Rhenania" te Stolberg, de zwavelzuurfabriek te Duisburg en de Gute Hoffnungshütte te Oberhausen en met den hoogleeraar Beijerinck op 8 Maart 1905 naar Rotterdam ter bezichtiging van de bierbrouwerij d'Oranjeboom en de watergasfabriek aldaar.

De hoogleeraren W. K. Behrens, S. G. Everts, de Vries Broekman en 4 assistenten vergezelden de civiel-ingenieurs van de beide laatste studiejaren op 2 November 1904 naar Amsterdam, ter bezichtiging van het nieuwe goederenstation van de Mij. tot Expl. v. S. S. aan het voorm. Entrepôtdok,

van eenige belangrijke bruggen en van het in aanbouw zijnde steenen hoofd. Ook bezichtigden zij vergezeld door den Hoogleeraar-Directeur Kraus, op 4 Mei 1905 de in aanbouw zijnde nieuwe brug over het Noordzeekanaal en de havenwerken te Amsterdam.

De hoogleeraren Klinkhamer en Evers bezochten met bouwk. studenten op 10 Oct. 1904 de Kathedraal St. Bavo te Haarlem.

De hoogleeraar Evers bezichtigde met 11 bouwk. studenten van 28 tot 30 October de voornaamste historische en moderne bouwwerken, alsmede het architectuur-museum te Brussel en Antwerpen.

De hoogleeraren v. d. Burg, Franco en Ravenek bezichtigden met een groot aantal werktuigkundig-ingenieurs en technologen op 22 December 1904 de rijtuigfabriek van de firma Beynes en het Koloniaal Museum te Haarlem.

Op 9, 10 en 11 November 1904 bezocht de hoogleeraar Vermaes met de mijningenieurs van de beide laatste studiejaren de zeer interessante mijn Weiss te Beusberg bij Keulen met de daarbij behoorende concentratie-inrichting, alsmede de groote zinksmelterij te Stolberg bij Aken.

De hoogleeraar van Loon bezichtigde in Juni met de mijningenieurs van de hoogste studiejaren een goudbaggermachine, gebouwd op de werf Conrad te Haarlem.

In de tweede helft van Augustus werd onder leiding van denzelfden hoogleeraar geologisch gekarteerd in Noord- en Zuid-Holland, door een 25-tal mijn-ingenieurs van verschillende studiejaren.

De leeraar Gips bezocht op het eind van den cursus met bouwkundige studenten het Mauritshuis en het in aanbouw zijnde Regentessemonument te 's Gravenhage.

Het aantal ingeschrevenen klom tot 1104, waarvan 998 voor alle lessen. Onder deze laatsten komen 15 vrouwelijke leerlingen voor, waarvan 11 voor de studie van technoloog, 3 voor de studie van civiel-ingenieur en 1 voor de studie van bouwkundig ingenieur.

Tot het eerste studiejaar behoorden 232, tot het tweede 324, tot het derde 185 en tot het vierde 256 ingeschrevenen terwijl voor alle lessen 1 was ingeschreven. Zij waren allen, op 7 na, in het bezit van het getuigschrift van het eindexamen der Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.

Voor enkele lessen lieten zich 106 leerlingen inschrijven, waaronder 15 vrouwelijke ingeschrevenen begrepen zijn, nl. voor handteekenen, kunstgeschiedenis en boetseeren 13, voor bacteriologie 1 en voor staathuishoudkunde 1.

Deze cijfers wijzen in vergelijking met den cursus 1903-1904, eene vermeerdering aan van 64 wat betreft de ingeschrevenen voor den volledigen cursus, en eene vermindering van 8, wat betreft de enkele lessen.

De gemiddelde leeftijd op den datum van inschrijving was voor het

1ste	studiejaar	18 jaar en ruim 5 maanden.
2de	„	20 jaar en ruim 6 maanden.
3de	„	21 jaar en ruim 7 maanden.
4de	„	ruim 23 jaar.

REDE uitgesproken door den Rector Magnificus der Technische Hoogeschool, ter gelegenheid van de plechtige opening der Technische Hoogeschool te Delft door Hare Majesteit Koningin Wilhelmina op Maandag den 10den Juli 1905.

MEVROUW!

Door Uwe Majesteit geroepen om de nieuwe School als Rector Magnificus te vertegenwoordigen, zij het mij allereerst vergund, U voor dit hooge blijk van vertrouwen mijn diepgevoelden dank uit te spreken.

Daarbij leg ik gaarne voor Uwe Majesteit de verklaring af, mede ten aanhoore van het Edelgrootachtbaar College van Curatoren, hetwelk voortaan het Bestuur over onze school op zich zal nemen, en van mijne ambtgenooten, op wier voordracht Zijne Excellentie de Minister van Binnenlandsche Zaken mij voor dit ambt heeft in aanmerking gebracht, dat ik mijne beste krachten voor de Technische Hoogeschool beschikbaar stel, zooals ik dit voor de Polytechnische School naar mijn vermogen heb gedaan.

Nu het mij door Uwe Majesteit is toegestaan, in Uwe tegenwoordigheid voor dit uitgelezen gehoor, aan welks hoofd zich mede Uwe Koninklijke Moeder en Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins der Nederlanden hebben willen scharen, gedurende eenige oogenblikken het woord te voeren, wil ik

U uitnoodigen met mij een terugblik te slaan op de ontwikkeling van het technisch onderwijs, meer bepaaldelijk in ons vaderland, en daarbij eenige vluchtige beschouwingen te wijden aan de ontwikkeling der techniek, ook buiten onze grenzen.

DE OPKOMST VAN HET TECHNISCH ONDERWIJS, IN VERBAND MET DE VORDERINGEN DER TECHNIEK OMSTREEKS DEN AANVANG DER NEGENTIENDE EEUW.

Aldus zou ik mijn rede willen betitelen, indien niet uit den aard der zaak eene grondige behandeling van dit omvangrijke thema thans ware buitengesloten. Toch vertrouw ik dat, ook bij een vluchtige beschouwing, het niet aan de gelegenheid zal ontbreken, een wisselwerking te bespeuren tusschen den bloei der techniek en de beoefening van technische wetenschap. Waar toch de techniek zich begon te ontwikkelen, gaf dit meermalen den stoot tot het behartigen van technisch onderwijs, en omgekeerd, waar technisch onderwijs werd gegeven en de techniek als wetenschap werd beoefend, leidde dit tot een plaatselijke opkomst van de nijverheid, en in het algemeen tot gunstiger levensvoorwaarden.

Wij Nederlanders kunnen wijzen op een tijd, waarin bij ons het voorbeeld werd gegeven tot eene wetenschappelijke behandeling der technische vakken — niet alleen wat betreft de kunst van vernielen, maar ook die van scheppen en onderhouden. In dien tijd stond Nederland tevens voor- en bovenaan op het gebied van technisch onderwijs. Dat was in de dagen van de Prinsen Maurits en Frederik Hendrik, in een tijdvak dus, toen het grondgebied der Vereenigde Nederlanden niet alleen

door veldslagen en stedenverovering uitbreiding vond, maar ook langs vreedzamen weg, door droogmaking van plassen en lage landen[1]) — om niet eens te gewagen van wat onze koene zeevaarders en wakkere kooplieden destijds hebben gewrocht om ook de hand te leggen op overzeesche gewesten.

Onder de mannen van wetenschap, die vroegtijdig en met eene zekere voorkeur zich hebben beziggehouden met vraagstukken op technisch gebied, behoort in de eerste plaats te worden genoemd SIMON STEVIN.

STEVIN, die omstreeks 1550 te Brugge werd geboren, vestigde zich op ongeveer dertigjarigen leeftijd in de Noordelijke Nederlanden, waar zijne wiskundige studiën weldra de aandacht trokken van Prins MAURITS, die hem als leermeester koos bij de beoefening van de door hem zoo geliefkoosde wiskunde en hem het ambt toevertrouwde van Eersten Opzichter over 's Lands waterbouwkundige werken. Van de hand van STEVIN zijn b.v. de „Wisconstighe ghedachtnissen", waarin het beginsel van de samenstelling en ontbinding van krachten en de grondbeginselen der leer van het evenwicht der vloeistoffen op duidelijke wijze zijn ontvouwd. Ook wees STEVIN den weg tot eene eenvoudige berekening tusschen winddruk en waterweerstand in de waterwindmolens, welke in dien tijd algemeen in gebruik waren „Er is alle reden — schreef in 1895 wijlen onze ambtgenoot HUET[2]) — om aan te nemen, dat de regels door STEVIN gegeven, den weg

---

1) Ingepolderd of drooggelegd werden onder andere in Noord-Holland: de Zijpe (1597), de Wieringerwaard (1610), de Beemster (1612), de Purmer (1622), de Wormer (1626), en de Schermer (1635).

2) A. HUET: Geschiedkundig overzicht van de ontwikkeling van het Technisch Onderwijs in ons Vaderland, in „De Ingenieur" 1895, blz. 537, aan welk artikel verschillende bijzonderheden zijn ontleend.

geëffend hebben bij de ontzaglijk uitgebreidde toepassing, die de watermolens gekregen hebben in de zeventiende eeuw, en dat de omvangrijke arbeid van LEEGHWATER niet geheel buiten verband staat met de werkzaamheid van STEVIN."

STEVIN heeft ook den stoot gegeven tot wetenschappelijk technisch onderwijs in Nederland. Het was op zijn aandrang, dat Prins MAURITS in het jaar 1600 aan de Leidsche Hoogeschool een leerstoel oprichtte voor toekomstige ingenieurs, een titel, die toentertijd uitsluitend aan krijgsbouwkundigen werd toegekend. Aan „Curateurs van de Universiteyt" liet hij eene door STEVIN opgestelde instructie toekomen, inhoudende een programma der lessen, waarbij uitdrukkelijk werd bepaald, dat deze in het nederduitsch moesten worden gegeven, want — zoo lezen wij daar — „de geene die dadelyck met Ingenieurs handel omgaen, met malcander geen latyn en spreecken oft immers seer selden, maar dat men in elck lant des landts spraecke gebruyckt"[1]).

LUDOLF VAN CEULEN, o.a. bekend door zijn werk „Van den Cirkel", waarin hij het getal π tot 35 decimalen berekende, was aan de Leidsche Universiteit de eerste hoogleeraar in den vestingbouw. Later volgden FRANCISCUS VAN SCHOOTEN en zijn beide zonen FRANCISCUS en PETRUS.

De ingenieursschool van Leiden heeft menigen voortreffelijken vestingbouwkundige afgeleverd. Ook mannen als JOHAN DE WITT en CHRISTIAAN HUYGENS hebben daar hunne

---

1) De instructie is te vinden in de notulen van curatoren der Hoogeschool te Leiden van 10 Januari 1600, in haar geheel overgenomen in de Mededeeling van Jhr. W. J. C. RAMMELMAN ELSEVIER in de Kronyk van het Historisch Gezelschap te Utrecht, 2de jrg. 1846, en gedeeltelijk in het artikel van E. H. STIELTJES: Het vijftigjarig jubileum van de Koninklijke Academie en Polytechnische School te Delft, voorkomende in het buitengewoon bijvoegsel van „De Ingenieur", jrg. 1892 No. 53.

opleiding genoten. Maar de laatstgenoemde Professor PETRUS VAN SCHOOTEN meende dat zijne waardigheid als geleerde te kort schoot, als hij voortging bij zijne lessen „des landts spraecke te gebruycken". In 1669 verkreeg hij van curatoren verlof om te breken met het uitdrukkelijk voorschrift van Prins MAURITS, en voortaan gaf hij zijn colleges in de latijnsche taal.

Hiermede verdween feitelijk de opleiding der ingenieurs van onze hoogescholen en hielden deze op, kweekplaatsen te zijn van technische wetenschap. Toch gewaagde de regeling van het hooger onderwijs, die van 1814 dateert en niet vóór 1876 door eene wet werd vervangen, onder de vakken van onderwijs in de faculteit voor wis- en natuurkunde, nog van „de wiskunde, op waterloop- en waterbouwkunde toegepast."

Houdt men in het oog — zegt HUET — dat de molenbouw een zeer voornaam deel uitmaakte van de toenmalige ingenieurskennis, dat Leiden de zetel was van het hoogheemraadschap Rijnland, waarvan de fabriek-landmeter steeds een eerste plaats innam op het gebied der techniek, dan zal men licht inzien, welke nawerking de arbeid van SIMON STEVIN en Prins MAURITS moet gehad hebben op de technische ontwikkeling van ons vaderland. En ook toen zich de ingenieursschool reeds geheel had opgelost in de faculteit der wis- en natuurkunde, schijnt zich hare nawerking toch nog langen tijd op het onderwijs aan de Leidsche hoogeschool te hebben doen gevoelen. Immers, van de latere hoogleeraren hebben velen hunne aandacht aan technische zaken geschonken. Professor 'S GRAVESANDE hield zich in 1716 bezig met de vuurmachine van Savery, ALLEMAND in 1772 met die van Newcomen, MUSSCHENBROEK deed proeven omtrent tapwrijving en den weerstand van bouwmaterialen,

Lulofs gaf eene studie over de windmolens en deed proeven met windvijzelmolens.

Leiden was niet de eenige hoogeschool, waar gedurende het schitterend tijdperk van Neerlands wapenroem onderwijs in de toenmalige ingenieurswetenschappen werd gegeven. Zoo vinden wij in 1684 te Franeker den hoogleeraar in de wiskunde en den vestingbouw Bernardus Fullenius, die, op het voorbeeld van zijn vader en van zijn onmiddellijken voorganger op den leerstoel der mathematische wetenschappen De Grau, landmeters, wijnroeiers en pegelaars vormde en van wien wij vinden aangeteekend, dat hij zich bij zijn onderwijs in de vestingbouwkunde van modellen van gebakken aardewerk bediende [1]).

Jan Willem Friso, Prins van Oranje, was een zijner leerlingen.

Toen later aan onze krijgsmacht minder zorg werd besteed, was het ook met de wetenschappelijke beoefening der krijgswetenschappen ongunstig gesteld. Wel werd omstreeks 1740 nog meet- en krijgsbouwkunde onderwezen te Leiden, nu echter niet meer aan de hoogeschool, maar „met gunstig privilegie derzelve" door den leermeester Conradus Zumbag de Koesfelt, die doctor in de medicijnen en stadsgeneesheer was. In 1748 liet hij een werkje van ruim honderd bladzijden octavo het licht zien, getiteld: „Practicale Instructie in de meet- en krijgsbouwkunde ende korte lessen, om in deze wetenschappen, in enen winter, op ene korte en gemakkelijke manier, veel te vorderen, en de gronden, tot de practijk vereischt, te leggen."

---

1) Zie W. B. S. Boeles: Friesland's Hoogeschool en het Rijks Athenaeum te Franeker. Deel II, Blz. 306 vlgd. Leeuwarden 1879.

„Iemand, die het heeft gelezen, geleerd en verstaan, — zoo zegt hij — moet zich echter niet verbeelden al een volkomen ingenieur te zijn. Verre van daar, men moet altoos leeren en trachten te vorderen."

Ik herhaal gaarne deze gulden woorden van den bescheiden auteur, omdat zij van beteekenis zijn gebleven voor U, Delftsche Studenten, ook als gij aan de Technische Hoogeschool alle lessen volledig zult hebben gevolgd en verstaan.

Nadat particuliere opleidingsscholen gedurende eenigen tijd in de behoefte aan officieren voor het leger hadden voorzien, werd eerst in 1789 van regeeringswege tot de oprichting van artillerieschólen besloten. Die van Zutphen, welke onder de leiding kwam van den Luitenant bij de artillerie JOHAN HENDRIK VOET, later Luitenant-generaal, kreeg de meeste beteekenis. Aan haar werd in 1800 ook de opleiding van genie-officieren toevertrouwd. Vijf jaren later werd zij onder den naam van „Algemeene theoretische en practische school voor artillerie, genie en waterstaat" naar Amersfoort verplaatst en werden tegelijkertijd de artilleriescholen van Breda, den Haag en Groningen opgeheven.

Zoo zien wij dus, dat voor het eerst in 1805 en wel aan de Amersfoortsche school, de opleiding van waterstaats-ingenieurs door de Regeering werd ter hand genomen. Onder het bewind van Koning LODEWIJK NAPOLEON werd in 1806 deze school van Amersfoort naar 's-Gravenhage overgebracht, om reeds vier jaren later, bij het verliezen van onze onafhankelijkheid, te worden opgeheven [1]).

---

1) De school te 's-Gravenhage droeg den naam van Koninklijke Militaire School. Ook de opleiding van infanteristen en cavaleristen werd aan haar toevertrouwd.

In 1814 vinden wij dezelfde school onder eene andere benaming in Delft terug, weer met VOET aan het hoofd [1]). Dat was dus het begin van de opleiding van ingenieurs van den Waterstaat binnen deze stad. Maar zij hadden voorloopig nog met de cadets der genie het onderwijs geheel gemeen om, onverschillig, in beide takken van dienst geplaatst te kunnen worden. Slechts gold voor de aanstaande waterstaatsingenieurs de bepaling, dat zij na hun derde studiejaar zes weken naar de belangrijkste onderhanden zijnde werken van den waterstaat zouden worden gezonden om zich in het practisch gedeelte van hun vak te bekwamen, een weldadige maatregel, die, dank zij de welwillende tegemoetkoming van opvolgende Ministeries, ook nu nog wordt gehandhaafd.

In 1828 werd de Delftsche school opgeheven [2]), en de opleiding van aspirant-ingenieurs van den waterstaat, tegelijk

---

zoodat nu het militair onderwijs voor de verschillende wapens daar vereenigd was, tegelijk met de opleiding der waterstaats-ingenieurs. VOET, die directeur was, werd in 1810 aangewezen als commandant van de artillerieschool te Douay, doch verkreeg in 1811 op zijn herhaalden aandrang ontslag en pensioen.

1) De school te Delft droeg den naam van Artillerie- en Genieschool. Aanvankelijk alleen bestemd voor de opleiding van officieren voor artillerie en genie voor het bataillon pontonniers en sappeurs, alsook voor ingenieurs van den waterstaat, werd haar taak reeds in 1815 uitgebreid voor officieren voor de infanterie en de cavalerie, zoodat, eyenals vroeger te 's-Gravenhage, alle militair onderwijs hier vereenigd was. Twee jaren later werd ook de vorming der officieren voor de marine en van de constructeurs voor den scheepsbouw aan dezelfde school verbonden. Voor nadere bijzonderheden omtrent het militair onderwijs hier te lande, moge worden verwezen naar een redevoering, uitgesproken in 1841 door den hoogleeraar J. H. VAN BOLHUIS: Hulde aan de verdiensten van wijlen Zijne Excellentie den Luitenant-generaal VOET, — afgedrukt in de Militaire Spectator, 10de deel No. 5.

2) Aan deze school zijn tot aspirant-ingenieurs opgeleid:
H. F. Fijnje, F. W. Conrad, W. Dassevael, P. Kock, J. Buggers Boerman, N. H. Boerrigter, A. Blaauw, P. van Loon, N. Dutreux, J. G. van Gendt, J. A. van Dorth, C. J. Bolten, L. J. A. van der Kun, D. J. Storm Buysing, W. Badon Ghijben, E. C. B. Rappard, L. Rijsterborgh, H. J. A. Lorentz, J. de Brock, M. Beijerinck, R. Musquetier, N. J. van der Lee, G. N. Groltaers, en H. G. de Sart.

met die voor de officieren van het leger, naar de Koninklijke Militaire Academie te Breda overgebracht [1]).

Immers, het was gebleken dat het vrije kamerleven, waarvan te Delft werd genoten, weinig passend was voor de jeugdige cadets, waarvan velen tamelijk onvoorbereid, reeds op 14- en 16-jarigen leeftijd, hier aankwamen, zoodat het in belang eener geregelde studie, en tot krachtiger handhaving van de discipline en zedelijkheid, noodig werd geoordeeld, het stelsel van kazerneering in te voeren, waartoe in Breda en Medemblik gelegenheid was.

Zoo verloren dus de Delftsche grachten het vertier en gejoel, die het vrije studentenleven hadden gekenmerkt, zooals ook Generaal Voet het in zijne jeugd aan de Duisburgsche Universiteit had gekend, en het gebouw, nu bekend als Hoofdgebouw der Polytechnische School, dat in 1815 door de gemeente Delft voor de artillerie- en genieschool was beschikbaar gesteld, verloor zijne bestemming [2]).

Twee jaren later werden de in den tiendaagschen veldtocht

---

1) Te Breda zijn tot aspirant-ingenieurs voor den Waterstaat van ons land en Oost-Indië opgeleid:
A. B. Mentz, P. J. de Quartel, Jhr. J. R. T. Ortt, P. J. H. Hayward, J. de Kruijff, J. W. G. Fijnje, J. Strootman, A. A. T. Ledeboer, A. C. Reuther, J. Dirks, C. V. E. van Rijneveld, H. S. J. Rose, J. F. W. Conrad, P. Caland, J. A. A. Waldorp, C. Th. Deeleman, W. Beyerinck, J. M. Hageman, en L. H. J. J. Mazel.
Het Koninklijk Instituut voor de Marine te Medemblik werd terzelfder tijd belast met de opleiding van de cadets voor de marine en voor den scheepsbouw.

2) Het Hoofdgebouw der Polytechnische School is in den volksmond ook nog bekend als de burgemeesterswoning. Immers, in 1732 gebouwd door den oud-gouverneur Diedrik Durven, die er zijn pensioen kwam verteren, werd het reeds spoedig woonhuis van Burgemeester Kraijenvanger, totdat het in 1799 door het Uitvoerend Bewind van de Batasfsche Republiek werd aangekocht om het tot zetel te doen strekken van het Bestuur van het Departement van de Delff. Daarna heeft het wederom eenigen tijd leeggestaan om in 1803 te worden betrokken door de bekende Stichting of Fundatie van Renswoude, die zich trouwens wegens de tierceering der staatsschuld, reeds in 1812 verplicht zag naar hare vroegere en tegenwoordige behuizing aan het Oude Delft terug te trekken en werd in 1814 het verlaten gebouw aan de stad verkocht.

gewonden er in ondergebracht en verpleegd, totdat in 1842 wederom onderhandelingen werden geopend tusschen Rijk en Gemeente, nu om het gebouw te bestemmen voor eene afzonderlijke Academie, „ter opleiding van bekwame ingenieurs en zaakkundige fabrikanten," waarvan de oprichting werd noodig geacht in verband met de toenemende uitbreiding der technische bedrijven.

Van dien tijd af zijn onafgebroken en voor het eerst onafhankelijk van militair onderwijs, ingenieurs te Delft gevormd, eerst aan de Koninklijke Delftsche Academie, later, sedert 1864, aan de Polytechnische School.

Kortelijk aanstippende wat vóór 1843, het jaar van de opening der Delftsche Academie, in het buitenland in zake technisch onderwijs geschiedde, verdient in de eerste plaats vermelding de oprichting in 1747 van eene school, uitsluitend bestemd voor de opleiding van burgerlijke ingenieurs, de latere Ecole des Ponts et Chaussées te Parijs. LIPKENS, die de eerste directeur der Delftsche Academie is geweest, was oud-leerling dezer school. In NAPOLEONS tijd volgde in Frankrijk de oprichting van nog tal van andere, in 1829 die van de Parijsche Ecole des Arts et Métiers.

Door verschillende Duitsche Staten werd eerst veel later tot de oprichting van ingenieursscholen besloten ; Pruisen gaf het voorbeeld door de stichting van de Polytechnische School te Berlijn ; Baden volgde in 1825 met de Polytechnische School te Karlsruhe, Beieren in 1827 met die te München, Saksen in 1828 met die te Dresden, Wurtemberg in 1829 met die te Stuttgart, Hannover in 1831 met die te Hannover en Hessen in 1836 met die te Darmstadt, thans allen sinds een

dertigtal jaren, evenals het in 1815 opgericht Polytechnisch Instituut te Weenen, als technische hoogescholen erkend en toegerust[1]). Ook in het onafhankelijk geworden België waren in 1835 dergelijke scholen opgericht te Luik en te Gent, zoodat de gelegenheid om ons aan onze naburen te spiegelen niet had ontbroken, toen Koning WILLEM II op 8 Januari 1842, „overwegende dat er behoefte bestaat aan eene inrigting ter doelmatige opleiding, voor de onderscheidene takken van Nijverheid in het algemeen", goedvond vast te stellen dat eene Koninklijke Academie, onder de bescherming van den PRINS VAN ORANJE en onder het Bestuur van den Minister van Binnenlandsche Zaken W. A. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE, zoodra mogelijk te Delft zou worden opgericht, met den Staatsraad in buitengewonen dienst A. LIPKENS tot directeur en „ter opleiding van burgerlijke ingenieurs, voor 's lands dienst als voor de nijverheid en van de kweekelingen voor den handel".

Bepaald werd o. a. dat de kweekelingen bij den aanvang van den cursus den 17-jarigen leeftijd moesten hebben bereikt.

Opleiding kon worden verkregen voor ingenieur in 's lands dienst, „zoo binnen het rijk als in de koloniën, waartoe eene geheele wetenschappelijke opleiding noodig is, zooals voor den waterstaat, de mijnwerken, enz.". Verder werd de gelegenheid geopend voor de opleiding van ambtenaren van het inwendig bestuur van Nederlandsch-Indië, van ambtenaren ressorteerende onder het Departement van Financiën, en eindelijk van hen, „die zich bestemmen voor eenig wetenschappelijk vak buiten 's lands dienst, zooals bouwkunde,

1) Eene volledige opgave omtrent de jaren van oprichting en hunne verheffing tot hoogescholen, vindt men in een zeer lezenswaardig artikel van L. VON KAMMERER: Technische Hochschulen oder technische Facultäten? (Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure, Band 48, No. 32, 6 August. 1904.)

werktuigkunde, toegepast op het fabriekswezen, handel, enz." Dezen hadden, evenals de eerstgenoemde categorie van studenten, een vierjarigen cursus te volgen, na afloop waarvan zij een diploma konden verwerven, dat werd onderteekend door den directeur der Academie en de goedkeuring behoefde van den Beschermheer en van den Minister van Binnenlandsche Zaken.[1])

De opleiding van arrondissements-ijkers werd in 1844 onder de Academie gebracht, sinds 1847 werden ook de examens van landmeter daar afgenomen, terwijl eindelijk sinds 1860 ook scheepsbouwkundige ingenieurs werden opgeleid.

Tot de oprichting der Delftsche Academie werd niet besloten, dan nadat tal van vooruitstrevende mannen hunne opwekkende stem hadden doen hooren. Zoo verscheen in 1813 ter drukkerij van Thieme te Zutphen een werkje van J. H. Floh: „Handleiding tot het oprigten en instandhouden van voor den mensch en den burgerstaat zoo hoogst nuttige Industriescholen". Zoo promoveerde Augustus Johannes Houck in 1838 te Leiden op een in het latijn geschreven proefschrift[2]), waarin de wenschelijkheid en het nut van degelijk technisch onderwijs worden bepleit. Zoo hield in 1841 P. O. C. Vorsselman de Heer in Deventer eene welsprekende redevoering over de voordeelen eener wetenschappelijke beoefening van handwerken en kunsten, eene redevoering[3]), die zooveel behelst hetwelk ook nog voor onzen tijd beteekenis

---

1) Zie het K. B. betreffende de oprichting en organisatie van de Akademie te Delft van 8 Januarij 1842, No. 72.

2) De Industria technica ope technicarum scholarum in patria nostra promovenda, waarin caput II: De utilitate technicarum scholarum.

3) Uitgegeven te Deventer bij J. de Lange 1841.

heeft, dat het mij geoorloofd zij, enkele van VORSSELMANS woorden te herhalen.

„Ik weet het — zegt hij — dat er mannen zijn, die de wetenschap te verheven, te voortreffelijk achten dan dat zij zich vernederen zouden om af te dalen in de beslommeringen van het practisch bedrijf. Zal echter de wetenschap hare schoonheid verliezen, als zij den maagdelijken sluier aflegt om zich als de moeder van welvaart en volksgeluk te vertoonen?"

En dan: „Het veld der onderzoekingen is zoo uitgebreid; waarom zou men niet het eerst en het liefst een gedeelte bewerken, alwaar vruchten van maatschappelijke welvaart te plukken zijn?

En verder: „Het is niet slechts de pligt, maar ook het belang van den staat, om aan de nijverheid der ingezetenen, zooveel mogelijk eene wetenschappelijke rigting te geven. Engeland, Frankrijk, Pruissen, Oostenrijk hebben hunne conservatoires, hunne Gewerbschulen, hunne Polytechnische Instituten. Dáár wordt de wetenschap met hare bijzondere toepassing op de nijverheid, grondig en in haren ganschen omvang voorgedragen. Ook de practische oefening wordt niet verwaarloosd, doch zonder van deze eene hoofdzaak te maken; even als men op eene Hoogeschool geen pleiten en preken, maar het Regt en de Godgeleerdheid leert. Dáár worden de toekomstige opzigters en bestuurders van fabrijken, de bouwmeesters, de civiele ingenieurs gevormd, die allengs over het gansche land onder de talrijker klasse van handswerklieden en fabrijkarbeiders de, voor ieder hunner noodzakelijke, wetenschappelijke kundigheden verspreiden. Maar wat is er hier te lande, wij vragen het met schaamte, tot bevordering van nijverheid verrigt? Maar wat is er gedaan om den lust

tot nuttige wetenschap onder onze landgenooten te verspreiden, om den toekomstigen fabrijkant de wetenschappen en beginselen van zijn bedrijf te verklaren, om dat groote doel van 's menschen ontwikkeling, de heerschappij van den geest over de stoffelijke wereld te bereiken?

VORSSELMAN DE HEER zocht de schuld van dat verzuim niet enkel bij de regeering, maar bovenal bij het beschaafde en aanzienlijke gedeelte der natie. „Er heeft hier te allen tijde — meent hij — eene dwaze ingenomenheid met letterkundige en regtsgeleerde studiën geheerscht. Door de uitsluitende beoefening der oude letterkunde, ten koste der wetenschappen, is de practische geest onderdrukt, want wat is er voor het practische leven van een studie te wachten, waar men het als het non plus ultra van volmaaktheid hoort prijzen, om met zijne gansche ziel en met al zijne gedachten tot de oudheid te behooren?"

In het beteekenisvolle jaar 1840, dat aan het uitspreken van deze rede voorafging, liet de Fransche Minister van Koophandel in de Kamer van Afgevaardigden deze woorden hooren: „de wetenschappelijke ontwikkeling der nijverheid is het beste middel om rust, orde en volksgeluk te verspreiden; ik kom U de middelen vragen om het getal onzer industriescholen te verdubbelen."

Spoedig daarna werd, zooals wij gezien hebben, onze Regeering van een zelfden geest doordrongen.

Met de opening van de Delftsche Akademie, op 4 Januari 1843 in tegenwoordigheid van Z. M. Koning WILLEM II en Z. K. H. den PRINS VAN ORANJE, werd, voor het eerst na de tijden van Prins MAURITS, de wetenschappelijke leiding der nijverheid hier te lande weder ter hand genomen. De

gemeente Delft gaf hare gebouwen opnieuw in bruikleen en van regeeringswege werd de kapitale som van 10.000 gulden toegestaan voor inrichting en ameublement. De collegegelden van 200 gulden per jaar moesten de overige kosten goedmaken.

Het waren zuinige tijden. Later zijn deze wel verbeterd, maar tegenover de Delftsche Academie en hare opvolgster de Polytechnische School is tot voor kort steeds de grootste zuinigheid betracht. Het was VORSSELMAN DE HEER nog niet gelukt, de aanzienlijke mannen, zooals hij zeide, die met daden hadden kunnen uitwerken, wat hij slechts met woorden kon wenschen, te doordringen van het besef, dat de wetenschappelijke leiding der nijverheid inderdaad eene levensbron is voor den staat, dat schatten, daartoe aangewend, met verdubbelde rente tot hunnen oorsprong terugvloeien.

Hoe anders te verklaren, dat de eenige ingenieursschool in Nederland zich ook in latere jaren heeft moeten bedruipen met een budget, de helft minder dan dat van de goedkoopste der drie rijksuniversiteiten, zelfs toen het aantal studenten dat der drukst bezochte universiteit van ons land was nabij gekomen? Hoe anders te verklaren dat, als men de kosten berekent, jaarlijks per student besteed, deze voor de opleiding van den aanstaanden ingenieur niet meer dan de helft hebben mogen bedragen van wat aan een aanstaanden godgeleerde, rechtsgeleerde, geneeskundige, wis- en natuurkundige of letterkundige wordt ten koste gelegd? — hoewel men zal toegeven, dat eene behoorlijke technische opleiding allicht kostbaarder leermiddelen vordert dan eene universitaire.

Gelukkig is een der uitvloeisels van de wet, die thans ons technisch onderwijs regelt, dat mannen van invloed en positie

zich zijn lot zullen aantrekken. Ook uit dit oogpunt begroeten wij met welgevallen het College van Curatoren, dat voortaan over onze belangen zal willen waken.

Met vol vertrouwen, Edelgrootachtbare Heeren, stellen wij ons onder Uwe veelvermogende leiding.

Het zij me vergund, thans de vraag te stellen, wat er in de wereld geschied was, dat den stoot gaf tot de oprichting van de talrijke instituten, die men in de eerste helft der negentiende eeuw alom, onder verschillende benamingen, zag verrijzen, en wel nadat de wetenschap sinds eeuwen nergens anders dan op universiteiten was onderwezen.

Bij een vluchtigen blik op de vorderingen der techniek in het laatst der achttiende en het begin der negentiende eeuw zal het antwoord daarop niet kunnen uitblijven.

Heel ver behoeft men niet terug te gaan om op eene periode te stuiten, waarin de uitingen der techniek zich tot een uiterst klein gebied beperkten en van technische wetenschap, als zoodanig, nauwlijks sprake kon zijn. Technische kennis bleef voortleven door mondelinge overlevering, een enkele maal ook in boekvorm, getuigen onze vaderlandsche molenboeken. Meestal uitte zij zich in den vorm van empirische regels, die vaak het geheim bleven van de leden van het gild.

Dat kon zoo niet blijven, toen de op universiteiten gekweekte wetenschap tal van toepassingen vond, waarmede de universiteiten zelf, om redenen waarvan de oorsprong in de verre oudheid te vinden is, zich niet wenschten bezig te houden. Die toepassingen deden zich plotseling voor op allerlei gebied, meer of minder diep ingrijpende in maatschappelijke toestanden en verhoudingen, zoodanig, dat het velen onzer

zelfs moeilijk moet vallen, zich een juist beeld te vormen van het leven van voor zestig en zeventig jaren, ten tijde dat de Delftsche Academie werd opgericht.

Zijn wij allen er ons bijvoorbeeld van bewust, dat de scheikundige wetenschap eerst toen de nuttige toepassing der lucifers schonk? En toch is het niet meer dan vijfenzestig jaren geleden, dat lucifers zoo goedkoop werden, dat zij algemeen gebruik konden vinden en in de plaats traden van vuursteen, staal en tondel, die door eeuwen en eeuwen heen het eenige doelmatige middel hadden gevormd om naar believen vuur te ontsteken.

En dan de verlichting. Tot vóór het jaar 1830, mag men zeggen, waren de middelen tot verlichting even primitief als ten tijde der Grieken en Romeinen. Eerst toen vond men een brander uit, waarbij de vlam ook binnenin lucht ontving, zoodat zij rustig brandde. Omstreeks dien tijd is ook de plantaardige lampenolie door minerale vervangen geworden, evenals de vetkaarsen door stearinekaarsen zijn verdrongen. Maar de groote sprong op het gebied van verlichting werd gemaakt, toen men lichtgas begon te bereiden uit steenkool. Welnu, ook dit geschiedde pas algemeen in den aanvang van de negentiende eeuw, ook al mogen wij, Nederlanders met trots er op wijzen, dat de Maastrichtenaar, Professor Jan Pieter Minckeler, reeds in 1785 zijne collegezaal te Leuven verlichtte met brandbare lucht, die hij uit steenkolen stookte.

Dat de oprichting der eerste gasfabrieken voor de verlichting van steden veel bestrijding vond, omdat men brandgevaar vreesde, laat zich gemakkelijk denken. De mannen der verlichting hebben het toenmaals zwaar te verantwoorden gehad. Maar toch was er reeds destijds een groote vooruit-

gang te bespeuren, als men hun lot vergelijkt met dat van verlichte mannen uit voorafgaande eeuwen, als deze hunne uitvindingen in praktijk wenschten te brengen.

Wij denken, bij voorbeeld, aan een ANTON MÜLLER, die omstreeks 1600 het lintweversgetouw bedacht, waardoor hij op een zelfden weefstoel zestien en nog meer stukken tegelijk kon vervaardigen. De wevers vreesden, dat deze machine zooveel arbeid zou leveren, dat zij weldra voor het meerendeel broodeloos zouden worden. De overheid verbood het gebruik er van, maar de vertoornde menigte, hiermede niet tevreden, wierp, volgens de overlevering, den armen uitvinder in de stroomen van den Weichsel. In 1681 werden die verbodsbepalingen door de overheid opnieuw verscherpt, zelfs nogmaals in 1719, totdat eindelijk, omstreeks het jaar 1765, eene kentering intrad in de heerschende meeningen en men zelfs zoover ging, het gebruik van de lintwerkerstafel met premiën aan te moedigen[1]).

Men had dus anderhalve eeuw noodig gehad om tot het besef te komen, dat aan breede lagen der maatschappij de voordeelen eener goedkoopere productie misdadig waren onthouden en bovendien zou toen blijken dat de mindere man, nu hij zijn linnen pak des winters door warme weefsels kon vervangen, zoozeer bijdroeg tot het verbruik, dat de bedrijven van spinnen en weven een ongekenden bloei tegemoet gingen en steeds meer personen hun bestaan daarbij vonden.

---

1) Niet veel beter dan den armen MÜLLER ging het den Engelschman JOHN KAY, toen hij omstreeks 1730 een weversspoel uitvond, waardoor men tweemaal zooveel kon weven als voorheen. Het gevolg werd, dat op een gegeven oogenblik de spinners niet meer in staat waren, het voor de wevers benoodigde garen te leveren, zoodat de geregelde arbeid der wevers een tijdlang moest onderbroken worden. Toen werd KAY van alle kanten bedreigd, en kon hij slechts door de vlucht zijn leven redden. — Deze en voorafgaande bijzonderheden zijn ontleend aan: C. MERCKEL, Die Ingenieurstechnik im Alterthum. Berlin 1899.

Vervanging van handenarbeid op groote schaal trad echter eerst, zoowel in de textielindustrie, als in tal van andere bedrijven op, toen in den aanvang der 19de eeuw de stoommachine daarbij hare intrede deed. Toen scheen de werkman inderdaad een angstigen tijd tegemoet te gaan, maar weldra deed zich opnieuw gelden de economische wet, dat goedkoopere productie de sfeer van verbruikers doet toenemen, in veel sterkere mate dan zij de prijzen doet dalen. Het heeft echter lang geduurd, eer men algemeen van het besef werd doordrongen, dat vereenvoudiging van het bedrijf door besparing van handenarbeid, in het algemeen het benuttigen der natuurkrachten ten dienste der voortbrenging, aan de maatschappij in haar geheel ten zegen strekt.

Die overtuiging had zich nog niet gevestigd, toen de stoommachine hare eerste toepassingen van beteekenis vond, en dat de tegenstand tegen hare verbreiding geen grootere afmetingen heeft aangenomen, is zeker voor een groot deel daaraan toe te schrijven, dat men in de verste verte nog niet vermoedde, welk eene toekomst voor haar was weggelegd.

De toestand was, in het kort saamgevat, immers deze. De ijzer-industrie had zich, in vorige eeuwen reeds, tot zekere hoogte opgewerkt. Met behulp van houtskool werd het metaal uit de ertsen gewonnen; eerst toen de bosschen schaarscher werden, begon men omstreeks 1620 steenkolen te bezigen. Het gebruik van ijzer nam onderwijl geleidelijk toe, niet alleen in smeedbaren vorm, doch ook als gietbaar metaal. Verschillende machines, die men van hout placht te maken, werden van gietijzer vervaardigd. Ook werd in 1779 de eerste groote brug van gegoten ijzer gemaakt. Eindelijk vond men, eenige jaren later, het puddle-proces en begon men het ijzer te walsen, waardoor tot de menigvuldigste toepassingen van

dit materiaal de weg was geopend. De bereiding er van uit de ertsen en de verdere bewerking eischten echter steeds grootere hoeveelheden steenkolen, terwijl langzamerhand, met het dieper worden der mijnschachten, de overlast van water toenam, zoowel wat betrof de hoeveelheid, als de diepte, van waar het moest worden opgehaald. Menschen en paarden konden dat werk niet meer volbrengen en Hollandsche windmolens waren voor dat doel ten eenenmale onvoldoende.

Toen brachten de stoommachines uitkomst.

Reeds in 1698 had SAVERY het model van een werktuig, waarin de druk van den stoom werd gebezigd voor den opvoer van water, aan den Koning-Stadhouder WILLEM III te Hampton Court vertoond, die daarmede zoozeer was ingenomen, dat aan SAVERY werd toegestaan de eerste beschrijving zijner machine, verschenen onder den titel „The Miner's Friend", aan den Vorst op te dragen[1]). In het begin der achttiende eeuw zijn deze machines herhaaldelijk toegepast voor den opvoer van water uit de mijnen, maar pas werd een succes van beteekenis verkregen, toen NEWCOMEN, voortbouwende op de beginselen, die reeds in 1678 in de buskruitmachine van CHRISTIAAN HUYGENS waren neergelegd, in het jaar 1712 zijne eerste vuur- of stoommachine in werking stelde.

Ook deze machines vonden buiten de mijnen nog weinig toepassing. Daaraan stond ook het groote kolenverbruik, van ongeveer 20 K.G. per P.K. per uur, in den weg, wat aan de mijn zelf zich niet zoo zwaar deed gevoelen, doch wel reeds op eenigen afstand, tengevolge van de hooge transportkosten langs nauwlijks bruikbare wegen.

Bij ons te lande leidde het initiatief van STEVEN HOOGEN-

1) Zie SMILES: Lives of BOULTON and WATT, London 1865, pag. 50.

DIJK in 1776 tot de eerste toepassing van stoom op de bemaling van onze polders.

Inmiddels maakte JAMES WATT, door opeenvolgende verbeteringen de stoommachine geschikt, niet alleen tot het drijven van pompen, maar ook van tal van andere werktuigen en wist hij, in het einde der achttiende eeuw, het kolenverbruik tot 4 K.G. per P.K. per uur terug te brengen.

Schier geen bedrijf, of het heeft van dien tijd af den invloed van de stoomkracht ondervonden. Zoo de textielnijverheid, zoo de boekdrukkunst en, zeker niet het minst, de middelen van verkeer. De stoommachine heeft enkel op dit gebied reeds een zoo tastbaren ommekeer gebracht in het geheele maatschappelijke leven, het heeft daarbij de beoefenaars der techniek in zoo hooge mate tot nieuwe inspanning geprikkeld, dat ik U wil voorslaan bij dit onderwerp eenige oogenblikken te verwijlen.

Pas toen men, vooral in NAPOLEONS tijd, de wegen alom aanmerkelijk had verbeterd, werd de diligence een draaglijk middel van vervoer, hoewel in een waterland als het onze, bevoorrecht met een zoo kunstig net van kanalen, de trekschuit hare beteekenis behield. Trams, eerst met houten rails, later met rails van gegoten ijzer op houten liggers, trof men wel reeds veel vroeger aan in sommige mijndistricten, maar de eerste paardenspoordienst voor reizigers werd niet geopend vóór 1825 en wel tusschen Stockton en Darlington.

VIVIAN en TREVITHICK trachtten reeds in 1802 en 1805 het paard door een locomotief te vervangen, maar tornden langen tijd op tegen de moeilijkheid om de voldoende hoeveelheid stoom te verkrijgen, die voor het bereiken van eene aannemelijke snelheid noodig was. Nadat GEORGE STEPHENSON

zich reeds sedert 1813 met dit vraagstuk had bezig gehouden, bracht zijn zoon ROBERT het zestien jaar later tot oplossing, door toepassing van vlampijpen in den stoomketel en van eene blaaspijp in den schoorsteen.

In 1826 werd de bouw van den eersten spoorweg, tusschen Liverpool en Manchester, door het Engelsche Parlement toegestaan. Maar hoewel STEPHENSONS locomotief veilig 30 kilometer per uur kon afleggen, mocht aanvankelijk niet sneller dan 15 kilometer per uur worden gereden.

Ook op het gebied van spoorwegaanleg heeft men in den aanvang met menig vooroordeel en tal van bezwaren te kampen gehad. Algemeen openbaarde zich vrees voor den rook der locomotieven en voor het gesis en de zuiging, die bij zulke ongekende snelheden als van 30 K. M. in het uur zouden optreden. Weinig vermoedde men destijds, dat deze weldra zouden verdubbelen en verdrievoudigen.

Zoo weigerde de stadsregeering van Northampton beslist een spoorweg of een station in hare nabijheid, omdat de wol van de schapen door den rook bederven zou. Daardoor bleef de stad zes kilometer van den spoorweg verwijderd, totdat later een zijlijntje gemaakt is, later nog een en nog een, en nu treinen uit zes richtingen Northampton binnenrijden.

Toen in het Engelsche Parlement de Great-Western Spoorweg in behandeling kwam, protesteerden de afgevaardigden van Eton en Oxford heftig daartegen, omdat de studenten hunner hoogescholen daardoor ernstig in hunne studie zouden worden gestoord[1]).

Deze en vele soortgelijke overwegingen hebben niet kunnen beletten, dat weinige jaren later Frankrijk, Duitschland,

1) Zie A. R. WALLACE: De Wondereeuw. Amsterdam 1904.

Oostenrijk en België het in Engeland gegeven voorbeeld volgden.

In Nederland begon men reeds in 1832 aan spoorwegaanleg te denken[1]).

Men overwoog in de eerste plaats eene snelle handelsverbinding tusschen Amsterdam en Keulen, het voorbeeld volgende van het afgevallen België, dat Antwerpen door een spoorweg met Keulen wilde verbinden. In 1834 trachtten particulieren hiervoor eene leening te sluiten, hetgeen mislukte. Het volgend jaar werd concessie gevraagd voor den aanleg van een spoorweg tusschen Amsterdam en Rotterdam of, bij wijze van proef, tusschen Amsterdam en Haarlem. Naar aanleiding van deze aanvraag stelde Koning Willem I, die in het nieuwe middel van vervoer levendig belang stelde en bepaaldelijk de wenschelijkheid gevoelde van een spoorweg in de richting van Keulen, bij besluit van 19 Februari 1836 een speciale commissie in, onder voorzitterschap van den Minister van Staat Mr. A. R. Falck.

Deze commissie kreeg in opdracht, binnen den kortst mogelijken tijd rapport uit te brengen over de vragen of er, bij de bestaande middelen van vervoer, ook hier te lande voldoende termen waren om één of meer spoorwegen aan te leggen, en zoo ja, welke wegen daarvoor het eerst in aanmerking zouden komen.

Juist twee maanden later verscheen haar uitvoerig verslag. Al lieten haars inziens de middelen van vervoer tusschen de welvarendste steden van ons land — speciaal tusschen

---

1) Zie het zakelijk overzicht van de ontwikkeling van het spoorwegnet in Nederland door E. H. Stieltjes in het Gedenkboek van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs, waaraan de volgende gegevens voor een deel zijn ontleend.

Amsterdam en Rotterdam — niets te wenschen over, zoo meende de commissie toch, dat onze handelssteden een nadeeligen invloed zouden kunnen ondervinden van den door den Belgischen Staat onderhanden genomen spoorweg van Antwerpen in de richting van Keulen.

De vice-president van de Kamer van Koophandel van Rotterdam, welke Kamer evenals die van Amsterdam in de commissie vertegenwoordigd was, deelde dat gevoelen niet. Blijkens zijne, bij het verslag gevoegde nota, had Rotterdam voorloopig niets te vreezen van de Belgische spoorweglijn. Immers, het was nog geheel onzeker of Pruisen zou toelaten, dat die lijn werd doorgetrokken tot Keulen en dan nog was het de vraag of de „onstandvastige Belgen" die lijn wel zouden willen voltooien. Ook oordeelde men van deze zijde, dat handel veel meer belang had bij lage vrachten dan bij spoed, terwijl voor spoedeischende artikelen immers de bestaande stoomboot- en stoomsleepdiensten voldoende waren.

Terwijl dus — en dit is niet meer dan zeventig jaren geleden — de direct belanghebbenden eene spoorwegverbinding voor Rotterdam onnoodig achtten, gaf men van dezelfde zijde de meening ten beste, dat Amsterdam wel kon geholpen worden door een dienst van snelvarende en verbeterde trekschuiten naar Vreeswijk, met overlading aldaar van personen en goederen op de stoombooten van en naar Rotterdam.

De commissie in haar geheel vond daarentegen een spoorweg van Amsterdam naar den Rijn bij Arnhem noodzakelijk, zoo noodig later naar Duitschland door te trekken en achtte termen aanwezig om de onderneming door het Rijk te doen tot stand brengen.

Eene week daarna bereikte eene Koninklijke boodschap de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ter begeleiding van

een wetsontwerp voor het aangaan van eene geldleening voor den aanleg van een spoorweg van Amsterdam naar Arnhem en van een zijtak van Utrecht naar Rotterdam.

In de vergadering van 2 April 1838 werd dit wetsontwerp met 46 tegen 2 stemmen verworpen.

Het vervult ons met een gevoel van eerbied en bewondering voor 's Konings doorzicht en energie, dat niettemin vier weken later een Koninklijk besluit werd uitgevaardigd, waarbij de aanleg van een spoorweg van Amsterdam over Utrecht naar Arnhem werd gelast, later te verlengen naar de Duitsche grenzen, en aan te vullen met een zijtak van Utrecht naar Rotterdam.

Ter bestrijding van de aanlegkosten werd een leening uitgeschreven en de Koning in persoon garandeerde de rentebetaling uit eigen fondsen.

In 1843, het sterfjaar van Willem I, werd het gedeelte spoorweg Amsterdam—Utrecht geopend; in 1845 kwam de lijn tot Arnhem toe in exploitatie.

De aanlegkosten waren onderwijl gebleken de aanvankelijke raming ver te hebben overschreden, zoodat de verplichte rentebetaling zwaar op de onderneming drukte, niettegenstaande eene belangrijke persoonlijke bijdrage van Koning Willem II. In 1845 werd daarom besloten de lijn aan eene particuliere maatschappij over te doen, als hoedanig optrad de Nederlandsche Rijnspoorwegmaatschappij, die de zijlijn zou aanleggen van Utrecht naar Rotterdam en de lijn tot Emmerik zou doortrekken, hetgeen niet vóór 1856 tot stand is gekomen, na de overbrugging van den IJsel bij Westervoort en nadat in 1851, op verlangen van Pruisen, besloten was, den spoorweg van Arnhem naar Amsterdam en Rotterdam om te bouwen op de zoogenaamde normaal-spoorwijdte van

1,435 M., in plaats van 1,94 M., waarop hij, in navolging der Engelsche spoorwegen, aanvankelijk was aangelegd.

In zake de aanvraag om concessie voor een spoorweg tusschen Amsterdam en Haarlem, die tot het benoemen der spoorwegcommissie van 1836 aanleiding had gegeven, adviseerde deze haar te verleenen, niet omdat aan die verbinding levendig behoefte bestond, maar omdat het van belang werd geacht, dat het Nederlandsche volk spoedig bekend werd met het nieuwe middel van vervoer.

In overeenstemming hiermee werd bij besluit van Koning Willem I van 1 Juni 1836 die concessie verleend, om het volgend jaar te worden overgedragen aan de inmiddels te Amsterdam opgerichte Hollandsche IJzeren-Spoorweg-Maatschappij. In 1839 werd nog onder het bestuur van Nederlands eersten Koning de lijn Amsterdam—Haarlem feestelijk geopend. In 1840 werd de concessie uitgestrekt over de voortzetting van den spoorweg via Leiden en 's-Gravenhage naar Rotterdam, in 1845 kon men reizen per spoor van Amsterdam naar 's-Gravenhage en eindelijk in 1847 doorgaan tot Rotterdam.

Delft kreeg alzoo, twee jaren na de opening van de Academie, spoorwegverbinding met den Haag en vier jaar daarna met Rotterdam.

Toentertijd, en dat heeft geduurd tot 1850, waren in Nederland nog geen andere spoorlijnen dan Amsterdam—Rotterdam en Amsterdam—Arnhem, te zamen ter lengte van ruim 75 K.M., behoudens een enkele lijn in het zuiden, van Aken naar Maastricht.

Meer dan vijftien malen zooveel lengte moest in de tweede

helft der 19e eeuw worden aangelegd om ons vaderland in het bezit te stellen van ons tegenwoordig spoorwegnet.

Aan de overbrugging onzer groote rivieren was in 1843 bij de oprichting der Delftsche Academie nog in het geheel niet de hand gelegd.

De eerste groote spoorwegbrug in ons land was de reeds vermelde over den IJsel bij Westervoort. Zij was het werk van een Engelsch ingenieur.[1])

Een Franschman heeft de brug over den IJsel bij Zwolle ontworpen; maar overigens zijn alle bruggen over onze groote rivieren, als over den IJsel bij Zutphen en over de Maas bij Venlo, over de Lek bij Kuilenburg — met hare voor dien tijd geweldige overspanning van 154 M. — over de Waal bij Bommel, over het Hollandsch Diep bij den Moerdijk — met eene toenmaals ongehoorde lengte van anderhalven kilometer —, en een twintigtal andere meer, door Nederlandsche ingenieurs ontworpen. Voor de overgroote meerderheid zijn deze ingenieurs gevormd aan de Koninklijke Delftsche Academie, en aan hare opvolgster, de Polytechnische School.

Bij dien bruggenbouw hebben zich hare oud-leerlingen geen slaafsche navolgers getoond van het buitenland, hoewel zij daar in vele opzichten, vooral op theoretisch gebied, in de leer moesten gaan, als gevolg van de omstandigheid dat de wetenschappelijke beoefening der techniek daar, eer dan bij ons krachtig was ter hand genomen. Toch traden zij weldra, in menig opzicht, als voorgangers op.

Zoo werd reeds bij onze eerste groote bruggen aan gewalst

---

1) Zie: „Bouw, onderzoek en onderhoud der metalen Spoorwegbruggen" door J. Schroeder van der Kolk in het Gedenkboek van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs.

ijzer, in plaats van aan gegoten ijzer, de hoofdrol toegekend. Weldra werd met het stelsel van doorgaande balken, rustende op drie tot vijf steunpunten, gebroken en achtten Nederlandsche constructeurs het oogenblik gekomen om de traliewerken te doen plaats maken voor den eenvoudigen vakwerkbalk, de spanningen der samenstellende deelen berekende langs analytischen weg of met behulp van graphische methoden, die over het geheel tot een snellere en gemakkelijker te overziene oplossing voeren.

Konden met behulp daarvan de afmetingen der onderdeelen worden wastgesteld in verband met den weerstand van het materiaal, van niet minder beteekenis was het, bij de uitvoering aan de keus van dit materiaal bijzondere aandacht te schenken. De Nederlandsche ingenieurs toonden hun practischen zin, door dit nooit te verzuimen. „Die Holländer — zoo werd nog in 1896 in het „Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure" van hen getuigd — die Holländer, welche vielfach auf rheinisch-westfälischen Werken ihre Brücken herstellen lassen und nach genauer Materialabnahme ständig eine scharfe Kontrolle über die Werkstattarbeit ausüben erweisen sich als die besseren Rechner."[1])

Verder is in Nederland, ten voorbeeld aan vele andere landen, met zorg de hand gehouden aan het voortdurend beproeven der bruggen en aan het controleeren, met behulp van spanningmeters, of de voor bepaalde constructiedeelen, onder verschillende belastingtoestanden berekende spanningen werkelijk optraden, proefnemingen, die het hare er toe hebben bijgedragen hebben om de theorie der brugconstructies te volmaken, proefnemingen ook, die het publiek

1) Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure, Band XXXX No. 8, 22 Februar 1896.

een gevoel van rust en veiligheid verzekeren bij het kruisen van onze rivieren en zeearmen.

Uit de enkele punten die hier zijn aangestipt, moge zijn gebleken, dat de uitbreiding van het spoorwegverkeer de technici plotseling voor vraagstukken heeft gesteld, die zich aan een empirische behandeling ten eenenmale onttrokken. De bouw der eerste groote spoorwegbruggen, in en buiten Nederland, heeft er in hooge mate toe meegewerkt, om meer algemeen het onvoldoende der empirische methoden op het gebied der techniek te doen beseffen en ook onze regeering tot de erkentenis te brengen, dat de mannen, die geroepen waren zóó samengestelde vraagstukken op te lossen, als zich bij de overbrugging van onze groote rivieren hebben voorgedaan, eene wetenschappelijke opleiding niet langer konden derven.

Na dezen vluchtigen blik op den toestand onzer spoorwegen ten tijde van de opening der Delftsche Academie, een enkel woord over de ontwikkeling der scheepvaart.

Eeuwen lang was, noch in de constructie der schepen, noch in de wijze van voortbeweging, eenige wijziging of vooruitgang van beteekenis te bespeuren geweest. Geheel anders werd het in het begin der 19e eeuw, toen ijzer, later staal, hoe langer hoe meer in de plaats trad van hout, en de stoom den wind als beweegkracht begon te vervangen. Wel had men de stoommachine reeds vroeger toegepast voor de binnenlandsche- en voor de kustvaart; het was echter niet vóór het jaar 1819, dat een Amerikaansch stoomschip, van 300 ton, de „Savannah"[1]), den Oceaan overstak en, na eene reis van dertig dagen, deels zeilende, deels stoomende, te

1) Zie: Address CHARLES HAWKSLEY, President of the Institution of Civil Engineers, London 5 November 1902.

Liverpool aankwam. Eerst in 1838 deed een Engelsch stoomschip de trans-atlantische reis, waarvoor toen veertien dagen noodig waren. Omstreeks dien tijd ook, werden bij ons te lande de eerste ijzeren stoomschepen gebouwd en wel in het Etablissement Fijenoord, welke werf, onder de directie van ROENTGEN, weldra ook een belangrijk aandeel nam in de verbetering der stoomvaart door de uitvinding der compoundmachines, die sedert 1830 op verschillende daar gebouwde vaartuigen werden toegepast. Aan de beginselen, die hieraan ten grondslag lagen, is in latere jaren uitbreiding gegeven door den bouw van triple- en quadruple-expansie-machines, waarmede men het ten slotte tot een kolenverbruik van slechts $^2/_3$ K.G. per P.K. per uur heeft weten te brengen.

Bij het ontwerpen van zeilschepen had men, altijd door, den empirischen weg gevolgd. Toepassing van ijzer en stoom bracht ook hier eene wetenschappelijke behandeling bij het ontwerpen op den voorgrond, hetgeen niet wegneemt, dat de scheepsbouw nog heden ten dage een dier onderdeelen van de ingenieurs-wetenschappen is, waarin de empirie een belangrijke rol vervult. Van eene voortgezette wetenschappelijke behandeling aan de hand van proefnemingen, bepaaldelijk met betrekking tot den vorm van den romp, is in de toekomst voorzeker nog veel te verwachten.

De hooge eischen van snelheid konden langs economischen weg niet worden bevredigd, zonder ook den tonneninhoud der vaartuigen aanmerkelijk te vergrooten. Vandaar nieuwe eischen aan de h a v e n s gesteld. Waar vroeger een diepte van 3 M. voldoende was, werd nu 5, later 9 M. gevorderd. Voor bijna alle havens beteekende dit een algeheelen ombouw,

voor den ingenieur nieuwe eischen aan zijne vindingrijkheid gesteld.

Geen zeekameelen waren meer in staat de zwaar beladen Oostinje-vaarders, over Pampus heen, op het IJ voor Amsterdam te brengen. Met het breken der lading op de Tesselsche ree viel niet langer genoegen te nemen. Het Groot Noord-Hollandsch kanaal, gebouwd in de jaren 1819—1825, zou Amsterdam redding brengen. Schepen van 60 M. lengte, 15 M. breedte en 5 tot 5,50 M. diepgang zouden het kunnen bevaren. Het was voor zijn tijd een reuzenwerk, dat nergens ter wereld zijn weerga had.

De haven van Nieuwediep, ingericht in de jaren 1781—1785, behoefde uitbreiding en verbetering. In 1817 kwam het Marine-etablissement te Willemsoord tot stand.

Ook Rotterdam kreet om hulp. De 3 à 3,50 M. diepte, die men kon vinden, door het Scheur, door het Brielsche zeegat of door de Noord langs Dordrecht, was niet meer voldoende. Op voorstel van den Schout-bij-nacht Maij werd toen het eiland Voorne doorgegraven. Dit geschiedde van 1827—1829.

De verbetering van het kanaal van Gent naar Terneuzen dagteekent uit ongeveer denzelfden tijd.

Zoo ondervond dus het arbeidsveld der Nederlandsche ingenieurs in de jaren, die de oprichting van de Koninklijke Delftsche Academie onmiddellijk waren voorafgegaan, ook op waterstaatsgebied eene aanzienlijke uitbreiding, waarbij de wenschelijkheid eener wetenschappelijke voorbereiding hoe langer hoe meer werd gevoeld.

Op één gebied der hedendaagsche techniek was de ingenieur van de eerste helft der 19e eeuw volkomen vreemdeling.

De opgedane kennis der electrische verschijnselen, hoewel niet onbelangrijk, kon toen nog op geen beteekenende toepassingen wijzen. In 1800 slaagde men er in, water te ontleden door een galvanischen stroom, spoedig gevolgd door de ontleding van andere stoffen, waarmede de grond was gelegd voor de uitgebreide toepassingen, die de electro-chemische analyse later te wachten stond.

Edoch, de electriciteit vond hare eerste toepassing van groote beteekenis, toen zij het middel verschafte om onze gedachten met de snelheid van den bliksem over willekeurige afstanden, in alle richtingen te verspreiden. Seinvuren, baken en signaaltorens konden worden opgeruimd, kort nadat in 1838 de eerste telegraaflijn voor practische doeleinden in Engeland werd aangelegd tusschen twee stations aan den Great-Western Spoorweg.

In Nederland heeft de aanleg van telegraaflijnen vrijwel gelijken tred gehouden met dien der spoorwegen, waarbij zij een schier onmisbaren factor vormen voor de veiligheid van het verkeer. De eerste telegraafdraad werd hier gespannen tusschen Amsterdam en Haarlem. Dat was in 1844. Acht jaren later kwam eene wet tot stand tot regeling van de gemeenschap door electro-magnetische telegrafen, waarbij de Rijkstelegraafdienst werd in het leven geroepen.

Van telegrafische gemeenschap met onze Oost-Indische koloniën was eerst veel later sprake. Zelfs toen de Polytechnische School in 1864 werd geopend, had het net der onderzeesche kabels zich nog niet tot gindsche landen uitgestrekt. Op dat tijdstip waren andere toepassingen der electriciteit nog ternauwernood aan de orde. Niet vóór 1873, ter gelegenheid van de Weener tentoonstelling, kwam duidelijk te

voorschijn, welk eene belangrijke bron van toepassingen, op het meest verscheiden gebied, gelegen was in FARADAYS ontdekking betreffende de omzetting van mechanische kracht in electrische energie en niet vóór 1878 kon men in Parijs voor het eerst wandelen door eene electrisch verlichte straat.

Zoo mag het dus niet bevreemden, dat de wet, die sinds 1864 het onderwijs onzer ingenieurs heeft geregeld, eene opleiding voor electrotechnisch ingenieur niet heeft voorzien.

Gedurende de laatste twintig jaren werd die leemte pijnlijk gevoeld. Dat de nieuwe wet ze doet verdwijnen, is voorzeker eene der belangrijke zegeningen die zij ons brengt.

Indien wij ons, aan de hand der voorafgaande beschouwingen, een al is het ook vaag en onvolledig beeld hebben kunnen vormen van den stand der techniek ten tijde van de stichting der Delftsche Academie, dan hebben wij dit beeld slechts te vergelijken met wat de hedendaagsche wereld te aanschouwen geeft, om een begrip te verkrijgen van den omvang der taak, die zij en hare opvolgster de Polytechnische School hadden te volbrengen.

Het zou uitloopen op een ijdel pogen, indien ik wilde trachten U in eenige weinige minuten te schetsen, hoe die taak, bij een steeds wassenden toeloop van leerlingen, gaandeweg is toegenomen, naarmate de techniek onder den invloed eener wetenschappelijke behandeling voortdurend nieuwe wegen heeft geopend om de krachten der natuur dienstbaar te maken aan de belangen der menschheid.

Zelfs zou bij eene poging om U een overzicht te geven van de lotgevallen van de beide voorgangsters der Technische

Hoogeschool, Uw geduld op eene al te zware proef worden gesteld.

Wilt mij dus toestaan te verwijzen naar de rede, die op 4 Januari 1893, ter gelegenheid van de herdenking van het 50-jarig bestaan van onze inrichting van onderwijs, door wijlen Prof. J. M. TELDERS werd uitgesproken[1]), en naar een gedenkschrift, dat de technische boekhandel J. WALTMAN JR., onder de auspiciën van onzen bibliothecaris Mr. H. H. R. ROELOFS HEYRMANS JR. en met de medewerking van eenige onzer professoren eerstdaags het licht zal doen zien.

Ik mag mij er dan toe bepalen, alleen eenige der meest in het oog springende feiten uit de geschiedenis der Delftsche Academie en der Polytechnische School vluchtig in herinnering te brengen.

Dan moet ik reeds dadelijk wijzen op de donkere wolken, die zich in 1848, vijf jaren na hare oprichting, boven de Delftsche Academie samenpakten, en haar met volledigen ondergang schenen te bedreigen. Immers, men dacht er toen ernstig aan, òf de opleiding der ingenieurs naar Breda over te brengen, òf het stelsel van vrije studie — waaraan een te groot aantal der toenmalige jongelieden het recht van niet-studeeren ontleende — uit Delft te verbannen, door de oprichting namelijk van eene kazerne op de binnenplaats van het tegenwoordige hoofdgebouw.

Het gelukte aan den opvolger van LIPKENS, den toenmaligen directeur Dr. G. SIMONS, deze plannen te verijdelen. Hij gaf als zijne meening te kennen, dat „de aanstaande militair tot dwang en onderwerping geplooid, maar de aanstaande burger tot vrijheid en zelfstandigheid ontwikkeld moet worden".

---

1) Zie: „De Ingenieur", buitengewoon bijvoegsel van No. 53, Jrg. 1892.

Maar de Raad van Bestuur, die in 1856, na SIMONS' benoeming tot Minister van Binnenlandsche Zaken, met de leiding der School werd belast, bleek deze meening niet te zijn toegedaan. Onverkwikkelijke conflicten tusschen docenten en studenten zijn daarvan het gevolg geweest, zoodat de wenschelijkheid van een militair regime weer op den voorgrond trad. En toen inmiddels tot Directeur was aangesteld de oud-majoor der genie in Nederlandsch-Indië, de heer J. A. KEURENAER, en deze op 7 September 1861 een Koninklijk besluit wist uit te lokken, ter vaststelling van een reglement, in hooge mate grievend voor de docenten, en de studenten brengend onder strenge tucht, ontstond eene gisting, die het sluiten van de Academie voor den tijd van twee maanden ten gevolge had. Op advies van eene door den Koning ingestelde commissie, met den heer W. A. SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE, den oom van onzen President-Curator, tot Voorzitter — denzelfden, die als Minister van Binnenlandsche Zaken een zoo belangrijk aandeel had genomen in de oprichting der Delftsche Academie —, werd het gewraakte reglement teruggenomen en de Academie heropend.

Reorganisatie was echter te dier gelegenheid dringend noodig gebleken. Eene wet tot oprichting van hoogere burgerscholen en andere scholen van middelbaar onderwijs was juist in bewerking en kon zich gevoegelijk over de ingenieursschool ontfermen. Zoo kwam, ingevolge de wet op het M. O. van 19 Mei 1863, de Polytechnische School de plaats innemen der Koninklijke Delftsche Academie.

Dit is een stap geweest van groote beteekenis, indien a niet op het juiste pad, dan toch in de goede richting. Het studieplan onderging eene aanmerkelijke uitbreiding, terwijl aan den drang tot specializeering kon worden gevolg gegeven.

Voor technologen, civiel-ingenieurs, bouwkundige ingenieurs, scheepsbouwkundige ingenieurs, werktuigkundige ingenieurs en mijningenieurs werden afzonderlijke diploma's verkrijgbaar gesteld.

Als eerste hoogleeraar-directeur der Polytechnische School trad op Dr. L. Cohen Stuart. Hij bleef die betrekking gedurende 14 jaren tot aan zijn overlijden in 1878 trouw vervullen.

Zijn opvolger was Dr. J. Bosscha, die na zeven jaar zijn ambt te hebben waargenomen, tot aller teleurstelling ontslag moest vragen wegens ziekte; eene ziekte, die gelukkig geen sloopend karakter heeft gedragen, want nog heden ten dage verheugt zich de geleerde wereld over de pennevruchten van den onvermoeiden Secretaris der Hollandsche Maatschappij van Wetenschappen.

Gedurende het dan volgende tienjarig tijdperk wijdde de hoogleeraar-directeur Dr. A. C. Oudemans zijne goede zorgen aan het bestuur der Polytechnische School.

Na diens overlijden nam Prof. N. H. Henket de waarneming van het directoraat op zich. Hij wist deze taak gedurende twee volle jaren met zijne gewone ambtsbezigheden te verbinden, totdat in 1897 de civiel-ingenieur J. M. Telders tot hoogleeraar-directeur werd benoemd. Slechts drie jaren bleef de School onder zijne talentvolle leiding. Vol van illusies over eene spoedige reorganisatie, kwam de dood hem plotseling ontrukken aan de taak, die hij met zoo veel liefde, met zoo algeheele toewijding vervulde.

Toen zijn opvolger, die thans de eer heeft het woord tot U te voeren, op 1 Maart 1902 de ministerieele opdracht ontving, eene memorie betreffende de voor onze school gewenschte reorganisatie in te dienen, weldra gevolgd door

eene tweede opdracht tot het opmaken van een eerste concept-ontwerp van wet, bleek zijne taak gemakkelijker te zijn dan zij aanvankelijk scheen. Immers, hij had slechts vorm te geven aan denkbeelden, die zich, voor een groot deel onder TELDERS' invloed, in het brein zijner ambtgenooten geleidelijk hadden ontwikkeld, en weinig meer van noode hadden om tot volledige rijpheid te worden gebracht, terwijl hij bovendien hoogst belangrijke bouwstoffen vond in het in 1895 verschenen rapport van eene door de Vereeniging van Burgerlijke Ingenieurs ingestelde Commissie, waarvan de Secretaris van ons College van Curatoren voorzitter was[1]).

Bij de nadere voorbereiding dier reorganisatie, bij gelegenheid van de menigvuldige audienties mij ter zake verleend, heb ik het voorrecht gehad, den practischen geest van Minister KUYPER te bewonderen, zijne ruimte van blik te leeren kennen, die in goed technisch onderwijs, op breede leest geschoeid, een overwegend maatschappelijk belang zag, een der krachtigste wapenen in den economischen strijd tusschen de natiën.

Zijne Excellentie was er zich van bewust, welk een machtige invloed, ten gunste van de nationale nijverheid, bij onze Duitsche naburen was uitgegaan van de talrijke technische instituten, die zich daar achtereenvolgens onder den naam van academies, polytechnische scholen en technische hoogescholen, tot den hoogsten graad van volkomenheid hebben ontwikkeld[2]). De Duitsche Keizer heeft aan zijn gevoel van

---

1) Deze Commissie bestond uit de heeren R. A. I. SNETHLAGE, Voorzitter-Rapporteur, A. HUET, J. DE KONING, E. H. STIELTJES en F. M. L. KERKHOFF, Secretaris.

2) Over dezen invloed raadplege men het op blz. 191 aangehaalde artikel van VON KAMMERER: Technische Hochschulen oder Technische Facultäten?

waardeering voor wat door die scholen is tot stand gebracht, uiting willen geven door, ter gelegenheid van de herdenking van het honderdjarig bestaan der Berlijnsche School, eene verordening uit te vaardigen, die hare volkomen gelijkstelling met de Duitsche Universiteiten bezegelde, en die zeker zal bijdragen om een daar te lande, door al te eenzijdige studie der Grieksche en Latijnsche letterkunde levend gehouden vooroordeel te doen verdwijnen, „als zou aan de uitoefening der bedrijven voor vrije burgers iets min eervols kleven, als zou de wetenschap zelve door hare aanraking met de practijk worden besmet".

Sinds 1899 is, op initiatief van Keizer WILHELM, eerst in Pruisen, daarna ook in de andere Duitsche landen, aan de Technische Hoogescholen het recht verleend, den doctorstitel toe te kennen.

Met dit voorbeeld voor oogen, werd ook voor onze school het recht bedongen om, naast den titel van Nederlandsch ingenieur, dien wij daarom niet minder hoog zullen houden, den doctorstitel te verleenen.

Zoo is dan, dank zij het krachtig initiatief van den Minister KUYPER, het hoogste technische onderwijs, dat tot nog toe in Nederland werd gegeven, verlost uit de enge banden, waarin de wet van 1863 het hield gesnoerd. De Polytechnische School zal voortaan den naam mogen voeren van Technische Hoogeschool en zij zal onder mildere bepalingen hare schoone roeping kunnen vervolgen.

De wettelijke regeling der examens, met eene lange lijst van examenvakken, die werd opgemaakt in een tijd toen de techniek geheel andere eischen stelde dan tegenwoordig, wordt nu vervanging door eene regeling bij algemeenen maatregel

van bestuur. De exameneischen zullen zich daardoor gemakkelijker kunnen plooien naar de wisselende eischen des tijds, en nu aan de school zelve de bevoegdheid tot examineeren gegeven is, zal, voor zoover het steeds klimmend aantal studenten in verband met een beperkt aantal leerkrachten geen beperking oplegt, ook rekening kunnen worden gehouden met het gewettigd verlangen der studenten om meer dan eens in het jaar van hunne kennis te doen blijken.

Dit zijn maatregelen, waarvan wij schoone vruchten verwachten, omdat zij vrije, maar ernstige studie, gepaard aan zelfstandig onderzoek, zullen helpen bevorderen.

Met de wet, die thans in werking komt, is nu de klip verwijderd, waarop menig wel overwogen plan tot verbetering en uitbreiding van hulpmiddelen en onderwijskrachten is gestrand, zoodat wij ons thans met grond mogen vleien dat de Rijks Technische Hoogeschool, tot nog toe de eenige in Nederland, weldra behoorlijk zal zijn toegerust, gelijk zoovele harer zusterinstellingen in naburige landen.

Aan U dan de taak, mijne heeren en ook dames Studenten, daarmede Uw voordeel te doen, opdat Gij na afloop Uwer studiën de menigvuldige technische vraagstukken, die U in de naaste toekomst op het gebied van de nijverheid, het mijnwezen, en de openbare werken, zoowel in Nederland als in onze Koloniën, misschien ook in het buitenland zullen worden voorgelegd, op doelmatige en economische en, waar het pas geeft, op artistieke wijze tot oplossing zult weten te brengen.

MAJESTEIT! GEËERBIEDIGDE KONINGIN! veroorloof mij, dat ik als tolk van de hoogleeraren en lectoren, van het geheele personeel der Technische Hoogeschool en van de elfhonderd

studenten, die aan onze zorgen zijn toevertrouwd, aan de voeten van Uwen troon getuigenis afleg van onze dankbaarheid voor de daad Uwer regeering, die onze School zal in staat stellen hare roeping beter dan voorheen te vervullen.

Dat Uwe Majesteit niet alleen wel heeft willen gehoor geven aan onze bescheiden roepstem om deze inwijdingsplechtigheid door Hare tegenwoordigheid den hoogsten luister bij te zetten, maar zelfs wel persoonlijk de School voor geopend heeft willen verklaren, is een blijk van Uwe Koninklijke belangstelling dat wij ten levendigste waardeeren, is eene eer der jonggeborene ten deel gevallen, waarop zij haar geheele leven trotsch zal zijn. Ook daarvoor zij het mij vergund ons aller diepgevoelden dank eerbiedig uit te spreken, tegelijk met de verzekering van de innige verknochtheid der Delftsche docenten en studenten aan onze beminde Koningin.

Uit hun aller naam mag ik Uwe Majesteit verklaren, dat wij gezamenlijk onze beste krachten zullen inspannen om de Technische Hoogeschool tot bloei te brengen. En daar men den boom het best kent aan de vruchten, die hij afwerpt, spreek ik den wensch uit, dat onder Uwer Majesteits Regeering de Technische Hoogeschool moge voortgaan eene breede schare bekwame ingenieurs af te leveren, die op hunne beurt weder hunne beste krachten zullen dienstbaar maken aan de welvaart van het Nederlandsche volk.

Het vervult ons met groote blijdschap dat wij ook Hare Majesteit de KONINGIN-MOEDER hier aanwezig mogen zien.

In de dagen van het regentschap van Uwe Majesteit heeft de Polytechnische School, op voorstel van Uwe Ministers Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, Mr. J. P. R. TAK VAN POORTVLIET, Mr. S. VAN HOUTEN, en niet het minst Mr. H.

GOEMAN BORGESIUS, zoovele weldaden genoten als binnen de grenzen eener verouderde wet haar konden worden toegedeeld. Daarvoor onze groote erkentelijkheid uit te spreken, is ons een dure plicht, evenzeer als om een woord van dankbare herinnering te wijden aan tijden, lang vervloden maar waarvan de geschiedboeken onzer instelling met levendige erkentelijkheid gewagen, toen Uwer Majesteits Koninklijke Echtgenoot, als Prins van Oranje, Beschermheer der Delftsche Academie, de jonge plant van het technisch onderwijs hier te lande met zooveel liefde verzorgde.

Ook U, Koninklijke Hoogheid PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN, breng ik ons aller eerbiedigen dank voor Uwe aanwezigheid. Met gulden letters staat het in de geschiedenis der Polytechnische School aangeschreven, dat zij reeds vroeger Uw hoog bezoek mocht ontvangen, als vereerend blijk van Uwe bijzondere belangstelling in de studievakken, die onze diep betreurde collega SCHROEDER VAN DER KOLK hier tot voor kort zoo waardig vertegenwoordigde.

Wij verheugen ons van ganscher harte, Koninklijke Hoogheid, dat wij op dezen voor onze school zoo heuglijken dag U hier opnieuw mogen begroeten en vleien ons, daarin een nieuw bewijs te mogen zien, dat bij den Protector van de Hollandsche Maatschappij van Wetenschappen ook de belangstelling voor de toepassende wetenschappen levendig is.

En terwijl ik ten slotte U, Heeren Voorzitters en Leden van de Staten-Generaal en andere hooge Staatscolleges, Vertegenwoordigers van Provincie en van Gemeente, van de Colleges van Curatoren en de Senaten der Nederlandsche Universiteiten, en van tal van andere wetenschappelijke

instellingen en belangrijke ondernemingen van nijverheid — kortom — allen genoodigden, die deze plechtigheid wel met Uwe tegenwoordigheid hebt willen vereeren, daarvoor den welgemeenden dank breng der Technische Hoogeschool, verzoek ik U allen, U van Uwen zetel te verheffen en — met eene heilbede in het hart voor ons Koninklijk Huis — met mij in te stemmen in een driewerf

„Leve de Koningin!"

Dr. (Th.) H. BEHRENS.

13 Januari 1905. †

13 Januari van dit jaar overleed prof. Behrens op zijne studeerkamer, waar hij weinige dagen te voren zich nog trots zijne verzwakte gezondheid aan zijnen arbeid had gewijd; door een snel verloopend verval van krachten gesloopt, heeft hij niet onder een lang ziekbed geleden.

Man van meer dan gewone begaving, van groote bekwaamheid en veelomvattende kennis, van buitengewone werkzaamheid en werkkracht had hij zich op wetenschappelijk gebied een uitstekenden naam verworven, was hij een sieraad onzer P. S., een harer meest hooggeschatte docenten, een vraagbaak voor zijne collega's en oud-leerlingen.

Zijn heengaan heeft eene leegte achtergelaten, welke zij, die hem nader stonden, nog dagelijks pijnlijk voelen.

Toen Behrens in het eind van 1874 op 32-jarigen leeftijd als hoogleeraar in mineralogie, mijnontginning en aardkunde — eene samenvoeging van onderwijsvakken, welke thans aan onze T. H. S. gelukkig onbestaanbaar zou zijn — aan de Polytechnische school te Delft werd verbonden, lagen moeilijke jaren achter hem.

De ouderlijke woning aan Holstein's Noordzeekust in het stille Büsum, waar zijn strenge, doch begaafde vader, dominé Behrens, hem het eerste onderwijs gaf, had hij vroeg verlaten, om zich voor de studie aan de universiteit te Kiel

voor te bereiden. Als student aldaar moest er uiterst zuinig worden geleefd en hard worden gewerkt.

Had zijn vader hem bij voorkeur voor predikant zien studeeren, Behrens koos de studie der natuurwetenschappen, tot welke hij zich van jongs af aangetrokken had gevoeld, en die hij reeds als gymnasiast, ook experimenteel, met zeer gebrekkige hulpmiddelen had beoefend. Zijn hoofdvakken waren destijds de natuurkunde onder Karsten en de scheikunde onder Himly; in 1868 promoveerde hij op eene in het latijn geschreven dissertatie waarin hij een meteorologisch onderwerp behandelde: de aêrés calore in Slesvico Holsatia, met vele waarnemingen en berekeningen. Prof. Karsten nam in zijne: Beiträge zur Landeskunde der Herzogthümer Schleswig und Holstein, dien arbeid op en liet er een zeer waardeerend oordeel aan vooraf gaan. Ook trachtte deze kort daarna Behrens aan het onderwijs in physika aan de Kieler universiteit te verbinden.

Behrens gaf om bijzondere redenen echter de voorkeur aan eene aanstelling als leeraar aan de marineschool te Kiel.

Het karig inkomen moest door het geven van privaatlessen aan studenten worden aangevuld en zooveel mogelijk werd ook tijd aan verdere studie en eigen onderzoek met vrucht gewijd, zooals in de eerstvolgende jaren door verschillende publicaties werd gestaafd.

Het blijkt uit die onderzoekingen, dat Behrens, waarschijnlijk onder den invloed van den beroemden Zirkel, die van 1868—1870 te Kiel werkte, zich voornamelijk met kristallografische en mineralogische onderzoekingen bezighield. Dat deze van belang waren, moge blijken uit zijne benoeming tot correspondeerend lid der K. K. Geologische Reichsanstalt te Weenen in 1871. Hij habiliteerde zich ook als privat-docent aan de Kieler universiteit.

Daar brak de oorlog van 1870 uit, de marineschool verloor dientengevolge hare leerlingen en werd opgeheven en daarmede werd Behrens broodeloos. Moeilijke tijden heeft hij toen doorgemaakt en nauwlijks kon hij in zijn levensonderhoud voorzien. Een assistentschap aan het physiologische instituut der Kieler universiteit bood althans eenige uitkomst. Doch de verhouding met zijn chef aldaar liet weldra te wenschen over en terwijl de wis- en natuurkundige faculteit dezer universiteit vruchtelooze stappen deed om de jonge kracht, van wie zij groote verwachtingen had, als buitengewoon leeraar in zich op te nemen, werd hij door den professor der physiologie met ontslag als assistent bedreigd.

Het verzoek namens de Nederlandsche Regeering aan prof. Zirkel gedaan, die toen reeds te Leipzig was, om in de plaats van den te Delft overleden hoogleeraar Vogelsang haar een opvolger aan te bevelen, bracht eervolle uitkomst. Op Zirkel's aanbeveling toch, die verklaarde naast Behrens geen ander te willen noemen, werd dezen de opengevallen plaats te Delft aangeboden.

Met moed en vol illusies werd de zware taak aanvaard, nadat hij eerst met mej. A. Litzmann, dochter van den bekenden Kieler hoogleeraar, in het huwelijk was getreden. In den toen zooveel kleineren kring van Delftsche professoren werd het jonge paar vriendelijk opgenomen. De zwarigheden met de taal waren spoedig overwonnen. Doch overigens was voor Behrens de toestand zeer moeilijk en ingewikkeld; ook zijn voorganger had daarover geklaagd.

Aan één hoogleeraar toch was, wat de eigenlijke vakstudies — met uitzondering der docimasie — betrof, de zoo omvangrijke opleiding der mijneningenieurs opgedragen, voor

zoover deze niet door bezoek eener buitenlandsche mijnakademie en door reizen werd aangevuld.

Wel was tot omstreeks 1892 het aantal der voor dat diploma studeerenden zeer gering, doch niettemin moesten de verschillende zooeven genoemde vakken door den hoogleeraar worden behandeld. De localiteit was zeer bekrompen; een klein vertrek, dat tegelijkertijd een deel was van des hoogleeraars werkplaats, moest dienen voor alle mineralogische oefeningen. Er was geen assistent en de amanuensis moest tevens diensten van bediende in de werktuigkundige afdeeling verrichten.

Benoemd te worden tot ingenieur bij het Mijnwezen in Ned. Indië werd aangenomen voor den toenmaligen studentmijningenieur de eenige toekomst te zijn. Zeer wisselvallig was het aantal ingenieurs dat, al naar gelang de vermeende behoeften van den dienst in Indië, door het Departement van Koloniën werd aangevraagd. In sommige jaren was er geen enkele plaats te vervullen; dan, zonder voorafgaande waarschuwing, weder eene of meerdere. Bij de groote verantwoordelijkheid, welke Behrens op zich voelde rusten voor de aanbevelingen, die door den directeur der Polytechnische School in overleg met hem aan Koloniën moesten worden verstrekt, en bij zijne vaste overtuiging, dat het hem onder de gegeven omstandigheden slechts mogelijk was een klein aantal ijverige leerlingen eenigermate behoorlijk te onderwijzen, geraakte hij er toe zijne eischen op de examens (ook op examen B art. 65) zoodanig te stellen, dat vele door hem als minderwaardig beschouwde candidaten werden afgewezen of reeds vooraf die studie opgaven. Vandaar een wanverhouding tusschen het aantal der geslaagden en dat der voor art. 65 studeerenden, welke, ten onrechte, dikwijls uitsluitend aan hem werd

geweten, doch die daarentegen een gevolg was van de geheele regeling der mijnbouwkundige studie, waarbij de door Behrens gekozen weg nog wel de beste was, zoolang die slechte regeling bleef bestaan. En de toestand bleef onveranderd tot Behrens onder het directeurschap van Telders in 1898 zijn leerstoel voor microchemie verkreeg. De hervorming der mijnbouwkundige afdeeling werd toen ter hand genomen en Schroeder van der Kolk en daarna Van Loon, weldra gesteund door Vermaes, werden als hoogleeraren voor de mijnbouwkundige vakken benoemd.

Tot aan dat tijdstip stuitte elke poging tot verbetering af op de overweging dat zij slechts voor enkele leerlingen baat zou brengen, terwijl, bij het klimmend aantal studenten in andere afdeelingen, nog zooveel voor een grooter aantal te doen bleef. Zelfs een eigen assistent kon Behrens niet verkrijgen. Het kostte hem, met zijn weinig plooibaar karakter, moeite om ergernis over eene afwijzing zijner wenschen, waar hem die weigering onbillijk voorkwam, te verkroppen en, door zijne voorstellen opnieuw in te dienen, te trachten het verlangde te bereiken.

Toch moet van den invloed, die van Behrens uitging en van zijn onderwijs, de omstandigheden waaronder hij werkzaam was in aanmerking genomen, met lof worden gewaagd, al waren beide dan ook slechts op een gering aantal leerlingen geconcentreerd. Voor hen was hij echter een uitmuntend leermeester, ook op zijne excursies en vooral gedurende de practische oefeningen. Twee van zijne vroegere leerlingen werden later zijne collega's en verscheidene bekwame, thans in Oost- en West-Indië werkzame mijningenieurs zijn door hem gevormd.

Doch niet uitsluitend aan het onderwijs wijdde Behrens zijne

krachten. Elk uur, waarover hij kon beschikken, naast den voor het onderwijs noodigen tijd, werd voor eigene onderzoekingen gebruikt. Wat is er in de snel elkaar opvolgende jaren door hem gewerkt, niet het minst op zijn studeerkamer, die als eenvoudig laboratorium was ingericht.

Geen dorre opsomming vinde hier plaats zijner onderzoekingen, waarvan de resultaten werden medegedeeld in een groot aantal verhandelingen, welke door hem in de Annales de l'Ecole Polytechnique de Delft, in de Verhandelingen of in de zittingsverslagen der Kon. Akademie, in de Archives Neêrlandaises des Sciences exactes et naturelles, in de Recueil des Travaux Chimiques des Pays Bas, in de Zeitschrift für Mineralogie, in Fresenius' Zeitschrift für analytische Chemie en in de Chemiker-Zeitung zijn geplaatst.

Door dien wetenschappelijken arbeid was hij reeds spoedig onder de leden der Koninklijke Akademie van Wetenschappen opgenomen; ook de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem en het Bataafsch Genootschap telden hem onder hunne leden.

Bewoog Behrens zich daarbij gedeeltelijk op mineralogisch en geologisch gebied — zóó met zijne beschouwingen over de Maaren van den Eifel — in de meerderheid zijner onderzoekingen trad al spoedig zijn voorliefde voor de scheikunde op den voorgrond en werden de grondslagen gelegd voor wat later zijne lievelingsstudie zou zijn, waarin hij het beste heeft gegeven: de toepassing van het mikroskoop bij chemisch onderzoek. Reeds in 1881 kon Behrens — ik citeer uit de redevoering, waarmede hij zijn laboratorium voor microchemie 14 October 1898 opende — aan de Akademie van Wetenschappen eene verhandeling aanbieden, waarin hij,

voortbouwende op de door Harting voor enkele metalen gegeven microchemische reacties, de beginselen der microchemische analyse kon uiteenzetten en microchemische reacties mededeelen voor de opsporing van de meeste in mineralen voorkomende grondstoffen.

Nadien, dus sedert 25 jaren, heeft Behrens aan dit onderwerp en de toepassing der microchemische analyse, ook op de organische scheikunde en op de techniek der metalen, zijne beste krachten gewijd en, gesteund door enkele zijner leerlingen, den naam der Delftsche P. S. op het gebied der microchemie ook in het buitenland met eere en als baanbreekster bekendheid doen verwerven.

Daartoe hebben in hooge mate bijgedragen zijne handleidingen voor het microchemisch onderzoek.

In 1893 verscheen daarvan in de Encyclopédie Frémy eene bewerking in de Fransche taal van Léon Bourgeois, in 1894 door een Engelsche uitgave gevolgd. Datzelfde jaar zag ook de eerste uitgave in het Duitsch het licht, waarvan in 1898 reeds een tweede herziene druk verscheen.

Dat jaar bracht ons tevens zijn werk over „das mikroskopische Gefüge der Metalle und Legierungen".

In 1895 verscheen zijne handleiding voor de microchemische organische Analyse der wichtigsten organischen Verbindingen, Heft I, spoedig door drie andere afleveringen gevolgd; uit dat tijdperk dateeren bovendien vele zijner verhandelingen, onderdeelen van microchemisch onderzoek betreffend; in 1900 gaf hij ons zijne „mikrochemische Technik".

Uit Nederland en den vreemde kwamen verschillende chemici en enkele mineralogen naar Delft om zich onder de leiding van Behrens met het microchemisch onderzoek

vertrouwd te maken, doch bovenal genoten vele studenten, mijningenieurs en technologen, dat onderricht.

In die jaren werd de samenwerking met het scheikundig laboratorium, die reeds onder Oudemans had bestaan, en zich later ook in de medewerking van Behrens aan de „Scheikunde voor den Ingenieur" had getoond, steeds veelvuldiger, om zich straks ook tot het bacteriologisch laboratorium uit te strekken. Dankbaar herdenken Aronstein, Beijerinck en ik de krachtige hulp door Behrens, dank zij zijne veelzijdige kennis, bij de oplossing van moeilijke vraagstukken aan het scheikundig en aan het bacteriologisch laboratorium verleend. Maar ook in andere afdeelingen heeft Behrens hulp verleend; bepaaldelijk bij het papier-onderzoek, waarin het onderwijs te Delft door de samenwerking van de drie hoogleeraren Behrens, van der Burg en Beijerinck zoo uitstekend werd gegeven en op zulke schoone resultaten kan wijzen.

In menig technisch vraagstuk werd ook door oudleerlingen der P. S. — het doorbladeren van den Ingenieur, juist ook van dezen jaargang bevat er de bewijzen van — de hulp van Behrens ingeroepen. Eveneens geschiedde dit door verschillende takken van Bestuur, getuige zijne medewerking bij de chemische opleiding van enkele officieren der Artillerie en bij het oplossen van vraagstukken, die zich in de Artillerie-werkplaatsen voordeden. Altijd wist zijn onderzoek en zijn daarop gegrond helder advies het aanhangige vraagstuk nader tot zijn doel te brengen.

Steeds was hij bereid te helpen, belangeloos, met zijne machtige kennis en met de groote technische vaardigheid, welke hij bezat en die hem voor geene moeilijkheid in de beantwoording der meest verschillende vragen deed terugdeinzen.

Ook in zijn particuliere leven toonde hij zijn edel karakter: de opofferende kracht zijner vriendschap, al was het nimmer zijn streven velen te behagen en de zucht naar populariteit hem vreemd. In kleinen kring, onder goede vrienden, kon de dikwerf oogenschijnlijk stroeve man zich van zeer gezelligen kant doen kennen; zijne begaving op het gebied der kunsten — hij was een bekwaam teekenaar en speelde verdienstelijk piano en orgel — droeg daartoe het hare bij.

Behrens heeft gewerkt zoo lang het dag was en veel tot stand gebracht; in liefde voor de wetenschap en toewijding aan de levenstaak zij hij ons ten voorbeeld. Zijne nagedachtenis blijve ook aan de T. H. S. in eere. Deze drage zorg vooraan te blijven op het door hem ontgonnen gebied en den door zijn arbeid verworven naam te handhaven.

S.Hff.

Een volledige lijst van de werken van prof. Behrens is opgenomen in het Recueil des Travaux Chimiques des Pays-Bas et de la Belgique, T. XXIV, p. 154.

Dr. J. L. C. SCHROEDER VAN DER KOLK.

17 Juni 1905. †

Diep betreurd door familie, vrienden, collega's, leerlingen, kortom door allen, die met hem in aanraking kwamen, overleed den 17den Juni te 's Gravenhage, Dr. JACOBUS LODEWIJK CONRADUS SCHROEDER VAN DER KOLK, hoogleeraar in delfstof- en aardkunde aan de Polytechnische School.

SCHROEDER VAN DER KOLK werd den 25 Aug. 1865 te Zutphen geboren, als kleinzoon van zijn naamgenoot, den beroemden Utrechtschen psychiater. Hij verloor op jeugdigen leeftijd zijn vader, een bekend natuuronderzoeker, na wiens dood zijne moeder zich te Leiden vestigde. Hier en in Utrecht genoot hij het voorbereidend onderwijs en begon hij zijne studiën in delfstof- en aardkunde. Om zich in deze richting te ontwikkelen verliet hij Leiden en stelde zich in Utrecht onder leiding van Prof. WICHMANN, daarna in Berlijn onder Prof. KLEIN. Hij promoveerde in 1895 te Leiden, waar hij te voren weer gewerkt had aan het Geologisch-Mineralogisch Museum, op een proefschrift getiteld: „Bijdrage tot de kennis onzer Kristallijne Zwervelingen".

Te voren had hij zich door een reis naar Skandinavië vertrouwd gemaakt met de moedergesteenten onzer erratica.

Men ziet dus dat hij toen al welbestede jaren van studie achter den rug had. En dat zette hij voort. In de jaren

van 1891 tot zijn dood gaven brochures, boeken, verhandelingen, lezingen, voortdurend blijk van rustelooze studie en stoeren arbeid. Pogingen werden in het werk gesteld om hem aan de Universiteit te Leiden te verbinden, door een leerstoel op te richten in de mineralogie en petrografie, die echter mislukten. Hij werd toen in 1892 leeraar aan de H. B. S. voor meisjes te Deventer. Daar had hij tijd en gelegenheid te over om zich op zijn lievelingsstudie, de geologie, toe te leggen. De verschillende grondsoorten in den omtrek van Deventer leenden zich daar bij uitstek toe.

Daarbij had hij ook voor oogen een groot werk, namelijk de geologische karteering van Nederland.

Zelf bracht hij na opgedane ervaringen in Duitschland een interessant gedeelte in de buurt van Markelo in kaart.

Echter bleef de algeheele karteering van Nederland nog een vrome wensch, hoewel van verscheidene kanten er op aangedrongen werd, en het nut er van betoogd werd.

Den 16 Februari 1898 werd SCHROEDER V/D. KOLK aangesteld als hoogleeraar aan de P. S. Uit zijne openingsrede waarin hij zeide, dat hij de opleiding van mijnen-ingenieurs meende te kunnen combineeren met het maken der geologische kaart, blijkt dat hij nog niet afliet te hopen dat met het werk een flink begin zou worden gemaakt.

Zonder over aanzienlijke bedragen te kunnen beschikken slaagde hij er in een strook land in kaart te brengen, ter breedte van ruim 6 K.M., loopend van Losser over Deventer en het Loo tot aan Noordwijk. Dit was een begin, echter laat de voortzetting van rijkswege nog altijd op zich wachten, en of dan een persoon als Dr. SCHROEDER VAN DER KOLK te vinden zal zijn?

In Mei 1900 werd hij gekozen tot lid der Koninklijke Academie, die hem terstond benoemde tot lid der geologische commissie.

Hard heeft hij gewerkt in zijn professoraat. Veel is van zijn hand verschenen, vele verbeteringen heeft hij in de mineralogische en microscopische onderzoekings-methoden aangebracht, en toch kon men nooit aan den docent merken, dat eigen studie en ander werk te veel van zijn geest en zijn krachten in beslag nam.

Dat zijne verdiensten algemeen erkend werden bleek o.a. uit het feit dat hij tot de eervolle taak geroepen werd, Z. K. H. de Prins der Nederlanden voor te lichten bij de studie van de geologie van Nederland.

In 1900 was SCHROEDER VAN DER KOLK voorzitter van de 4de sectie van het 9de Natuur- en Geneeskundig Congres te Den Haag.

Een klein blijk van zijne buitengewone veelzijdige ontwikkeling en zijne belangstelling in vragen van den dag was nog kort voor zijn dood een artikel in de XXste Eeuw getiteld: „Waarom Oude Talen". In één woord, hij was een eminent man.

De Technische Hoogeschool, wier oprichting hij niet meer beleven mocht, verliest veel aan hem.

En dan SCHROEDER VAN DER KOLK als mensch.

Zijn open eerlijk karakter gaven hem de sympathie van allen die nader tot hem stonden.

Velen hebben aan den overledene bijzondere verplichtingen, wegens moreelen of finantieelen steun in moeilijke levensomstandigheden. Steeds wist zijn fijngevoeligheid een vorm te vinden waarbij hij zelf als helper op den achtergrond kon blijven.

Hij was een goed mensch.

Met SCHROEDER VAN DER KOLK is een van de besten onzer heengegaan.

Zijn dood sloeg aan groote verwachtingen voor de toekomst den bodem in.

Wat hij ondanks zijne zwakke gezondheid op nog geen 40-jarigen leeftijd reeds tot stand bracht, zal zijn naam nog langen tijd doen leven. Laten wij, zijn vrienden, zijn nagedachtenis in eere houden door hem als voorbeeld te nemen van plichtsbetrachting, onvermoeiden werklust en hulpvaardigheid.

Uittreksel der Redactie uit een artikel in het Chemisch Weekblad, ons daartoe welwillend afgestaan door den schrijver, den heer J. A. GRUTTERINK.

EXAMEN B.

COMMISSIE TOT HET AFNEMEN DER EXAMENS B VOLGENS ARTT. 61—65 DER WET VAN 2 MEI 1863.
(*Staatsblad* No. 50).

Dr. J. Cardinaal, Hoogleeraar aan de Polytechnische School, Voorzitter;
Dr. J. C. Kluyver, Hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Leiden;
Dr. K. Martin, " " " " " "
Dr. J. de Vries, " " " " " Utrecht;
Dr. P. H. Schoute, " " " " " Groningen;
N. C. Grotendorst, " " " Koninkl. Milit. Academie te Breda;
Dr. L. Aronstein, Hoogleeraar aan de Polytechnische School;
W. K. Behrens, " " " " "
H. Cop, " " " " "
H. Evers, " " " " "
Dr. M. de Haas, " " " " "
J. F. Klinkhamer, " " " " "
C. J. van Loon, " " " " "
G. J. Morre, " " " " "
W. H. L. Janssen van Raay, " " " " "
J. A. Snijders C.Jzn., " " " " "
G. J. van Swaay, " " " " "
S. J. Vermaes, " " " " "
C. L. van der Bilt, Leeraar " " " "
A. F. Gips, " " " " "
J. A. van der Kloes, " " " " "
Dr. L. H. Siertsema, " " " " "

T. K. L. Sluyterman, Leeraar aan de Polytechnische School;
Dr. H. de Vries, " " " " " Secretaris.
W. E. Cramer, Civiel-Ingenieur te 's-Gravenhage;
T. E. van Erkel, Hoofdopzichter bij de gemeentewerken te Rotterdam;
M. A. C. Hartman, Directeur der gemeentewerken te Delft;
Dr. H. Hulshof, Leeraar aan de Hoogere Burgerschool te Delft;
H. ter Meulen, Assistent aan de Polytechnische School te Delft;
W. F. C. Schaap, Directeur der gemeentewerken te Arnhem;
J. A. Grutterink, Mijn-Ingenieur te 's-Gravenhage.

Voldoend examen is afgelegd voor

B. art. 61 (Civiel Ingenieur) door:

R. B. Canters.
L. W. Capel.
A. W. van Dam.
P. H. A. Dijckmeester.
E. Fels.
H. Freydanck.
J. Groeneveld de Kater.
B. F. Prager.
C. Slim.
H. Seydenzaal.
J. N. Vermande.
M. E. van de Wall.
H. C. J. Roelvink.
J. G. Spengler.

B artt. 61 en 64 (Civiel- en Werktuigkundig Ingenieur) door:

A. G. Beelaerts van Blokland.
J. T. Bethe.
P. A. Bruyn.
S. Daalmeyer.
L. J. van Dunné.
L. J. M. Feber.
L. van Gendt.
P. H. Goedhart.
G. P. Groeneweg.
W. J. H. Harmsen.
J. T. Huysman.
E. J. Kempees.
J. C. Koot.
K. van der Laan.
C. W. Lely.
J. W. H. van Lookeren.
M. M. Lourens.
A. M. J. Meesters.
W. Mensert.
A. F. Meyer.
M. J. Muller.
M. J. W. Roegholt.
A. H. van Rood.
H. C. Schmid.
H. W. Sebbelee Jr.
R. A. E. Snethlage.
W. P. S. von Stein Callenfels.
H. Strengers.

J. A. Verhoog.
W. van Wessem.
P. J. L. van Wiechen.
J. E. A. von Wolzogen Kühr.
C. H. Wouters.

B artt. 61 en 62 (Civiel- en Bouwkundig Ingenieur) door:

H. T. Karsten.

B art. 62 (Bouwkundig Ingenieur) door:

A. C. H. Calkoen.
G. Diehl.
F. J. L. Ghijsels.
H. Menalda v. Schouwenburg.
G. W. Lans.
H. Maclaine Pont.

B art. 63 (Scheepsbouwkundig Ingenieur) door:

A. H. van den Kieboom.

B artt. 63 en 64 (Scheepsbouwkundig en Werktuigkundig Ingenieur) door:

M. F. de Bruyne.
G. Visser Pzn.

B art. 64 (Werktuigkundig Ingenieur) door:

H. van Ameyden van Duym.
M. W. Beekhuis.
H. J. J. M. Bekkers.
A. W. F. Berkemeier.
W. S. J. Bes.
H. H. de Blaauw.
Th. Bleckmann.
F. de Boer.
D. J. Boks.
H. A. Ch. Bonemeijer.
C. Breebaart.
C. H. M. Broüérius van Nidek.
J. J. Brutel de la Rivière.
J. Bührman.
W. J. Burger.
B. E. Cankrien.
M. H. Caron.
C. A. W. van der Corput.

G. H. P. Denninghoff Stelling.
P. W. J. M. Driessen.
C. J. van Dusseldorp.
J. W. D. van Eck.
H. H. Ehrenburg.
P. G. F. T. Fehmers.
H. C. Feltmann.
G. Ferguson.
F. L. P. G. Fournier.
J. Frijling.
J. L. Gaillard.
H. G. Gentis.
G. Gray.
G. de Haas.
J. H. A. W. van Heerdt tot Eversberg.
J. Hinlópen.
M. S. Th. Holtzapffel.
L. J. Husselman.
J. H. J. Huygens.
E. Hijmans.
J. Ingelse.
J. Janse.
H. J. J. Janssen.
G. C. Joekes.
M. W. Julius.
Y. H. Kalt.
J. van de Kamp.
J. C. A. Keukenmeester.
J. Klijnstra.
A. Knape.
J. Knoop Pathuis.
B. Koch.
F. A. Kok.
A. C. Koppejan.
W. C. Korthals Altes.
G. P. Küller.
J. J. M. Lion.
J. A. Lohr.
D. J. van der Made.
H. A. Mangelaar Meertens.
R. Meyer.
W. Meyling.
H. Middelbeek.
T. W. Mundt.
W. Nolen.
H. A. H. Nijland.
G. Olthuis.
L. L. E. Ornstein.
J. R. Osinga.
C. L. Philips.
A. F. C. de Pont.
E. C. v. Pritzelwitz v. d. Horst.
G. M. v. Pritzelwitz v. d. Horst.
C. F. Proos.
L. Reynvaan.
C. G. Rommenhöller.
L. A. S. Rosman.
G. L. Schouten.
M. J. J. Simon Thomas.
K. Sixma.
W. Slagter.

W. van Slingelandt.
G. H. Th. Stout.
M. E. van Terwisga.
J. P. Valkema Blouw.
W. L. Veltman Jr.
J. J. F. Verdonck.
D. Versteegh.
J. J. Werst.
E. van Wessem.

B artt. 64 en 65 (Werktuigkundig- en Mijnen-Ingenieur) door:

W. A. J. Aernout.
K. A. Biegman.
H. A. Brouwer.
J. E. Bruining.
W. F. Gisolf.
W. de Haan.
W. D. Munniks de Jongh.
J. Reyzer.
M. G. F. Söhnlein.
A. L. W. E. van der Veen.
R. G. Veenenbos.
G. E. J. Wiessing.

B art. 65 (Mijnen-Ingenieur) door:

M. K. H. Bauermann.
W. Estor.
F. A. H. de Marez Oyens.

B_1 art. 62 (Bouwkundig Ingenieur) door:

Mej. J. V. Blankenberg.
J. Hoogenboom.
J. C. F. Margry.
H. F. Mertens.
Mej. L. B. van der Spil.
F. A. Vening Meinesz.

VERSLAG der Commissie in 1905 belast geweest met het afnemen van de examens B, volgens artt. 61—65 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n⁰. 50).

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De Commissie, bij beschikking van Uwe Excellentie van 14 April 1905, n⁰. 2497[1], afdeeling O, belast met het afnemen van de examens B, volgens de artt. 61—65 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n⁰. 50), heeft de eer Uwe Excellentie het volgende verslag van hare werkzaamheden aan te bieden.

In de voorloopige vergadering, gehouden op Woensdag 3 Mei 1905, werd de regeling van het examen vastgesteld en werd het lid Dr. H. de Vries als secretaris aangewezen.

In den loop der daarop volgende dagen werden de opgaven voor het schriftelijk examen door de verschillende sub-commissiën ontworpen, besproken en vastgesteld.

Overeenkomstig den wensch Uwer Excellentie werd alleen het examen B volgens art. 62 in twee gedeelten gesplitst, in dier voege, dat het eerste deel uitsluitend betrekking had op de vakken, genoemd onder *a*, *b*, *d* en *e* in art. 61 der wet.

De schriftelijke examens, omvattende de vakken, genoemd onder *a*—*i* van het examen B volgens art. 61, en onder *c* en *d* van het examen B volgens art. 63 der wet, werden gehouden van 15—27 Mei. Het practische examen in delfstofkunde werd gehouden op 19—20 Mei. Het mondelinge

examen in ieder vak nam een aanvang, nadat het schriftelijke of practische gedeelte geëindigd, en het vervaardigde werk nagezien en beoordeeld was.

Door candidaten, welke in eenig vak een voldoend schriftelijk examen hadden afgelegd, of daarin gedurende den cursus genoegzame blijken van bekwaamheid hadden gegeven, van een mondeling examen in dat vak vrij te stellen, werd evenals vorige jaren de duur van het examen zooveel mogelijk beperkt.

Bij den oproepingsbrief, vóór het examen aan de candidaten gericht, werd aan de dienstplichtigen, die ten aanzien van den datum van hun mondeling examen bijzondere wenschen hadden, verzocht zich bij den secretaris aan te melden; aan hunne wenschen kon steeds worden voldaan, zoodat, voor zoover wij het kunnen beoordeelen, hieruit geen bezwaren zijn voortgevloeid.

Bij de regeling van de examens werd overeenkomstig den wensch Uwer Excellentie rekening gehouden met den aanvang van de eindexamens der Polytechnische School, en werd met den Directeur der Polytechnische School overleg gepleegd.

De beslissing over den uitslag had plaats in eene tweedaagsche vergadering, gehouden op Dinsdag en Woensdag 13 en 14 Juni.

Er hadden zich aangemeld 320 candidaten, en wel:

15	candidaten	voor	art.	61;
92	„	„	„	61 en 64;
2	„	„	„	61 en 62;
6	„	„	„	62;
14	„	„	„	62, eerste gedeelte;

1	candidaat	voor	art.	62 en 64;
2	candidaten	„	„	64 en 62, eerste gedeelte;
1	candidaat	„	„	63;
5	candidaten	„	„	63 en 64;
157	„	„	„	64;
22	„	„	„	64 en 65; en
3	„	„	„	65.

Hiervan trokken zich vóór of gedurende het examen 46 geheel en 5 gedeeltelijk terug, waarna een voldoend examen is afgelegd door:

14	candidaten	volgens	art.	61;
33	„	„	„	61 en 64;
1	candidaat	„	„	61 en 62;
6	candidaten	„	„	62;
1	candidaat	„	„	63;
2	candidaten	„	„	63 en 64;
88	„	„	„	64;
12	„	„	„	64 en 65;
3	„	„	„	65.

Bovendien werd door 6 candidaten afgelegd een voldoend examen B_1 volgens art. 62.

De invloed van het vroegere examen B_1 (dat in 1901 voor de laatste maal in zijn geheelen omvang, in 1902 nog voor enkele vakken is afgenomen) deed zich thans nagenoeg niet meer gevoelen; zoo kwam er slechts één candidaat op de lijst voor, aan wien op grond van een afgelegd examen B_1 vrijstelling kon worden verleend van een gedeelte van het examen in de wiskunde, terwijl dit aantal voor de natuurkunde 4, en voor de bouwkundige vakken 3 bedroeg.

Daar op den 6en Juli van dit jaar de nieuwe wettelijke regeling van het hooger onderwijs, waarbij de Polytechnische School tot Technische Hoogeschool wordt verheven, in werking treedt, en door Uwe Excellentie eene andere regeling der examina wordt voorbereid, zoo meent de Commissie, aan het einde van hare werkzaamheden gekomen, te mogen volstaan met Uwe Excellentie dank te zeggen voor het in haar gestelde vertrouwen.

DELFT, 20 Juni 1905.

De Voorzitter,
J. CARDINAAL.

De Secretaris,
H. DE VRIES.

EXAMENS B EN C.

COMMISSIE TOT HET AFNEMEN DER EXAMENS B VOLGENS ART. 60 EN C VOLGENS ARTT. 61—65 DER WET VAN 2 MEI 1863. (*Staatsblad* No. 50).

J. L. Cluysenaer, Voorzitter van den Raad van Beheer der Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij te 's-Gravenhage, Voorzitter;
Dr. L. Aronstein, Hoogleeraar aan de Polytechnische School;
W. K. Behrens, " " " " "
G. H. de Vries Broekman, " " " " "
P. van der Burg, " " " " "
Dr. J. Cardinaal, " " " " "
H. Cop, " " " " "
J. C. Dijxhoorn, " " " " "
H. Evers, " " " " "
S. G. Everts, " " " " "
I. Franco, " " " " "
Dr. M. de Haas, " " " " "
H. J. Heuvelink, " " " " "
C. P. Holst Gzn., " " " " "
Dr. S. Hoogewerff, " " " " "
W. H. L. Janssen van Raay, " " " " "
J. F. Klinkhamer, " " " " "
Dr. J. L. C. Schroeder van der Kolk, " " " " "
C. J. van Loon, " " " " "
G. J. Morre, " " " " "
Mr. B. H. Pekelharing, " " " " "
H. A. Ravenek, " " " " " Secretaris

Dr. C. A. Scheltema, Hoogleeraar aan de Polytechnische School;
Dr. G. Schouten, " " " " "
J. A. Snijders C.Jzn., " " " " "
G. J. van Swaay, " " " " "
S. J. Vermaes, " " " " "
A. F. Gips, Leeraar " " " "
J. A. van der Kloes, " " " " "
Dr. L. H. Siertsema, " " " " "
T. K. L. Sluyterman, " " " " "
Dr. H. de Vries, " " " " "
J. Klopper, Civiel-Ingenieur, tijdelijk belast met het geven van onderwijs aan de Polytechnische School te Delft;
H. ter Meulen, Technoloog, Assistent aan de Polytechnische School te Delft;
Dr. P. Zeeman Gzn., Hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Leiden;
Dr. J. F. van Bemmelen, Leeraar aan het Gymnasium, te 's Gravenhage;
B. P. Bilheimer, Rijks-Ingenieur voor de Spoorwegen te 's Gravenhage;
J. J. L. Bourdrez, Bouwkundig Ingenieur te 's Gravenhage;
W. E. Cramer, Civiel-Ingenieur te 's Gravenhage;
G. van Egmond, Ingenieur, Chef van de Centrale Werkplaats bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, te Zwolle;
T. E. van Erkel, Hoofdopzichter bij de gemeentewerken te Rotterdam;
L. J. C. van Es, Ingenieur 1e klasse van de burgerlijke openbare werken in Nederl. Indië, met verlof, te Hof van Delft;
A. J. Goedkoop van Nelle, Leeraar aan de Hoogere Burgerschool, te Delft;
W. B. van Goor, Ingenieur 1e klasse van de burgerlijke openbare werken in Nederl.-Indië, met verlof, te 's Gravenhage;
B. M. Gratama, Hoofd-Ingenieur, Chef van het technisch Bureau der Nederl.-Indische Spoorweg-Maatschappij, te 's-Gravenhage;
J. A. Grutterink, Mijnen-Ingenieur, te 's Gravenhage;
Mr. W. A. Baron van Ittersum, Hoofdcommies aan het Departement van W., H. en N., te 's Gravenhage;
P. Joosting, Ingenieur bij den dienst van Weg en Werken bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, te Utrecht;
J. B. Kam, Civiel- en Bouwkundig Ingenieur te Helmond;

G. L. Schim van der Loeff, Werktuigkundig Ingenieur, lid der firma Frederik Stieltjes & Co., te Amsterdam;

Dr. J. J. A. Muller, lid van de Rijks-Commissie voor Graadmeting en Waterpassing, te Zeist;

Mr. J. B. Peyrot, Referendaris aan het Departement van Binnenlandsche Zaken, te 's Gravenhage;

L. A. van Royen, Kapitein der Artillerie, Hoofdopzichter der Constructiewerkplaatsen, te Delft;

C. J. van Schelle, Oud-Ingenieur 1e klasse van het Mijnwezen in Nederlandsch Indië, te 's Gravenhage;

H. Siebers, Gep. Hoofd-Ingenieur der Marine in Nederlandsch Oost-Indië, te Voorburg (Z.-H.)

J. Springer, Architect te Amsterdam;

C. B. Schuurman, Hoofdingenieur Directeur 1e klasse van den Waterstaat, te Zwolle;

A. C. J. Vreedenberg, lid der firma W. C. en K. de Wit, te Bussum;

R. Witte, Hoofdingenieur bij de Directie der Artillerie-Inrichtingen, te Delft.

Voldoend examen is afgelegd door:

B art. 60. (Technoloog).

J. C. J. Asselbergs.
J. van den Berg.
H. F. Bruigom.
H. Busscher.
W. Th. Clous.
F. Fontein.
H. Gravestein.
J. D. de Groot.
J. C. Heine.
H. W. de Kruijff.
J. L. Lans.
G. C. van der Leck.
J. van der Leck.
H. J. van Poelvoorde.
H. J. W. J. Remmers.
W. P. Smit.
N. L. Swart.
H. van der Waerden.
I. E. Waterman.
H. L. Welter.

C art. 61. (Civiel-Ingenieur).

E. I. Asser.
G. C. van den Wall Bake.
H. F. W. Becking.
J. G. Bijl.
D. Boomsma.
J. A. M. van Buuren.
A. M. van Deventer.
L. W. H. van Dijk.
A. A. Dobbe.
J. Th. Eschbach.
J. R. Gaade.
S. J. Gomperts.
E. C. U. Hartman.
H. Heyl.
J. H. Hilgen.
J. C. van Hoolwerff.
L. B. Huygen.
J. L. Inckel.
E. Jacobs.
A. W. A. Jacometti.
J. H. Janssen.
Jhr. J. M. de Jonge.

M. J. de Bosch Kemper.
G. Kuypers.
A. J. van der Laan.
J. K. Lagerwey.
W. J. Niermeyer.
W. J. M. Nivel.
L. J. H. Pagnier.
W. B. Peteri.
P. J. van Rees.
M. J. Rotteveel.
J. A. van Santwijk.
P. Schoute.
C. J. Schram.
N. Th. F. Stadtfeld.
Jhr. H. Strick van Linschoten.
M. F. Tadema Wielandt.
N. Th. Verwey.
Th. F. Vreede.
T. van der Weiden.
C. J. Witteveen.

C art. 62. (Bouwkundig Ingenieur).

J. G. Robbers.
D. F. Slothouwer.
P. Verhagen Lzn.

C art. 63. (Scheepsbouwkundig Ingenieur).

G. 't Hooft.
A. M. Schippers.

C art. 64. (Werktuigkundig Ingenieur).

E. J. Benthem.
A. J. Bergsma.
A. L. Bijl.
A. L. H. Bingen.
J. J. Bischoff Jr.
M. L. Boland.
C. M. Bolle Jzn.
H. C. A. Boom.
D. J. Botje.
A. Brunt.
F. N. Carabain Jr.
A. J. v. d. Poest Clement.
W. van Dorp.
P. Draijer.
J. T. Duyvis.
M. Eikelenboom.
C. J. van der Feen.
A. M. Sollewijn Gelpke.
P. E. J. Gratama.
C. J. de Groot.
C. F. J. Hagedoorn.
J. Harmsen.

W. I. Hartjens.
L. Th. H. Hesselfelt.
A. 't Hooft.
J. C. Horch.
S. P. J. A. van Hoogstraten.
A. B. Hulshoff Pol.
N. G. Kam.
J. W. Kips.
D. J. Kruijtbosch.
P. A. van der Laan.
J. H. Ledeboer.
J. von Lindern Jr.
L. Mok.
Th. B. Granpré Molière.
H. A. D. Nelemans.
B. H. Nijenhuis.
A. M. Overeijnder.
J. Overweg.
N. W. Perk.
F. Plantema.
D. Polder.
J. E. H. Rieter.
J. H. Bergfeld Schenke.
H. K. Schrage.
W. H. D. Segboer.
F. J. Sirks.
H. A. J. van Stipriaan Luïscius.
P. G. Tideman.
H. M. van Vessem.
H. J. J. Weurman.

C. art. 65. (Mijnen-Ingenieur).

E. H. M. Beekman Mz.
E. A. Douglas.
J. K. van Gelder.
H. F. Grondijs.
C. A. Guffroy.
G. B. Hogenraad.
Ph. Huffnagel Pzn.
J. L. A. Ledeboer.
F. C. van Lier.
C. Menschaar.
A. H. J. Thie.
W. J. Twiss.
F. A. Unger.
J. Versluys.
G. Witteveen.

B art. 60. (1e gedeelte, B_1).

W. H. A. van Alphen de Veer.
W. Bal.
A. Beer.
A. ten Bruggencate.
W. Dirkzwager.
J. G. Fol.

A. de Graaff.
A. W. Hage.
R. Th. Heukers.
J.L.M. van der Horn van den Bos.
Mej. W. S. J. Ilcken.
A. J. L. Juten.
J. E. F. de Kok.
M. ter Kuile.
C. J. M. Milo.
E. Ch. Prins.
Mej. J. P. Rombach.
J. W. A. Smit.
C. J. Snijders.
L. G. Langguth Steuerwald.
A. Tromp van Holst.
D. van der Want.
Mej. O. B. van der Weide.

B art. 60. (2e gedeelte, B_2).

H. Addens.
A. Beer.
P. C. Den Herder.
N. H. H. J. Kessener.
G. Loos.
Mej. A. G. van Manen.
J. Manschot.
J. Niermeijer.
A. J. van Peski Jr.
Mej. E. Rank.
J. van Rijn van Alkemade.
J. Tielrooy.
M. G. Verhey.
N. G. de Voogt.
M. Voorzanger.
F. L. Weiss.

C art. 65. (1e gedeelte).

W. C. Klein.
F. W. Kromhout.
J. C. Schagen van Soelen Jr.
Ph. W. Timmermans.

VERSLAG der Commissie, in 1905 belast met het afnemen van de examens B volgens art. 60 en C volgens art. 61—65 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n⁰. 50).

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De Commissie, bij beschikking van Uwe Excellentie van 18 April 1905, n⁰. 2642[1], afdeeling Onderwijs, nader aangevuld bij Uwe beschikking van 20 April 1905, n⁰. 2798[1], afdeeling Onderwijs, benoemd tot het afnemen van de examens B volgens art. 60 en C volgens art. 61—65 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n⁰. 50), heeft de eer, ter voldoening aan art. 67 dier wet, aan Uwe Excellentie het navolgende verslag van hare werkzaamheden aan te bieden.

Tot het afleggen van de examens hadden zich aangemeld:

22 candidaten voor het diploma van technoloog (B art. 60);
76 „ „ „ „ „ civiel-ingenieur (C art. 61);
7 „ „ „ „ „ bouwkundig ingenieur (C art. 62);
4 „ „ „ „ „ scheepsbouwk. ingenieur (C art. 63);
98 „ „ „ „ „ werktuigkundig ingenieur (C art. 64) en
25 „ „ „ „ „ mijnen-ingenieur (C art. 65);

te zamen 232 candidaten voor even zoovele diploma's.

Onder de candidaten C art. 64 was er één, nog niet in het bezit van het getuigschrift B art. 64 en die nu beide examens gelijktijdig wilde doen.

Bij schrijven van 15 April 1905, n^{0}. 2590, afdeeling Onderwijs, heeft Uwe Excellentie de Commissie gemachtigd, dezen candidaat tot het eindexamen toe te laten, mits door hem nader, zoo spoedig als hij daartoe in staat zou zijn, het getuigschrift wegens goed geslaagd examen B zou worden overgelegd.

Bovendien hadden zich nog aangemeld 73 leerlingen der Polytechnische School, die alleen bewijzen van bekwaamheid wenschten af te leggen in een gedeelte der vakken van het examen B art. 60, namelijk 52 voor het eerste gedeelte, (vakken *a*, *b*, *c* en *e*, 1^{e} gedeelte), 19 voor het tweede gedeelte (vakken *d*, 1^{e} gedeelte, *e*, 2^{e} gedeelte, *f*1 1^{e} gedeelte, *h*1 en *i*) en 2 voor het eerste en tweede gedeelte van dat examen, en verder nog 5 candidaten mijnen-ingenieurs van het derde studiejaar der Polytechnische School voor het eerste gedeelte van examen C art. 65 (vak *h*, 1^{e} gedeelte). Voor het examen C art. 64, 1^{e} gedeelte, omvattende de beginselen der vakken a_3, b_2 en d_2 van dat artikel, hebben zich ditmaal geene candidaten opgegeven.

Alles te zamen hadden zich dus aangemeld 310 candidaten voor 312 examens. De 22 candidaten voor het diploma B art. 60, en de 19 candidaten voor het tweede gedeelte van dat examen hadden, door vroegere voldoend afgelegde examens, van Uwe Excellentie vrijstelling verkregen, deze voor het eerste en gene voor het eerste en tweede gedeelte daarvan. Verder hadden vrijstellingen verkregen: twee der candidaten voor het diploma van civiel-ingenieur, voor de vakken, vermeld onder letters *b*, *c*, *d* en *e* van het examen C art. 61;

één der candidaten voor het diploma van bouwkundig ingenieur, voor de vakken a_{1-3}, d en f van het examen C art. 62; één der candidaten voor het diploma van werktuigkundig ingenieur voor de vakken, vermeld onder letter b_2, c en d van het examen C art. 64 en zes der candidaten voor het diploma van mijnen-ingenieur, voor de vakken a, c en i van het examen C art. 65; allen, omdat zij in een vorig jaar voldoend examen hadden afgelegd in de genoemde groep van vakken. Eindelijk hadden nog 21 candidaten voor het diploma van werktuigkundig ingenieur en 8 candidaten voor het diploma van mijnen-ingenieur van Uwe Excellentie vrijstelling verkregen op grond van door hen vroeger voldoend afgelegd examen C art. 64, resp. C art. 65, 1° gedeelte, van het examen in de daarbij bedoelde vakken.

Vóór of tijdens de examens trokken zich van de candidaten 45 terug, namelijk 13 voor het examen C art. 61, 12 voor het examen C art. 64, 2 voor het examen C art. 65, en verder 15 voor het eerste, 2 voor het tweede en 1 voor het eerste en tweede gedeelte van het examen B art. 60, terwijl de candidaat, die beide examens B en C art. 64 gelijktijdig wilde doen, voor het examen B art. 64 niet slaagde en dus ook zijn examen C art. 64 moest staken. Het examen is dus ten einde toe afgelegd door 204 candidaten voor even zoo vele diploma's, namelijk: 63 voor het diploma van civiel-, 85 voor dat van werktuigkundig-, 23 voor dat van mijnen-ingenieur en overigens zooals boven is vermeld; en verder door 60 candidaten voor de overige examens, namelijk: 37 voor het eerste, 17 voor het tweede en één voor het eerste en tweede gedeelte van examen B art. 60, en 5 voor het examen C art. 65, 1° gedeelte; in het geheel dus door 264 candidaten voor 265 examens.

Op Maandag 1 Mei 1905 is de Commissie voor de eerste maal bijeengekomen tot bespreking van de inrichting van de examens en voor de regeling van de werkzaamheden. In die vergadering had de indeeling plaats van de leden in sub-commissiën, aan welke het ontwerpen van de vragen, het beoordeelen van de antwoorden en het afnemen van de mondelinge examens voor bepaalde vakken werd overgelaten, en werden verder vastgesteld de roosters der examens en van den tijd, waarover voor de examens in de verschillende vakken van elk der categorieën van candidaten kon worden beschikt, zoowel voor het maken van ontwerpen en het doen van natuur- en scheikundige onderzoekingen, als voor de schriftelijke en mondelinge examens.

Wegens ziekte is door Uwe Excellentie, bij beschikking van 9 Mei 1905, n^{0}. 3279, afdeeling Onderwijs, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als lid der Commissie aan den heer J. T. J. de Bruyn Kops, en in zijn plaats benoemd de heer H. Siebers, gepensionneerd hoofdingenieur der marine in Nederlandsch Oost-Indië. Eveneens wegens ziekte is aan de werkzaamheden der Commissie geen deel kunnen genomen worden door de leden Dr. J. L. C. Schroeder van der Kolk en R. Witte; eerstgenoemde is op 17 Juni ll. te 's Gravenhage overleden.

De examens begonnen: voor de candidaten bouwkundig-, scheepsbouwkundig-, werktuigkundig- en mijnen-ingenieur op Maandag 15 Mei, voor de candidaten technoloog op Donderdag 18 Mei, voor de candidaten civiel-ingenieur op Maandag 22 Mei, en voor de candidaten B art. 60, 1^{e} en 2^{e} gedeelte, op Donderdag 15 Juni, resp. op Zaterdag 20 Mei; zij eindigden voor de candidaten technoloog, bouwkundig-, scheepsbouwkundig-, werktuigkundig- en mijnen-ingenieur op

Donderdag 22 Juni en voor de overige candidaten op Dinsdag 4 Juli. Het examen der candidaten voor het 1e gedeelte van het examen C art. 65 bestond uitsluitend in het onderzoek der door hen ingeleverde werktuigkundige teekeningen.

In verband met deze regeling werd de uitslag van de examens van alle candidaten voor diploma's, behalve dat van civiel-ingenieur, opgemaakt in de tweede vergadering der Commissie op Zaterdag 25 Juni, en die van de examens voor het diploma van civiel-ingenieur met de overige in de derde en laatste vergadering der Commissie op Woensdag 5 Juli.

Bij het nemen van de beslissingen omtrent de afgelegde examens werd de Commissie geleid door de in cijfers uitgedrukte prædicaten, die voor de verschillende vakken aan elk der candidaten waren toegekend, en verder door mondelinge toelichtingen van de sub-commissiën.

Als regel werd daarbij aangenomen, dat tekortkoming in enkele vakken kon worden vergoed door meerdere dan de gevorderde bekwaamheid in andere, wanneer namelijk het betrekkelijk gewicht dier vakken deze compensatie toeliet.

De uitslag was, dat toegekend werd:

het diploma van			technoloog	aan	20 candidaten;
„	„	„	civiel-ingenieur	„	42 „
„	„	„	bouwkundig ingenieur	„	3 „
„	„	„	scheepsbouwk. ingenieur	„	2 „
„	„	„	werktuigkundig ingenieur	„	52 „
„	„	„	mijnen-ingenieur	„	15 „

In het geheel zijn dus 134 diploma's verleend aan even zoo vele candidaten, terwijl werden afgewezen: 2 candidaten voor het diploma van technoloog, 21 voor dat van civiel-, 4 voor dat van bouwkundig-, 2 voor dat van scheepsbouw-

kundig-, 33 voor dat van werktuigkundig- en 8 voor dat van mijnen-ingenieur, in het geheel dus 70 candidaten.

Voor het eerste gedeelte van het examen B art. 60 slaagden 22 candidaten, voor het tweede gedeelte daarvan 15, en voor het eerste en tweede gedeelte tegelijk 1 candidaat; en eindelijk voor het eerste gedeelte van het examen C art. 65 4 candidaten, terwijl 15 candidaten voor het eerste gedeelte, 2 voor het tweede gedeelte van examen B art. 60 en 1 candidaat voor het eerste gedeelte van examen C art.65 werden afgewezen.

In het geheel zijn dus geslaagd 176 candidaten voor 177 examens, terwijl 88 werden afgewezen.

Het oordeel der Commissie over de bekwaamheid der geëxamineerden in de afzonderlijke vakken wordt in beknopten vorm uitgedrukt in de hier volgende tabellen, waarin is opgeteekend het aantal malen, dat in elk vak één der prædicaten uitmuntend, goed, voldoende, onvoldoende of slecht werd toegekend.

VAKKEN.	Uitmuntend.	Goed.	Voldoende.	Onvoldoende.	Slecht.
Examen B, art. 60, (1ste gedeelte), 38 candidaten.					
a_1. Bolvormige driehoeksmeting	2	21	13	2	
a_2. Beginselen der analytische meetkunde .		4	12	21	1
b_1. Beginselen der beschrijvende meetkunde	3	17	7	11	
c_1. Beginselen der theoretische en toegepaste mechanica		4	10	24	
e. Toegepaste natuurkunde (1ste gedeelte)	2	14	13	9	
	7	60	55	67	1

VAKKEN.	Uitmuntend.	Goed.	Voldoende.	Onvoldoende.	Slecht.
Examen B, art. 60, (2de gedeelte), 18 candidaten.					
d. Beginselen der mechanische technologie (1ste gedeelte).		6	10	2	
e. Toegepaste natuurkunde (2de gedeelte).	3	14	1		
f_1. Toegepaste scheikunde (1ste gedeelte).	1	7	8	2	
h_1. Kennis van bouwstoffen.		1	10	7	
i. Hand- en ornamentteekenen		5	8	5	
	4	33	37	16	
Examen B, art. 60, (3e gedeelte), technoloog, 22 candidaten.					
c_2. Beginselen der kennis van werktuigen.	3	8	6	4	
d. Beginselen der mechanische technologie (2e gedeelte)		11	9	1	
e. Toegepaste natuurkunde (3e gedeelte) .	5	11	6		
f_1. Toegepaste scheikunde (2e gedeelte). .	3	11	7	1	
f_2. Analytische scheikunde	2	9	8	3	
g. Scheikundige technologie.	2	8	11	1	
h_2. Bouwkunde		2	16	3	
	15	60	63	13	

VAKKEN.	Uitmuntend.	Goed.	Voldoende.	Onvoldoende.	Slecht.
Examen C, art. 61, Civiel-ingenieur, 63 candidaten.					
a_1. Theoretische mechanica	1	13	31	18	
a_2. Toegepaste mechanica	1	20	26	16	
a_3. Kennis van werktuigen	6	27	16	14	
b_1. Waterbouwkunde, wegen en bruggen.	2	16	26	17	
b_2. Waterbouwkunde, overige onderdeelen	1	17	22	21	
c_1. Burgerlijke bouwkunde, constructie .	2	13	18	28	
c_2. Burgerlijke bouwkunde, schoone bouwkunst	1	19	23	18	
d_1. Situatie-teekenen		15	46		
d_2. Ornament- en handteekenen	3	28	27	3	
d_3. Waterbouwkundig teekenen	6	36	18	1	
e. Ontwerpen, bestekken en begrootingen		29	31	1	
f_1. Beginselen der geodesie		10	36	17	
f_2. Practisch landmeten en waterpassen .		15	30	18	
g. Administratief recht (waterstaat en openbare werken).	9	23	15	16	
	32	281	365	188	

VAKKEN.	Uitmuntend.	Goed.	Voldoende.	Onvoldoende.	Slecht.
Examen C, art. 62, Bouwkundig ingenieur, 7 candidaten.					
a_1. Theoretische mechanica			3	3	
a_2. Toegepaste mechanica		4	2		
a_3. Kennis van werktuigen		4		2	
a_4. Ontwerpen, bestekken en begrootingen	2	1	4		
b_1. Burgerlijke bouwkunde.		1	2	4	
b_2. Schoone bouwkunst: ontwerpen. . .		2	2	3	
b_3. Schoone bouwkunst: geschiedenis . .		2	3	2	
c. Waterbouwkunde		5	2		
d. Landmeten en waterpassen		1	5		
e_1. Bouwkundig teekenen	1	2	2	1	1
e_2. Ornament- en handteekenen. . . .		3	2	2	
f. Administratief recht (openbare werken)		5		1	
	3	30	27	18	1

VAKKEN.	Uitmuntend.	Goed.	Voldoende.	Onvoldoende.	Slecht.

Examen C, art. 63, Scheepsbouwkundig ingenieur, 4 candidaten.

a_1. Theoretische mechanica			2	1	
a_2. Toegepaste mechanica			1	2	
a_3. Kennis van werktuigen.			1	2	
b. Teekenen van werktuigen.		2		1	
c_1. Theoretische scheepsbouwkunde. . .		2	1	1	
c_2. Practische scheepsbouwkunde . . .		1	1	2	
c_3. Scheepsteekenen		2	2		
d_1. Waterbouwkunde (scheepvaartwerken)		2	2		
d_2. Waterbouwkundig teekenen		2	1	1	
		11	11	10	

Examen C, art. 64, Werktuigkundig ingenieur, 85 candidaten.

a_1. Theoretische mechanica	2	18	37	28	
a_2. Toegepaste mechanica	2	24	32	27	
a_3. Kennis van werktuigen	1	28	29	26	1
b_1. Mechanische technologie	1	38	37	9	
b_2. Werktuigbouwkunde	1	22	29	32	
c_1. Bouwkunde		23	41	19	1
c_2. Kennis van bouwstoffen		6	63	15	
d_1. Handteekenen.	2	29	46	7	
d_2. Teekenen van werktuigen.	3	53	20	8	
e. Administratief recht (fabrieken en werktuigen)	3	40	12	30	
	15	281	346	201	2

VAKKEN.	Uitmuntend.	Goed.	Voldoende.	Onvoldoende.	Slecht.
Examen C, art. 65, (1ste gedeelte), 5 candidaten.					
h_1. Beginselen van het teekenen van werktuigen		2	2	1	
Examen C, art. 65, Mijnen-ingenieur, 23 candidaten.					
a . Theoretische mechanica		3	6	8	
a_2^1. Toegepaste mechanica		1	5	11	
a_3^2. Kennis van werktuigen		12	2	3	
b_1. Bouwkunde		3	15	4	1
b_2. Kennis van bouwstoffen		3	12	8	
c. Landmeten en waterpassen		7	2	8	
d. Aardkunde en toegepaste aardkunde .		13	3	7	
e. Mijnontginning	5	8	2	8	
f. Docimasie	1	13	3	6	
g. Metallurgie		12	3	8	
h. Teekenen van werktuigen.		11	10	2	
i_1. Administratief recht (mijnwezen) . .	5	7	2	3	
	11	93	65	76	1

Door optelling van de getallen in de eerste drie en van die in de laatste twee kolommen van elke tabel komt men tot het besluit, dat zijn afgelegd:

Door candidaten.	Voor het diploma van:	Examens.	
		Voldoende of daarboven.	Onvoldoende of slecht.
22	Technoloog	138	13
63	Civiel-ingenieur	678	188
7	Bouwkundig ingenieur . . .	60	19
4	Scheepsbouwkundig ingenieur .	22	10
85	Werktuigkundig ingenieur . .	642	203
23	Mijnen-ingenieur	169	77
	Totaal door 204 candidaten voor 204 diploma's. . .	1709	510
38	Examen B. art. 60 (1ste gedeelte)	122	68
18	Examen B. art. 60 (2de gedeelte)	74	16
5	Examen C. art. 65 (1ste gedeelte)	4	1
	Totaal door 60 candidaten voor 61 examens . . .	200	85

's-Gravenhage, Delft, } 29 Juli 1905.

De Voorzitter,
J. L. CLUYSENAER.

De Secretaris,
H. A. RAVENEK.

College van Curatoren:

J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE VAN HOEVELAKEN, Voorzitter.

J. L. CLUYSENAER, *C.I.*

. . . . . (Vacature).

F. M. DE VRIES VAN HEYST.

J. D. Baron VAN WASSENAAR VAN ROSANDE.

Secretaris van Curatoren:

R. A. I. SNETHLAGE, *C.I.*

Rector Magnificus:

DR. S. HOOGEWERFF.

Secretaris van den Senaat:

MR. B. H. PEKELHARING.

Hoogleeraren:

Afdeeling der algemeene wetenschappen.

DR. J. CARDINAAL, *W.I.* De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica. Voorz. *Oude Delft* 47.

A. F. GIPS. Het handteekenen en de geschiedenis der schilder- en beeldhouwk. *N. Plantage* 108.

DR. M. DE HAAS. De theoretische en toegepaste natuurkunde. Secretaris. *Voorstraat* 94.

W. H. L. JANSSEN V. RAAY, *W.I.* De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica. *Oude Delft* 180.

J. KLOPPER, *C.I.* De toegepaste wiskunde en mechanica. *O. Langendijk* 13.

MR. B. H. PEKELHARING. Het staats-, administratief- en handelsrecht en de staathuishoudkunde. *Phoenixstraat* 56.

DR. C. A. SCHELTEMA, *W.I.* De toegepaste wiskunde en mechanica. *Oude Delft* 45.

DR. G. SCHOUTEN. De zuivere en toegepaste wiskunde en de theoretische mechanica. *v. Leeuwenhs.* 27.

DR. L. H. SIERTSEMA. De theoretische en toegepaste natuurkunde. *Oude Delft* 36.

DR. H. DE VRIES. De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica. *O.-Plantage* 39.

Afdeeling der weg- en waterbouwkunde.

W. K. BEHRENS, *C.I.* De waterbouwkunde. *Phoenixstraat* 23.

G. H. DE VRIES BROEKMAN, *C.I.* De aanleg en exploitatie van wegen en de theoretische hydraulica. *N. Plantage* 65.

S. G. EVERTS, *C.I.* De brugbouw. Voorz. *N. Plantage* 71.

H. J. HEUVELINK, *C.I.* Het landmeten, het waterpassen en de geodesie. Secret. *v. Leeuwenh.s.* 30.

J. A. VAN DER KLOES. De kennis en het onderzoek van bouwstoffen, de rioleering en watervoorziening en het maken van bestekken en begrootingen. *N. Plantage* 64.

. . . . . De waterbouwkunde. . . . . .

Afdeeling der bouwkunde.

H. EVERS. De architectuur met inbegrip van de geschiedenis der bouwkunst. Secr. *Phoenixstraat* 46.

J. F. KLINKHAMER, *B.I.* De architectuur met inbegrip van de geschiedenis der bouwkunst. Voorzitter. *Noordeinde* 21.

G. J. MORRE. De architectuur. *Oude Delft* 6.

A. W. M. ODÉ JR. Het boetseeren en de beeldhouwkunst. *Rotterd. weg* 2a.

T. K. L. SLUIJTERMAN. De decoratieve kunst en het ornamentteekenen. *Scheveningen, Kanaalweg* 3.

Afdeeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en electrotechniek.

C. L. VAN DER BILT, *C.I.* De electrotechniek. *'s-Gravenhage, L. v. Meerderv.* 99.
G. BROUWER, *W.I.* De werktuigbouwkunde. *HertogGov.kade* 10.
P. VAN DER BURG. De mechanische technologie. Voorzitter. *St. Olofslaan, wijk* 3, 358.
H. COP, *S.* en *W.I.* De scheepsbouwkunde. *Oostsingel* 61.
J. C. DIJXHOORN, *W.I.* De werktuigbouwkunde. *Rotterd. weg* 76.
C. FELDMANN, *E.I.* De electrotechniek. *HertogGov.kade* 11.
I. FRANCO, *W.I.* De werktuigbouwkunde. Secretaris. *Rotterd. weg* 72.
C. P. HOLST GZN. De werktuigbouwkunde. *Rotterd. weg* 74.
H. A. RAVENEK, *W.I.* De werktuigbouwk. *Spoorsingel, wijk* 2, 130.
J A. SNIJDERS C.JZN., *C.I.* De electrotechn. *Kanaalweg.*
G. J. VAN SWAAY, *C.I.* De electrotechniek. *Spoorsingel, wijk* 2, 123.

Afdeeling der scheikundige technologie en mijnbouwkunde.

DR. L. ARONSTEIN. De algem. en physische scheikunde, de anorganische scheikunde en hare toepassingen en de scheikundige technologie. Voorzitter. *Oude Delft* 26.
DR. M. W. BEIJERINCK, *T.* De algemeene en toegepaste microbiologie en de microscopische anatomie. *Nieuwelaan* 1.

Dr. S. Hoogewerff. De anorganische en organische scheikunde en hare toepassingen en de analytische scheikunde. *Hooikade* 17.

C. J. van Loon, *M.I.* De delfstof- en aardkunde en de mijnkunde. *O.-Plantage* 29.

H. ter Meulen, *T.* De analytische scheikunde en de scheikunde der bouwstoffen. *Spoorsingel* 126.

S. J. Vermaes, *M.I.* De metallurgie en de docimasie. Secretaris. *Voorstraat* 94*a*.

Buitengewone hoogleeraren.

P. D. C. Kley, *T.* De microchemie. *Oostsingel* 18.

Lectoren.

Afdeeling der algemeene wetenschappen.

J. A. Treub. De ijk. *'s-Gravenhage, Adelheidstraat* 41.

C. van der Worp. De beginselen der verbandleer en eerste hulp bij ongelukken. *'s-Gravenhage, Wilhelminastr.* 18.

Tijdelijk belast met het geven van onderwijs:

J. A. Grutterink, *M.I.* *Binnenw.sl.* 24 *b*.

Assistenten.

Afdeeling der algemeene wetenschappen.

H. van Eek, *C.I.* De zuivere en toegepaste wiskunde. *Hugo de Grootstraat* 34*b*.

D. Postma, *W.I.* De zuivere en toegepaste wiskunde. *Breestraat* 53.

J. W. Stoutjesdijk, *C.I.* De toegepaste mechanica. *'s-Gravenhage, Vaillantlaan* 569.

Mej. M. E. Bes, *T.* De theoretische en toegepaste natuurkunde. *Oude Delft* 47.

A. H. Sirks, *W.I.* Idem *'s-Gravenhage, Columbusstr.* 112.

H. C. Volkers, *T.* Idem *L. van Overv.* 170.

E. J. Bruins. Het handteekenen. *Hertog Gov.kade* 4.

Afdeeling der weg- en waterbouwkunde.

L. L. C. H. Jonkergouw. De waterbouwk. *Koornmarkt* 35.

E. C. U. Hartman, *C.I.* Idem *Voorburg, Westeinde.*

B. Helweg. De aanleg en exploitatie van wegen en brugbouw. *St. Olofslaan* 193*b*.

A. A. Dobbe, *C.I.* Het landmeten, het waterpassen en de geodesie. *Choorstraat* 49*a*.

Afdeeling der bouwkunde.

W. Bettink. De Architectuur. *Rotterdam, Regentessehuis.*

A. van der Lee. Idem *Hertog Gov.kade* 9.

A. Leeflang. Idem *Oude Delft* 212.

A. L. Couvée. Idem *N. Plantage* 5.

J. Gratama, *B.I.* Idem *Rijswijk, Stadhouderstraat* 1.

M. Sirag Jzn. Idem *Markt* 41.

H. W. Venker. Idem *'s-Gravenhage, Delistraat* 21.

. . . . . Idem . . . . . .

Afdeeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en electrotechniek.

G. H. W. van Aken.	De werktuigbouwk.	*Rotterd. weg* 68.
. . . . .	Idem	. . . . .
F. C. Huijgen, *W.I.*	Idem	*Haagweg* 134.
D. C. Merens.	Idem	*Voorburg, Villa Elizabeth.*
T. B. Granpré Molière, *W.I.*	Idem	*Oude Delft* 223.
J. H. Müller Jzn., *W.I.*	Idem	*Rotterd. weg* 169.
J. H. Müller, *W.I.*	Idem	*Vrouw Juttenl.* 13.
N. Kal.	De scheepsbouwk.	*Annastraat* 2.
A. F. J. Beukers, *W.I.*	De electrotechn.	*Havenstraat* 4.
G. C. Snijders, *W.I.*	Idem	*Rijswijk, Leeuwendaalpark.*
L. W. C. C. P. J. Velu, *C.I.*	Idem	*Havenstraat* 7.
E. J. F. Thierens, *W.I.*	Idem	*v. Leeuwenhoeks.* 3.

Afdeeling der scheikundige technologie en mijnbouwkunde.

G. van Iterson Jr., *T.*	De algemeene en toegepaste microbiologie.	*Hypolitusbuurt* 27.
H. C. Jacobsen, *T.*	Idem	*Voldersgracht* 27.
H. Gravestein, *T.*	De analytische scheikunde (microchemie)	*Hugo d. Gr. str.* 34*b*.
W. C. Knoops, *T.*	De analytische scheik.	*Koornmarkt* 46.
A. H. L. de Bel, *T.*	Idem	*v. Leeuwenhoeks.* 10.
G. A. Brender à Brandis, *T.*	Idem	*Oude Delft* 2.
C. W. A. Lely, *M.I.*	Idem	*Hugo d. Gr. str.* 34*a*.
W. Th. Clous, *T.*	Idem	*v. Leeuwenhoeks.* 8.

Jhr. J. W. Six, *T.* De analytische scheik.	*'s-Gravenh.,v.Limburg Stirumstr.* 51.
H. L. Welter, *T.* De algemeene of physische en de anorganische scheikunde.	*'s-Gravenhage, Chasseestr.* 5.
W. P. Smit, *T.* De anorganische en organische scheikunde.	*Wijnhaven* 6.
Dr. J. F. van Bemmelen. De delfstof- en aardkunde.	*'s-Gravenh., Grootheertoginnelaan.*
G. P. H. van Musschenbroek. Idem	*Oostsingel* 70.
J. I. J. M. Schmutzer, *M.I.* Idem	*Oude Delft* 98.
Th. C. van Wijngaarden, *M.I.* Idem	*Noordeinde* 50.
J. L. A. Ledeboer, *M.I.* De mijnkunde, metallurgie en docimasie.	*v.Leeuwenhoeks.*38.
P. N. Degens, *M.I.* De mijnkunde	*Oude Delft* 130.

Bedrijfsingenieur-Conservator.

J. M. G. Scheffer, *W.I.*	*L. v. Overvest,* 175.

Bibliotheek.

Mr. H. H. R. Roelofs Heyrmans Jr., Bibliothecaris.	*Laan van Overvest* 143.
H. Jager, Assistent.	*'s Gravenhage, Jacob v. d. Doesstraat* 70.
R. de Rapper, Bediende.	*Gasthuislaan* 191.
C. van Os, Bediende.	*Rietveld* 86.

Administratie.

H. Hoog, Ambtenaar van Administratie.	*Koornmarkt 7a.*
J. M. van Buggenum, Pedel.	*Spoorsingel, wijk 3, 35o.*

Beambten.

G. Wolsheimer, Concierge.	*Oude Delft 95.*
J. L. A. Issels, idem	*Gebouw Natuurkunde.*
L. J. Kokée, Opzichter.	*Nieuwe Laan 28b.*
H. J. Weening, id.	*Westvest 22a.*
P. van den Akker, Chef-Instr.maker.	*Buitenwatersloot 38.*
P. van der Harst, 1e Machinist.	*Kanaalweg.*
J. van Dijk, 2e Machinist.	*Graswinckelstraat 13.*
C. Kromhout, Stoker.	*Pootstraat 25.*
T. J. ter Horst, Stoker,	*Buitenwatersloot 265.*
J. H. Buskop, Modelmaker.	*Warmoezierstraat 43.*
H. Femer, Amanuensis.	*Noordeinde 7.*
A. F. van Dreumel, Amanuensis.	*Buitenwatersloot 141.*
A. J. J. Berkhout, idem	*Singelstraat 25.*
Ph. P. Tetteroo, idem	*Verversdijk 138.*
M. Runia, idem	*Parallelweg 11.*
C. G. Labrijn, idem	*Joh. Wiggelinastraat 21.*
L. J. J. Olivier, idem	*Gasthuislaan 231.*
J. A. Muller, idem	. . . . .

Bedienden.

J. I. Moen.	*Kanaalweg 3.*
W. de Hoogh.	*Nieuwe Langendijk 50.*
C. A. Hartkoorn.	*Oude Delft 24.*

B. Timmermans.	*Gasthuislaan* 210.
A. van Zeeventer.	*Oude Delft* 63.
J. Koeslag.	*Voorstraat* 97.
E. Hoolhorst.	*Verversdijk* 58.
D. van Dreumel.	*Buitenwatersloot* 104.
J. Hulsinga.	*Singelstraat* 213.
J. W. Reitsma.	*Joh. Wiggelinastraat* 25.
J. N. Haas.	*Wateringsche Vest* 52.
A. P. Valkenburg.	*Burgwal* 25.
G. J. Berlijn.	*Dertienhuizen* 7a.
C. J. D. Bierhoff.	*Hugo de Grootstraat* 82.
J. C. Hartkoorn.	*Oude Delft* 156.
W. B. Esseling.	*Hugo de Grootstraat* 75.
C. van Venetiën.	*Raamstraat* 5.
J. H. van Drongelen.	*Gasthuislaan* 237.
J. Pieterman.	*Warmoezierstraat* 60.
F. Igesz.	*Oostplantsoen* 4.
A. Smit.	*Giststeeg* 10*b*.

Prof. J. A. VAN DER KLOES.

Prof. T. K. I. SLUYTERMAN.

Prof. A. W. M. ODÉ Jr.

Prof. Dr. H. DE VRIES.

Prof. Dr. L. H. SIERTSEMA.

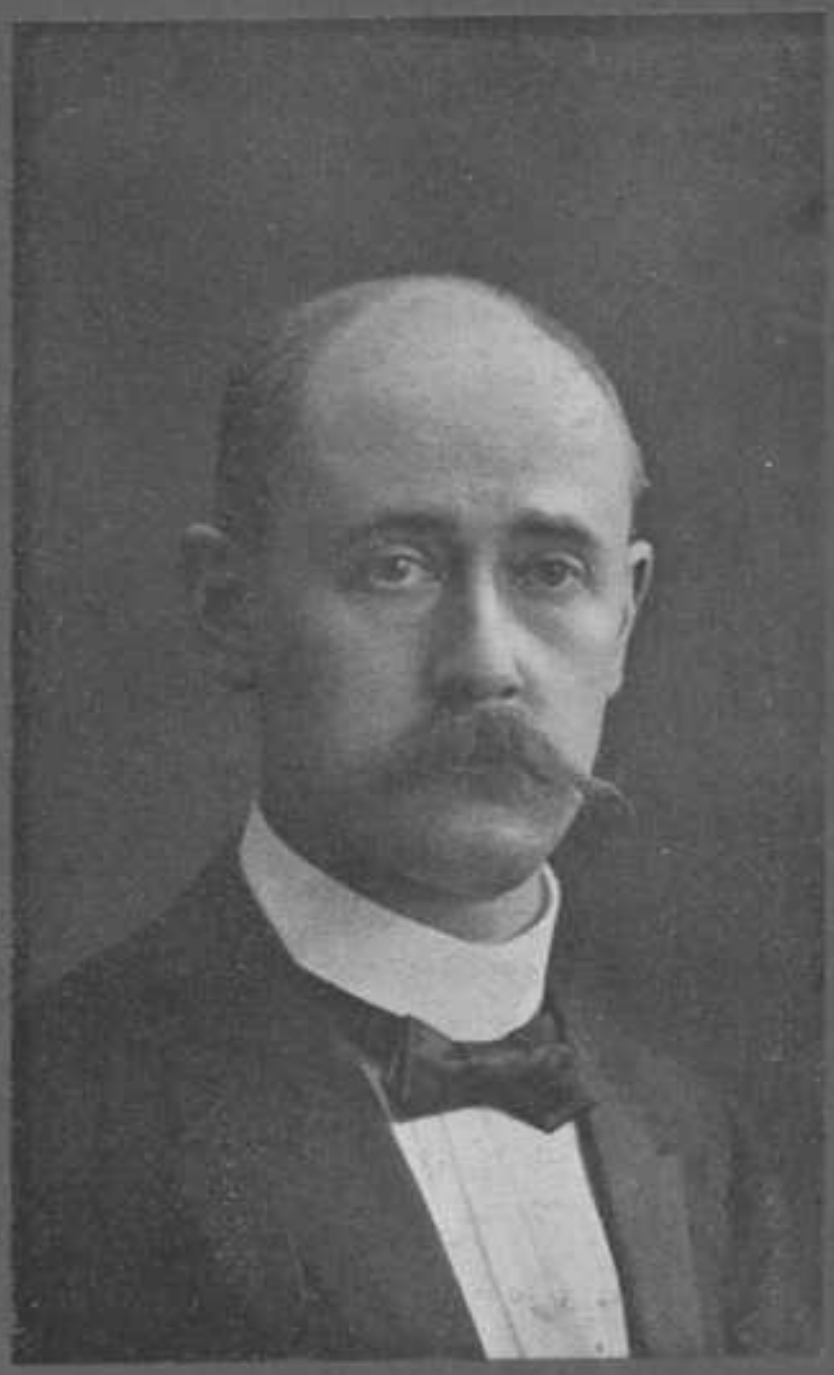

Prof. Dr. H. DE VRIES.

Prof. Dr. L. H. SIERTSEMA.

Prof. C. L. VAN DER BILT, C.I.

Prof. C. FELDMANN, E. I.

Prof. G. BROUWER, W.I.

Prof. J. KLOPPER, C.I.

Prof. H. TER MEULEN, T.

Prof. P. D. C. KLEY, T.

Uittreksel van de Wet tot Regeling van het Hooger Onderwijs en van Koninklijke Besluiten, Staatsblad No. 215, 225 en 227.

TITEL I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. Hooger onderwijs omvat de vorming en voorbereiding tot zelfstandige beoefening der wetenschappen en tot het bekleeden van maatschappelijke betrekkingen, waarvoor eene wetenschappelijke opleiding vereischt wordt.

HOOFDSTUK II.

VAN DE HOOGESCHOLEN.

Eerste afdeeling.

Algemeene bepaling.

Art. 30. Er wordt van Rijkswege hooger technisch onderwijs gegeven aan eene Technische Hoogeschool.

Tweede afdeeling.

VAN DE TECHNISCHE HOOGESCHOOL.

Algemeene bepalingen.

Art. 31. De Polytechnische School te Delft wordt Technische Hoogeschool.

Art. 32. De Technische Hoogeschool bevat de navolgende afdeelingen:

a. de afdeeling der algemeene wetenschappen;

b. de afdeeling der weg- en waterbouwkunde;

c. de afdeeling der bouwkunde;

d. de afdeeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en electrotechniek;

e. de afdeeling der scheikundige technologie en mijnbouwkunde.

Bij algemeenen maatregel van bestuur kan het aantal afdeelingen worden vermeerderd en kan elke afdeeling in onderafdeelingen worden verdeeld.

Art. 33. Voor zoover niet door deze wet bepaald, worden bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld:

a. de inwendige inrichting van de Technische Hoogeschool;

b. het beheer der curatoren, en voor zooveel dit noodig zal blijken door rector-magnificus en assessoren, te voeren en de overige werkkring van die colleges;

c. het examen, bedoeld in artikel 123, de voorwaarden voor de verleening van den doctorstitel, de wijze, omvang en duur van de examens en promotiën, de tijdstippen, waarop zij worden gehouden, en al wat verder daarop betrekking heeft.

§ 2. Van het onderwijs.

Art. 34. Aan de Technische Hoogeschool wordt van Rijkswege onderwijs gegeven in de navolgende vakken:

a. de zuivere en toegepaste wiskunde;

b. de theoretische en toegepaste mechanica;

c. de theoretische en toegepaste natuurkunde;

d. de algemeene of physische scheikunde, de anorganische en organische scheikunde en hare toepassingen; de analytische scheikunde;

e. de theoretische en experimenteele hydraulica;

f. de waterbouwkunde;

g. de aanleg en exploitatie van wegen en brugbouw;
h. de architectuur;
i. de werktuigbouwkunde;
k. de scheepsbouwkunde;
l. de electrotechniek;
m. de mechanische en de scheikundige technologie;
n. de technische hygiëne;
o. de algemeene en toegepaste microbiologie;
p. de microscopische anatomie;
q. de delfstof- en aardkunde;
r. de mijnkunde, metallurgie en docimasie;
s. het landmeten en waterpassen en de geodesie;
t. het meten en wegen in verband met den ijk;
u. de kennis en het onderzoek van bouwstoffen;
v. het technisch teekenen;
w. het handteekenen en boetseeren;
x. de decoratieve kunst;
ij. de kunstgeschiedenis;
z. de staathuishoudkunde;
aa. het staats-, administratief- en handelsrecht;
bb. de bedrijfsleer en het boekhouden;
cc. de aardrijkskunde;
dd. de algemeene en vaderlandsche geschiedenis;
ee. de cultuurgeschiedenis;
ff. de verbandleer.

Bovendien wordt de bewerking van hout en metalen practisch onderwezen en worden in de laboratoria en proefstations practische oefeningen gehouden.

Art. 35. Wanneer Wij het noodig oordeelen, kan van Rijkswege onderwijs worden gegeven in vakken, niet vermeld in artikel 34.

§ 3. Van de hulpmiddelen van het onderwijs, de prijsvragen en de beurzen.

Art. 37. Telken jare worden, beurtelings in iedere afdeeling, eene of meer prijsvragen uitgeschreven, het aantal te bepalen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, curatoren gehoord.

Voor het meest voldoende antwoord van een der studeerenden aan eene Nederlandsche instelling van hooger onderwijs, dat de afdeeling, die de vraag stelde, der bekroning waardig keurt, wordt een gouden eerepenning toegekend.

Art. 38. Telken jare wordt een bedrag van ten hoogste *f* 10,000 van Rijkswege beschikbaar gesteld, ten einde daaruit, op voordracht van curatoren, aan een of meer gediplomeerden, die den doctoralen graad wenschen te verwerven, gelden voor het ondernemen van eene buitenlandsche studiereis te doen verstrekken en voor zooveel noodig aan onvermogende studenten van buitengewonen aanleg beurzen, ten bedrage van niet meer dan *f* 800 te doen toekennen.

§ 5. Van het bijwonen der lessen.

Art. 51. Ter zake van het onderwijs der hoogleeraren en lectoren is voor elk studiejaar door hem, die dit onderwijs eens of meermalen bijwoont, eene som verschuldigd van *f* 200, die in 's Rijks schatkist gestort wordt.

Terugbetaling dier gelden geschiedt uitsluitend, indien, door overlijden vóór den aanvang der lessen van deze geen gebruik is gemaakt en alsdan op aanvrage der erfgenamen.

Behalve voormelde *f* 200 wordt ter zake van het onderwijs door hoogleeraren en lectoren geenerlei betaling gevorderd.

Art. 52. Het recht tot het bijwonen van het onderwijs wordt verkregen door inschrijving bij den rector-magnificus, behoudens het bepaalde bij artikel 54.

De inschrijving geschiedt kosteloos; de rector-magnificus geeft daarvan een door hem onderteekend bewijs af in den vorm door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen; zij geldt voor het studiejaar, waarin zij is geschied, en geeft voor dat jaar recht op toegang tot alle lessen alsmede tot alle inrichtingen en verzamelingen der hoogeschool, behoudens het bepaalde bij het tweede lid van de artikelen 36 en 69.

De rector-magnificus gaat niet over tot de inschrijving tenzij hem het bewijs is vertoond, dat de belanghebbende de gelden, bedoeld bij artikel 51, heeft betaald, òf in het bezit is van een der in artikel 118 bedoelde diploma's, òf eene Rijksbeurs geniet, òf ter zake van het onderwijs der hoogleeraren en lectoren eene som van *f* 800 heeft betaald, òf door den rector-magnificus eener Rijksuniversiteit voor volledig onderwijs is ingeschreven.

Art. 53. Hij, die zonder daartoe gerechtigd te zijn, eens of meermalen het onderwijs aan de hoogeschool bijwoont, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste *f* 250. Het strafbare feit wordt als overtreding beschouwd.

Art. 55. Hij, die in het bezit is van een der in artikel 118 bedoelde diploma's; òf een Rijksbeurs geniet; òf de *f* 800, bedoeld aan het slot van artikel 52, heeft betaald; òf door den rector-magnificus eener Rijksuniversiteit voor volledig onderwijs is ingeschreven, is van de betaling bij artikel 51 voorgeschreven vrijgesteld. Niettemin is hij na de bij artikel 52 bedoelde inschrijving gerechtigd tot toegang tot de inrichtingen en verzamelingen, bedoeld in het tweede lid van artikel 52, onder het daarbij vermelde voorbehoud.

Aan hem, die slechts enkele lessen van hoogleeraren of lectoren wenscht te volgen, kan daartoe door curatoren

telkens voor één studiejaar verlof worden verleend. In dat geval is ter zake van dit onderwijs verschuldigd voor lessen, die gegeven worden:

éénmaal per week, ƒ 10;
tweemaal „ „ „ 20;
driemaal „ „ „ 30;
viermaal of meermalen per week, ƒ 40.

Het tweede en derde lid van artikel 51 zijn op deze gelden van toepassing.

Het recht tot het bijwonen van dit onderwijs wordt verkregen door inschrijving bij den rector-magnificus, die daartoe niet overgaat tenzij hem het bewijs is vertoond, dat het bedoelde verlof van curatoren verkregen is en de voormelde gelden betaald zijn.

De rector-magnificus geeft van die inschrijving een door hem onderteekend bewijs af in den vorm door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen.

Curatoren verstrekken hem op vertoon van dat bewijs eene verklaring tot welke der inrichtingen en verzamelingen in het eerste lid van dit artikel vermeld hij mag worden toegelaten, behoudens het bepaalde bij het tweede lid van de artikelen 36 en 69.

§ 6. Van het beheer en het toezicht.

Art. 56. Aan de Technische Hoogeschool is een college van curatoren, bestaande uit drie of vijf leden. Zij worden door Ons benoemd en ontslagen.

Art. 59. Curatoren waken voor de getrouwe naleving van deze wet en van alle krachtens haar uitgevaardigde verordeningen, voor zooveel de Technische Hoogeschool betreft.

Art. 62. De gezamenlijke gewone hoogleeraren vormen den senaat der hoogeschool. Buitengewone alsmede eervol ontslagen hoogleeraren hebben in den senaat zitting met raadgevende stem. De senaat stelt een reglement vast voor zijne vergaderingen.

De hoogleeraar, die het voorzitterschap bekleedt, draagt den titel van rector-magnificus.

Hij wordt voor den duur van drie achtereenvolgende studiejaren door Ons benoemd.

Art. 65. De rector-magnificus wordt in zijne werkzaamheden bijgestaan door assessoren.

Assessoren zijn de voorzitters der afdeelingen.

Art. 68. De handhaving der tucht onder de studenten is opgedragen aan den rector-magnificus.

Art. 69. Bij overtreding der tucht of bij wangedrag waarschuwt of berispt de rector-magnificus.

In buitengewone gevallen, ter beoordeeling van den senaat, alsmede indien een student, bij den rector-magnificus of bij den rector-magnificus en assessoren ontboden, moedwillig niet verschijnt, is de senaat bevoegd den overtreder den toegang tot de hoogeschool voor een tijdvak van ten minste een jaar en ten hoogste vijf jaren te ontzeggen.

Van de uitspraak des senaats kan door belanghebbenden bij Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken in hooger beroep worden gekomen.

HOOFDSTUK III.

§ 3. Van de hulpmiddelen voor het onderwijs de prijsvragen en de beurzen aan de Rijksuniversiteiten.

Art. 84. Elk jaar worden, beurtelings aan iedere univer-

siteit, tien prijsvragen uitgeschreven, twee in elke faculteit. Voor het meest voldoende antwoord van een der studeerenden aan eene Nederlandsche instelling van hooger onderwijs, dat de faculteit, die de vraag stelde, der bekroning waardig keurt, wordt een gouden eerepenning toegekend.

§ 5. Van het bijwonen der lessen aan de Rijksuniversiteiten.

Art. 102. Hij die tot de in artikel 131 bedoelde promotie is toegelaten; òf een Rijksbeurs geniet; òf de *f* 800 of *f* 400 bedoeld aan het slot van artikel 99, heeft betaald; òf door den rector-magnificus der Technische Hoogeschool voor volledig onderwijs is ingeschreven, is van de betaling bij artikel 98 of 155 voorgeschreven, vrijgesteld. Niettemin is hij na de bij artikel 91 bedoelde inschrijving gerechtigd tot toegang tot de inrichtingen en verzamelingen, bedoeld in het tweede lid van artikel 99, onder het daarbij vermelde voorbehoud.

Aan hem die ten hoogste twee lessen van hoogleeraren of lectoren wenscht te volgen, kan daartoe door curatoren der universiteit telkens voor één studiejaar verlof worden verleend. In dat geval is ter zake van dit onderwijs eene som verschuldigd van *f* 30 voor iedere les, en zoo de les in een halfjarigen cursus gegeven wordt *f* 15, welke gelden in 'sRijks schatkist gestort worden. Het tweede en derde lid van artikel 98 zijn op deze gelden van toepassing.

Het recht tot het bijwonen van dit onderwijs wordt verkregen door inschrijving bij den rector-magnificus, die daartoe niet overgaat tenzij hem het bewijs is vertoond dat het bedoelde verlof van curatoren verkregen is en voormelde gelden betaald zijn.

De rector-magnificus geeft van die inschrijving een door hem onderteekend bewijs af in den vorm door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen.

Curatoren verstrekken hem op vertoon van dat bewijs eene verklaring tot welke der inrichtingen en verzamelingen in het eerste lid van dit artikel vermeld hij mag worden toegelaten, behoudens het bepaalde bij het tweede lid van de artikelen 83 en 117.

HOOFDSTUK IV.

VAN DE WETENSCHAPPELIJKE GRADEN, GETUIGSCHRIFTEN EN DIPLOMA'S.

Art. 118. Aan de Technische Hoogeschool zijn de volgende diploma's verkrijgbaar:

1°. van civiel-ingenieur;
2°. van bouwkundig ingenieur of architect;
3°. van werktuigkundig ingenieur;
4°. van scheepsbouwkundig ingenieur;
5°. van electrotechnisch ingenieur;
6°. van scheikundig ingenieur of technoloog;
7°. van mijningenieur.

Aan hen, die in het bezit zijn van een of meer dezer diploma's, kan door den senaat en ten overstaan van dat lichaam of van eene commissie uit zijn midden na openbare verdediging van een proefschrift een doctoraat in de technische wetenschap worden verleend.

Art. 119. Alle examens aan de Technische Hoogeschool worden afgenomen door de afdeelingen, zoo noodig te dien einde aangevuld met een of meer hoogleeraren, tot eene andere afdeeling behoorende, en met een of meer deskundigen

buiten de hoogeschool, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken daartoe aan te wijzen.

De afdeeling vergadert tot het houden van examens met ten minste drie leden. Omtrent den uitslag van een afgelegd examen wordt bij meerderheid van stemmen beslist. Staken de stemmen, dan wordt de geëxamineerde beschouwd te zijn afgewezen.

De deskundigen buiten de hoogeschool genieten uit 's Rijks kas vergoeding voor reis- en verblijfkosten, benevens vacatie-gelden.

Art. 120. Van het afleggen van de in het vorige artikel bedoelde examens kan geheel of gedeeltelijk worden vrijgesteld de bezitter van een diploma of getuigschrift, afgegeven door buitenlandsche universitaire instellingen van onderwijs of onderzoek of door buitenlandsche technische hoogescholen, mits hij op het stijdstip, waarop het diploma werd verkregen geen ingezetene van het Rijk was.

Art. 122. Tot het afleggen van de in artikel 119 bedoelde examens wordt ieder, onverschillig waar hij de daarvoor vereischte kundigheden heeft opgedaan, toegelaten, mits hij in het bezit zij van een getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan de Technische Hoogeschool.

Art. 127. Voor het afleggen van elk examen aan de Technische Hoogeschool wordt eene som van *f* 50 betaald.

In geval van afwijzing wordt voor de eerste herhaling van een examen geene betaling gevorderd.

Deze gelden worden in 's Rijks schatkist gestort.

De toekenning van een doctoralen graad geschiedt kosteloos.

Art. 128. De senaat heeft het recht om, op voordracht van eene afdeeling, wegens zeer uitstekende verdiensten aan Nederlanders of vreemdelingen het doctoraat in de technische wetenschap honoris causa te verleenen.

Art. 129. Hij, die krachtens deze wet of krachtens vroegere wetten of verordeningen hier te lande een diploma van civiel-ingenieur, bouwkundig ingenieur of architect, werktuigkundig ingenieur, scheepsbouwkundig ingenieur, electrotechnisch ingenieur, scheikundig ingenieur of technoloog, of mijneningenieur (mijningenieur) verkregen heeft, is bevoegd middelbaar onderwijs te geven in de technische wetenschappen, waarin hij ter verkrijging van zijn diploma een examen heeft afgelegd. Hij behoort echter daartoe in het bezit te zijn van het getuigschrift van goed zedelijk gedrag, vermeld in artikel 16.

OVERGANGSBEPALINGEN.

Art. XX. Zij, die krachtens de wet van 2 Mei 1863 (Staatsblad n°. 50) of krachtens vroegere verordeningen, hier te lande een diploma van technoloog, civiel-ingenieur, architect of bouwkundig ingenieur, scheepsbouwkundig ingenieur, werktuigkundig ingenieur of mijnen-ingenieur hebben verkregen, worden, op vertoon van dat diploma, toegelaten tot de promotie ter verkrijging van het doctoraat in de technische wetenschap.

Art. XXI. Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald van welke der examens, af te nemen aan de technische hoogeschool, zijn vrijgesteld zij, die op het in artikel XXVIII vermelde tijdstip een of meer der in de artikelen 59, 60, 61, 62, 63, 64 en 65 der wet van 2 Mei 1863 (Staatsblad n°. 50) bedoelde examens met gunstig gevolg hebben afgelegd.

Art. XXII. Het diploma van technoloog, vóór het in artikel XXVIII vermelde tijdstip verkregen krachtens de wet van 2 Mei 1863 (Staatsblad n°. 50) of krachtens vroegere verordeningen, geeft gelijke bevoegdheid als het diploma van

scheikundig ingenieur of technoloog, vermeld in artikel 118 der hooger-onderwijswet; het diploma van civiel ingenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van civiel ingenieur; het diploma van architect of bouwkundig ingenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van bouwkundig ingenieur of architect; het diploma van scheepsbouwkundig ingenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van scheepsbouwkundig ingenieur; het diploma van werktuigkundig ingenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van werktuigkundig ingenieur; en het diploma van mijneningenieur gelijke bevoegdheid als het diploma van mijningenieur.

(N⁰. 215.) Besluit van den 24sten Juni 1905, tot vaststelling van een reglement voor de Technische Hoogeschool.

Art. 28. Het studiejaar vangt aan den eersten Dinsdag in de maand September.

Er zijn drie vacantiën, eene van 10 Juli tot den aanvang van den volgenden cursus; eene van den Zaterdag vóór Kerstmis tot en met den tweeden Zaterdag daaraanvolgende; en ééne van den Donderdag vóór Paschen tot en met den tweeden Woensdag daaraanvolgende.

(N⁰. 225.) Besluit van den 1sten Juli 1905, ter uitvoering van artikel XXI der wet van den 22sten Mei 1905 (Staatsblad n⁰. 141), tot wijziging en aanvulling der wet tot regeling van het hooger onderwijs.

Art. 7. Zij, die vóór 6 Juli 1905 het in artikel 60 der wet van 2 Mei 1863 (Staatsblad n⁰. 50) vermeld examen of een of meer der in de artikelen 61, 62, 63, 64 en 65 dier wet vermelde examens B en C met gunstig gevolg geheel

of gedeeltelijk hebben afgelegd en zich aan eenig examen aan de Technische Hoogeschool wenschen te onderwerpen, kunnen op voorstel van de afdeeling, die het nieuwe examen afneemt, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken worden vrijgesteld van die vakken, waarin zij reeds op een der voorafgaande examens in gelijke of hoogere mate dan voor het af te leggen examen wordt gevorderd, bewijzen van bekwaamheid hebben gegeven.

(N°. 227.) Besluit van den 4den Juli 1905, ter uitvoering van art. 33 onder c, der Hooger-Onderwijswet.

§ 2. Van de examens aan de Technische Hoogeschool.

Art. 7. Ter verkrijging van een der in artikel 118 der Hooger-Onderwijswet genoemde diploma's wordt vereischt het achtereenvolgens afleggen van drie examens, te weten:

1°. het propaedeutisch-, 2°. het candidaats- en 3°, het ingenieursexamen.

Art. 8. Omtrent de vereischten voor de examens ter verkrijging van het diploma van civiel-ingenieur gelden de volgende bepalingen:

Het propaedeutisch examen loopt over de volgende vakken:

a. de zuivere en toegepaste wiskunde;
b. de theoretische en toegepaste natuurkunde;
c. de waterbouwkunde;
d. de architectuur;
e. het technisch teekenen;
f. het handteekenen.

Het candidaats-examen loopt over de volgende vakken:

a. de theoretische en toegepaste mechanica;
b. de theoretische en experimenteele hydraulica;
c. de waterbouwkunde;
d. de aanleg van wegen en de brugbouw;
e. de architectuur;
f. de werktuigbouwkunde;
g. de electrotechniek;
h. het landmeten, het waterpassen en de geodesie;
i. de kennis en het onderzoek van bouwstoffen;
j. het administratief recht.

Het ingenieurs-examen loopt over de volgende vakken:

a. de waterbouwkunde;
b. de aanleg en exploitatie van wegen en de brugbouw;
c. het landmeten en het waterpassen.

Art. 9. Omtrent de vereischten voor de examens ter verkrijging van het diploma van bouwkundig ingenieur of architect gelden de volgende bepalingen:

Het propaedeutisch examen loopt over de volgende vakken:

a. de zuivere en toegepaste wiskunde;
b. de theoretische en toegepaste natuurkunde;
c. de architectuur;
d. het technisch teekenen;
e. het handteekenen;

Het candidaats-examen loopt over de volgende vakken:

a. de zuivere en toegepaste wiskunde;
b. de theoretische en toegepaste mechanica;
c. de waterbouwkunde;

d. de aanleg van wegen en de brugbouw;
e. de architectuur;
f. het landmeten en het waterpassen;
g. het boetseeren;
h. de decoratieve kunst;
i. de kennis en het onderzoek van bouwstoffen;
j. het handteekenen;
k. het administratief recht.

Het ingenieurs-examen loopt over het vak:

de architectuur.

Art. 10. Omtrent de vereischten voor de examens ter verkrijging van het diploma van werktuigkundig ingenieur gelden de volgende bepalingen:

Het propadeutisch examen loopt over de volgende vakken:

a. de zuivere en toegepaste wiskunde;
b. de theoretische en toegepaste natuurkunde;
c. de werktuigbouwkunde;
d. de mechanische technologie;
e. het technisch teekenen;
f. het handteekenen.

Het candidaats-examen loopt over de volgende vakken:

a. de theoretische en toegepaste mechanica;
b. de werktuigbouwkunde;
c. de electrotechniek;
d. de mechanische technologie;
e. de kennis en het onderzoek van bouwstoffen;
f. het administratief recht.

Het ingenieurs-examen loopt over het vak:

de werktuigbouwkunde.

Art. 11. Omtrent de vereischten voor de examens ter verkrijging van het diploma van scheepsbouwkundig ingenieur gelden de volgende bepalingen:

Het propaedeutisch examen loopt over de volgende vakken:

a. de zuivere en toegepaste wiskunde;
b. de theoretische en toegepaste natuurkunde;
c. de werktuigbouwkunde;
d. de scheepsbouwkunde;
e. de mechanische technologie;
f. het technisch teekenen;
g. het handteekenen.

Het candidaats-examen loopt over de volgende vakken:

a. de theoretische en toegepaste mechanica;
b. de waterbouwkunde;
c. de werktuigbouwkunde;
d. de scheepsbouwkunde;
e. de electrotechniek;
f. de kennis en het onderzoek van bouwstoffen;
g. het administratief recht.

Het ingenieurs-examen loopt over de volgende vakken:

a. de scheepsbouwkunde;
b. de werktuigbouwkunde.

Art. 12. Omtrent de vereischten voor de examens ter verkrijging van een diploma van electrotechnisch ingenieur gelden de volgende bepalingen:

Het propaedeutisch examen loopt over de volgende vakken:

a. de zuivere en toegepaste wiskunde;
b. de theoretische en toegepaste natuurkunde;
c. de werktuigbouwkunde;
d. de mechanische technologie;
e. het technisch teekenen;
f. het handteekenen.

Het candidaats-examen loopt over de volgende vakken:

a. de theoretische en toegepaste mechanica;
b. de werktuigbouwkunde;
c. de electrotechniek;
d. de kennis en het onderzoek van bouwstoffen;
e. het administratief recht;

Het ingenieurs-examen loopt over het vak:

de electrotechniek.

Art. 13. Omtrent de vereischten voor de examens ter verkrijging van een diploma van scheikundig ingenieur of technoloog gelden de volgende bepalingen:

Het propaedeutisch examen loopt over de volgende vakken:

a. de zuivere en toegepaste wiskunde;
b. de theoretische en toegepaste mechanica;
c. de theoretische en toegepaste natuurkunde;
d. de analytische scheikunde;
e. de delfstofkunde;
f. het handteekenen;

Het candidaats-examen loopt over de volgende vakken:

a. de toegepaste natuurkunde;
b. de scheikunde;
c. de werktuigbouwkunde;
d. de mechanische technologie;
e. het technisch teekenen;
f. het administratief recht.

Het ingenieurs-examen loopt over de volgende vakken:

a. de scheikunde;
b. de scheikundige technologie.

Art. 14. Omtrent de vereischten voor de examens ter verkrijging van een diploma van mijningenieur gelden de volgende bepalingen:

Het propaedeutisch examen loopt over de volgende vakken:

a. de zuivere en toegepaste wiskunde;
b. de theoretische en toegepaste natuurkunde:
c. de delfstofkunde;
d. de analytische scheikunde;
e. het handteekenen.

Het candidaats-examen loopt over de volgende vakken:

a. de theoretische en toegepaste mechanica;
b. de werktuigbouwkunde;
c. de delfstof- en aardkunde;
d. de mijnkunde, metallurgie en docimasie;
e. het landmeten en het waterpassen;
f. de scheikunde;
g. het technisch teekenen;
h. het administratief recht.

Het ingenieurs-examen loopt over de volgende vakken:

a. de delfstof- en aardkunde;
b. de mijnkunde, metallurgie en docimasie.

Art. 15. De afdeelingen zijn bevoegd de in de artikelen 8, 9, 10, 11, 12, 13 en 14 bedoelde examens uit te strekken ook tot andere dan de daar genoemde vakken en rekening te houden met de daarvan gebleken kennis, mits die vakken aan de Technische Hoogeschool worden onderwezen en de examinandus het verlangen heeft te kennen gegeven daarin te worden geëxamineerd.

Art. 16. De examens kunnen schriftelijk, practisch en mondeling worden afgenomen.

De mondelinge examens zijn openbaar, doch de examinandi mogen bij de examens geen toehoorder zijn.

Art. 17. Tot het afleggen van het propaedeutisch examen wordt gelegenheid gegeven voor de zomervacantie en na de zomervacantie en van het candidaats-examen voor de zomervacantie en op zoodanige andere tijden als door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mocht worden vastgesteld. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is bevoegd te bepalen, dat beide examens in gedeelten, mits binnen den tijd van één jaar, kunnen worden afgelegd, overeenkomstig eene door hem vast te stellen verdeeling der examenvakken in groepen.

Om tot eenig deel dezer examens te worden toegelaten moet de examinandus door het indienen van behoorlijk gewaarmerkte teekeningen of verslagen het bewijs hebben geleverd van voldoende practische beoefening der vakken waarover het examen loopt.

Art. 18. Tot het afleggen van het ingenieurs-examen wordt gelegenheid gegeven voor de zomervacantie en verder op

zoodanige andere tijden als door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mocht worden vastgesteld.

Art. 19. Zij, die na een of meer der in de artikelen 8, 9, 10, 11, 12, 13 en 14 bedoelde examens met gunstig gevolg te hebben afgelegd, zich aan een der andere examens wenschen te onderwerpen, worden vrijgesteld van die vakken, waarin zij reeds op een der voorafgaande examens in gelijke of hoogere mate dan voor het nieuwe examen wordt gevorderd, bewijzen van bekwaamheid hebben gegeven.

Art. 20. Om tot het examen te worden toegelaten wordt overlegging aan de afdeeling of aan haar voorzittend lid gevorderd van het bewijs, dat de daarvoor gevorderde som is betaald.

Art. 21. Ten bewijze dat het examen met gunstig gevolg is afgelegd, wordt een in de Nederlandsche taal gesteld getuigschrift of diploma verstrekt. Heeft de geëxamineerde zich door meer dan gewone bekwaamheid onderscheiden, dan wordt dit in het getuigschrift of diploma aangeduid met de woorden: met lof. Staken de stemmen over deze bijvoeging dan blijft zij achterwege.

§ 3. Van het doctoraat in de technische wetenschap.

Art. 23. Om tot de promotie te worden toegelaten wordt vereischt:

1°. het bezit van een der diploma's vermeld in artikel 118 der hooger-onderwijswet;

3°. eventueel het overleggen van een bewijs van practische werkzaamheid ter beoordeeling van den promotor bedoeld in artikel 25;

3°. het schrijven van een proefschrift of het vervaardigen van een proefontwerp of beide, met stellingen.

Art. 24. Het proefschrift of het proefontwerp en de stellingen hebben betrekking tot de technische wetenschap.

De taal, waarin het proefschrift en de stellingen worden geschreven, is de Nederlandsche, of wanneer de wenschelijkheid daarvan, ter beoordeeling van rector-magnificus en assessoren mocht blijken, een andere taal.

Art. 25. Hem, die tot de promotie verlangt te worden toegelaten, wordt door rector-magnificus en assessoren een der gewone hoogleeraren als promotor aangewezen, aan wiens goedkeuring het proefschrift of het proefontwerp en de stellingen worden onderworpen en die toeziet, dat daarin niets voorkomt, strijdig met de openbare orde of de goede zeden.

Art. 26. Zijn het proefschrift of het proefontwerp en de stellingen door den promotor goedgekeurd, dan worden zij gedrukt en rondgedeeld en op den dag en het uur, door den rector-magnificus te bepalen, verdedigd op de wijze bij artikel 27 vermeld.

Dag en uur der promotie worden bekend gemaakt door aanplakking op de daarvoor door rector-magnificus en assessoren aan te wijzen plaats.

Art. 27. De promotie wordt in het openbaar gehouden.

Zij is ter keuze van den promovendus publiek of privaat.

De publieke promotie geschiedt door en ten overstaan van den senaat na verdediging van het proefschrift of het proefontwerp en de stellingen tegen de bedenkingen van allen, die tot het inbrengen daarvan vergunning van den rector-magnificus hebben verkregen.

De private promotie geschiedt door den senaat, vertegenwoordigd door den rector-magnificus en den secretaris van

den senaat en vijf door rector-magnificus en assessoren aan te wijzen gewone hoogleeraren, na verdediging van het proefschrift of het proefontwerp en de stellingen voor die commissie.

De promotie, zoowel de publieke als de private, duurt één uur.

Staken de stemmen over de toekenning van den doctoralen graad, dan wordt die niet toegekend.

Art. 28. Omtrent de taal, waarin de verdediging van het proefschrift en de toekenning van den doctoralen graad geschieden, geldt het tweede lid van artikel 24.

Art. 29. Hij, aan wien de doctorale graad is toegekend, ontvangt ten bewijze daarvan, een door den rector-magnificus en den secretaris van den senaat geteekend, in de Nederlandsche taal gesteld diploma, waarvan het model door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken wordt vastgesteld.

Indien bij de promotie bewijzen van meer dan gewone bekwaamheid zijn gegeven, wordt in het diploma vermeld, dat de doctorale graad m e t l o f is toegekend. Staken de stemmen over deze bijvoeging, dan blijft zij achterwege.

Art. 30. De promotie kan te allen tijde plaats hebben, behalve in de vacantiën.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is bevoegd, in bijzondere omstandigheden, op advies van rector-magnificus en assessoren, te vergunnen, dat de promotie ook gedurende de vacantie geschiede.

Mededeelingen die voor den aanstaanden Ingenieur of Technoloog van belang kunnen zijn.

Inlichtingen.

Voor vele gegevens, die voor den aanstaanden Ingenieur of Technoloog van belang zijn, wordt verwezen naar:

1. Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden.
2. Regeerings-almanak voor Nederlandsch-Indië.
3. Staatsblad voor het Koninkrijk der Nederlanden. (Met alphabetisch Register.)
4. Bijvoegsel op dit Staatsblad, bevattende belangrijke Kon. Besluiten of Ministerieele beschikkingen, welke niet in het Staatsblad voorkomen. (Met alphabetisch Register.)
5. Luttenberg's chronologische verzameling van wetten, besluiten en arresten.
6. Staatsblad voor Ned. Indië. (Met alphabetisch Register.)
7. Staatscourant.
8. Bijblad van de Staatscourant, bevattende de handelingen van de Staten-Generaal, en hiervan ook de Bijlagen, waaronder de begrooting voor Nederland als Bijlage A. en die voor Indië als Bijlage B.
9. Verslag aan de Koningin over de openbare werken.
10. Verslag aan de Koningin van de staat der hooge-, middelbare en lagere scholen.
11. Boogaard: Wetten, decreten, besluiten en tractaten op den Waterstaat in Nederland. Met aanteekeningen.

12. Van Citters en van Roozendaal: Besluiten enz. betreffende de spoorwegen in Nederland.

13. Programma's enz. van Buitenlandsche Technische Hoogescholen.

14. Bestimmungen für die technischen Hochschulen in Deutschland.

15. Das Fachschulwesen Deutschlands.

16. Minerva, Jahrbuch der gelehrten Welt.

17. Universiteitsgids.

18. Jaarboek van de Rijks-Universiteiten te Leiden, Utrecht en Groningen.

19. Akademische Revue und Hochschul-Nachrichten.

Alle zijn op de Bibliotheek der T. H. aanwezig.

Voor verdere tijdschriften, zie men: de lijst der periodieken, die gratis voor iedereen bij den Bibliothecaris der T. H. verkrijgbaar is.

VERSCHILLENDE VEREENIGINGEN.

Koninklijk Instituut van Ingenieurs.

Beschermvrouw: H. M. de Koningin.
Beschermheer: Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden.

Opgericht onder bescherming van Z. K. H. Willem Alexander Paul Frederik Lodewijk, Prins van Oranje, (wijlen Z. M. Koning Willem III) den 31sten Augustus 1847 (Goedgek. bij Kon. Besluit van 4 Febr. 1848 Stbl. No. 81).

Het doel van het Instituut is: de bevordering der wetenschap en kunst van den Ingenieur in den uitgebreidsten zin. Het Instituut heeft een Afdeeling te Batavia (Afdeeling „Nederlandsch-Indië") en drie Vakafdeelingen.

De jaarlijksche bijdrage bedraagt voor gewone leden *f* 20,— en voor buitengewone leden *f* 10,—; gewone leden, die van meer dan twee vakafdeelingen lid zijn, betalen *f* 3,— voor elke vakafdeeling daarboven; entrée *f* 3,—.

Raad van Bestuur.

J. L. Cluysenaer,	President.
M. J. van Bosse,	Vice-President.
P. Kleynhens,	Penningmeester.
P. Huffnagel.	
J. de Koning.	
S. G. Everts.	
J. Groenendaal Jr.	
J. Muysken.	
P. H. Kemper.	

J. H. Beucker Andreæ, President der Vakafdeeling voor Werktuig- en Scheepsbouw.
L. H. N. Dufour, President der Vakafdeeling voor Electrotechniek.
J. L. Huysinga, President der Vakafdeeling voor Spoorwegbouw en Spoorwegexploitatie.
R. A. van Sandick, Alg. Secretaris, 's-Gravenhage.
P. L. A. Mondt, Amanuensis.

Orgaan van het Instituut.

„De Ingenieur", te zamen met de Vereeniging van Delftsche Ingenieurs. Dit weekblad wordt kosteloos aan alle Instituutsleden verstrekt.

Afdeeling Nederlandsch Indië.

D. de Jongh Hzn.,	President.
E. A. C. F. von Essen,	Vice-President.
H. F. Streiff,	Secretaris.
R. H. J. Spanjaard,	Penningmeester.
J. G. Kerlen, A. P. Melchior, J. G. H. de Voogt,	Leden.

Vakafdeeling voor Werktuig- en Scheepsbouw.

J. H. Beucker Andreæ,	President.
G. J. A. Steen,	Secretaris.
A. van Gelder,	Penningmeester.
J. C. Dijxhoorn, B. J. H. Haitink,	Commissarissen.

Vakafdeeling voor Electrotechniek.

L. H. N. Dufour,	President.
H. A. Ravenek,	Secretaris.
L. M. Barnet Lyon,	Penningmeester.

G. J. van Swaay,
J. J. W. van Loenen Martinet,
W. Smit,
A. Vosmaer, } Commissarissen.

Vakafdeeling voor Spoorwegbouw en Spoorwegexploitatie.

J. L. Huysinga, President.
I. Franco, Secretaris.
J. J. s' Jacob, Penningmeester.
E. D. Kits van Heijningen,
Jhr. J. A. van Kretschmar van Veen, } Commissarissen.

Vereeniging van Delftsche Ingenieurs.

Deze vereeniging heeft ten doel het vormen van een band tusschen hare leden en het bevorderen der algemeene maatschappelijke belangen van de Ingenieurs.

Gewone leden kunnen zijn gediplomeerde Ingenieurs van Delft; buitengewone leden personen, die het vak van ingenieur beoefenen.

Orgaan der Vereeniging: „De Ingenieur."

Bestuur.

. . . . . Voorzitter.
P. J. van Voorst Vader, Secretaris.
J. C. Dijxhoorn, Penningmeester.
F. M. L. Kerkhoff.
J. de Koning.
H. A. van IJsselsteyn.
P. H. Kemper.

Maatschappij tot bevordering der bouwkunst.

Opgericht 1842.

Beschermvrouwen H. M. de Koningin en
H. M. de Koningin-Moeder.

Het doel der Maatschappij is de beoefening en de kennis van de bouwkunst te bevorderen en de algemeene belangen harer beoefenaren voor te staan.

Gewone Leden betalen *f* 15,— contributie.

Als Buitengewone Leden (contributie *f* 7,50) worden voor den tijd van vijf jaar aangenomen, zij die hun 23ste jaar nog niet zijn ingetreden, zij ontvangen (evenals de Gewone Leden) wekelijks het geïllustreerd Bouwkundig Weekblad, het Bouwkundig Tijdschrift (4^0 form.), en de aflevering met opmetingen van Oude Gebouwen (groot folio).

Kunstlievende Leden (contributie *f* 5,—) ontvangen alleen de afbeeldingen van Oude Gebouwen.

Hoofdbestuur.

Ed. Cuypers, Architect, Voorzitter,	Amsterdam.
F. W. M. Poggenbeek, Archit., Vice-Voorz.	Amsterdam.
Jb. van der Ban Pz., Architect,	Haarlem.
V. G. A. Bosch, Bouwk. Ingenieur,	Arnhem.
W. J. de Groot, Onder-Directeur bij de Publieke Werken.	Amsterdam.
G. W. van Heukelom, Civiel-Ingenieur, Ingenieur, b. d. Mij. t. Expl. v. Sts.-Spoorw.	Breda.
D. E. C. Knuttel, Civ. en Bouwk. Ingenieur, Rijks-Bouwmeester,	's Gravenhage.
J. A. Mulock Houwer, Civ. en Bouwk. Ingenieur, Directeur der Gemeentewerken,	Groningen.

F. J. Nieuwenhuis, Architect, Directeur der Gemeentewerken, Utrecht.
B. J. Ouëndag, Architect, Amsterdam.
P. A. Weeldenburg, Architect. Rotterdam.

Algemeen Secretaris.

C. T. J. Louis Rieber, Bouwk. Ingenieur, Amsterdam.

Permanente tentoonstelling van Bouwmaterialen.

Bibliotheek en Secretariaat in het Maatschappelijk gebouw Marnixstraat 402, Amsterdam.

In Delft bestaat een afdeeling der Maatschappij (contributie *f* 3,—) waarvan de leden tevens gewoon, buitengewoon of kunstlievend lid der Maatschappij moeten zijn.

Zij houdt in het winterseizoen vergaderingen, voordrachten met lichtbeelden over kunstonderwerpen.

Bestuur.

M. A. C. Hartman, Voorzitter.
A. F. Gips, Penningmeester.
A. Labouchère.
J. L. Schouten, Secretaris.

Maatschappij van Nijverheid.

Zetel: Paviljoen Haarlem.

Doel: Bevordering der welvaart.

28 departementen met ongeveer 2360 leden en donateurs.

Hoofdbestuur.

Jhr. Chs. F. van de Poll, Voorzitter. Haarlem.
A. van Rossum, Onder-Voorzitter, Haarlem.
C. N. J. Moltzer J.Ezn., Amsterdam.
Jhr. Mr. H. Smissaert, 's-Gravenhage.

D. van Lookeren Campagne,	Hengelo.
A. van Drooge,	Dordrecht.
P. Smidt van Gelder,	Bennebroek.
Mr. M. Tydeman Jr.,	Breda.
J. A. Laan,	Wormerveer.
H. A. van Beuningen,	Utrecht.
Dr. H. IJssel de Schepper,	Gouda.
G. S. de Clercq, Algem. Secr.-Penningm. en Redacteur van het Tijdschrift,	Haarlem.

Stichtingen der Maatschappij in het Paviljoen te Haarlem.

Koloniaal Museum.

Haarlem.

Directeur: Dr. M. Greshoff; Bibliothecaris: J. J. Verwijnen; Conservator: J. Jeswiet; Assistent in het laboratorium: Drs. W. H. Bloemendal; Custos: C. de Klerk.

Museum van Kunstnijverheid.

Haarlem.

Directeur: E. A. von Saher, Haarlem.

Assistenten: Mej. A. J. L. Hooghwinkel, Mej. J. C. Ch. H. Fleck en Mej. H. E. C. van der Werff, Haarlem.

School van Kunstnijverheid.

Haarlem.

Directeur: E. A. von Saher; Hoofdleeraar: F. T. Grabijn; Leeraren: J. v. d. Berg, L. Oger, Chris Lebeau, F. Zwollo, H. M. Krabbé, W. Swart, G. J. H. Kerkhoff, J. P. Strijbos, L. J. Vreugde, S. Jessurun de Mesquita, H. J. M. Walenkamp, J. de Meyer.

Bureau voor Handelsinlichtingen.

Amsterdam.

Directeur: O. Kamerlingh Onnes.

Stichtingen van het Departement Amsterdam.

Museum van voorwerpen ter voorkoming van ongelukken en ziekten in fabrieken en werkplaatsen.
Avondschool voor Volwassenen.
Teekenschool voor Kunstambachten.
Vakschool voor Schoenmakers.
Avond-ambachtsschool voor Timmerlieden.

Stichting van het Departement Woerden.

Ambachtsteekenschool.

Stichting van het Departement Noordwijk.

Ambachtsteeken- en Rekenschool.

Te Delft bestaat een Departement der Maatschappij. Contributie *f* 5,20.

De leden hebben vrijen toegang tot alle lezingen en tentoonstellingen die door de maatschappij of een harer departementen worden gegeven.

Bestuur:

L. Vliegenthart,	President.
Dr. R. Spanjaard,	Secr.-Penningm.
D. C. Lans,	Vice-Voorz.
Mr. H. H. R. Roelofs Heyrmans,	Bibl., Arch.
C. Veth,	
F. W. Braat.	
W. Waltman.	

Gezelschap „Leeghwater" te Delft.

Opgericht 16 December 1867 door A. Huet.

Contributie *f* 2,50. Geen entrée.

Dit gezelschap stelt zich ten doel het beoefenen der technische wetenschappen door het organiseeren van lezingen over technische onderwerpen en van excursies naar fabrieken, enz.

Het geeft een jaarboekje uit waarin alle lezingen worden opgenomen. De aanschaffing van dit jaarboekje is voor de leden verplichtend tegen *f* 2,—.

Bestuur 1905—1906.

M. G. van Overveldt,	President.
D. H. Stigter,	Secr. v. Werktuigbouwkunde.
P. H. Kalis,	Secr. v. Electrotechniek.
J. A. Lambrechtsen,	Penningmeester.
C. D. van Tienhoven,	Comm.-Archivaris.

Lezingen en excursies gedurende het Vereenigingsjaar 1904—1905.

22, 23 en 24 Dec. 1904. Excursie naar de Kon. Fabr. van spoorwagens en rijtuigen van J. J. Beynes te Haarlem; naar de Machinefabriek van Gebr. Stork; naar de Kon. Weefgoederenfabriek voorheen C. T. Stork en naar de Katoenspinnerij der heeren De Monchy te Hengelo (O.)

19 Januari 1905. Lezing van den heer H. Oving Hzn., Pol. Stud.

De fabricage van getrokken ijzeren buizen.

2 Februari 1905. Professoren J. C. Dijxhoorn en I. Franco.

Causerie over Reisindrukken uit Noord-Amerika.

16 Februari 1905. Lezing van den heer F. C. Dufour. Over eenige nieuwe toepassingen van electrische beweegkracht hier te lande.

23 Februari 1905. Lezing van den heer Chr. Eeuwens. Centrifugaalpompen.

9 Maart 1905. Voordracht van den heer H. Baucke. Eenige algemeene beschouwingen over metalen.

23 Maart 1905. Lezing van den heer Dr. Ing. A. C. van Rossem. De uitbreiding van het Electrisch bedrijf te Rotterdam. (Verlichting, motoren, trambedrijf, havenwerken).

16 April 1905. Excursie naar de Gemeentelijke Electriciteitswerken te Amsterdam.

Technologisch Gezelschap.

Opgericht: Delft, 15 December 1890.

Het gezelschap stelt zich ten doel volgens art. 1 der statuten:

1. Het houden van voordrachten op scheikundig en technisch gebied.

2. Het regelen van excursies en ze door voorafgaande bespreking nuttig maken.

3. Het zich in connectie stellen met de voornaamste industrieelen om hen in kennis te stellen met den werkkring van den a. s. technoloog.

De jaarlijksche contributie bedraagt voor:

gewone leden	*f* 2,50.
buiten-leden	„ 2,—.
buitengewone leden	„ 2,—.

Bestuur.

Prof. Dr. S. Hoogewerff, Hoogleeraar aan de T. H., Eere-Voorzitter.
F. Liebert, President.
J. Niermeyer, 1e Secretaris.
W. A. Ochtman, 2e Secretaris-Penningmeester.

Eereleden.

Prof. Dr. J. H. van 't Hoff.
Prof. Dr. L. Aronstein, Hoogleeraar aan de T. H. te Delft.
Prof. Dr. M. W. Beyerinck, id. id. id.
Dr. J. Thomee, Arts te Delft.
Dr. G. J. W. Bremer, te Rotterdam.
U. J. Heerma van Voss S.C.Jzn., Beetwortelsuiker-fabrikant, Leur bij Breda.
J. H. W. Westerbaan Muurling, Den Haag.
J. J. Hazewinkel, Directeur proefstation voor Indigo, Klatten.
W. A. Beukers, Schiedam.

Aantal leden op 1 October 1905:

Gewone leden	67
Buiten-leden	145
Buitengewone leden	32
	244

Lezingen van 1 Oct. 1904—1 Oct. 1905.

11 November 1904. De heer Slingervoet Ramondt:
Een en ander over eboniet.

9 December 1904. De heer Dr. M. Greshoff:
Scheikundige verbindingen in planten en plantenstoffen.

10 Februari 1905. De heer G. van Iterson:
De kringloop der zwavel in de organische natuur.
24 Februari 1905. De heer F. H. Eydman Jr.:
Over Colorimetrie.
10 Maart 1905. De heer H. A. Rouffaer:
Over nitraten en salpeterzuur met hun technische toepassing.

Practische Studie.

Opgericht 13 Februari 1894.

Eereleden:

J. Kraus,

Minister van Waterstaat en Verkeerswegen,

en S. G. Everts, W. K. Behrens, G. H. de Vries Broekman,
J. F. Klinkhamer, H. Evers,

Hoogleeraren aan de Technische Hoogeschool,

Contributie *f* 2,50. Entrée *f* 1,—.

Het gezelschap stelt zich ten doel de uitbreiding der kennis zijner leden van civiele en bouwkundige wetenschappen.
Het tracht dit doel o.a. te bereiken door:

a. het doen houden van lezingen;
b. het organiseeren van excursies.
c. Het in stand houden van een archief, waaruit stukken aan de leden kunnen worden uitgeleend.

Bestuur.

J. W. Maas M.H.zn.,	President.
P. J. van Voorst Vader Jr.,	Secretaris.
C. W. Lely,	Thesaurier.

Lezingen in den cursus 1904—1905.

20 October. De heer W. Kromhout, Architect te Amsterdam.
Onderwerp: Koepelbouw.
27 October. De heer Jos. Th. J. Cuypers, Civiel- en Bouwkundig Ingenieur te Amsterdam.
Onderwerp: Sprokkelingen over de aesthetische waarde van wiskundige studie.
14 November. De heer J. J. L. Bourdrez, Civiel- en Bouwkundig Ingenieur te 's Gravenhage.
Onderwerp: Het viaduct van de Zuid-Hollandsche Electrische Spoorwegmaatschappij te Rotterdam.
13 Januari. De heer J. van Poelgeest, Civiel-Ingenieur.
Onderwerp: Eenige mededeelingen omtrent het uitvoeren in eigen beheer door den dienst der gemeentewaterleiding te Amsterdam.
24 Februari. De heer H. P. Berlage te Amsterdam.
Onderwerp: De waarschijnlijke ontwikkeling der architectuur.
24 Maart: De heer N. M. de Kanter, Ingenieur der H. IJ. S. M.
Onderwerp: De onderbouw van een nieuwe spoorwegbrug over het Noordzee-Kanaal.
4 April. De heer J. F. Niermeyer. Leeraar aan de H. B. S. te Rotterdam.
Onderwerp: Bevloeiïngswerken op Java.

Mijnbouwkundige Vereeniging.

Opgericht 1892.

De vereeniging stelt zich ten doel volgens art. 1 der wet:
a. de beoefening der ingenieurswetenschappen.

b. de bevordering der belangen van de studeerenden in het Mijnvak.

Volgens art. 2 tracht zij dit doel te bereiken:

a. door het houden van vergaderingen en lezingen.
b. door het laten circuleeren van technische tijdschriften.
c. door de uitgave van een jaarboekje.
d. door het houden van excursies.

Contributie *f* 5,—. Geen entrée.

Bestuur.

C. M. Dozy,	President.
F. A. H. de Marez Oyens,	Secretaris.
M. K. H. Bauermann,	Penningmeester.
M. G. F. Söhnlein,	Bibliothecaris.
J. P. Nieuwdorp,	Archivaris.

Eereleden.

Prof. Dr. S. Hoogewerff,	Hoogl. a. d. T. H. S.
Prof. Dr. L. Aronstein,	" " " " "
Prof. C. J. van Loon, M. I.	" " " " "
Prof. S. J. Vermaes, M. I.	" " " " "
C. Blankevoort,	Rijks-ingenieur der Mijnen te Heerlen.
Dr. J. F. van Bemmelen,	assistent a. d. T. H. S.

Lezingen gedurende het Vereenigingsjaar 1904—1905.

12 October 1904. Spreker: de heer J. H. Janson.
Onderwerp: Een geologische schets van Transvaal.

8 November 1904. Spreker: de heer W. F. F. Oppenoorth.
Onderwerp: Een reis door Zuid-Zweden en Noorwegen.

18 Januari 1905. Spreker: prof. Dr. H. Wichmann.
Onderwerp: Reisindrukken van Nieuw-Guinea.

8 Maart 1905. Spreker: de heer C. A. de Jongh.
Onderwerp: De geologie van den Eifel.
4 April 1905. Spreker: Dr. J. F. van Bemmelen.
Onderwerp: Het vogelbekdier.

Aantal leden 1 Nov. 1905:

Gewone leden:	68
Eere-leden:	6
Buitengewone leden:	21
	95

Scheepsbouwkundig Gezelschap „William Froude."

Opgericht 17 Nov. 1903.

Contributie *f* 5,—. Entrée *f* 1,—.

Art. 2 van het reglement.

Het doel van het gezelschap is:

De belangen van de studeerenden aan de Technische Hoogeschool en in het bijzonder die der scheepsbouwkundigen, te behartigen. Het zoekt dit doel hoofdzakelijk te bereiken door:

a. Het doen houden van lezingen over onderwerpen van technischen aard;
b. Het bezoeken van nijverheids-instellingen;
c. Het uitgeven van geschriften;
d. Het stellen van candidaten voor de commissie tot behartiging van studiebelangen.

Eere-Voorzitter,	Prof. H. Cop,
Eere-lid,	Prof. W. K. Behrens.

Bestuur.

H. M. van Vessem,	President.
J. C. Arkenbout Schokker,	Secretaris.
K. F. Duijts,	Penningm.

Lezingen tot 1 November 1905:

18 November 1904.
Spreker: de heer C. H. Holst.
Onderwerp: Eenige mededeelingen aangaande den bouw en het verband van abnormale vaartuigen.

13 December 1904.
Spreker: Jhr. G. L. Schorer.
Onderwerp: Torpedo's.

13 Januari 1905.
Spreker: de heer H. H. Versteegh.
Onderwerp: Onderzeesche booten.

23 Maart 1905.
Spreker: de heer J. J. W. Bijvoet.
Onderwerp: 1°. Eenige hulpmiddelen bij het vervaardigen van lijnenteekeningen.
2°. Iets over pneumatische werktuigen en hunne toepassingen bij den scheepsbouw.

26 October 1905.
Spreker: de heer A. Bijdebeek.
Onderwerp: Eenige mededeelingen over het lossen van schepen.

Op 1 November 1905 telde het gezelschap 30 gewone leden en 1 buitengewoon lid.

Repetitoren.

M. W. Beekhuis, Voorstraat 88a.	In de wiskunde.
A. H. L. de Bel, T., v. Leeuwenhoeksingel 10.	In de anal. en anorg. chemie en in de mech. technologie.
J. J. Bergfeld Schenke, Schietbaanlaan 10, Rotterdam.	In de wiskunde.
Mej. M. E. Bes, T.	In de natuurkunde.
A. F. J. Beukers, E. & W. I. Voorstraat 85b.	In de electrotechniek.
G. F. Biezeno, Zuiderstraat 29.	In de wiskunde en de mech.
P. F. Bliek, M. I. Baan 90, Rotterdam.	In de aard- en delfstofkunde.
R. Broesterhuizen, Coenderstraat 37.	In werktuigk. teekenen en de beschr. meetk.
L. G. van Dam, C. I. 4e Obrechtstraat, Den Haag.	In het administratief recht.
S. J. Gomperts, v. Merlenstraat 15, Den Haag.	In de mech., het landm., de geodesie en de kleinste quadraten.
B. Helweg, St. Olofslaan 193b.	In de waterbouwk. (bruggen en wegen).
Mr. H. H. R. Roelofs Heyrmans, Laan v. Overvest 142.	In de staathuishoudk. en het administratief recht.
W. Th. Holtappel, Hugo de Grootstraat 27.	In de wisk.en de mech.
J. Janse, Koornmarkt 54.	In de wiskunde.

S. Lindeman, W. I., Hugo de Grootstraat 71.	In de wisk. de werktuigbouwk. en de kenn. van werkt.
J. J. M. Lion. Oude Delft 37.	In de wiskunde.
W. Mantel, Hypolitusbuurt 3.	In de wisk., de mech., het landmeten en waterpassen.
J. H. Müller Jr., W. I. Rotterdamsche weg 169.	In de werktuigbouwk. en de kenn. van werkt.
J. R. v. Musschenbroek, C.I., Oostsingel 70 en Witte de Withstraat 64, Den Haag.	In de wiskunde en de mech.
J. Polak, Prinsenstraat 81, Den Haag.	In de anal. meetk. hoogere algebra, diff.en integr. rekening en de theor. mech.
N. J. A. Roldanus, Markt 18.	In de org. en anorg. scheikunde.
J. M. G. Scheffer, W. I. Laan v. Overvest 175.	In de natuurk. en de electrot.
M. Snel, T., Koornmarkt 99.	In de org. en anorg. scheikunde en de scheik. techn.
S. Snuyf, C. I., Binnenwatersloot 6.	In de burgerl. en schoone bouwk. en de waterbouwk.
E. J. F. Thierens, W.I. v. Leeuwenhoeksingel 3.	In de electrotechniek.
Dr. A. Toxopeus, Markt 37b.	In de wisk., de mech., de natuurk. de geodesie en de kl. quadraten.
L. W. Velú, C. I., Havenstraat 7.	In de wis- en de natuurk
C. I. Westenenk, Regentesselaan 40, Den Haag.	In de toegep. mech.

Mengelwerk en Varia

Dispuutgezelschappen.

Aan de meesten onzer zijn de nu verdwenen dispuutgezelschappen, welke vroeger een eerste plaats in het corpsleven innamen, geheel onbekend; wel getuigen nog bij de inauguratie de vaandels van O. K. W. en F. C. Q. D. van hun ouden roem, talrijk zijn echter diegenen, welke niet weten aan welke vereenigingen die banieren behooren of behoorden. En toch, wij merkten het reeds op, speelden de dispuutgezelschappen in vroegere tijden een eerste rol. VIJF KOLOMMEN,[1]) O. K. W.,[2]) en MINERVA[3]) bestonden reeds voor het Corps en hebben zeker niet weinig bijgedragen tot de oprichting van het laatste. Voor 1848 bestond eene sterk in het oog vallende afscheiding der jaren. Deze stonden werkelijk eenigszins vijandig tegenover elkaar, men noemde het „Studiejarengeest". De zoo noodzakelijke aaneensluiting werd door den toenmaligen directeur der Academie zeer tegengewerkt; de Societeit „Mercurius" werd ontbonden, de oprichting van een Corps hoewel niet officieel verboden toch tegengegaan. De jongeren nu wilden zich niet laten overheerschen, niet inziende, dat het juist de ouderen waren aan wie ze hunne meerdere academische vrijheid dankten, die o. a. de maatregel van allen samenwerken tot 10 uur 's avonds weer hadden doen intrekken.

De oprichting der bovengenoemde disputen was een stap in de goede richting, want hierdoor ontstond een eerste ver-

---

1) Opgericht 4 November 1844.
2) Opgericht 18 November 1844.
3) Opgericht 1846.

broedering, een leeren apprecieeren van elkaar, want naast het wetenschappelijk karakter, dat beiden droegen en waardoor ook zij niet van Akademiewege werden opgeheven, was een gezellige intiemere omgang er het gevolg van. Wat later het Corps zou brengen, gaven deze gezelschappen nu. De eerste jaren vormen dan ook eene periode van grooten bloei, te meer daar ook gedurende de eerste tijden, dat het Corps was opgericht, dit nog slechts een klein getal der vereenigingen van thans omvatte. Odin en Apollo zijn de eenige, Vrije Studie en Debating volgen erop doch zijn weer dispuutgezelschappen. Met Laga in '76 begint eigenlijk pas de groote reeks der anderen.

Zoo verrijzen weldra naast O. K. W. en de Vijf Kolommen verschillende anderen, deels zooals Woenang Winoelang om de belangen van een der faculteiten O. I. A. of A. S. te bevorderen deels zooals de beide eerstgenoemden tot een meerdere aaneensluiting.

Wij noemen de volgende:[1])

De Vijf Kolommen, opgericht 4 Nov. '44 — '48; '74 — '76;

O. K. W., opgericht 18 Nov. '44 — ; 4 Febr. '82 — '90; 16 Nov. '94 — 25 Jan. '95.

Woelang Winoelang,

(W. N.)[2]) Minerva, opgericht 4 Jan. '46

Exercendo, opgericht 23 Sep. '56.

(W. N. en L.) Snellius, opgericht 7 Nov. '59 — '83; 2 Oct. '97 —

(W. N.) Theorie en Praktijk, opgericht '55

(W. N.) Utilitas et Amicitia, opgericht 9 Oct. '60

Nil Volentibus Arduum, opgericht 26 Oct. '59.

---

1) De tweede data zijn heroprichtingsdata of die van opheffing.

2) W. N. = Wis- en Natuurkundig, L = Letterkundig.

(Ingenieursvakken), Ad Heliore,
We O., opgericht 19 Mei '76.
Berzelius.
Brugman.
F. C. Q. D. opgericht 22 Jan. '59.
H³., opgericht 22 Oct. '64 — '77.
G. D. U., opgericht 25 Jan. '95 — '02.
Merwe, opgericht 10 Oct. '90.
13 Mannen, opgericht 13 Oct. '97.
Frisia, opgericht 11 Nov. '98.
G. I. O., opgericht 1 Febr. '97
Dedeteka, opgericht 14 Oct. 1901.
Uli, opgericht 15 Jan. '86.
O. R. D., opgericht 8 Nov. '81.
Vrije Studie, opgericht 6 Febr. 1862.
Debating-Club, opgericht 13 Juni 1865.

Vergelijken wij deze rij met die welke nu in den Almanak voorkomt dan is het zeer opmerkelijk hoe weinige dispuutgezelschappen stand hebben gehouden. Des te opmerkelijker is het daar een analoog verschijnsel aan de andere universiteiten niet heeft plaats gegrepen. In Amsterdam neemt het dispuutleven een geheel eerste plaats in; jaarclubs bestaan daar niet; (wij hebben hier voornamelijk het oog op den toestand voor de fusie) wel zou hiervan een groote aaneensluiting der verschillende jaren het gevolg kunnen wezen, indien niet een zeer te veroordeelen animositeit onder de disputen een aaneensluiting der gezelschappen onmogelijk maakte. Het bestaan van zoovele partijen in het Corps, kon niet nalaten zijn nadeeligen invloed te doen gevoelen en heeft zeker tot de fusie medegewerkt. Hier is 't dus door een overdreven toestand een nadeel geworden. Maar in de andere universiteiten nemen

de disputen een eerste plaats in naast het Corpsleven; wij hebben slechts de almanakken na te slaan om het bewijs hiervan geleverd te zien. Maar niet alleen de disputen zijn het die in Delft ontbreken, ook de verschillende gezelschappen welke de omgang tusschen de verschillende jaren en clubs bevorderen; nemen wij als voorbeeld de kamermuziek-vereenigingen, welke hier op een enkele gunstige uitzondering na geheel ontbreken; ook gezelschappen met een minder ernstig doel treffen wij hier niet aan; staan er nog enkele in den Almanak genoemd, bij velen is het slechts de naam, die voortleeft.

Ons inziens is dit een groot nadeel, daar hierdoor een niet gering te schatten factor om de aaneensluiting der corpsleden van verschillende jaren te bevorderen ontbreekt. Tevens is een dispuut op wetenschappelijk gebied van onmiskenbaar voordeel; veelzijdig waren de onderwerpen, die er behandeld werden, menigeen leerde er zijn gedachten juister uitdrukken. Dit nu missen wij bijna ten eenemale; „Vrije Studie" levert sprekers van buiten en geen debat, in „Debating" zullen slechts de meer geoefenden de kampplaats betreden en behoort het tot de uitzonderingen, dat een der leden zelf „stellingen" verdedigt, terwijl beiden geheel niet de intiemere omgang der leden bevorderen. Dit laatste is het juist wat wij zoo sterk in de oude disputen op den voorgrond zien treden, waar steeds in alle redens op gewezen werd; men hoopte er vrienden te vinden. En welk een vriendschappelijke toon er heerschte blijkt ten sterkste uit de afscheidspeeches aan oud-leden in de archieven te vinden.

Wij zagen hierboven hoe talrijk het aantal disputen was in den loop der tijden opgericht. Was hierdoor aan de eene kant het voordeel verbonden, dat een overgroot gedeelte

der corpsleden van de voordeelen van het lidmaatschap van een dispuut kon profiteeren, aan de andere kant is hierin ook de reden te vinden van het langzamerhand verdwijnen.

Want meer nog dan vroolijkheid, gezellige omgang, moet in een dispuut zijn: ernst, voor de werkzaamheden, die men er te verrichten heeft.

Vandaar dat het wel en wee ten sterkste afhing van eene goede keuze der nieuwe leden. Dit nu werd door het groote aantal gezelschappen bemoeilijkt; diegenen die er in de eerste plaats voor in aanmerking kwamen gevraagd te worden, werden dit al spoedig gedaan, maar men moest meerdere nieuwe leden krijgen om het dispuut in stand te houden, en het gevolg was dat er minder geschikte elementen in werden opgenomen en zoodoende een langzame wegkwijning noodzakelijk was geworden. Een vijftiental jaren na de oprichting van het corps zien wij verschillende disputen reeds in neteligen toestand verkeeren, zoodat de almanakverslaggever wel de namen kan noemen, maar er ook verder bij moet opmerken, dat er niets van te zeggen valt. Wel verschijnen als meteoren aan den corpshemel, zoo nu en dan weer nieuwen, of ouden die heropgericht worden, maar het is om even te schitteren, maar weldra weer te verdwijnen.

En zoo is ook de huidige toestand. De geest van het Corps schijnt in Delft in 't algemeen geen disputen te kunnen laten voortbestaan en dit is zeker een zeer te betreuren feit, want de voordeelen, reeds hier en daar in de vorige bladzijden genoemd, zijn onmiskenbaar.

Maar waar geen behoefte is aan het bestaan er van, moet men het niet kunstmatig kweeken, want het resultaat zal een spoedige dood zijn; maar misschien komen ernstige voor-

nemens op indien er weer eens op gewezen is. Wij willen het hopen.

Door het opheffen van zoovele disputen zijn de archieven van enkelen aan het Corps gekomen.

Ons leek het niet ondienstig hieruit het een en ander mede te deelen. Misschien mag het oud-leden van eenige gezelschappen ongemotiveerd voorkomen, dat hun oud-dispuut hier niet genoemd wordt, wij zijn verontschuldigd, daar het corpsarchief slechts de volgende bevat: O. K. W., Vijf Kolommen, F. C. Q. D. en H^3, die toch wel onder de belangrijksten gehoord hebben.

De inrichting, wat werkzaamheden en opname van leden betreft verschilde bij de meeste gezelschappen niet veel. Wat wij dus om te bekorten niet bij allen mededeelen, geldt dus meestal ook voor de anderen.

De meeste disputen zonden hunne wetten aan den Senaat ter erkenning, ook aan de overige dispuutgezelschappen, waarmee dan vriendschappelijke betrekkingen werden aangeknoopt; dit betrof meestal het recht van introductie.

Wij gaan nu over tot de afzonderlijke behandeling der vier bovengenoemde disputen.

De Vijf Kolommen.

Opgericht 4 Nov. 1844.

Vijf Kolommen, hetgeen zijn naam dankte aan de faculteit en het aantal der oprichters, was de oudste der vereenigingen, anderhalve maand voor O. K. W. opgericht. Onder de eerste leden en oprichters treffen wij voor het D.S.C. bekende namen aan: Van Diesen, Van de Poll, Cohen Stuart, Gildemeester, e. a. Het doel was het houden van

wetenschappelijke voordrachten; langzamerhand echter werd het meer litterair.

De 22ste Maart heeft voor de oprichters schoonere vruchten afgeworpen dan de 4de Nov., want de „V. K." mocht niet lang bestaan: 10 Oct. '48 had de laatste vergadering plaats. Toen trad een tijdperk van rust in, totdat in 1873 den 17en Dec. het gezelschap weer werd opgericht. De heeren Heyning, Verspyck, Schmidt auf Altenstadt, Nederhasselt en Kallenberg van den Bosch, wendden zich tot den directeur der P. S., den heer Cohen Stuart, die de archieven van het oude dispuut onder zijne berusting had, met het verzoek tot wederoprichting; een rondschrijven aan de overige oud-leden leidde tot een gunstig resultaat, zoodat op den boven aangehaalden datum de heroprichting plaats greep, o.a. in tegenwoordigheid van den directeur der P. S., tevens oud-lid.

Jaren van bloei kwamen nu voor de vereeniging, besloten met eene luisterrijke viering van het 40-jarig bestaan: een receptie ten huize van den President, waar de Senaat en verschillende overige besturen hunne kransen aanboden; een diner en rijpartij naar het „Zwaantje" in Voorburg, besloten door een souper op de Phoenix, waar de „kastelein" voor een keur van spijzen had gezorgd.

Dit was wel de laatste prestatie naar buiten van de „V.K.", want weldra overleed het gezelschap aan verval van krachten en kreeg het archief een plaats bij het Corps.

In dit archief vinden wij een eigenaardig boekje een „album amicorum" waarin ieder geintroduceerde, en dit waren er velen, iets moest neerschrijven.

Hierin treffen wij de schoonste ontboezemingen aan, ja sommige herinneren aan het beroemde boek bij de „Koffie-

vrouwtjes". Bijv. die van den heer Van Rossem op 29 Jan. '74 waar wij de geschiedenis van de „V. K." mede eindigen.

'k Wensch u toe o! Vijf Kolommen,
Ik zou haast vloeken g..v..d.....
Dat 't u immer goed moog gaan.
Daar kan me dunkt een glas op staan.

Een versje door den heer Gildemeester voorgelezen op de 80e vergadering, den 14 Maart 1849.

Vraag:

Hoe zitten de leden van O.K.W. bij elkaar
Als 't werk is gedaan en 't soupeetje staat klaar?

Antwoord:

Nooit slapend
Of huilend
Nooit gapend
Noch pruilend
Niet weenend
Of brullend
Niet steenend
Soms lullend
Soms kletsend
En zwetsend
Soms heftig
Nooit deftig
Piquant soms
Pedant soms
Nooit zuipend
Noch dronken
Nooit kruipend

Noch pronkend
Nooit vretend
Doch etend
Maar matig
Nooit statig
Nooit ploertig
Nooit beestig
Maar boertig
En geestig
Soms kittig
Steeds pittig
En vaardig
En aardig
En snappend
En grappend
En klinkend
En drinkend
En olijk
En vrolijk
En steeds amusant
Elk heeft dan pleizier en niemand het land.

O(efening) K(weekt) W(etenschap).

1) In 1844 den 18^{en} November opgericht door de H. H. Rochussen, Reuvens, Jellinghaus, Linse, De Bruyn Kops, Schade van Westrum en Enschedé, liet O. K. W. spoedig een grooten roep van zich uitgaan; lid te worden, waarvoor men o.a. een proef af moest leggen, werd als een eer be-

1) Deze bijzonderheden zijn grootendeels getrokken uit de openingsrede der 383ste vergadering, door A. Heldring.

schouwd, een diploma van O. K. W. was een insigne van presteerend corpslidmaatschap. Het zou te ver voeren, de lange reeks der meer of minder bekende namen der leden te melden, maar een enkele is wel waard genoemd te worden.

Zoo de heer H. C. Humme, oprichter en eerste president van het D.S.C., later hoogleeraar aan de I. I., en zijn vriend De Vogel; verder de bekende Rouppe van der Voort, helaas te vroeg gestorven, Van Hasselt, v. d. Bosch, Pysel, van Sandick, personen wier naam in de ingenieurswereld of ambtenaarsmaatschappij bekend genoeg zijn.

Tot 1870 mocht O. K. W. werkzaam zijn; toen trad een tijdperk van verval in en eerst in 1882 (4 Febr.) kwam er leven en steeg O. K. W. met groote snelheid tot hare oude hoogte; hare wederoprichters waren de latere senatoren Loudon, Schiff en Nachmann. Zij bezielden O. K. W. weder en de stoot door hen gegeven, mocht invloed hebben tot in 't jaar 1890, toen tot de wederopheffing besloten werd.

In 1894 besloten eenigen, waaronder A. Heldring, E. A. Tissot van Patot en J. F. de Vogel, de archieven weder aan den Senaat terug te vragen en O. K. W. in eere te herstellen.

Den 16 November had de eerste vergadering plaats en werd een bestuur gekozen, de wetten herzien. In de volgende vergadering rees echter de vraag of dit wel de voorzetting van het oude dispuutgezelschap was. Men meende te veel veranderd te hebben en de meening van eenige der leden eerbiedigende besloot men, daar toch het doel was een dispuutgezelschap te hebben, en men niet aan den naam wilde blijven houden, tot de opheffing van O. K. W. en de oprichting van G(evoelen) D(enken) U(iten).

Dit gebeurde den 21sten Januari 1895.

G. D. U. mocht zich slechts in een kortstondig bestaan

verheugen, want reeds in den Almanak 1902 missen wij het onder de rij der corpsgezelschappen.

H³.

Geliefd H³ wat lief en leed
Wat smart en vreugde ook mochten brengen,
Gij wist ons steeds, zoo gloeiend heet
De vreugdebeker saam te mengen.
Wat onvergeetbre vreugdeklanken
En luiden levenslustge toon
Geliefd dispuut hebben w' u te danken.
Die dagen waren heerlijk schoon.

Den 22^en^ October 1864 werd opgericht het dispuutgezelschap H³ (Heine Humboldt Huygens.)

Onder de zinspreuk:

„Du choc des opinions jaillit la vérité."

Het doel der vereeniging was volgens art. 1 der wet: het houden van wetenschappelijke en tevens gezellige vergaderingen. Deze werden gehouden bij de leden aan huis en meestal door een „nabroodje" besloten. Op de vergaderingen werden door de leden, welke slechts met algemeene stemmen lid konden worden, de volgende werkzaamheden verricht, die echter in den loop der tijden wel eens veranderden: eene lezing, een improvisatie, een thesis en eene memoriesatie. Na iedere werkzaamheid werd er recensie en debat geopend. Vrijwillige bijdragen, die veel door „hospitanten" ten beste gegeven werden, luisterden den avond verder op. Dat de lezingen niet allen den scherpen toets van wetenschappelijk konden weerstaan, moge wel uit het volgende lijstje blijken.

1°. De godsdienst der Chineezen.
2°. We gaan vooruit, alleenspraak van iemand, die onbezorgd den tijd tegemoet gaat.
3°. De bouw der aardkorst.
4°. De klabakkenmijmering,

terwijl een der leden volgens de notulen der vergadering van 19 December 1868 niet kon nalaten de roem der kaas te bezingen. Wekte het onderwerp te zeer de lachlust op, of was er niet voldoende arbeid aan besteed, dan werd streng de hand aan de daarvoor bestaande boeten gehouden.

Rijk was dit gezelschap ook aan comité's, Werd een nieuw lid geinstalleerd, dan vormde er zich eene commissie om deze nieuwgekozene binnen te leiden, bestaande uit een president, een secretaris en een adviseerend lid, die zich zelfs wel eens in nationaal costuum van deze opdracht kweet. Zoo ook vinden wij in het archief een prachtig verslag van eene commissie tot onderzoek naar den toestand der vereenigingsportefeuille met den volgenden aanhef:

Moest eindelijk Babylon in puin en asch verkeeren,
Die stad, die 't gansch Heelal verwondering heeft gebaard.
En gij, o Ninivé! dat zoo voortreflijk waart,
Kon niets den ondergang van uw Paleizen weeren?
Moest Titus' zegeboog zijn luister ook ontbeeren,
Is Venus' heerlijk beeld door de eeuwen niet gespaard,
Ja zag men 't woedend vuur dien Tempel zoo vermaard,
Epheze's wonderstuk, in eenen nacht verteeren!
O! Pharos! wierp de tijd uw trotsche vuurbaak neer!
Manzool is van Uw graf het minst bewijs niet meer!
In 't kort kan niets op aard zijn eersten glans bewaren
Wat reden hebben wij dan om zoo verbaasd te staan,
Dat na een dienst van een drie of viertal jaren
Van onzen portefeuille het leer is stuk gegaan.

Ook H[3] had een wisselvallig lot. Perioden van bloei, weer gevolgd door tijden van weinig presteeren, tot dat het in 1877 geheel wegviel uit de rij der corpsgezelschappen.

F. C. Q. D.

Aan Forte Citius Quam Dolo.

Waar Vriendschap harten samenvoegt
Waar Wetenschap gebiedt,
En eigen baat of lastertaal
Noch hart, noch mond ontvliedt;

Waar Poësie haar altaar vindt,
Waar men de Deugd vereert;
Zoo ongedwongen vrolijkheid
Als gulle scherts regeert;

Waar men geen voorrang kent of duldt
Waar allen zijn als één,
Slechts geestbeschaving hoog waardeert
Slechts broedermin alléén;

Waar „Delftsch Student" een eernaam heet
Waar elk het Corps bemint;
Daaraan zijn beste krachten leent;
Den band snoert die ons bindt;

Waar Nêerlands gulden Taal genoemd
Waar 't Volkslied krachtig klinkt;
Steeds Vaderlands- en Vrijheidsmin
Uit taal en oogen blinkt;

Mogt dáár zoo lang in Delft Minerva plechtig troont,
Zoo lang ons dierbaar Corps zich schitterend vertoont,
Mogt daar zoo Vrijheids-zon het koestert in haar schijn
't Dispuut F. C. Q. D. met roem te vinden zijn!

BEUKMAN.

Het dispuutgezelschap F(orte) C(itius) Q(uam) D(olo) (beter door kracht van overtuiging dan door list) werd den 22sten Januari '59 door de studenten O. A. Burnaby Lautier, W. K. M. Vrolik, C. H. A. van der Wijck, J. M. Wap, J. W. A. van Soest, T. G. A. Canter Visser, G. H. R. Halewijn, C. I. van der Wijck en H. A. de Geer opgericht.

Het doel was de onderlinge oefening in Letterkunde, Wetenschappelijke vakken en Welsprekendheid. Ook in dit dispuut werd sterk aangedrongen op den vriendschapsband, die de leden onderling moest binden. In dit principe moeten wij, volgens een archiefstuk, de beteekenis zoeken van het doodshoofd, dat de vereeniging als symbool voerde:

„Gelijkheid van rechten te verkrijgen voor de verschillende „studiejaren en eendracht te bevorderen onder de leden van „hetzelfde Corps, dat toch was het doel waarnaar de oprichters „streefden, en kon men beter blazoen kiezen dan een doods„hoofd dat ieder toeroept: „Strijd den goeden strijd, gedenk „te sterven""!

Van '59 tot '77 is de glansperiode van het bestaan geweest. Wel trachten de H.H. Van Musschenbroek, Hulshoff Poll, Bosscha, Kloppenburg, De Quant, Tan Tjoen Liang, Van Angelbeek en Van Rijck het gezelschap weer op krachten te brengen, maar na een jaar ging het ook den weg der vorigen op.

Misschien komen deze kleine historische herinneringen onder de oogen van oud-leden van de bovengemelde disputen, wellicht wordt dan de herinnering weer levendig aan de roemrijke avonden in die vereenigingen gesleten. Dat er ernst kon wezen, daarvan getuigen de notulen en de vele lezingen, welke nog in handschrift in het archief aanwezig zijn, maar men behoeft niet tusschen de regels te kunnen lezen om tot de overtuiging te komen, dat ook de jolijt er geen onwelkome gast was. De drie dispuutbekers, welke nu kalm in het archiefkastje een plaats hebben gevonden, zullen wel rumoerige tooneelen gekend hebben toen ze nog het bruisende vocht mochten bevatten en de rij der feestenden langs gingen of met hun inhoud een nieuw lid installeerden. In hun tegenwoordige rust denken ze nog aan dat verleden, dat hun zoo dierbaar is, en droomen van een toekomst, die misschien nog eens voor hen zou kunnen aanbreken.

W. J. H.

Lentemorgen.

Een roode huizenrij
Kleurt in het licht
Een blauwe lucht
Een windje zucht
Een zacht gerucht
Door oude olmen-boomen.
Een land met duinen en een strand,
Wat weiden en wat heide,
Een peereboom, een hazelaar
Een ooievaar of lepelaar
Dat is ons vaderland.

Zomerdag.

Een boer op klompen en een boerenmeid,
Die heeft haar zieltje neergeleid
Tusschen de schoven
In 't zomerlicht
Voor God's aangezicht
Van de ram-bam-bas.

En langs de straten van de stad
Draag ik diep in mijn hart een schat
Om te gelooven
In het zonnelicht
Voor Gods aangezicht.
Van de ram-bambas.

Herfstnacht.

Ik wil streven,
Dat mijn leven,
Onbewogen zij.
Mijn trots verlaten
En gelaten
Met den booze zijn.
En onbewogen
Staar ik den logen
Gestadig aan.
Lang mij mijn zwaard
De tijd heeft mij te lang gespaard,
De Heere zij geloofd!
Geloofd!

Excursie.

Niet de massa studenten, die eenige malen per jaar onder geleide van één of meer professoren optrekken naar een fabriek of een beroemd ingenieurswerk, wil ik u voor den geest roepen. Evenmin u er aan herinneren welk een erbarmelijken indruk een dergelijke troep dorstenden naar kennis maakt, wanneer ze in de fabriek of bij de machine zijn aangekomen, en zich verdringen en verhangen, om toch maar een plaatsje bij den professor te bekomen, en althans een enkelen zin van wijsheid uit diens mond te vernemen.

Het is een tocht van vier professoren, negen architecten en negen studenten, naar Londen, Surrey en Cambridge, die ik zal trachten te beschrijven en aldus aan de vergetelheid te ontrukken, omdat het een mooie tocht was, en, omdat ik wilde, dat ieder, die in de gelegenheid is, zelf zal gaan zien en bewonderen, wat Engeland in zijn grootsch isolement geweest is en nog is.

Laat mij beginnen te zeggen, dat er wèl afstanden bestaan, tenminste voor hen, die last hebben van zeeziekte. Of dit onder bouwkundigen meer voorkomt, dan onder andere menschen, is mij onbekend, maar na de heenreis naar Londen, ben ik geneigd dit te gelooven.

Toen echter de trein met ons van Harwich naar Londen snelde, was alle narigheid vergeten en, toen we alle in „cabs" reden van „Liverpoolstreet-station" naar het Arundelhotel aan het „Victoria Embankment", was er zelfs een groote blijheid in ons.

Cabman, ik benijd uw positie; ge bestuurt een sierlijk rijtuigje, dat geen koetsier, in welk land ook, kan besturen. Ge kunt u verblijden in den mooien draf van uw paardje. Ge ziet en weet alles, wat er rondom u gebeurt, en ge wordt goed betaald. Cabman ge zijt een benijdenswaardig man.

Er is geen stad ter wereld, behalve de City van Londen, waar de drukte het onmogelijk maakt, trams te laten rijden. Ga eens een oogenblikje bij de „Bank of England" staan en geniet van de drukte. Uw bewondering voor de orde in dien oogenschijnlijken chaos wordt grenzenloos en ge voelt, dat openbare orde één van Engelands grootste deugden is.

Ik ga die deugd navolgen en begin met den eersten dag van ons verblijf in Londen.

Na een wandeling langs het „strand", waarbij enkele gebouwen bezichtigd werden, o. a. de „Law Courts", werd een bezoek gebracht aan het Britsch museum. Onze verwachting was hoog gespannen, maar de werkelijkheid heeft alles overtroffen.

Sprakeloos genieten is te lezen het gelaat van den ernstigen bezoeker.

Een reeks van eeuwen gaan aan onze gedachten voorbij, als we staan voor de reusachtige dorpelwachters der Assyrische paleizen. Die reuzenkolossen, half stier, half arend, half mensch, hadden altijd grooten indruk op ons gemaakt, als we erover hoorden spreken, of er platen van zagen. Hier stonden we nu in werkelijkheid voor de vertolkers van macht, vlugheid en verstand.

De Egyptische beelden wekken onze bewondering. We wandelen verder door de zalen en zien het grootsche, eeuwig mooie, aangrijpende beeldhouwwerk van het Parthenon.

Dat is geen schepping 2300 jaar oud, dat is het goddelijke, dat is van heden, dat is van de eeuwigheid.

Na het Britsch museum voor een groot deel gezien te hebben, volgt een wandeling door de stille parken van Londen en niet „en masse" maar alléen, hoogstens met één reisgezel, die weinig zegt en ook tot rust wil komen na de emoties van den morgen.

Om vijf uur worden we bij Sir Alma Tadema ontvangen. Zijn huis ligt geheel van den weg gescheiden door een zwaren muur.

De gastheer komt ons zelf tegemoet aan de poort van zijn woning. Een bloemen-allee leidt naar den eigenlijken ingang van zijn paleis.

Alma Tadema spreekt het Hollandsch nog zeer goed, hoewel met een vreemd accent. Zijn geheele verschijning duidt aan, dat hij gewend is, menschen te ontvangen, ja, dat hij het heerlijk vindt zijn schatten aan bewonderaars te laten zien.

Een breede, geheel glimmend koperen trap wordt door ons met zekere angstvalligheid betreden.

Tadema deelt ons mede, dat hij de verschillende metalen, die de ouden gebruikten, weer in eere wil herstellen. Dit wordt ons eerst recht duidelijk, wanneer we zijn „Studio" binnentreden, waarvan de groote koepelvormige afdekking geheel met mat zilver is bekleed. De schilder vertelt, dat zijn oorspronkelijk plan was, dezen koepel geheel met perle d'amour te laten bekleeden, hetgeen echter te kostbaar werd. Zeker is dit de eenige maal geweest, dat dit argument hem van iets moois weerhouden zal hebben.

Alma Tadema is een zeer ijdel man, maar hij mag het zijn. Hij is zóo volkomen ijdel, hij heeft zóo doorgevoerd in alles het mooiste, dat hij boven gewone beoordeeling verheven is. Volgens onze gewone begrippen is een doorloopende

kennismaking met het duurste, om afkeer te krijgen, maar hier was in al het kostbare zoo'n buitengewoon fijne smaak te herkennen, dat we angstig werden, verder te oordeelen.

Na zijn geheele woning gezien te hebben, daalden we ten slotte nog even naar de biljartzaal af, om hier een geheel nieuwe zijde van den meester te leeren kennen, n.l. als verzamelaar van buitengewoon mooi beweegbaar speelgoed, dat hij voor ons opwond, en op het biljart liet rondloopen, wat een erg gek gezicht was.

Daar was een beer, die vervaarlijk hapte, terwijl een grasmaaier met doodkalm gezicht aan het maaien was, vlak voor den muil van den beer. Nog gekker werd het, toen een athleet met zware gewichten, die hij in 't rond zwaaide, op den maaier toestapte en dezen met één der gewichten een slag op het linkeroog toebracht. De maaier viel om en bleef doodkalm met zijn zeis in de lucht doorwerken. Onderwijl buitelde een witte poes tusschen dit bloedig tafereel door. Geen wonder was het, dat èn professoren, èn architecten, èn studenten, met maagkramp van 't lachen over den rand van het biljart uitgestrekt lagen.

Toen we weer in de buitenlucht kwamen, was er geen verschil van opinie meer, omtrent Sir Alma Tadema; iedereen stamelde: „hij is een groot man".

Een diner in de „Marble Hall" van het Criterion-restaurant en een bezoek aan het „Colosseum" besloten den dag.

Den volgenden morgen verdeelden we ons terstond in groepen, om, elke groep op haar manier, te genieten van het vele, dat nog niet gezien was.

Door ons werd een wandeling ondernomen langs het „Embankment" naar de naald van Cleopatra, die geheel uit één stuk naar Engeland overgebracht is.

Het was een heerlijke atmosfeer. Over de Theems hing een grauw mistiek waas, dat zeer meewerkte om de „Houses of Parliament" in hun mooie lijnen goed te doen uitkomen; bij helder weer is de detailleering wel wat storend.

We bereikten nu de „Horse-Guard's" en wandelden door het poortgebouw, een mooi streng entrée, verlevendigd door twee schildwachten te paard, prettig in de roode uniform met de zware berenmuts.

Een Engelschman is trots op het leger. Een soldaat is niet in de eerste plaats een bruikbaar man in tijd van oorlog, maar vooral een versiering van de stad en een uiting van de macht des konings, dus van het rijk.

Toen we in het „St. James" park kwamen, brak de zon door, en bleef ons den verderen dag trouw.

Na een lang bekijken van het „Buckingham Palace", een gebouw van strengen eenvoud, uiting van Engelsche macht, zonder opschik, wachtte ons een prettige verrassing, namelijk de muziek van een troep soldaten, de wacht, die afgelost werd. 't Was een mengeling van verschillende uniformen, die toch absoluut niet hinderlijk was, integendeel.

De losse mantels der „Highlanders" naast de roode uniformen van de lijfwacht, maakten een vroolijken indruk, waarmee de opgewekte fluitmuziek geheel in overeenstemming was.

Na een wandeling door „Hyde Park", keerden we langs „Oxfordstreet" en „Holborn" terug en ontmoetten de andere leden van ons gezelschap weer bij Slaters, waar gelunched werd.

Daarna werd de „St. Paul's" bezocht.

Om te genieten van den koepel, gingen we op een omnibus zitten, die langs „Ludgate Hill" gaat. De minder geslaagde torens vallen dan niet zoo in 't oog en de koepel is in zijn lichten, strengen en toch sierlijken vorm buitengewoon goed

te zien. Inwendig is deze koepel wel een kleine teleurstelling.

De polychrome versiering komt niet tot haar recht door de slechte verlichting. Als „whispering Hall" heeft de koepel echter zijn vermaardheid.

Het is een dubbele koepel, waartusschen zich trappen bevinden, die wij beklommen, om daarna een prachtig vergezicht over Londen te hebben.

Hier ziet men eerst zuiver, hoe onregelmatig Londen gebouwd is, waarvan de oorzaak gezocht moet worden in de moeilijke onteigening van den grond, die in handen van enkele personen is.

De hoofdverbindingen zijn eerst betrekkelijk van jongen datum en geven eenige regelmaat aan 't geheel.

Toen we weer afgedaald waren, klonken juist de toonen van het orgel, dat de mis begeleidde.

Geen wonder, dat we nog even bleven luisteren.

De plechtigheid die in Engelsche kerken zeer indrukwekkend is, mist de St. Paul's, door de vele vreemdelingen, die er komen uit nieuwsgierigheid, waardoor de intieme eerbeid voor een groot deel wijkt. De koren zijn echter beroemd.

We wandelen nu naar den „Tower," een heerlijk complex van gebouwen, waarvan de mooi verweerde steen zonder weerga is. Nog ontstond een opgewekte discussie over „Towerbridge", waarvan het gevolg was, dat iedereen de brug een constructieve mislukking noemde.

We dineerden in „Crosby Hall", een interessant gebouw, dat zijn bekendheid vooral te danken heeft aan de beruchte Richard, hertog van Gloucester, die het in 1475 tot zijn paleis maakte. Op één der schouwen staat nog de inscriptie uit Richard III, Act III: „At Crosby Place there you shall find us".

Het gebouw bevat verscheidene eetzalen, waarvan sommige zeer mooie eiken kappen bezitten.

Eigenaardig is het, dat de kok in de eetzaal op een groot fornuis de verschillende vleeschspijzen klaarmaakt, zoodat ge niet alleen de zuivere behandeling ziet, maar ook uw reukorganen aangenaam gestreeld voelt.

's Avonds werd een lustig glas bier gedronken in „Cambrinus," waar een vroolijk muziekje ons tot half één bij elkaar hield.

Nu was alles gesloten en, hoe vriendelijk ook een „policeman" werd aangesproken, hij kon ons niets wijzen, eenvoudig, omdat er niets was.

Den volgenden dag werden de bezittingen der tempelridders bezocht. De orde der tempeliers werd in 1118 door twee arme ridders gesticht.

Oude zegels van de tempeliers stellen nog voor twee personen op één paard gezeten, waaruit sommige de armoede der twee stichters meenen uitgedrukt te zien, andere denken daarmee de barmhartigheid der ridders aangeduid en voorgesteld door een krijgsman, die een gewonden soldaat op zijn paard meeneemt.

Een tweede devies der tempelridders was een lam met vlag, voorstellende de onschuld.

Gedurende twee eeuwen heeft de orde bestaan. In 1312 is zij opgeheven, omdat de groote rijkdom en het schandelijk gedrag der ridders aanstoot gaven.

Als gewoonlijk heeft het nageslacht alleen het laatste onthouden en weet deze ridders alleen aan te halen, als er sprake is van iemand, die den drank bemint.

In 1346 werden de gebouwen in de „Temple Gardens" het eigendom der studenten en advocaten, die als devies

hadden het gevleugeld paard, als zinnebeeld van vlugheid.

De „Temple Church" is wel het merkwaardigste gebouw in deze tuinen. Het is een der weinige ronde kerken in Engeland, die, geïnspireerd op de ronde kerk te Jeruzalem, ontstonden.

Het is een half-Normandisch, half vroeg-Engelsch bouwwerk, dat door zijn massalen vorm, zijn stemmigen toon van steen en marmer een verheven indruk maakt.

De „Middle Temple Hall," op korten afstand van de kerk gelegen, was de eetzaal der studenten en advokaten.

De Gotische eiken kap maakt in halven toon een indruk van slechts vage begrensdheid, hetgeen een kenmerk van bijna alle Gotische „halls" is in Engeland; het geeft een groote stemming aan de ruimte.

Geen Engelschman zal bij het bezoek aan de „Temple Gardens" verzuimen de grafzerk van Goldsmith te bezoeken. Het is een mooie karaktertrek, om beroemde mannen te herdenken en te eeren.

Spoedig liepen we weer in de drukte van „Fleetstreet." Opvallend is het om te zien, hoeveel moeite de conducteurs der bussen in Londen doen, om u te doen opstappen in hun bus. Vraag hen, waarom zij zich zoo druk voor u maken en zij zullen u antwoorden, dat er verschillende maatschappijen in Londen zijn.

Elke conducteur doet zooveel moeite als mogelijk is om zijn maatschappij te bevoordeelen, waarvoor hij zelf natuurlijk ook weer beloond wordt in den vorm van provisie.

We bereikten nu „Trafalgar Square", het mooiste plein in Londen.

De „National Gallery", het Nelson-monument met de leeuwen, de fonteinen, dit alles is in denzelfden steen uitgevoerd.

Bij zonnig weer is de zilverkleurige, door den tijd zwartgeworden zandsteen, een weelde voor het oog.

Maar tracht u uit uw mijmering los te rukken, om de „National Gallery" in te gaan, en geniet van de verheven kunst van Botticelli, Raphael, Fra Filippo Lippi.

Bestudeer hier Michel Angelo en Titian, ge leert hier de Italiaansche school in zijn vormenweelde en kleurenrijkdom waardeeren en liefhebben. Vergeet niet de Vlaamsche school met Jan van Eyck, wees oprecht jaloers op de prachtverzameling van Rembrandt, die zich hier bevindt en vergeet niet de Spaansche school met Velasquez en de schilderijen van Turner te bewonderen. Als ge dat bezien en niet alleen gezien hebt, is er een groote moeheid over u gekomen, die echter in de stad, waar zoo intens geleefd wordt, spoedig weer verdwijnt.

Bij „Gattes" werd gelunched. Deze Restaurants zijn verreweg te verkiezen boven die der „Express Dairy Co" en de „Slaters".

Het programma vermeldde nu nog de „Tate Gallery", maar hoe mooi deze verzameling ook moet zijn, de meesten van ons gaven er de voorkeur aan, om een kijkje te nemen in de groote magazijnen in „Regent street", waar 's middags tusschen drie en vijf uur een heerlijk beweeg is van de liefste Londensche figuurtjes, die men zich denken kan.

Dergelijke elegante wezentjes inkoopen te zien doen, is even leerzaam, als gebouwen en musea te bezichtigen.

's Avonds hadden we een prettig diner in „The Florence" in „Ruppertstreet", waar de bekende Engelsche architecten Voysey en Harrison Townsend onze gasten waren.

't Was een Hollandsch feest, dat natuurlijk begon met echte „Old Schiedam", die staande gedronken werd uit beleefdheid tegenover de Hollanders. We hadden een eigen

muziekje, dat op eenigszins verdraaide wijze het „Wilhelmus" en 't „Io Vivat" wist weer te geven. Zelden werden deze liederen met meer vuur gezongen, terwijl menigeen met bevende hand het glas ophief. Vol geestdrift werd gedronken op den band tusschen de Engelsche en Hollandsche „Arts and Craftsmen" en niet minder werd geroemd de prettige verstandhouding tusschen Hollandsche professoren en studenten. 't Was reeds laat in den avond, toen we naar „Gambrinus" gingen, daarna vielen we in Morpheus armen. Ik heb hooren zeggen, dat het op sommige kamers rumoerig toegegaan is, omdat er van tempeliers gedroomd werd.

Den volgenden morgen zaten we weer vroeg in den trein naar Haslemere en Godalming in Surrey, waarheen de Engelsche architecten ons vergezelden. Met eenige mailcoaches, die ons aan het station opwachtten, werden we, berg op berg af, door de golvende landstreek gevoerd. Hier en daar lag, als een lichte stip in de verte, een woning, de verblijfplaats der vermogende Engelsche families, die geheel vrij op hun goederen leven, als vorsten in kleine staatjes.

Dergelijke woningen te bezien, was het doel van onzen tocht. Daar reden we het hek binnen van „New Place" en, aan het eind van een lange oprijlaan, stonden we voor de schepping van Voysey. Zuiverder beeld, van mooien modernen eenvoud, tot in de kleine details doorgevoerd, is ondenkbaar. Het is het werk van een zeer oorspronkelijk man.

„Dickhurst" van Townsend, dat we hierna bezochten, gaf ons een denkbeeld, hoe prettig, ja misschien bewoonbaarder de combinatie van het oude met het moderne is. De hofmeester van Mr. Baker, de eigenaar, zorgde ervoor, dat we nog met meer opgewektheid dit landhuis bewonderden. In 't typisch mooie dorpje Haslemere werd gelunched en, nadat de dochter

van den hotelhouder ons allen een hand bloemen bij het afscheid gegeven had, spoorden we naar Godalming en werd het landgoed van Sir William Chance bezocht.

Toen we het poortgebouw doorgereden waren en onder de galerijen afstapten, kwam de eigenaar ons persoonlijk verwelkomen. Het was het type van den Engelschen aristocraat, met fijn besneden kop en de gemakkelijkheid in bewegen van den man, die gewend is gasten bij zich te ontvangen.

Het landhuis, hoewel eerst kort geleden door Lutyens gebouwd, maakt geheel den indruk van een oud gebouw met zijn verweerd eikenhout en woeste onontgonnen terreinen er om heen. Het draagt geheel den stempel van den eigenaar, het is een weerklank van den deftigen eenvoud van zijn bewoner.

Na een hartelijk afscheid vertrokken we onder hoorngeschal naar het landgoed van Mr. Thackeray Turner, die zijn eigen huis gebouwd heeft van de steen, die hij daar uit den grond heeft laten graven. Twee allerliefste dochters van dezen architect-grondbezitter presenteerden ons de thee, aanvankelijk met eenige schuchterheid tegenover zooveel vreemdelingen, doch langzamerhand zich in allerliefste bakvischjes ontpoppend.

Noode werd hier afscheid genomen en slechts door een wilden ren gelukte het ons den trein naar Londen te halen. 't Was een dag geweest, waarin de aangename Engelsche gastvrijheid tegenover den vreemdeling, ons geheel duidelijk was geworden, en steeds een onuitwischbare herinnering in ons aller geest zal blijven. In de „Princess Room" van het Criterion restaurant wachtte ons een sober maal, aan professor Sluyterman aangeboden, om hem te huldigen als de leider van deze belangrijke excursie.

Het werd ongemerkt middernacht.

Ik kan nu wel zeggen: „den volgenden dag bleven we

rustig in Londen", want we gevoelden ons er al geheel thuis.

Bezocht werd eerst de „Westminster Abbey."

Geen bezoeker van Londen zal zeker verzuimen deze kerk, de in steen vereeuwigde macht van kerk en staat, te bezoeken. Ik vertel er niets van. Ge moet zelf gaan zien en liefst op een helderen dag, als de zon door de hooge vensters glijdt en de geheele ruimte hult in een fijn mystiek waas van licht en warmte. Vergeet dan een oogenblik de groote verzameling beelden, en ge voelt een heilige betoovering in u komen.

Vergeet niet de „Westminster Hall" te bezoeken. Het is de mooiste „hall" uit geheel Engeland.

De geheele ruimte is door een prachtig gebeeldhouwde eiken kap, zonder één steunpunt, overdekt, voor een spanning van 23 meter bijna ondenkbaar.

Verder werd door ons de „Westminster Cathedral" bezocht. De 95 meter hooge „Campanila" valt reeds van verre in 't oog, — merkwaardig zijn de vier koepels van 33 meter middellijn in gewapend beton. Zij overspannen het middenschip en het Sanctuarium. De bedoeling is geheel het inwendige met mozaïken te bekleeden. Eenige kapellen geven hiervan reeds een schitterend voorbeeld.

De architect John Bentley is reeds overleden. Zijn zoon had de vriendelijkheid ons boven de gewelfkappen te geleiden zoodat we een duidelijk beeld van dit reuzenwerk kregen.

Na de lunch bij Gerles in „Wiltonroad" verdeelden we ons in groepen. Sommigen gingen naar het „Victoria and Albert museum", anderen naar het „Imperial Institutie", een deel zette zich behaaglijk in een cab, kijkend naar de altijd prettig blijvende drukte en luisterend naar de doffe hoefslagen van het paardje op de houten wegen van de City.

Daarna brachten we een bezoek aan het „Hertford House"

met de beroemde „Wallace collection". Het museum heeft het grootste deel van zijn aantrekkelijkheid te danken aan de complete meubileering uit den tijd der Lodewijken en in „empirestijl", verder maakt een meer dan rijke verzameling porcelein, miniaturen en wapens, het tot een genot de zalen te doorkruisen.

Bij „Albert Hall" en het „Albert memorial" ontmoetten we elkaar weer, om 's avonds gezamenlijk naar „Earl's Court" te gaan. Deze permanente reusachtige tentoonstelling met het „gigantic wheel", de „Canadian Watershoot", haar bruggen, vijvers en grootsche electrische verlichting, deed ons geheel den vermoeienden dag vergeten en spoedig zaten de meest wijze hoofden in een bootje, om zich van de hoogte in het water te laten neerploffen. Bovendien heb ik nooit een betere voorsteling van „the flying Dutchman" gezien als dezen avond, toen we met ons allen in een tentje waren, waar plotseling een electrische stroom door den vloer geleid werd. Vreemder en haastiger vlucht is bijna ondenkbaar.

Er werd stevig geslapen en met nog droomende oogen zaten we den volgenden dag alweer in den trein naar Cambridge, de verblijfplaats van onze Engelsche lotgenooten.

We werden door een „master of arts", in toga en baret, aan het station verwelkomd en rondgeleid door een vijftal der „colleges", waarvan er in Cambridge een 19-tal zijn. „Kings college" is door zijn indrukwekkend oud gebrand glas het bekendste. Ik heb niet gedacht ooit weer in Delft te kunnen wennen, na gezien te hebben deze prachtgebouwen, grootsche tuinen met schaduwrijke lanen en bruggen over de „Cam", de Cricketgronden en niet het minst de statige eetzalen. Welk een verleden spreekt uit deze gebouwen. Toen ik echter zag de studentenkamers, met dubbele deuren

afgesloten, en toen ik hoorde, dat geen college gemist mag worden en ieder 's avonds om tien uur „binnen" moet zijn, toen slaakte ik een zucht van verlichting over de vrijheid in Delft. Het slot der algemeene excursie was de cathedraal te Ely, één der mooiste Normandische gebouwen uit de 12e eeuw. Wij werden ontvangen door den bisschop, een man wiens edelen, fijnbesneden kop terstond den grootste eerbied inboezemde. Toen wij de kerk betraden speelde het orgel, dat in deze ontzaglijke ruimte vol stemmigen eenvoud ons geheel betooverde.

Toen we weer buiten kwamen en van af den omringenden kerkgrond het machtige werk der eeuwen aanzagen, terwijl snelle grijze wolken er over joegen, en het krassen der kraaien, die hoog om de torens cirkelden, tot ons oor doordrong, toen voelden we, dat het grootste, het mooiste van onzen tocht, dit schouwspel was. 't Was een openbaring, die diep in hart en ziel gegrifd werd.

We verlieten Engeland met een gevoel van eerbied voor dit machtige rijk.

v. L.

Minnezang.

Diep somber stond hij te staren
Want zooeven had hij haar gezien
Haar, die hij drie uur reeds beminde
En ook wel iets langer misschien.

Haar, die sinds dien tijd zijn gemoedsrust,
Zijn hart en digestie verstoort,
Die zoo wreed in zijn cynischen pantser
Een onherstelbaren lek heeft geboord.

Hij slaakt alleraakligste kreten
En zucht zoo verschrikkelijk diep,
Dat de juffrouw verschrikt kwam vragen
Of mijnheer haar misschien ook riep.

„Neen" krijt hij wit van woede
En trapt een groot gat in 't behang,
Smijt een vaas van de juffrouw in scherven,
Dat kunstwerk tergt hem reeds lang.

En voor 't goede mensch is bekomen
Van den onverwachten schrik
Ligt ook haar pendule te sterven
En geeft weldra den laatsten snik.

Mèt grijpt hij zijn hoed en zijn mantel
En rent met zoo'n vaart op straat
Dat hij zich haast niet meer kan houden
En bijna te water gaat.

Steeds rent hij verder en weldra
Verdwijnt hij om den hoek,
Ten spijt van bloeddorstige honden
Die hem happen naar zijn broek.

Ook de straatjeugd begrijpt zijn leed niet
En proeft niet het gif en de gal
Die zijn hartebloed verbitteren
En schreeuwt „ze hebben 'm al".

Doch hij hoort niet de spottende stemmen,
En rent als waanzinnig voort,
Met liefde en haat in 't harte,
En een flauwgevallen boord.

Zijn besluit is echter genomen,
Want liever dan zoo snood
Zich zijn hart te laten ontfutselen
Gaat hij regelrecht in den dood.

Reeds glinstert de watervlakte
Nog een oogenblik en .... hij springt
En slecht eenige borrelende bobbeltjes
Zullen aanduiden waar hij zinkt....

Niet alzoo want al is 't water
Dat 't maanlicht zoo somber bescheen:
Wat de ongelukkige jongeling niet zien kon,
Door den nevel van tranen heen

Is, dat wat daar zoo glinstert
Als 't zuiverst geslepen glas
Geen meer, maar 't verdronken weiland
Der Delftsche IJsclub was.

Hij springt, doch geen bobbels verkondigen
Des getergden jongelings dood,
Die dra bibbrend uit staat te druipen
Aan den kant van zijn moddersloot.

Weg is nu zijn haat en zijn liefde
Gebluscht is de laaiende vlam
Die daarnet nog zijn hart heeft geblakerd
Maar hier sissend een einde nam.

En als hij dan rillend en bevend,
En klevend van vette klei
Naar huis gaat, dan voelt hij zich zeker
Wel nat, maar toch luchtig en vrij.

Want al maakte deez' sprong in 't slijk
Geen eind aan zijn nietig bestaan,
Hij heeft hem de kluisters der liefde
In de modder aan scherven doen slaan.

En als hij zich thuis zit te warmen,
En zich laaft met een groc van arac,
En zijn harte weer kalm voelt kloppen,
En weer denkt aan zijn modd'rige pak.

En zichzelf in levenden lijve,
En de vaas nog aan scherven ziet,
Dan murmelt hij in dankbare vreugde
Het Delftsch Studentenlied.

H. N.

Arme Student.

Ik houd zooveel van feesten,
Te drinken klaren wijn,
Om met bevriende geesten
Eens samen blij te zijn.
Genieten eens ten volle
Van jong-zijn, vroolijkheid;
Om heerlijk rond te dollen
Tot onbeperkten tijd.
Maar altijd na zoo'n pretje,
Als 't dagje is al vol,
Ontwaak ik in mijn bedje
En heb dan niets geen lol.
Ik voel me heel niet heerlijk,
Ik walg van 't wijntje, hoor!
Mij komt dan 't meest begeerlijk
Een glaasje water voor.
'k Heb diep berouw gekregen
Over al mijn euveldâan.
'k Ben met mezelf verlegen:
Ik m o e t nu werken gaan.
En 'k grijp met beide handen
Een vol dictaat-cahier,
Maar o! wat groote schande:
'k Word er niets wijzer mee.
Van al dat raar gereken

Snap ik geen sikkepit.
'k Begrijp geen enkel teeken,
Waar of dat toch in zit?
En in mijn diepe wanhoop
Smijt ik mijn boeken voort,
Terwijl ik snel weer wegloop
Naar Phoenix' heilig oord.
Daar zal 'k genezing vinden
Voor al mijn zielepijn.
Ik zie daar weer mijn vrinden,
Ik proef daar weer den wijn.
Maar de and'ren dag, och, heeren,
Is 't weer het zelfde lied,
Ik wil dan weer gaan leeren,
Maar weer lukt het me niet.
Zoo gaat het al wat jaren
Met mij arme student,
En 'k kom niet tot bedaren
Tot aan het bitter end.
Als 'k dan den geest ga geven,
Dan zal dat wijngeest zijn,
Want heel mijn droevig leven
Was katers slechts en wijn.

KLEINE PIET.

Hoogwacht.

Ik stel mij open . . .
voor het blijde, het droeve,
maar laat niet ledig
de bladen wit!

BLICHER—CLAUSEN.

Trilt, wild trilt er mijn lied
Luister waar 'k fluistrend mijn liefde U bied,
Doodenkind!

Lach, ach lach niet om 't leven
Als je geen licht in 't duister meer vindt
't Doodt, o 't doodt er uw streven
Liefdekind!

Schrei, gij schrei niet om 't heden
Heen is 't geluk, dat ge nooit meer herwint,
Loom, droom loom uw verleden
Eendagskind!

Ween, neen ween niet in dagen
Donker de weg, waar de smart er begint
Wacht, zacht wacht met uw klagen
Weemoedskind!

'k Wil, stil wil 'k je gedachten
Voeren waar rust op de heide je vindt
Stoor, hoor! stoor niet haar wachten
Heidekind!

Zacht, lacht zacht er de wind
't Lied van mijn troost dat uw ziele vindt
Doodenkind!

Langs smallen, donkeren weg schrijdt voort een gedaante, die zoekt.

De gedaante van den mensch, die gaat door 't leven en zich alleen weet.

Alleen! — maar voor hem uit zweeft in gestadigen voortgang een klein lichtje, in helder flikkerenden glans zoo heel dichtbij schijnend en toch in eind'looze verte hem leidend naar 't onbekende.

Smal die weg, — omdat paden die voeren langs afgronden nooit breed zijn — en duister omdat hij gaat door raadselen. Soms blijft hij even staan, de mensch en roept; — roept het geluk — — — — en de echo's in den ronde weerkaatsen 't zoo innig-verwachte, maar het komt nooit. Dan gaat hij zwijgend voort en volgt 't kleine lichtje, dat altijd vóór blijft zweven, — als in rustigen eenvoud vragend om vertrouwen, — als in heilig weten wijzend de wegen.

Zoo ook gaan wij den wond'ren gang door 't leven en zoeken. Om te vinden dien kleinen leidsman, die ons zal voorgaan langs 't moeilijk pad, berg op, berg af — maar ten allen tijde naar hooger! Er zijn velen, die het nooit zullen zien, het kleine lichtje; maar het is er. En die het vinden vergeten de vraag, die altijd weer op wilde rijzen: waarheen?; hooren niet meer hun eigen roepstem om geluk, maar vertrouwen, gelooven, weten!

— — — — — —

Avond in een groote wereldstad. In rusteloozen cadans langs straten en pleinen, golft voort een woelende menigte, een groot geheel van menschen, die elkander voorbijgaan, zien en vergeten.

Hoog uit boven 't jagend onrustige dreunen van tijd tot

tijd voort de zware klokketonen, zoekend hun weg door donk're regionen boven de lichtzee daar beneden, om dan zacht te verglijden in verre oorden, waar het rustig is. Hier is geen rust; hier bruist in macht en ruischt in kracht een stroom van leven, een grootsche samenvloeiing van dooreenwarrelende klanken, voorttrillend in wijde, wijde kringen, — maar die nooit bereiken de wijken waar de ellende heerscht!

En het is alsof die tallooze geluiden als wilde ranken zich heenslingeren om de zuilen van een groot gebouw, dat met zijn schitterend verlichte boogrijen lokt degenen die er binnentreden, en ook hen die zwijgend voorbijgaan. Daarbuiten het volle, voortstuwende leven in al zijn wisselingen — en daarbinnen tracht men 't na te doen.

In de groote schouwburgzaal heerscht een schemerlicht.

Op den achtergrond zal straks het schelle, even-verblindende tooneel een wonderlijke tegenstelling vormen, — een oogenblik gevoeld.

Onder de velen die zijn gekomen om afleiding te zoeken en die luisterend neerzitten, zacht voortgestuwd op den stroom hunner eigen gedachten, is er één, die niet ziet de rijen der toeschouwers om hem heen en die niet schijnt te hooren de klanken der muziek, heenruischend over de wachtenden: — de gedaante van den onbekende.

De muziek speelt de ouverture Tannhäuser. Is het dan dat de tonen van het oude pelgrimslied hem voeren door vage herinneringen, als uit lang vergeten tijden opgewekt? Onbegrijpelijk diep, die wondere klanken, door zoovelen gehoord en door zoo heel weinigen begrepen. Maar de enkelen die kunnen volgen den grooten kunstenaar op zijn wegen, voelen zich opvoeren naar werelden, oneindig hoog boven die van het leven der werkelijkheid, voelen in die oogen-

blikken misschien ook hun eigen hoogste en beste gedachten in een heerlijke, onschatbare illuzie.

In een der donkere zijloges, het hoofd gebogen als in diepe gedachten, de figuur van een jong meisje, -- de teere lijnen harer gestalte in den schemer van het halflicht vaag uitkomend tegen den zwarten achtergrond. Slechts even heeft ze opgezien, een vragende, schuwe blik als van een die eenzaam is onder velen en haar oogen hebben ontmoet twee oogen die de hare zochten, — die schenen te lichten in een glans van medelijden, van te willen helpen den alleenstaande.

Even slechts! maar in dat oogenblik trilde er tusschen hen iets als van een onuitgesproken, onbepaald begrijpen, een raadselvolle wisseling van gedachten van twee levens die elkaar ontmoeten in een onbewust weten. Twee menschen, die voortgaan langs de baan van hun leven, die zoeken en niet weten wat, maar die voelen den onzichtbaren band, geweven tusschen de eenzamen, wier wegen zich kruisen.

Nog éénmaal heeft hij haar gezien, de onbekende, als de laatste klanken der muziek wegstierven in de stille ruimte en zij in den stroom der weggaande menigte langs hem heen is gegaan; — nog ééns heeft hij gezien de donkere lokken, golvend om het fijne, teere gezichtje, met een wereld van smart en een schuw vragen om steun, om hulp, in de diepe oogen; — — — en ze is voortgegaan in een stil, heilig vertrouwen, wetend dat hij eens zou komen — — —

Dan gaat langs de nu verlaten straten de gedaante van den onbekende en voor hem uit zweeft een klein lichtje, dat hem zal wijzen den weg, die leidt naar den opgang van zijn leven.

Klein dorpskerkje ligt vriendelijk op den hoogen heuvel

boven de wijde velden uit en klokkenzang roept de moede maaiers huiswaarts heen. Met langzamen tred gaan ze door de wuivende korenvelden, even voelend als in stil voorgenieten de komende rust die hen wachten wil in hun tehuis, dat hun alles is! — in tijden dat de zorg daarbuiten langs het venster gaat en even, haast onhoorbaar aanklopt, — maar ook in oogenblikken dat het geluk een open plaats vindt aan den eenvoudigen maaltijd en het licht wordt en zonnig in de kleine ruimte om hen.

Smalle lichtbundels glijden door de lage vensters van het kerkgebouw en tooveren een wondere stemming in 't schemerig duister daarbinnen. 't Is er zoo stil en vredig nu! Het moge dan waar zijn, dat het rustig kan wezen in de grootsche kathedralen, die staan te midden van wereldrumoer en wereldgedruisch met hun hooge, donk're gewelven, rustiger is 't hier in het kleine dorpskerkje, waar geen andere klanken de heilige stilte verbreken dan het ruischen van den wind, die daarbuiten over de velden gaat.

Er is er één, die hier zacht is binnengetreden, die neerzit in ernstige gedachten en wiens oogen dwalen langs de grijze kolommen, vaag oprijzend uit het duister in den ronde, — een die niet voelt de eenzaamheid van zijn alleen zijn hier, — de gedaante van den onbekende.

Over het kleine altaar, als verscholen in een diepe nis, speelt een lichtje, in gestadige wisseling heen en weer zwevend, om eindelijk langzaam, onhoorbaar naar den uitgang te glijden.

Een vragende, onbepaalde stemming trilt door de vale ruimte. Dan staat hij op, de onbekende en volgt.

Aan den voet van den heuvel ligt een open plek, waar het heel stil is.

Rondom rijzen hooge, slanke populieren op, wier kruinen zacht wuiven in d'avondwind, niet storen de heilige rust. Eerbiedig gaat hij langs de grijze, koude steenen die dekken de graven, dragend een woord, zoo kort! — en zoo vaak als tolk van veel leed dat voorbij is. Een laatste groet, zoo teer! — gewijd aan de dooden, waarvan de meesten misschien lang vergeten zijn.

Over den wijden weg gaat voort de onbekende, waar het dalende avondlicht in roodgouden gloed speelt door de takken der olmen — — — —

Als eeuwige wachters staan ze daar, de oude boomen!

Als zagen ze uit over de wijde velden van af hunne kleine hoogte, als konden ze hooren de vreemde klaagliederen, die, wanneer het duister is neergedaald, komen aanruischen uit 't verre verschiet, waar de sombere moerassen zijn. Grootsch zijn ze in hun waardige rust, door geen stormen gebogen en door geen menschen vernield!

Avondschemering. Van over de velden komen de laatste stralen van het licht aanzweven, hullend in een wonderen mysteriegloed de oude boomen en aan hun voeten de gedaante van een jong meisje, dat stille wacht en weet. Langs den langen weg, die leidt naar verre oorden, zweeft een klein lichtje en het is alsof er vreemde gedachten gaan door de stille avondstemming rondom, — gedachten, die naderen en naderen, — en dan weer zacht terug schijnen te gaan, — ideëen, die komen en komen — en dan weer heen zijn, zoo ver — —

Trillend ruischt de herfstwind door het loover en ritselend vallend de blâren, de enkelen — — — —

Dan komt langs de wegen een, die voortgaat als in rustig

weten, die ziet de oude boomen, — de zwijgende, tengere gedaante in haar teer, wit kleedje — — —. —

„Ik wist dat je komen zou" — zei ze eenvoudig.

In de takken boven hen ruischte even de wind en over haar oogen gleed een lichtglans.

Dan zaten ze in stille vertrouwelijkheid aan den voet van den heuvel en 't werd donkerder om hen. Van heel verre klonken de tonen van een dorpsklokje, dat luidde den avond uit — en een enkele vogel zong er zijn nachtlied.

„Ik wil je vertellen," zei hij zacht, „wat mij leidde naar deze dreven, wat mij bewoog om uit te gaan en te zoeken. En straks, als je hebt gehoord een gedeelte van mijn leven, zal je weten, dat ik je vinden móest, toen ik wist dat je alleen voortging en zocht, wat zoovelen zoeken en zoo weinigen vinden: 't vertrouwen, de hulp van anderen, — van één misschien — — — —

En ze komen weer, die oude herinneringen, volgend in lange, lange rijen, als wilden ze nooit eindigen — en gaan voorbij. Donker omfloersde gedaanten, een toorts in de hand, onhoorbaar schrijdend in rhytmisch bewegen en dan, — slanke teere figuurtjes voortzwevend in blijden lichtgang, een krans van wuivende bloemen om 't hoofd en een lied van geluk op de lippen.

Allen, allen voeren ze mijn gedachten weer terug naar de kleine studentenstad met zijn oude grijze torens, in kalme rust neerziende op 't jonge leven aan hunne voeten, — zooals oud-grootmoedertje in haar hoogen rustigen zetel voor 't venster neerziet op de stoeiende kind'ren daarbuiten.

En ik heb er gejuicht in een heerlijke extase van jong zijn, in oogenblikken waarin zorgen raadselen werden, in een blij genieten van het leven en zijn mooie jeugd — — —

En ik heb er geweend in een droef gevoel van verlaten zijn, in oogenblikken waarin donkere smartgedachten een sluier wierpen over den vroeggestorven geluksdroom — — —

Maar ik heb er gevonden een kring van vrienden, van hen, die ik kon vertrouwen ten allen tijde en die wilden gelooven, — ook in mij. Gelukkig zij, die in latere levensdagen die herinnering voorbij zien gaan!

Onder die allen, die met mij gingen, was er één, dien ik mijn besten, mijn allerbesten vriend mocht noemen! In een heerlijk, rustig begrijpen gingen wij naast elkaar, in dat hooggestemde voelen, dat slechts kan heerschen tusschen twee, wier zieleleven één is geworden. En ik heb gemeend hem te kennen, te verstaan, te weten wat hij vond en niet vond op zijn weg door 't leven, gedacht te weten — — —

Dan is hij gekomen, dien avond, waarop we zaten in stille vertrouwelijkheid, als het schemerlicht was neergedaald.

Hoe dan, — hoe heb ik dan niet kunnen zien die vreemde onzekerheid in zijn blik, een rusteloos, angstig zoeken in zijn oogen — — — —

Waarom dan, — waarom heb ik het niet willen gelooven, dat hij vreemder was geworden, vager en vager — — — —

Hoe dan, — hoe heb ik ze dan niet zwaarder geacht, de schaduwen die gleden over zijn voorhoofd en die niet verdwenen — — — —

Waarom dan, — waarom heb ik ze beschouwd als voorbijgaande vlagen van weemoed, — oogenblikken die we allen doorleven, maar waarvan we misschien nooit de diepte hebben gepeild — — — —

En later heb ik geweten, wat er door hem heen moet zijn gegaan, dien avond, als we zaten in stille vertrouwelijkheid.

Als de nacht was gekomen, ben ik naar huis gegaan; een

enkele handdruk, een laatste groet — en als ik langs de stille straten ging, is het lichter in mij geworden, heb ik me minder ernstig, minder gedrukt gevoeld.

En gelachen heb ik, gelachen! als de doodsklok reeds was begonnen te luiden en ik hoorde 't niet, — hoorde 't niet!

Wilde gedachten stormden om-end'-om door de donkere stilte van mijn kamer en ik begreep ze niet!

Schrille klanken van angstig weten trilden, rilden om mij en ik voelde ze niet! O, waarom, waarom!

Daarbuiten de groote tragedie, die gebeuren gaat, die nadert, die opkomt, donker en dreigend; sombere stemmingen die rusteloos zweven in droomend voortgaan als onbewust — — en ik wist het niet.

Wie, wie klopte daar dan aan het raam — die diepe, vragende oogen voelend den ondergang, klagende smarten die zochten om hulp — — —

O! waarom joeg daarbuiten de herfstwind de stille straten door, als zoekend om steun, overal, en niet vindend — — —

Als ze weerkomen die herinneringen, is het mij of ik een vreemd lied moet zingen, klanken die ik zelf niet kan verstaan, een zang die nooit eindigen wil, nooit!"

— — — — — — — —

Over de wijde velden ruischten zacht-klagende tonen, door de oude boomen heen en verglijdend in de stilte van den nacht. Droomgeluiden.

„ — die spelende vinden in streelende winden 't geluk,
straks breken de stormen als wrekende nornen hen stuk!
dan klagen die wachten in vragende klachten hun lied
als starende blinden, 't ware te vinden — om niet!"

Snikkend verborg hij 't hoofd in de handen, overweldigd door te veel smartelijke herinneringen — en in stillen eerbied trachtte zij hem te troosten, zoo innig-gevoelig als een meisje dat slechts doen kan. Dan werd hij rustiger en stond op.

„Ga mee" — fluisterde hij — „wij gaan hem een laatsten groet brengen, wil je?"

— — En als zij langs de wegen gaan, — de wegen gaan — —
de boomen stille staan —

Daar, waar de hooge populieren hun takken ten hemel heffen, rusten de dooden. Geen geluid verbreekt er de stilte en geen licht schijnt in het nachtelijk duister.

Maar om het eenzame graf, waart een geest rond, als zocht hij iets; altijd rond in een cirkelgang en nooit vindend.

O! waarom kent hij geen vrede hier op deze plek, die de menschen een laatste rustplaats noemen en die zoo vaak een eerste is; waarom gaat hij altijd in de rondte; wat zoekt dan hij toch!

Een vreemde, zonderlinge stemming trilt door de lucht, van niet weten, niet begrijpen — — — Dan is hij verdwenen en hoog boven de graven uit trilt een klokketoon, van het kleine kerkje op den heuvel heen.

Straks komen, zacht schrijdend door 't lage struikgewas, twee gedaanten waarvan een in 't wit en die zwijgend de open ruimte binnentreden. Over de velden zweeft een klein lichtje; in 't wijde verschiet gaat de maan op en 't is alsof de bleeke stralen van haar licht krijgertje willen spelen met de grillige zwarte schaduwen, die ze nooit kunnen vangen.

„Hier op deze plek is het geweest" — zei hij zacht, „waar het is gekomen, het groote oogenblik van mijn leven, —

het oogenblik dat we allen eens zeker zullen kennen: waarop we in een diepen, heiligen ernst onszelven afvragen, wat voor goeds we hebben gedaan! En dan volgt er geen antwoord. — Maar hier, hier aan het graf van mijn vriend heb ik het leven gevonden, heb ik de roepstem gehoord, die mij verkondde om uit te gaan; om te zoeken, goed te kunnen doen, te helpen den zwakke en te steunen den verlatene. Hier heb ik het gevoeld, wat hij niet had kunnen vinden en heb ik geweten, dat mijn laatste plicht was geworden, hem rust te kunnen geven; de rust, die hij zelf niet kon krijgen, — niet in zijn leven en niet na den dood. O! dat het mij moge gelukken ook hèm te leeren vinden het kleine lichtje, dat mij zal voorgaan op den moeielijken weg en dat leidt naar het groote onbekende, — steeds hooger, — naar den opgang van het bestaan!"

— — — — — — — —

De nachtwind streek zacht over de kleine bloemen heen en 't was alsof er teere melodieën ruischten door de donkere ruimte, — naklanken van smart die voorbij is gegaan.

— — — — — — — —

„Slaap zacht!

— ik wil niet storen —

Mij is zoo heilig hier 't mysterie van de rust,
Dat is als bij een kindeke, aan 't eind' in slaap gesust.
Maar 'k heb een klein geheim en 'k weet, je zult me hooren
Als ik ontvouwen wil, wat in vertrouwen — stil je' is toe-
[gedacht.
Mij is als aan een kruisweg van mijn leven
Een lichtje-klein gekomen in den nacht,
Als ik in heil'gen ernst mijn besten vriend herdacht!
O, geef me, — waar 't naar hooger heen zal leiden,

ik jou als laatsten groet dit hooger goed moog' wijden
Klein lichtje, — onverwacht, waar 'k zooveel heb verloren,
— je in liefde toegedacht — — —
Slaap zacht!
— ik wil niet storen" —

Het moet een heel mooi, hoog oogenblik zijn geweest, als zij, het teere meisje, naast hem stond, hem recht in d'oogen zag en met iets trillends in haar stem vroeg: „Wil je mij dan vertrouwen, — heelemaal?, ik had nooit iemand die mij vertrouwde."

Zacht door de donkere rietvelden gaan — zij tweeën en stilkens aan hunne voeten staan — tevreên, de bloempkens die bloeien langs stoeienden vloed en niet klagen, maar schragen den zoekenden voet-beneên; — daarboven de kleine sterren staan en troosten, die wacht op het licht na den donkeren nacht in 't Oosten; dan gaan ze en zwijgen en weten niet, wat daar ruischt door de halmen, dat wondere lied der nachten; — en droomlichtjes glijden en wijzen hun beiden de wegen, die leiden door 't duister naar 't licht, — als gedachten zoo rein, die gekomen zijn en wachten.

In de lichtende, lachende lentelucht als gedragen op vleug'len van vroolijk geluk zweeft ze, ruischt ze langs de wegen; klein meisje in haar lentekleed, hoog langs het kronk'lende pad dat leidt naar het dorpskerkje heen op den heuvel. Wuivend de lange haren in 't goudlicht van de avondzon en schitterend de wijde, blijde oogen!

Houdt haar niet tegen, zorgen die willen naderen, — nog is het geen tijd. Keert niet weder droeve herinneringen uit

een verleden, dat begraven is. Ze mogen niet dooven nu, de vlammen van droomend, van komend geluk, die opflikkeren in haar jong leven. Zoo, als de prachtige, roodpurperen gloed aan de kim niet kent het duister, dat straks zal neerdalen.

Heerlijk staat ze daar, het ranke meisje, op den drempel van het kerkgebouw, — uitziende naar het wijde verschiet, waar de wind trilt over de gouden korenvelden en de vogels zingen hun lentelied.

Niets is er dat haar gedachten stoort; — stille gedachten van wachtende liefde, die zijn als nachtsilenen, zoo teer, zoo wit, zoo vlekk'loos rein.

Stoor ze niet, o! stoor ze niet.

En om het kleine kerkje heen glijden twee lichtjes naast elkaar voort, zachtkens gaande in wijden cirkelgang, die steeds kleiner en kleiner wordt.

En als ze straks stille staan, zijn ze één geworden — — — — — — — — —

Een donkere, stille kamer. Door 't vage schemerlicht ruischen de klanken der muziek, als zoekend een rustpunt, — dan even voorttrillend. Wondere tonen, dragend intieme gedachten van een diepgevoeld zieleleven, zwevend uit 't open venster door de rustige avondstemming.

De laatste lichtglanzen aan den wijden horizon glijden naar binnen, hullen in een vreemden gloed de eenzame gedaante voor het klavier en voor hem het stuk, dat hij weergeeft: — „het gebed van den onbekende."

Daarbuiten gaan twee lichtjes naast elkaar voort, — zweven naar verre, verre oorden, — tot ze één zijn — — — — — — — — —

T. C.

Herfst.

De herfst is weer gekomen
in 't bosch van hooge boomen,
de blaren vallen stil.
Daar gaat een schreiend klagen
door 't waaien van de vlagen
van winden koud en kil.

En 's avonds als de nevels
gaan klimmen langs de gevels
van huizen op het land,
Dan zwieren witte geesten
in zwijgend, spokig feesten
in 't ronde hand in hand.

Melancolia.

De heele wereld is grijs en koud-bruin
Zwarte kraaien in der boomen kale kruin.
Sterk verlangen grijpt me aan;
Is het naar den zomer die is heengegaan?
Naar het zonnig water tusschen het riet?
Ik weet het niet.
De heele wereld is koud en grijs.
Elke zang heeft nu zoo'n treurige wijs.
Hoe komt het dat ik alle geluk mis,
En niet meer weet waar mijn thuis is?

A. H.

Versteeningen.

Diep in der aarde schoot treft men vele geheimnissen, wonderlijke dingen zitten daar verborgen.

Men treft ze overal aan. Door de nijvere mijnwerkers worden ze met den steenkool mee naar boven gebracht: blauw-zwarte stukken, waarin de vormen, die getuigen van een leven van duizende van eeuwen geleden.

Toen hebben er reeds in de vochtig-warme atmosfeer op de aarde organische wezens geleefd; toen zwierven er door de wouden van varens, equisiten en tigillariën vreemd gevormde dieren en waren de wateren bevolkt met visschen, zonderling geschubd.

En na vervlogen eeuwen, door steeds voortgaande vervolmaking en ontwikkeling, is daaruit voortgekomen een wereld, zooals wij die nu kennen.

Van al die wezens zijn slechts die oude vormen, de versteeningen, over. Zij vertellen van een vergaan leven, dat schoon en mooi geweest kan zijn, daar de aarde nog aan 't ontluiken was, doch waarvan wij met den besten wil niets meer te weten kunnen komen, dan wat die oude vormen ons doen gissen.

Het zijn slechts vormen. Geen stukje, geen atoom van het oorspronkelijk organisme is overgebleven, maar de vorm is zoo natuurgetrouwelijk nagebootst.

In zijn jeugd is de mensch een wezen dat plastisch en vormbaar is; opvoeding, omgeving en kennissen hebben

grooten invloed op de ontwikkeling. Dan, nog voor de intrede in de maatschappij, komt een periode, waarin de mensch het zuiverste een levend organisme is. Dan is het tijdperk van kritisch denken bereikt, en men moet, omdat men in de periode van de zich ontwikkelende ideën verkeert immers alles kritisch toetsen. Komen er principes, die blijken niet stand te kunnen houden, dan weg ermee; dan moet men niet trachten drogredenen te vinden, om ze te doen blijven.

Die groei, dat zijn als levend organisme, moet men trachten te bewaren. Zoo lang mogelijk, want het is het schoonste tijdperk. Zoovelen zien het niet, en verwoesten hun bloei.

Treedt dan een mensch de groote maatschappij in, dan komt deze periode gewoonlijk aan een eind, omdat het gebruik eischt, dat men dan in het bezit is van een serie vaste denkwijzen, die niet meer veranderd mogen worden. Ieder principe, ieder dogma, dat men dan aanneemt is een organisch stuk dat versteent, is als een kristal dat uitschiet in de vloeibare massa. En langzaam en onmerkbaar schieten de kristallen door. Zijn er eenmaal een paar, dan worden vaak de latere verwelkomd en met gejuich begroet, en eindelijk stolt de geheele massa. Dan is het levende dood, wat groeide is versteend. Dan is van ontwikkeling geen sprake meer en men heeft voor zich: een man van principes, geacht en geëerd door de menigte, omdat er hier iets staat dat vast is en hard als een rots, iets wat eigenlijk niet meer is dan een omlijving van wat er vroeger mooi aan was als bloeiend organisme: een versteening.

F.

Kerktoren.

De trotsche toren rankt zijn spits van goud
Hoog in de luchten, die zoo puur en rein
Ver boven het menschelijke verheven zijn.
De grijze toren voelt zich moe en oud,

En denkt der dingen, die hij heeft aanschouwd,
Der menschen, die hij leven zag zoo klein
Daar aan zijn voet, en nu verdwenen zijn,
Begraven ònder hem, in steenen, hard en koud.

Als straks hem overstroomt de lichte ochtendzon,
Richt hij zich op, zoo fier en zelfbewust
Alsof hem niets ter wereld deren kon.

Het galmen van de zware klokketonen
Wekt even op hem uit zijn hooge rust —
En weer ziet hij de menschen tot zich komen ....

Van liefde.

Meiske zong een liedje,
Een liedje hoog en blijd,
Zij zong daarin van liefde
Als hoogste zaligheid.

Meiske zag een jonkman
Hij zei, ik heb je lief
Zij zweeg, haar oogen zeiden
Ik min je, mijn hartedief.

Haar hartedief stal haar alles.
Geluk en vreugde ineen
Haar jonge liefde nam hij
En liet haar toen alleen.

Meiske werd een vrouwtje,
Vrouwtje, dat lijdt, is zacht.
Overal kon zij geven,
Haar liefde gaf haar die macht.

MABLE.

Extaze.

Mijn geest is, als de stille zomernacht
Vol stemmingvolle rust en zoet herdenken,
Van wat de dag in fel bewegen heeft gebracht,
Hoe komt het, dat mijn ziel de weerklank is, van u,
[o, zomernacht.
Is liefde in mij ontwaakt, die mij die ruste gaf,
En opende mijn oog en hart veel inniger dan ooit
Voor Godes werk, o zomernacht.

De lichtstraal, die mij 't hart doet slaan,
Die mij verwarmt, mijn ziele streelt,
Ik vind daarvan een evenbeeld in 't licht der maan,
Dat niet verzengend als de zon, maar troostend warm
Een stille glans is over veld en beemd.
'k Aanbid daarom de stille nacht
Die uiting is van Godes macht.

v. L.

Herftszon.

Als de zonneglans glijdt over 't dorrende loover,
Een laatste lach van verzwakkende zon;
Als de bladeren dwarlen als mijn dwarlend denken,
Indrukken, die ik niet volgen kon;
Als de hei ligt bedekt met haar grauw-bruine wade,
Die de dennen omsluiten met donkeren krans,
Waar de schitring der berken als kantwerk gespreid ligt,
Dat de herfstwind verstuift in een warlenden dans;

Dan zingt ook in mij in ruischende zangen
De wind, die wuivend waait door het hout,
Dan blinkt ook in mij een mengling van tinten
Die kleurige pracht van bruin, groen en goud,
Dan zeilt ook mijn ziel met de statige wolken
Met goud omrand door de bleekblauwe lucht,
Zoo kalm en rustig, genietend het leven
Van kleur en glans en windgerucht.

PAN.

Zondagseind'.

Plots, na huiselijk Zondagavond-bijeenzijn, opgeschrikt door 't kijken van eén op 't horloge, ziend nog twintig minuten vóor 't vertrek van de tram, zoek ik vlug mijn taschje en zijn toekomstigen inhoud bij elkaar, snel afwerkend alles met vingerbeweeg van haastig doen. Dan afscheid nemen van vader, moeder en verdere huisgenooten, in den gang nog wat plakken, vlug een paar raadgevingen ontvangen, nog eens groeten, nog een tot ziens en dan glijdt zacht de voordeur open op zijne scharnieren en grauwend komt de mist die ruimte vullen. Nog een laatsten handdruk, een kus, en rustig, voldaan gestemd, door 'tgenieten van kalme huis'lijkheid, den gladden, zwartglimmenden klinkerweg op, de brug over, langs de vaart, die zwak blinkt in 't maneschijnsel, verflauwd door den mist.

Echt Hollandsch weer, je lichaam, dat kachelwarmte voelde, de laatste uren kil en klam aandoend. De boomen, zwart zich afteekenend, den weg vrij duidelijk zichtbaar door 't natte glansschijnsel. Dan weer klinkerweg na 't heroversteken der vaart en even nog zichtbaar in 't eerst 't station van de tram. Eén gloeilicht bij de laatste brug, verder zachte, getemperde maneglans, even toelatend de menschen te zien, die ongedurig heen en weer gaan bij de wachtkamer. Een tram verdwijnt in den mist, nog een klein poosje glimmend en dan weg voor 't oog. Wachten, wachten op 't afkomend trammetje, dat wisselt, ginds hoogerop. Zondagavonddrukte om 't stationnetje. Vrinden, kennissen worden weggebracht, uitgeleid door gastheer, gastvrouw, of door beiden. Groepjes,

pratend, nu stilstaand, dan heen en weer stappend, vormen lotgenooten, ook reizigers voor Den Haag. Killer wordt de mist, dikker, 't maanlicht flauwer en 't lampje bij de brug vermindert sterk voor 't oog.

't Rangeerterrein kent een enkele, juist binnengekomen locomotief, heen en weer puffend, tingelend eentonig zijn stoombel, opschrikkend sommige in de warme, hel verlichte wachtkamer zittenden.

Niets, wachten, mist .....

Op en neer loopend, steeds 't zelfde stukje weg, lui loom, met voldaanvoelende Zondagavondstemming. 't Aantal wachtenden neemt toe, niets, weer een enkele nakomer, nog niets .... Dan flauw tingelt het in de verte, in 't dikste van den mist, door een enkele gehoord, die waarschuwt nu zijn clubje: „Daar komt ie." 't Verzwakt en weer slechts pratende menschen in de mist, steeds zakkend en meer belemmerend 't maanlicht en 't lampgegloei. De tram op den dijk nadert, onbemerkt, stil, zonder belgeluid. In eens weer opvattend voor de brug over de vaart zijn eentonig ping-ping. 't Oor is 't eenige dat iets verneemt. Daarna op 't open veld onder 't zwakke lantaarnlicht twee glimpuntjes, die langzaam naderen, naderen, aangroeien; toenemende belleklank.... langzaam dringt door 't mistfloers de loco en voor ons stilstaand zien we nu pas 't vaag geschemer van de waggons. 't Afscheid wordt algemeen, handdrukken, groeten, kussen wisselend, trekt plotseling de verstrooide menschengroep als één man naar de tram. Binnenin bijna alles vol, gedrukt, scheef, gewrongen, elk op zijn plaats. Blauwig rookwaas hangt er in; op 't balkon niemand, ongeneigd als men is klamheid en vocht te trotseeren. Latend dat opgestopt gedoe, frischheid waaraan 't lichaam al weer gewend is, verkiezend buiten walm-

gestank blijf ik buiten. De machinist neemt water in, als wilde hij den dorst van zijn trekbeest lesschen. Dan geroep, gefluit, geen beweging in 't voertuig. Nog steeds hangt de grauwlinnen waterpijp in den waterbak, flauw zichtbaar in den blauwigen mist. De conducteur staat te kakelen met één van 't kantoor. Tram toch al laat, opgebeld met de telephoon, geen gehoor gekregen, een kwartier gewacht: ergerlijk. De machinist, die ook naar huis verlangt, wordt door 't hooren van dit gesprek nog meer gehaast. Dan de handbel even opklinkend.... en dan schuift het zacht voorwaarts, als de afsluiter blaas-sissend toegedraaid is door den man op de machine. De waterslang kwatst neer, klaterend uitlatend 't restje dat in de bocht bleef hangen. Nu de stoom, die zijwaarts en achteruit geblazen ons warm in 't aangezicht komt en nog de damp om ons heen vermeerdert. De machine doet zijn werk. Ting.....ting ting.....ting, aanhoudend houdt de stoombel haar eentonig werk vol, en juist door dienzelfden klank en 't zelfde rythmus verveelt zij ons gehoor. Stil, onder 't rooken, het eenig tijdverdrijf, trachtend uit te kijken, trekt bij een bocht de stoom weg en daardoor schijnt de mist weer dunner. Weer gaan we langs een vaart, met boomen, die zwijgend glijden langs de voortrommelende, tingelende donkere locomotief. Het water glansbleek, hier en daar ligt een vaartuig, ook in Zondagsrust, dof grijs glanzend van dek, zwart daarlangs van romp en weerkaatsing in 't glans're oppervlak. Aan den overkant eenige alleenstaande blokken huizen, die soms nog dof weerschijnen in 't water. Bruggetjes steken sterk wit af in den steeds dunner en dunner wordenden mist. Harder gaat de tram, meer stootend, bonkend, totdat heigeroep de bel doet zwijgen en de machine stopt.

Doch niemand duikt op uit 't waas. Dan, na even wachten,

gefluit van achteren, gevloek voorop, bellen en weer vervalt in zijn eentonig rythmus de stoombel. Als nu 't bonken langs de rail weer tot zijn maximum geklommen is, onder begeleiding steeds van dien tingel, gloedt de locomotief; een zwartvegerig gezicht wordt sterk belicht voor de vuuropening, hel afstekend bij 't blauw van den kiel en schokkend door 't kloppen van briketten. Onder 't opkijken wordt nu en dan dat klopsel op 't vuur geworpen. Een smak .... duisternis; stoppen, „Halfweg".

Weer wordt de tram op vaart gezet, weer gefluit, weer stoppen en dan fluiten, blazen, bellen en hortend gaat het door . . . Lichtend komt Den Haag opzetten. De vaart blijft, de mist, onveranderd, laat vrij matig 't maanlicht door. Ten slotte na nog eens, weer eens en nogmaals stilstaan en schudden komt 't eindpunt, waar de conducteur vóórgaat met rood licht. Er uit en voort naar den trein. Nog even is 't fluiten en tingen bij 't rangeeren hoorbaar en dan Den Haag ingetippeld, vlug vanwege 't laat zijn, maar half de voorbijgangers ziend, die kalm doorstappen. Gejool uit een kroeg, opklinkend in de stilte, op de Prinsegracht. Dan de Markt met meer menschengestap. Rechtsaf, langs Spinoza, 't geglim van plassen ontwijken, glibbervoelend den grond. Oranjeplein, stiller weer, halfslapend reeds in den nachtsoes. Één agent . . . . . Doorjagend naar de H. S. M., een stille straat door met drie menschen en drie honden. Een keft om mijn haastig gestap, dat gedempt weerklinkt. Ook hier doet de mist zich voelen. Plots dan 't groote, hooge schelwitblinkende booglicht.

Nog tijd. Kalmer nu beneden 't station door en den breeden trap op. 't Perron is druk, echt Zondagavondsdrukte met Delftsche gezichten, groeten en hier of daar blijven praten. De trein is ook laat, dus wachten.

Zoo uitkijkend naar den trein, kruipt langzaam de tijd... tot ten laatste gerommel, geklaas, geknars en gepiep ons de gelegenheid doet zien om Delft te bereiken en vlug een plekje opzoeken, een kennis vinden, babbelen en dan zet 't zich in beweging met rammelend cadans, totdat gerammel en kletteren van wisselspoorrijden ons waarschuwt voor Delft.

Dan schokt de trein, blaast. Groeten, uitstappen; en in 't gewoel meegaand de trappen af, wordt onder gedrang de contrôle gepasseerd. Met kalmen, regelmatigen stap, als uiting van 't nog overgebleven rustgevoel, willend rekken den dag, zoeken we 't door-de-weeksch tehuis op. De sleutel omgedraaid, binnengaan, deur sluiten en na 't opstommelen van den trap nog even 't licht ontstoken. Dan zoek je gauw in de kilte je bed, waar de slaap je overpeinzingen verdringt en ze in droomen omzet.

F. H.

Beginvarium.

Het puntje van een gauwen pen,
Is 't felste wapen dat ik ken.

Cats—Reyslessen.

Beginvarium.

Geef, Meester in de kunst, kritiek
Maar wik!
En scherm niet voor uw eigen kliek
Of ik!
Ei, gunt den dommen dwaas geen rust
Pik, Prik!
Maar schreeuwt ge uit nijd of luim of lust
Zoo stik.

De Genestet.

Beginvarium.

Çe sont de petites choses qui sont de temps en temps nécessaires, dans l'amitié.

Molière—Le médecin malgré lui.

Op pasgeboren Senaat.

Een nieuw model van deze welbekende machine is weer gereed.

Yost Type Writer.

Senaat 1906.

Rondom den troon waren vier dieren.

En het eerste dier was eenen leeuw gelijk, en het tweede dier een kalf gelijk, en het derde dier had het aangezigt als een mensch, en het vierde dier was eenen vliegenden arend gelijk.

Openbaring IV : 6, 7.

Senaat 1906.

Hem, die op den troon zit zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid.

En de vier dieren zeiden: Amen.

Openbaring V : 13, 14.

Kroegbestuursverkiezing.

De Bie or not de Bie, that is the question.

Shakespeare.

Antwoord aan D. S. B.

Bei den Göttern, eine grosze Antwort.

Lessing—Philotus.

Op kroegjool.

Wat 'n meeuwen, wat een meeuwen!

Heyermans—Allerzielen.

Op de Sloth-speech bij Apollo.

Wat deze redenaar U onthoudt in diepte, dat vergoedt hij U in de lengte.

Montesquieu.

Op Bloemkoolspeech 1905 (Almanak 1906).

Ghij rijmt zeer aardigh
Maar ghij zijt noch lang gienen Cats.

Bisschop van Mechelen tot Vondel.

Op eerste-jaar op de Kroeg.

En als gij in het huis gaat, zoo groet hetzelve.

Mattheüs X: 12.

Op eerste-jaars-club-inauguratie op Dispuut.

Ze stoppen zich vol tot in de keel, bemorsen daarbij hals en kop op afschuwelijke wijze en niemand waagt het, ze dan te naderen, daar zij de gewoonte hebben, ieder, die hen stoort, met den stinkenden inhoud van hun krop te bespuwen.

Horn. — Nat. Hist., Blz. 124.

Op grafelijke B-candidaat.

Ik snep er petverdemme de bellen ven.

Historisch.

Op de Corpsaap.

Mijn gat zou zich nog altijd sjeneeren als 't jou gezicht had.

Kamertjeszonde.

Op K. de J.

Artistiek laat hij, wanneer het pas geeft, eenige flesschen bordeaux en bourgogne aanrukken.

Land van Rubens.

Op Van D.

Het „Hek" is van den Dam.

Spreekwoord.

Op v.n R.ndw.ck.

Het geheel maakte den indruk van een parapluie in een foedraal.

Op laboratorium.

Eerst betalen en dan er op.

Kolenschop.

Op een praeses.

Uw preekkunst is gelijk de kunst van gouddraad trekken.
't Is: een korte tekst, lang en fijn te rekken.

P. Langendijk.

Begin van de maand.

Von Zeit zu Zeit seh ich den Alten gerne.

Faust.

Op groen in de voorzaal.

„Nu komen de monsters", fluisterde Wistik.
„De monsters der voorwereld".

Kl. Joh. II.

** Eerelid S. P. op Kroegdiës.

Uw begeerte, o mensch, richt zich op die schatten, welke door gemeenschappelijk bezit minder worden.

Dante.

** Op Kroegdiës.

De vurighe begheerte om den voorhangh, dewelcke de godinnen versluiert, te verscheuren, doet hem Iongh schijnen.

Dante.

* * De van * * voorziene paragrafen zijn niet bestemd voor 't onderwijs van het eerste jaar, zij zijn opgenomen met het oog op het onderwijs van de volgende jaren.
Schüngel—Natuurkunde, Inleiding.

Op S. W.

Ze hadden die K maar liever weg moeten laten.

Voorrede Vondel's Lucifer.

Op groenentooneel.

God helpe mij het tweede bedrijf volbrengen.

H. Gelzer, Theatermädl, München, 1904.

Op vorig corpsverslag.

Dit werk kon niet aan betere handen worden toevertrouwd. De hooge verwachting is dan ook geheel in vervulling gegaan.

De Standaard.

Op een kroegbestuurslid.

Dacht je dat hij iets deed?
Dat deed hij niet; hij deed 't niet!

Nap. de la Mar.

Groen tot donderaar.

Gij spuwt mij, gij kunt niet anders,
Ik spuw u niet, ik kan ook niet anders.

Dr. P. H. Ritter, op „Vrije Studie", Spinoza's standbeeld sprekend invoerend.

Weerbaarheidsdiner.

Ook de vader maakte zich dik.

Speenhoff.

Op K. A. R. O. S.

Jeder, sieht man ihn einzeln, ist leidlich klug und verständig;
Sind sie in corpore, gleich wird euch ein Dummkopf daraus.

Schiller.

Op nieuwen Kroegpraeses.

Don't wear your solemnity too often, it might go to rags.

George Eliot.

Op nieuwen Senaatspraeses.

Zou deze eikel tot een boom uitgroeien?

Aantrederede Senaatspraeses.

Op zeker groen.

Mocht het Uw fort niet zijn, den volke te behagen,
Zoo vlucht dan naar het Bosch, dat zal u wel verdragen,
't Verborg toch reeds zooveel in 't duister van de Hagen.

Open brief tot Rusland's adel tijdens de jongste studentenonlusten.

Op Senaatscandidaat.

Goede getuigen staan ten dienste.

Advertentieblad.

Zillerthal.

Hoogten van meer dan 3000 Eng. voet dienen evenwel vermeden te worden.

„Hoe herwin en vermeerder ik mijne levensenergie". Dalmeyer, 1904.

Op den voortdurenden toestand van Vadertje van (Voren.

Toen begon hij naar hartelust te eten.

Minerva.

Op protectieholen.

Verstoppingen moeten zoo spoedig mogelijk worden tegengegaan.

„Hoe herwin en vermeerder ik mijne levensenergie". Dalmeyer, 1904.

Secretaris Senaat.

Nadat deze gevallen was,
Regeerde Hip-pias.

Rysens—Alg. Gesch.

Op zekere 3e jaars op Odinavond.

Ik zal dien beroerling nog eens van de kroeg donderen.

Klikspaan—Stud. typen.

Kinderkamer.

In den Herfst worden ze zeer strijdlustig, terwijl ze anders zeer vreesachtig zijn.

Horn. — Nat. Hist.

Op ...jaarspraeses Apolloavond.

Kinderen moesten hier zwijgen.

Fr. v. Eeden—Kl. Joh. II.

Op 1ste jaars Kroegjool.

Hij dacht nu, dat hij aan 't einde van al zijn raadselen en moeielijkheden was gekomen.

Kl. Joh. II.

Afgetreden Consumabel op eetzaal S. P.

Wie dacht U hier te vinden?

Langendijk.

Op Cricketend eerste jaar.

Uw stemmetje klinkt zoo blij, zoo zoet . . . .

De Genestet—Annie's taal.

Societeit Phoenix.

Drauszen ziehen weisze Flocken,
Durch die nacht, der Sturm ist laut
Hier im Stübchen ist es trocken,
Warm und einsam, still vertraut.

Heine.

Op zekere 3e jaars.

„Pups kijk eens: een Dooie."

Op schrijver Prinsje Zonnegoud.

Hij dichtte, dichtte zonder end,
Zijn postpapier stond vol.
Hij was volkomen leeggepend,
Zijn hersenkas was hol.

Speenhoff.

Op .....

Ik ben een kind,
Van R. .b bemind!

Vrij naar De Genestet.

Op zeker candidaat-senator.

Klein maar dapper,

Geurige 2½ cents sigaar.

Op president 1906.

Een klein bewegelijk ventje,
Fungeert als presidentje.

Bondsalmanak 1900.

Op .....

We hebben reden te gelooven, dat André voor zijn capaciteit te hoog gestegen is.

N. Rott. Ct., 3 Juli 1902, 1e blad A.

Op Senaats-tegencandidaat.

Dàt geluk heb ik mij tot levensdoel gekozen.

Bondsalmanak 1900.

Senaatsoverdracht 1904/5.

Mijn zoon! vergeet mijn wet niet!

Spreuken III: 1.

Variaproducent.

Bind ze aan uwen hals; schrijf ze op de tafel uws harten.

Spreuken III: 3.

Examenregeling.

Zalig zijn zij die vertrouwen
Want hunner is der Goden gunst.

Moraal.

Op zeker derde jaar.

Men begaat geene merkbare fout door de capaciteit van dit lichaam te verwaarloozen.

Steyn Parve—Natuurkunde.

Op Bolland.

„'k Ben vóór de waarheid!" Goede man, 'k geloof het graag;
Maar zijt gij er achter, dat 's de vraag.

De Génestet.

Opvoering Studententooneel.

Wat Roeleke deed.

Ons Roeleken's pakje is nu klaar,
We zetten hem krulletjes in zijn haar,
We sierden zijn hals met een lintje;
Gij zoudt hem nu stelen, ons kindje.

En ik heb hem gezeid: wat ben ik blijd,
Dat gij mijn lief Roeleke 'n meisje zijt,
Toen pakte mij 't ventje reis gauwtjes,
In de aardige mollige boutjes.

G. W. Lovendaal.

Op menig hoogleeraar.

D'un magistrat ignorant
C'est la robe qu'on salue.

La Fontaine.

Kinderkamer.

Lastpost, Lastposten, Lastpostje, Lastpostjes.

De Vries en Te Winkel.

Op Delft.

Men heeft hier een goed georganiseerd bewaarschool-onderwijs.

Vereeniging Vreemdelingen Verkeer.

Op Secretaris Senaat.

Een fraaie pop, met echt haar en keurig gekleed.
Armen en beenen kunnen bewogen worden.

Lijst van premies. H. O. Company.

Inventaris-Verkiezing.

Stel U niet zonder oorzaak tegen uwen naaste; want zoudt gij verleiden met uwe lip?

Naar Spreuken XXIV : 28.

Op zeker derde jaar.

Er gaat van het lichaam eene afstootende kracht uit, omgekeerd evenredig met de tweede machten van de afstanden.

Steyn Parvé—Natuurkunde.

Op Dichter-Redacteur Weekblad.

Hij niest en hoest in rijm.

Huygens—Korenbloemen.

Diës-Comedie.

Und der Phönix präsentierte sich als ein ordinärer Haushahn.

Götz von Berlichingen.

President Carrousel.

Ein Gürtel schnurt den schlanken Leib.

Die Musik kommt.

Groenen.

Tous les genres sons bons, hors le genre ennuyeux.

Op studenten, bewoners van Rijswijk.

Heureux qui loin des cours, dans un lieu solitaire,
Se prescrit à soi-même un exil volontaire.

Cyrano, blz. 21.

Na meerderjarigheidsfeest.

Wanneer Hans weer op zijn krachten gekomen is.

Busken Huet—Een of ander land.

Op Kinderkamer.

Gewoonlijk voelen wij ons meer gestreeld door het kraaien, huppelen, stoeien en dartelen der kinderen, dan wij het later zijn door hun redelijke daden.

Montaigne.

Op tegen-candidaat Thesaurier S. P.

Daar eischt nu het kind, dat zich mondig verklaarde,
D' ontzaglijke taak des zelfstandigen mans.

Ten Kate—De Schepping.

Op zeker candidaat Almanakredactie.

Das Verlangen des Kindes nach Unterscheidung wuchs mit jedem Tage.

Goethe—Wilh. Meisters Lehrjahre.

Op dezen Almanak met Varia.

Ouderen zullen er gewis pleizier in hebben, maar in de kinderkamer zal het boek geestdrift verwekken.

Recensie N. R. Ct.

Slotvarium.

Ons resten nu nog de vele overige klassen der lagere dieren; we kunnen echter, na wat we van de vorige groepen hebben gezegd, hiermede volstaan.

J. Schmutzer. De Evolutiehypothese.

Naamlijst

der

Leden van het Delftsch Studentencorps.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.*
Aalderen, H. J. van	W.	Hugo de Grootstraat 25, idem.
Adriani, J. M. B.	W.&E.	Peperstraat 11, Boompjes 35, Rotterdam.
Aernout, W. A. J.	M.	Obrechtstr. 270, d. Haag, idem.
Albers, Lzn., D.	T.	Oude Delft 31, Marschweg, Zutphen.
Alphen, W. J. van	C.	Westerstraat 16, Rotterd., idem.
Alphen de Veer, W. H. A.	T.	Phoenixstraat 48, idem.
Ament, H. F.	T.	Daguerrestr. 50, d. Haag, idem.
Ameyden v. Duym, D. van	C.	Oude Langendijk 16, Sweelinckplein 47, den Haag.
Ameyden v. Duym, H. van	W.	Oude Delft 72, Riouwstraat 143, den Haag.
Arkenbout Schokker, J. C.	S.&W.	Hugoplein 35, v. Vollenh. str. 58, Rotterdam.
Arntzenius Jr., A. K. W.	W.	Jacob-Gerritstraat 25, Bankastraat 111, den Haag.
Assmann, O. B. W.	W.	Hypolitusbuurt 29, Tegelen.
Avis, J. L. L.	W.	Hypolytusbuurt 17a, Zaandam.
Baars, W. W.	S.&W.	Voorstraat 45b, idem.
Balbian, H. P. C. de	C.	Oude Delft 105, Arnhem.
Bast, J. C.	T.	v. Leeuwenhoeksingel 4, idem.
Bauermann, M. K. H.	M.	v. Leeuwenhoeksingel 3, idem.
Beekhuis, M. W.	W.	Voorstraat 88a, Galileïstraat 48, den Haag.
Beelaerts v. Blokland, A. G.	C.	Oude Delft 109, Riouwstraat 2, den Haag.
Begemann, S. H. A.	C.	Regentesselaan 144, d. H., idem.

* De met kleine letter gedrukte adressen zijn de vacantie-adressen.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Begram v. Eeten, J. Ch.	C.	Markt 81a, Crabetstraat 219 Q, Gouda.
Bergh, G. A. van den	W.&E.	Oude Delft 206, idem.
Bes, W. S. J.	C.	Markt 42, Tilburg.
Best, N. P. C.	W.	v. Leeuwenhoeksingel 16, idem.
Beuningen, F. W. H. van	W.	Oude Delft 141, Rijnkade 1, Utrecht.
Biegman, K. A.	M.	Hugo d. Grootstraat 115h, idem.
Birnie, G.	C.	Voorstraat 38, Nieuwstraat 67, Deventer.
Blaauw, H. H. de	E.	Oude Delft 192, Faas Eliaslaan C 203, Baarn.
Bleckmann, Th.	C.	Hypolitusbuurt 19, Bovenbergstr. 6, Arnhem.
Bloembergen, R. H.	W.	Voorstraat 58, Wilhelminastr. 51, Haarlem.
Blok. J. H.	C.	De Geer 44, 's-Gravendeel.
Blom, F. J.	C.	Havenstraat 41d, Kenaupark 27, Haarlem.
Bockom Maas, Ch. H. v.	W.	Koornmarkt 34, idem.
Bockom Maas, W. S. N. v.	T.	Pr. Hendrikstr. 4, d. Haag. idem.
Boele, J. P.	S.&W.	Oude Delft 162, idem.
Boellaard, J. W.	C.	Hugo d. Grootstraat 115h, Velp (Gelderland).
Böthlingk, F. R.	W.	Oude Delft 110, Nieuwe Plein 31, Arnhem.
Boogaerdt, W. A.	S.&W.	Voorstraat 23, idem.
Booy, J. de	C.&B.	v. Leeuwenhoeksingel 35, idem.
Bordes, P. F. de	B.	Hugoplein 109, Haarlem.
Boreel, J. L.	C.	Koornmarkt 32, Wijk aan Zee en Duin.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Borst, E.	C.	Koornmarkt 36, Lienden.
Bos, P.Az., A.	W.	Oude Delft 52, Gorinchem.
Bos, P.Az., P. A.	W.	Oude Delft 52, Gorinchem.
Bos, W.Az. A.	C.	Koornmarkt 55, Sliedrecht.
Botje, E.	S.&W.	Noordeinde 36, Groningen.
Braam Houckgeest, A.J.v.	T.	Zoeterwoudsche singel, 19, Leiden, idem.
Braat, F.Wz., F. W.	V.S.	Hooikade 16, idem.
Braat, G. J.	W.	Hooikade 16, idem.
Brandeler, W. C. Q. v. d.	W.	Binnenwatersloot 36, Kasteelplein, Breda.
Breebaart, C.	W.	Voorstraat 50, Utrecht.
Breggen, Ph. van der	C.	Binnenwatersloot 7, idem.
Breuk, W. J. de	C.	Markt 25, idem.
Brinkhorst, W. H.	C.	v. Leeuwenhoeksingel 5, Dieren.
Broek d'Obrenan, C.J.v.d.	T.	Koornmarkt 32, Bezuidenhout 91, den Haag.
Broekd'Obrenan, F.H.v.d.	T.	Gr. Hertoginnel. 87, d. H. idem.
Brouerius v.Nidek C.H.M.	E.	Obrechtstr. 292, d. Haag, Coehoornsingel 82a, Zutphen.
Brouerius v. Nidek, J.	V.S.	Kepplerstr. 20, d. Haag, Coehoornsingel Zutphen.
Brouwer, H. A.	M.	Voorstraat 45b, Rieselheim, Blaricum.
Brückman, H. W. L.	W.&E.	Prinsegracht 68, d. Haag, idem.
Bruggencate, A. ten	T.	Koornmarkt 25, Bezuidenhout 255, den Haag.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Bruijne, W. L. de	W.&E.	Havenstraat 39c, Poststraat, Zierikzee.
Bruining, J. E.	M.	Hugo de Grootstraat 34a, Almelo.
Bruins, H. K.	C.	Noordeinde 42a, idem.
Bruyn Kops, G. F.	C.	Oude Delft 37, idem.
Bruijne, M. F. de	S.&W.	Oranjelaan 7, Rijswijk, Paleis, den Helder.
Burger, W. I.,	W.&E.	Verversdijk 9, Loosduinen.
Bijsterveld, W. J. M. van	M.	Bezuidenhout 51,d. Haag, idem.
Calkoen, A. C. W.	B.	Brab. Turfmarkt 77, Leidsche vaart 86, Haarlem.
Cankrien, B. E.	W.	Choorstraat 6, Soest.
Cankrien, W. J.	W.	Kanaalweg, Soest.
Canters, R. B.	C.	Oude Delft 60, Huize Klaphek Eefde (Geld.)
Capel, L. W.	C.	Koornmarkt 53, idem.
Caron, M. H.	M.	Copernicusstr. 53,d.Haag, idem.
Caviêt, G. J. L.	T.	L. v. Meerderv. 267, d.H., idem.
Celliée Muller, J. E. du	W.	Hertog Govertk. 14, idem.
Colder, J. A. M.	W.&E.	Voorstraat 45b, idem.
Collot d'Escury, H. A. A.	M.	Oude Delft 2, Zandvoort.
Cort v. d. Linden, R. A. D.	C.	Jacob-Gerritstraat 26, Groenhoven, den Haag.
Couturier, H. L.	W. & E.	Obrechtstr. 124, d. Haag, idem.
Couvée, A. C.	C.	Hypolitusbuurt 47, L. v. Meerderv. 119 den Haag.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Croll Jr., D.	W.	Nieuwe Plantage 82, Leuvehaven 64, Rotterdam.
Dam, A. W. van	C.	Voorstraat 66, Trompstraat 343, den Haag.
Dam, D. W. van	C.	Oude Delft 70, Zalt-Bommel.
Deelken, J. E.	M.	Beeklaan 359, den Haag, idem.
Deen, M. J.	M.	Hertog Govertkade 14, PaulusPotterstr.20 Amsterdam.
Deen, T. A.	M.	Hertog Govertkade 14, Heerengracht 457 Amsterdam.
Delprat, J. P.	W.	't Molentje, Rijswijk. idem.
Denninghoff Stelling, [G. H. P.	W.	Regentesselaan 152, [den Haag, idem.
Dillen, L. R. van	T.	Oude Delft 224, Ruysdaelkade 31, Amsterdam.
Dinger, A. E.	C.	Hypolitusbuurt 24, idem.
Dirkzwager, W.	T.	Koornmarkt 55-57, Plantage, Schiedam.
Dissel, G. F. van	W.&E.	v. Swietenstr. 86, d. Haag, idem.
Doeve, G. R.	S.&W.	Theresiastr. 132, d. Haag, idem.
Dom, J. Ch.	T.	Markt 85, idem.
Douwes Dekker, E.	M.	Choorstraat 47, idem.
Douwes Dekker, E. L.	W.	Hugo de Grootstraat 88, idem.
Doyer, P.	W.	Oude Delft 141, idem.
Dresselhuys, H. H.	W.	Oude Delft 21, idem.
Driessen, P. W. J. M.	C.	Kolk 1, Rapenburg 112, Leiden.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Drossaers, F. A. E.	C.	Oude Delft 2, Boulevard Mastbosch Breda.
Dunné, L. J. van	C.	v. Leeuwenhoeksingel 26, idem.
Dusseldorp, C. J. van	W.	Koornmarkt 32, Vlaardingen.
Dutilh Jr., C. E.	W.	v. Leeuwenhoeksingel 3, idem.
Dijkstra, A. L.	T.	Molenstraat 16, idem.
Eck, J. R. van	W.	Noordeinde 30, idem.
Ekama, C.	W.&E.	Voldersgracht 15, Burgstraat 72, Utrecht.
Elfrink, L.	T.	Hugo de Grootstraat 115j, Deventer.
Elias, Ch. E.	W.	Wald.-Pyrm.k. 148, d. H., Paulus Potterstr. Amsterdam.
Engelberts, Ch.	T.	Laan van Overvest 168, idem.
Ente, J.	W.	Hugoplein 35b, Veenendaal.
Es, D. J. F. van	M.	Spoorsingel 139, idem.
Es, L. J. Ch. van	M.	Spoorsingel 139, idem.
Ett, C. J. J.	C.	Havenstraat 11, idem.
Eversmann, G. D. C.	T.	v. Merlestr. 120, d. Haag, idem.
Exter, B. van	B.	Geer 14, Amsterdam.
Eykman, C. H.	C.	v. Leeuwenhoeksingel 13, Tesselschadestr. 5 Amsterdam.
Feltmann, H. C.	W.	Westerkade 4, R'dam, idem.
Ferf, A. G.	M.	Oude Delft 2, Delistraat 39, den Haag.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Ferman, E.	T.	Phoenixstraat 37, 1e C. Huygensstr. 105 A'dam.
Figee, J. M.	E.	Noordeinde 2, Haarlem.
Floris, J.	C.	Suezkade 58, den Haag, Rue de Plattesteen, Brussel.
Fokker, A.	W.	Regentessel. 63, Rijswijk, idem.
Fokker, A. D.	C.	Nassau Zuylensteinstr. 11, [den Haag, idem.
Fol, J. G.	T.	Gr. Hertoginnelaan 19, [den Haag, idem.
Fraenkel, S. J. L.	C.	Sweelinckpl. 36, d. Haag, idem.
Franck, W. J.	T.	2e Sweelinckstraat 148, [den Haag, idem.
Fransema, J. A. N. E. R.	C.	Bezuidenh.361b, d. Haag, idem.
Freitag, B.	W.&E.	Choorstraat 18, Uhlandstrasse 2, Berlin. Charlottenburg.
Freytag, F. H. de	C.	v. Leeuwenhoeksingel 19, Willemstraat 95, den Haag.
Fremery, D. A. de	C.	Oostsingel 16, idem.
Frohwein, C. G.	T.	Oude Delft 170, Arnhem.
Fuhri Snethlage, G. H.	W.	Geer 70, idem.
Gastmann, L. A.	C.	Koornmarkt 43, Emmastr. 26, den Haag.
Gatsonides, M.	W.&E.	2e Sweelinckstraat 77, [den Haag, Parijs.
Gendt, J. van	B.	Havenstraat 17, Drie Koningenstraat 25, Arnh.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Gendt, L. van	C.	Voorstraat 79, Drie Koningenstr. 25, Arnhem.
Gentis, H. G.	E.	v. Leeuwenhoeksingel 18, Groot Hertoginnelaan 5, d. H.
Gessel, H. H. van	W.&E.	v. Swietenstr. 88, d. Haag, Raamsingel 46, Haarlem.
Geuns, J. van	W.	Molslaan 29, Keizersgracht, Amsterdam.
Gevaerts van Simons-[haven, O.	C.	Koornmarkt 32, Alexanderstraat 25, d. Haag.
Giffen, H. H. van	M.	Voorstraat 76, idem.
Goedhart, G. J. M.	W.	Wijnhaven 18, Dordrecht.
Gogh, L. van	T.	Hugo de Grootstr. 34a, Jordensstraat 59, Haarlem.
Gorter, R. Aug.	W.	Choorstraat 10, N. Buren 126, Leeuwarden.
Graaff, J. H. G. de	C.	Hypolitusbuurt 24, idem.
Grevers, H. F. G. J.	W.	Oude Delft 239, Nijmegen.
Griendt, G. E. van de	C.	Voorstraat 1, Velsen.
Groeneveld de Kater, J.	C.	Oranje-Plantage 25, idem.
Groenevelt, A.	W.&E.	Lombokstr. 8, d. Haag, idem.
Grondijs, H.	E.	Oude Delft 156, idem.
Grooters, W.	T.	Voorstraat 76, Winterswijk.
Groothoff, Ch. Th.	M.	Franklinstr. 108, d. Haag, idem.
Gunning J.Hz., J. W.	S.&W.	Oude Delft 210, van Eeghenstraat 86, Amsterd.
Haag, J. W.	C.	v. Bylandtstr. 186. d. Hg., idem.
Haan, W. de	M.	v. Leeuwenhoeksingel 9. Deventer.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Haaren, C. C. J. van	C.	Vlamingstraat 50, Kronenburgersingel Nijmegen.
Haas, G. de	W.	Markt 15, Gorinchem.
Haeften, Ch. F. van	C.	Hugo de Grootstr. 115j, idem.
Haga, K. H.	W.	Hypolitusbuurt 26, 1e Schuijtstraat 5b den Haag.
Haitsma Mulier, H. J. G.	T.	Voorstraat 4, Wagenweg 20, Haarlem.
Ham, A. van den	M.	v. Leeuwenhoeksingel 13, Linnaeusstr. 4, Amsterdam.
Hamel, A. B. van	T.	Sweelinckpl. 11, d. Haag, idem.
Hanlo, A. E. M. J.	W.	Koornmarkt 72, Roermand.
Harders, W. J.	W.	Oude Delft 30, Zuiderpark 19, Groningen.
Harte, J. Ch.	C.	Houttuinen 17, idem.
Hartjens, J. C.	T.	Prins Hendrikstr., Rijsw., Idem.
Hasselt, J. A. K. van	C.	Oostsingel 86, idem.
Hattem Hz., P. C. S. van	W.	Oude Delft 2, idem.
Hattem Jr., P. C. S. van	C.	v. Stolkweg 5, d. Haag, idem.
Heerdt, A. C. van	E.	Obrechtstr. 161, d. Haag, idem.
Heerdt tot Eversberg, [J. H. A. W. van	S.&W.	Oude Delft 42, Riouwstraat 214, den Haag.
Heide, J. W. van der	W.&E.	Coenderstraat 21, Amsterdam.
Heloma, J. S. van	W.	Hugoplein 35c, Heerenveen, Huize Voormeer.
Hengeveld, K. N.	T.	Markt 53, Haarlem.
Henny, M. A.	C.	Koornmarkt 54, idem.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Hepner, E.	W.	Oude Delft 210, v. Breestraat 41, Amsterdam.
Herklots, A. W.	S.&W.	L.v.Meerderv. 330 d. Hg., idem.
Herman, A.	W.&E.	Nicolaïstr. 28, den Haag, idem.
Heurn, W. C. van	C.	Koornmarkt 23, Gr. Hertoginnel. 117, d. Haag.
Heutsz, J. B. van		Kraijenhofstr. 57, d. Haag, idem.
Heuven, B. H. F. van	M.	Obrechtstr. 148, d. Haag, idem.
Heyning, C. Th. Ch.	W.	Koornmarkt 53, idem.
Heyning, G. A.	W.	't Molentje, Rijswijk, idem.
Heyse, E. A.	W.	v. Leeuwenhoeksingel 11, Rouaansche Kade. G. 138, Middelburg.
Hiemink, M. A.	W.	Stationsplein 60, d. Haag, Hees, bij Nijmegen.
Hoek P.P.Cz., J.	C.	Houttuinen 15, Kristianiagade 2, Kopenhagen.
Hoekstra, Tj.	C.	Oude Delft 136, Leeuwarden.
Hoeven, C. van der	E.	Havenstraat 3, Rapenburg 22, Leiden.
Hofland, J. A.	C.	Choorstraat 58, Emmastraat 5, Arnhem.
Hoffman J.Jz., W. J.	W.	Choorstraat 13, Laan Copes v. Cattenburg 79, den Haag.
Hogerwaard, E.	C.	Groot-Hertoginnel. 184 [den Haag. idem.
Holk, G. J. van	C.	Wijnhaven 4, Arnhem, Boulevard 167.
Hollender, J.	W.	Brab. Turfmarkt 67. idem.
Homoet, C.	W.&E.	Voorstraat 3, Korte Walstraat 38, Arnhem.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Hoogendijk, J.	W.	v. Leeuwenhoeksingel 16, idem.
Hoogenhuijze, H. M. van	W.	Daendelsstr. 38, d. Haag. idem.
Hoop, J. H. van der	C.	Markt 37b, Zaadmarkt, Zutphen.
Horst, H. W. ter	W.	Voorstraat 23, Arnhem.
Houben, G. F. H.	W.	Voldersgracht 13, Stevensweert.
Houtum, A. van	W.&E.	Oude Delft 42, Soestdijkerstraatweg, Hilvers.
Hoytema, A. J. van	T.	Koornmarkt 54, Culemborg.
Huber, H. W.	C.	Boterbrug 17, idem.
Huisman, A.	C.	3e Obrechtst. 237 d. Haag. idem.
Huizer, S. L.	C.	Oude Delft 42, J. v. Nassaustr. 91, d. Haag.
Hulshoff, A. R.	B.	Havenstraat 25, idem.
Huysman, H.	W.	Witte Singel 77 Leiden, idem.
Hijmans, E.	W.	Binnenwatersloot 27, Javastraat 74, den Haag.
Idema, W. P.	W.	Voorstraat 58, Singel 19, Groningen.
Immink, W. J.	C.	Oude Delft 37a, Arnhem.
Ingen-Housz, A. H.	W.	Breestraat 4, Rijnstraat 32, den Haag.
Ingenegeren. J.	C.	Oude Delft 208, idem.
Iongh, H. H. de	C.	Hugoplein 34c. v. d. Spiegelstraat 5, d. Haag.
Jagtman, A. P. J.	W.	Oude Delft 12a, idem.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Janné, J. H. A.	W.	v. Leeuwenhoeksingel 37, Willem II Singel 9, Roerm.
Janse, J.	W.	Koornmarkt 54, v. Baerlestraat 54, Amsterd.
Josephus Jitta, A. C.	W.&E.	Voorstraat 79, idem.
Jockin, V.	C.	Coenderstraat 21, Sarphatipark 77, Amsterdam.
Joekes, G. C.	W.	Rijswijk bij de Geestbrug, Stadhouderslaan 32, d. Haag.
Joekes, L. V.	C.	Laan v. Overvest 143, Sint Peterlaan 20, Arnhem.
Jong Az., A. de	W.	v. Leeuwenhoeksingel 34, Wijk C 42, Sliedrecht.
Jonge Mulock Houwer [S. de	W.	Oranjeplantage 11, 's Heer-Hendrikskinderenstr. Goes.
Jongh, G. J. de	W.	Oude Delft 136, Stadhoudersplein, Dordrecht.
Jongh, J. I. de	C.	Voorstraat 89b, idem.
Julius, M. W.	M.	v. Leeuwenhoeks. 9. Groot Weezenland. Dordrecht.
Jurling, J. G.	T.	Weimarstraat 138, d. H., idem.
Kakebeeke Gzn., J. H. C.	W.	Nieuwstraat 5, idem.
Kalis, P. H.	W.	Noordeinde 36, idem.
Kalt, IJ. H.	W.	Oude Delft 24, v. Swietenstr. 13, Leeuwarden.
Kapteijn, G. J.	W.	Oude Delft 249, idem.
Kaulbach, M. G. M.	C.	Koornmarkt 23, Boulevard, Roermond.
Kessener, H. J. A. M.	T.	Oude Delft 136, Tusschen beide Markten, Groningen.
Kessler, G. A.	W.	't Molentje Rijswijk, idem.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Kessler, J. B. A.	W.	Oude Delft 110, Bezuidenhout 73, den Haag.
Ketjen, H.	W.	Hugo de Grootstr. 115d, idem.
Kiewiet de Jonge, H. J.	B.	Huize Te Blotinge, Rijsw, Dordrecht.
Klinkhamer, H. A. W.	W.&E.	v. Leeuwenhoeksingel 4, Noordeinde 21, Delft.
Kluyver, A. J.	T.	Oude Delft 23, idem.
Knoppert, L. A. W.	M.	Havenstraat 1, idem.
Knuttel, W. P. C.	B.	Spoorsingel 3/10, idem.
Koch, J. C.	W.	Oude Delft 141, idem.
Kok, J. E. F. de	T.	Danckertstr. 52, d. H., idem.
Kolff, A. C.	C.	v. Leeuwenhoeks. 12, Middelharnis.
Kolling, J. C.	M.	Oude Delft 145, idem.
Koot, J. C.	C.	Wattstraat 13a, d. Haag, idem.
Korevaar, A.	T.	Burgwal 18, Witte Singel 83, Leiden.
Korthals Altes, J. Ph.	T.	v. Leeuwenhoeks. 11, Baarn.
Korthals Altes, W. C.	W.&E.	Nieuwe Plantage 62, Damrak 46, Amsterdam.
Kortlandt, H. C. A.	E.	Westerstraat 20, R'dam. Idem.
Kouveld, F. G.	W.&E.	Koornmarkt 55, Heerengracht 562, Amsterdam.
Kruimel, J. B.	W.	Oude Delft 156, Heerengracht 568, Amsterdam.
Kruijff Jr., H. de	W.	Oude Delft 206, Kalkmarkt 9, Amsterdam.
Kubatz, F. J.	B.	Oude Delft 99a, idem.
Kuile, M. ter	T.	Markt 46, idem.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Küller, G. P.	W.	Oude Delft 34. Tasmanstraat 149, den Haag.
Kuneman, J. H. B.	E.	Phoenixstraat 37, Av. Michel Ange 46, Bruxell.
Labouchère, J.	W.	Nieuwstraat 4, idem.
Laman Trip, G. J.	C.	Zuidwal 7a, van Lennepweg 37, den Haag.
Lambrechtsen, J. A.	W.	Voorstraat 58, Sarphatistraat 14, Amsterdam.
Lammers, W.	C.	Koornmarkt 53, Nijmegen.
Lange, M. J. de	W.	Haagweg 134, Rhenen.
Lange, P. W. de	T.	Oude Delft 55, Langestraat 85, Alkmaar.
Langemeijer, F. S.	C.	Verversdijk, h/Rietveld 2, Stationstraat 33, Maastricht.
Langguth Steuerwald, [L. G.	T.	de Perponchestr. 76, d.H., idem.
Leeuwen, A. J. H. van	W.&E.	Valeriusstr. 58, den Haag, idem.
Leeuwen, J. A. H. van	W.&E.	Valeriusstr. 58, den Haag, idem,
Leeuwen, W. H. van	W.	Oude Delft 210, Heerengracht 479, Amsterdam.
Lely, C. W.	C.	Choorstraat 27, idem.
Lennep, D. P. van	M.	Hugoplein 34c, Idem.
Lessen, H. J. van	W.&E.	Havenstraat 4, v. Wijckskade, Utrecht.
Leyds, L. W.	M.	Oude Delft 56, v. d. Spiegelstr. 3, d. Haag.
Liebert, A. H.	C.	Hugo de Grootstraat 34b, 's Gravendijkwal 294, Rotterd.
Liebert, F.	T.	v. Leeuwenhoeksingel 4, Westerkade 23, Rotterdam.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Lim, K. F.	W.	Houttuinen 15, idem.
Limburg Stirum, W. J. H. [van	C.	Oude Delft 247, idem.
Lindo, M. H.	W.	Oude Delft 72, idem.
Lion, J. J. M.	W.	Oude Delft 37, idem.
Lips, J. P. M.	W.	Boterbrug 1, Dordrecht.
Lith, L. H. van	W.&E.	v. Diemenstr. 8, d. Haag, idem.
Loghem, J. B. van	B.	Havenstraat 4, Hoethoeve, Heemstede.
Lohr, J. A.	M.	v. Leeuwenhoeksingel 35, Sarphatipark 124, Amsterdam.
Lohr, P. L.	T.	Oude Delft 60, idem.
Lohuizen, H. J. van	M.	Beeklaan 430, den Haag, idem.
Loo, R. A. P. van de	W.	Elandstr. 37, den Haag, idem.
Lookeren, J. W. H. van	C.	K. Groenewegje 127, [den Haag, idem.
Louwerse, J. M.	W.	Markt 27, idem.
Lubbers, A.	W.&E.	v. Leeuwenhoeksingel 19, idem.
Luttervelt, J. van	W.	Havenstraat 38a, idem.
Luyt, J.	W.	Binnenwatersloot 14, Sliedrecht, B. 430.
Lijnden, L. L. J. van	M.	Hugo de Grootstraat 34a, Utrecht.
Maas M.Hz., J. W.	C.	Oude Delft 2. Makkum.
Maas, M.	T.	Warande, Schiedam. idem.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Maclaine Pont, H.	B.	Kolk 3, Laan Copes 72, den Haag.
Maclaine Pont, W. P.	T.	Laan Copes v. Cattenburgh 72, d. Haag, idem.
Made, D. van der	W.	Markt 34, idem.
Mangelaar Meertens, L.	C.	Oude Delft 2, idem.
Mansvelt, C. G. van	W.	Hugo de Grootstraat 33, idem.
Marez Oyens, F. A. H. de	M.	't Molentje. Rijswijk, Laan v. Meerderv. 51, d. Haag.
Marle, H. van	W.	Noordeinde 36, idem.
Massink, J. W.	C.	v. Leeuwenhoeksingel 38, Maastricht.
Masthoff, E. L.	T.	Hugo de Grootstr. 115H. idem.
Meertens, H. A. M.	W.	Columbusstr. 32, d.Haag, idem.
Meesters, A. M. J.	C.	Koornmarkt 101, Dedemsvaart.
Menalda v. Schouwenburg, H.	B.	Markt 18, Kortenaerstr. 5, Rotterdam.
Mertens, H. F.	C.&B.	Oude Delft 170, idem.
Mesdag, F. T.	M.	Jacob-Gerritstraat 15, Thorbeckegracht 40, Zwolle.
Metz, J. W.	W.&E.	Voorstraat 79, v. Eeghenstr. 207, Amsterdam.
Meulen. E. J. van der	W.	Binnenwatersloot 12, Lange Nieuwstraat 28, Utrecht.
Meyboom, W. B.	S.&W.	Valeriusstr. 49, d. Haag, idem.
Meyboom, W. F.	T.	Oude Delft 70, v. Galenstraat 35, den Haag.
Meijer, R.	W.	Haagweg C139/3, Rijsw., idem.
Meijer, W. A. R.	W.	Oude Delft 28, Cassel.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Meijer, W. M.	W.	Haagweg C139/3, Rijsw., idem.
Meijeringh, W.	T.	Voorstraat 61, Hoogeveen.
Meijer Cluwen, F.	M.	Voorstraat 66, idem.
Meyling, W.	W.	Markt 7, Borne (O.)
Middendorf, H. J. A.	B.	Schiekade 130, Rotterd., idem.
Mikmak, P. J.	W.&S.	Oude Delft 37, v. Eeghenstr. 64, Amsterdam.
Milo, C. J. M.	T.	Laan v. Overvest 168, Heerengracht 10a, den Haag.
Modderman, J. W.	C.	Oostsingel 19, Laan v. Meerderv. 19, d. Haag.
Molenaar, A. N.	W.	Spoorsingel 3/10, Nieuwe Schoolstr. 36.
Moll, J.	C.	Oranje Plantage 21, Zijlstraat 70, Haarlem.
Montijn Jr., P. M.	W.	Hugo de Grootstr. 30, Kleiweg, Gouda.
Mouthaan, J. F.	C.	Oostsingel 63, idem.
Mullemeister, W.	W.	v. Leeuwenhoeksingel 12, Heemstede.
Muller, F. G. M.	M.	v. Leeuwenhoeksingel 37, idem.
Muller, W. J.	W.	Oude Delft 60, Prins Hendriklaan 14c, Zeist.
Mijnlieff, J.	C.	Havenstraat 40a, Vianen a. d. Lek.
Mijnlieff, J. A.	W.	Oude Delft 145, St. Walburgstraat, Tiel.
Neiszen, C. J.	E.	Koornmarkt 36, Amsteldijk 60, Amsterdam.
Nering Bögel, M. A. F.	C.	De Geer 6, Amsterdam.
Niermeijer, J.	T.	Breestraat 24, idem.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Nievelt, B. F. van	C.	Breestraat 4, Havensingel, 's-Bosch.
Nieuwenhuijzen Kruseman, A. C.	C.	Noordeinde 50, idem.
Nolen, W.	C.	v. Leeuwenhoeksingel 5, Maasstraat 9, Rotterdam.
Nolten, Ch. L.	C.	Suezkade 58, Den Haag, idem.
Noordhoorn Boelen, H.M.	W.&E.	Oude Delft 35, idem.
Nijhoff, G. P.	S.&W.	Koornmarkt 49, Heeresingel 28, Groningen.
Nijhuis, H. J.	W.	Oude Delft 56, idem.
Nijland, H. A. H.	W.	Houttuinen 15, Dordrecht.
Nijman, A. J. N.	C.	Copernicusstr. 51, d. H., idem.
Ochtman, W. A.	T.	Markt 85, Goes.
Oele, Jr., J.	W.	Voldersgracht 16, Goes.
Oosterzee Jr., J. M.H. van	C.	Hypolitusbuurt 19, idem.
Osinga, J. R.	W.&E.	v. Leeuwenhoeks. 5, Tietjerk (Fr.)
Ott de Vries, H. F.	W.&E.	Oude Delft 206, Krommewaal 25, Amsterdam.
Overveldt, M. G. van	W.	Burgwal 16, idem.
Pabbruwe, A. J.	W.	v. Leeuwenhoeks. 18, Winterswijk.
Pauwen, F. I. H. M.	C.	Oude Deltt 222, idem.
Pels Rijcken, J. W. G.	W.	Voldersgracht 17, Wilhelminastraat, Amersfoort.
Penning, J.	S.&W.	Leeuwendaallaan, Rijsw., idem.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Pesch, H. W. van	C.	Oude Delft 35, Lochem.
Philips, C. L.	W.&E.	Voorstraat 77, Singel 32, Amsterdam.
Pieters, P. C.	W.	Oude Delft 72, idem.
Pisa Jr., R.	B.	Markt 10a, Oude Gracht Tz 30, Utrecht.
Poest Clement, J. J. v. d.	W.&E.	Geer 68, Poortugaal.
Polderman, L. J.	C.	v. Bylandtstr. 153, d.H., idem.
Pont, A. F. C. de	W.	Markt 42, Tilburg.
Poppens, P. Tj.	C.	Oude Delft 34, idem.
Pot, C.	E.	Slikkerveer, idem.
Pott, E. G.	W.	Koornmarkt 55, Amsterdam.
Prins, E. Ch.	T.	Voorstraat 66, idem.
Prins, J. A.	C.	Vlamingstraat 68b, idem.
Pritzelwitz van der Horst, E. C. von	W.&E.	Brab. Turfmarkt 49, Zaadmarkt, Zutphen.
Pritzelwitz van der Horst, G. M. von	W.&E.	Brab. Turfmarkt 49, Zaadmarkt, Zutphen.
Quarles v. Ufford, Ch. F. J.	T.	Oude Delft 56, v. d. Spiegelstr. 8, den Haag.
Rademaker, C.	W.	Oude Delft 12a, idem.
Randwijck, C. J. v.	E.	Bezuidenhout 2, d. Haag, idem.
Reens, M. A.	W.	Voorstraat 77, Vossiusstraat 45, Amsterdam.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Reydon, S. J. F.	T.	Vlamingstraat 65a, idem.
Reynvaan, A. J.	C.	Binnenwatersloot 12, idem.
Reynvaan, L.	W.	Koornmarkt 11, J. Luykenstr. 26, Amsterdam.
Reyzer, J.	M.	Oude Delft 30, N. Heerengracht 209, A'dam.
Riemens, L. A. M.	W.	Oude Delft 35, idem.
Rietjens, P. W. H.	E.	Burgwal 12, idem.
Roelvink, H. C. J.	C.	Oude Delft 2, Hondhorststr. 2, Amsterdam.
Rombach, W. R.	E.	Koornmarkt 25, Wijnhaven 21, Rotterdam.
Rombouts, H.	W.&E.	Koornmarkt 65, N. Schoolstr. 38, den Haag.
Römer, M. J.	W.&E.	Hugo de Grootstr. 18, d.H. idem.
Rommenhöller Jr., C. G.	E.	Koornmarkt 54, Kurfuerstendam 47, Berlin.
Rood, A. H. van	C.&B.	Vlamingstraat 68b, idem.
Roorda, A.	S.&W.	Oude Delft 168, idem.
Roosenburg, D.	C.	Markt 42, Kanaalstraat 8, den Haag.
Roqué, Th.	T.	Oude Delft 2, idem.
Rossem, A. van	W.	Kolk 8, idem.
Royer, J. A.	C.	Oude Delft 206, Balistraat 100, den Haag.
Royer, W.	S.&W.	Oude Delft 128a, Koestraat 138, Zwolle.
Rueb, M. C.	C.	Oude Delft 141, Breda.
Rij, F. van	C.	Adelheidstraat 156, d. H. idem.
Rijn van Alkemade J. van	T.	Oude Langendijk 13, idem.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Salomonson, Jz. H.	C.	Oude Delft 24, idem.
Saltet, J. A.	T.	Havenstraat 36a, idem.
Sanches, G. J.	W.	Hypolitusbuurt 8, den Texstraat 11, Amsterdam.
Santen, P. van	C.	Oude Delft 156, Koninginnegracht 81, d. Haag.
Schagen v. Soelen Jr., J.C.	M.	Verversdijk 75, Wilhelminaweg, Apeldoorn.
Schaik, E. van	M.	v. Leeuwenhoeksingel 37. idem.
Schalkwijk, L. V.	M.	Oude Delft 24, idem.
Schaly, J. J.	C.	Hugo de Grootstr. 115a, Breukelen.
Scheer, P.	W.	Regentessel. 63, Rijswijk, idem.
Scheffer, L. S. P.	C.	Oegstgeest, bij Leiden. Huize Endegeest.
Scherpenburg, A. L. van	T.	Oude Delft 135, idem.
Schimmel Az., A.	S.&W.	Oude Delft 99a, Avenue des Villa's J. Baitsfort, [België.
Schimmel, Dz., A.	W.&E.	Vlamingstraat 47, idem.
Schmutzer, J. R. A. M.	W.	Choorstraat 51b, idem.
Schoor, P.	W.	Hugo de Grootstraat 27, Voorschoten.
Schouten, G. L.	M.	v. Leeuwenhoeksingel 27, idem.
Schram, L. C.	C.	Oranjeplantage 41, Sliedrecht.
Schreuel, J. H.	W.&E.	Galileïstr. 27, den Haag, idem.
Schrikker, P. J.	E.	Oude Langendijk 20, Keizersgr. 630, Amsterdam.
Schroeff, K. van der	W.	Geestbr.w. C142 F. Rijsw. idem.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Sebbelee Jr., H. W.	C.	Oude Delft 176, Vondelstr. 104e, Amsterdam.
Semster, W. F. B.	C.	Koornmarkt 11, idem.
Seydensaal, H.	C.	Havenstraat 8, Willemsparkweg 150, A'dam.
Sieger, J. G. W.	T.	Hugo de Grootstraat 124, v. Baerlestr. 7, Amsterdam.
Siewertszv.Reesema N.H.	W.	Hugo de Grootstraat 115, idem.
Sigmond, M.	C.	Oude Delft 215a, Werkendam.
Simon Thomas, M. J. J.	S.&W.	Schoolstr. 57, Rijswijk, idem.
Simon Thomas, W.	W.	Rijnsburgerw. 8c, Leiden, idem.
Sloth Blaauboer, L.C.L.W.	C.	Hugoplein 38, v. Galenstraat 37, den Haag.
Sluis, A. S. van der	T.	Havenstraat 37a, Hemrik. (Fr.)
Sluis, W. van der	W.	Oude Delft 55, idem.
Smit, C.	W.	Binnenwatersloot 28. Kinderdijk.
Smit, F.	W.	Oude Delft 208, Nassauplein 24, den Haag.
Smit v.d. Broecke, H.A. de	C.	Hugo de Grootstr. 123, Riouwstraat 174, den Haag.
Smits, C. J.	W.	Oude Delft 37a, Wagenweg 94, Haarlem.
Snethlage, H. C. S.	T.	Koninginnelaan C 142/3, [Rijswijk, idem.
Snitsler, J. E.	W.	Spoorsingel 23b, idem.
Snijders, C. J.	T.	Voorstraat 67, Nassaustraat 6, Utrecht.
Soeters, F. C. W. J. P.	W.&E.	Gr. Hertoginnel. 74, d. H. idem.
Söhnlein, M. G. F.	M.	Markt 31, Delft, Koninginneweg 65, Haarlem.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Spanje, N. van	C.	L. v. Meerderv. 274, d. H. Idem.
Spengler, J. G.	C.	Oude Delft 35, Idem.
Sprenger, J. W.	W.	Voorstraat 101, Middelburg.
Steenbergen, H. D.	T.	Kolk 32, 1e Hoofdstraat 72, Meppel.
Steenhuis, L. J. W.	W.&E.	Markt 42, Schiedam.
Stein Callenfels, [W. P. S. von	C.	Oude Delft 223, 2e v. d. Boschstr. 12, d. Haag.
Stenvers, W. A.	W.&E.	Franklinstr. 132, d. Haag. idem.
Stephan, B.	W.	Nieuwstraat 4, Oosterpark 61, Amsterdam.
Steyn Parvé Jr., D. J.	W.&E.	Koornmarkt 49, Wilhelminastraat 66, Haarlem.
Stieltjes, W. M. E.	C.	Oude Delft 35, idem
Stoop, P. T. M.	C.	Riouwstraat 123, d. Haag. idem.
Storm van 's Gravesande, [J. W.	W.	Voldersgracht 15, Jan v. Nassaustr. 52, den Haag.
Struve, A. E.	W.	L. v. Meerderv. 267, d. H. Idem.
Stuffken, H. J.	C.	Noordeinde 45, Idem.
Stuyfzand, J. G..	C.	Anna v. Buerenstr. 7, d.H. Idem.
Telders, J. H.	C.	Spoorsingel 138, idem.
Testas, Wz., P. H.	E.	Brab. Turfmarkt 73a, Daendelstraat 49, den Haag.
Tienhoven, C. D. van	W.	Burgwal 16. Heerengracht 516, Amsterdam.
Titsingh, H. P.	W.	Oude Delft 128a, Idem.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Tjeenk, J. de Bie Leuveling	B.	Oude Delft 210, Amsterdam.
Tjeenk Willink, A. H. J.	W.	Voorstraat 38a, Terpelkwijkpark, Zwolle,
Tombe, M. B. W. des	C.	Oude Delft 37, Maliesingel 25, Utrecht.
Traa, G. J. van	M.	Voorstraat 57, N. Binnenweg 354 Rotterdam.
Traanboer, A. L. J.	W.&E.	Stephensonstr. 28, d.H., idem,
Troetel, Ph.	W.&E.	v. Leeuwenhoeks. 35, Pl. Parklaan 27, Amsterdam.
Tromp, J. K.	C.	Markt 25, idem,
Tromp, W. H.	W.&E,	Brab. Turfmarkt 81, Vossiusstraat 53, Amsterdam.
Tromp van Holst, A.	T.	Hugo de Grootstr. 124. Amersfoort.
Tromp van Holst, C.	W.	Hugo de Grootstr. 124. Amersfoort.
Tuyll v. Serooskerken H. P. van	C.	Oude Delft 2. idem.
Tydeman, F. W. L.	T.	Brab. Turfmarkt. 81, idem.
Unger, J.	C.	Choorstraat 27. Korte Poten, den Haag.
Unger, W. J.	W.&E.	Laan van Meerdervoort 189, den Haag. idem.
Val Jr., L. G. de	C.	Voorstraat 38, den Haag.
Valkema Blouw, J. P.	W.	Verversdijk 32a, Oranjekade 33, Haarlem.
Varkevisser, W.	E.	Koningin-Emmakade 125 den Haag. dem.
Veenenbos, R. G.	M.	v. Leeuwenhoeks. 19. Oosterbeek.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Velde, H. F. van de	W.	Oude Delft 24. idem.
Veltman, W. L.	W.	Havenstraat 38. Hooge Naarderweg Hilversum.
Ven, A. van der	C.	Hugoplein 109. Wilhelminapark Apeldoorn.
Vening Meinesz, F. A.	C.	Oude Delft 210. idem.
Verhey, M. G.	T.	Laan van Overvest 168. Middelburg.
Verhoog, J. A.	C.	Geer 64. idem.
Verloop, H. C.	M.	Peperstraat 4. Predikheerenkerkhof Utrecht.
VerLoren v. Themaat, R.	C.	Oostsingel 86. Warnsveld.
Vermande, J. N.	C.	Koornmarkt 54. Hoorn.
Versfelt, J.	W.	Phoenixstraat 48. Vondelstraat 57, Nijmegen.
Versteegh, D.	E.	Oude Delft 32. Fruithof. Tiel.
Verstijnen, C. F. M.	W.	Regentessel. 63, Rijswijk. idem.
Vervloet, A. W.	T.	Hugo de Grootstr. 123. Coolsingel 17 Rotterdam.
Verwey, O. A.	C.	Oude Delft 83. idem.
Vierhout, J. G.	S.&W.	Koornmarkt 11. Heerenveen.
Visman, C. M.	T.	Wilhelminastr. 57, d. H. idem.
Visser Pz., G.	S.&W.	Houttuinen 15. Wassenaarsche weg 43 d. H.
Visser, M. C.	C.	Burgwal 22a. Heerjansdam.
Visser, J. Blokland	S.&W.	Binnenwatersloot 7. Wassenaarsche weg 43 d. H.
Vlielander Hein, C. S.	C.	Hertog Govertkade 14. Molenstraat 26 den Haag.
Vliet, G. L. W. van der	C.	Markt 52. dr. Mellink, Assen.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Vloten, H. J. L. van	C.	v. Leeuwenhoeks. 17.
Vogels, A. J. L.	W.&E.	Kortenieuwstraat 12, Utrecht. Voorstraat 75.
Voogt, N. G. de	T.	Julia v. Stolberglaan 1 d Haag. Jacob-Gerritstraat 12.
Voorst van Beest Jr., C. W. E. van	C.	v. Merlenstr. 56, den Haag. Wijnhaven 7.
Voorst Vader Jr., P. J. v.	C.	Maarssen. Oude Delft 128a.
Voort, H. W. van der	C.	Mauritskade 27, den Haag. Voorstraat 79,
Voorzanger, M.	T.	Kleverpark 67, Haarlem. Markt 50,
Vos tot Nederveen Cappel C. L. de	C.	Roermond. Voorstraat 45b,
Vreede, M. H. C.	W.	Apeldoorn. Nieuwe Rijn 69, Leiden.
Vrins, C.	C.	idem. Koninginnegr. 25, d. H.
Vrins, J.	W.&E.	idem. Koninginnegr. 25, d. H.
Vroom, L.	W.	idem. Oude Delft 220,
Vuyk, J.	B.	Stadskanaal.
Wall, M. E. van de	C.	v. Leeuwenhoeks. 34,
Waller, J. M.	W.	Prinsevinkenpark 19, d. Haag. Oude Delft 210,
Warmelink, G. J.	E.	Keizersgracht 746 Amsterdam. Choorstraat 9,
Waveren, A. G. van	C.	idem. Oude Delft 32,
Weel, H. P. C. M. van	W.	Haarlem. Statenplein 1, den Haag,
Weezenbeek, J. F. C.	C.	idem. Voorstraat 93.
		idem,

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Wefers Bettink, J.	T.	Houttuinen 17.
Weiss, F. L.	T.	idem. Oude Delft 56.
Wentholt, L. R.	C.	Willem de Zwijgerl- 14, d. H. Breestraat 4.
Westrienen, M. J. van	W.&E.	Den Helder. Oude Delft 35.
Wiemans, G. A.	C.	idem. Oude Delft 145,
Wiessing, G. E. J.	M.	idem. Conradkade 60 den Haag.
Wild, H. K. de	C.	idem. Haagweg 134,
Wilde, F. G. de	T.	Alkmaar, Hypolitusbuurt 8,
Willems, J. H. G.	W.	Hooigracht 57, Leiden. Franklinstr. 112, d. Haag,
Willeumier, J. P.	W.	idem Binnenwatersloot 12,
Willink, R. C. J.	W.	Keizersgracht 279, Amsterdam. Verversdijk 32a,
Wiltens, H. M. Andreé	S.&W.	idem. Koornmarkt 49,
Wirix, H.	C.	idem. Voldersgracht 19,
Witteveen, J. J.	W.	Idem. v. Leeuwenhoeksingel 5,
Wttewaall, G. F.	C.	Ternaard Fr. Oude Delft 168,
Wttewaall, R. A.	C.	Huize Wickenburgh Houten. v. Leeuwenhoeksingel 18,
Wulfften Palthe, A. van	T.	idem. Noordeinde 17,
Wijck, G. M. van der	C.	Hengelo (O.). Oude Delft 2,
Wijk, G. D. van	M.	Amaliastraat 16, den Haag. Koornmarkt 34,
Wijnmalen, J. A.	W.&E.	Geldermalsen. Obrechtstr. 153, d. Haag,
Wijs, W. K. de	B.	idem. Schied. singel 4, R'dam,
		idem·

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Zillesen, A. L.	E.	Oude Delft, 154, idem.
Zoest, J. H. van	T.	Koornmarkt 53, idem.
Zoetelief Norman, H. D. [E. G.	W.	Oude Delft 180, v. d. Spiegelstr. 6, den Haag.
Zuiderhoek, A. J.	C.	Oude Delft 84. Sliedrecht.
Zwager, J. A.	C.	2e Sweelinckstr. 176, d. H. idem.

Naamlijst

DER

INGESCHREVENEN AAN DE TECHNISCHE HOOGESCHOOL.

Oud-Leden van het Delftsche Studentencorps.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Albers, A. E.	W.&E.	Spoorsingel 3/137.
Alberts Azn., A.	alle less.	Nieuwe Uitleg 33, d. H.
Alphen, J. R. van	C.	Daguerrestr. 7, d. Haag.
Arends, D. A.	W.	v. Leeuwenhoeks. 39.
Asjes, L.	W.	Hugo de Grootstraat 29.
Baak, H. A. van	E.	Molenstraat 10, d. Haag.
Bamberg, D.	C.	Daguerrestr. 64, d. Haag.
Beck, C. C. W. Ch.	C.	
Beer, A.	T.	Vrouwjuttenland 10
Bekkers, H. J. J. M.	W.	Theresiastr. 106, d. Haag.
Bergsma, A. J.	E.	Oude Delft 162.
Berkhout, K. P. Th.	W.	Corn. Speelmanstr. 25, den Haag.
Biezeveld, H. N.	C.	Kanaal 10, den Haag.
Blaauw, W. G. G. de	C.	Krugerlaan 3, Gouda.
Bol, L. Ch.	W.	2e Schuitstr. 147, d. Haag.
Boland, M. L.	E.	Oude Delft 12.
Boom, H. C. A.	E.	Weimarstr. 131, d. Haag.
Botje, D. A.	W.	Markt 50.
Bousquet, E. M. H.	W.	Havenstraat 39a.
Braam Houckgeest, A.C.v.	M.	Warmond, No. 209.
Brocades Zaalberg, W. L.	T.	Daguerrestr. 169, d. Haag.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Broekd'Obrenan,P.D.v.d.	C.	Gr. Hertog.l. 87, d. Haag.
Brunt, A.	E.	v. Leeuwenhoeks. 38.
Bruins, M. B.	B.	Havenstraat 8.
Bruijn, P. A.	C.	Obrechtstr. 292, d.Haag.
Coenen, J. B. H.	C.	Havenstraat 3.
Damme, C. J.	V. S.	Noordeinde 3.
Deurvorst, W. J.	T.	Kanaalweg.
Diephuis, G.	C.	Brab. Turfmarkt. 77.
Dozy, C. M.	M.	Adelheidstr. 83, d. Haag.
Drayer, P.	E.	Obrechtstr. 138, d.Haag.
Drooge, C. van	W.	Verversdijk 50.
Dijckmeester, P. H. A.	C.	Nassaulaan 2a. d.Haag.
Elst, O. J. v. d.	M.	Copernicusstr. 95, d.H.
Famars Testas. H. B. de	W.	Brab. Turfmarkt 73a.
Feen, C. J. v. d.	W.	Haagweg 143.
Fels, E.	C.	Franklinstr. 90, d.Haag.
Fournier, F. L. P. G.	W.	v.Bylandtstr. 186, d.Haag.
Frijling, J.	C.	Oude Delft 28.
Giljam, J. B.	W.	Columbusstr. 150, d.Haag.
Gleenewinkel Kamperdijk W. J. A.	C.	Suezkade 95, den Haag.
Gomperts, S. J.	E.	vanMerlenstr. 15, d.Haag.
Granpré Molière, M. J.	B.	Laan van Overvest 144.
Gray, G.	W.	Geer 64.
Grevelink, D.	C.	Rijswijksche plein 18, den Haag.
Grivel, E.	W.	Columbusstr. 10, d. Haag.
Haighton, E. R.	C.	Choorstraat 32.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Hanjoel, F. J. H.	C.	Krayenhoffstr., d.Haag.
Harmsen, W. J. H.	C.	Kolk 32.
Hartjens, W. I.	E.	Pr. Hendriklaan, Rijswijk.
Hasselo, C.	C.	Voorstraat 79.
Hendricks, J. H.	B.	Brab. Turfmarkt 67.
Hengeveld, P. A.	W.	Gr. Hertog.l. 83, d. Haag.
Hessling, E. R.	E.	Regentessel. 38, d. Haag.
Heurn, E. A. J. N. van	C.	Burgwal 16.
Heurn, J. A. van	C.	Burgwal 16.
Heuvel Rijnders, H. v. d.	W.&E.	Oude Delft 110.
Heijmering, S. G.	all.less.	Nassau Ouwerkerkstr. 14, den Haag.
Heyting, K.	C.	Spoorsingel 23.
Hogeweg, J. L.	W.	Badhuisstr. 83, Scheven.g.
Holtappel, W. Th.	C.	Hugo de Grootstraat 27.
Honig, A.	C.	Archimedesstr. 3, d.Haag.
Hooft, 't A.	E.	
Horst, W. A. H.	M.	Oranjeplein 98, d. Haag.
Houben Whitney, H. G. J.	W.	de Perponch.str. 92, d. H.
Hoytema, J. F. van	B.	Brab. Turfmarkt 73a.
Huender, G. A.	W.	Stationsweg 45, d. Haag.
Husselman, L. J.	W.	Choorstraat 9.
Inklaar, P. P.	W.	Speelmanstr. 4, d. Haag.
Jacobs, E.	B.	Boezemsingel 216, R'dam.
Jonge, W. M. de	C.	Wijnhaven.
Jongh, C. A. de	M.	Galileïstraat 6, d. Haag.
Jordens, G. D.	E.	Julialaantjes, Rijswijk.
Jut de Bourghelles, D. J.	W.	Jac. v. d. Doesstr. 73, d.H.
Kaulbach, F. F. G.	T.	Peperstraat 9.
Käijser, C. C.	W.	Choorstraat 51b.
Kayzer, J. H. J.	all.less.	Krayenhoffstr.65, d.Haag.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Kempe. E. L.	W.	Prins Hendr.str. 26, d. H.
Kempees, E. J.	C.	Verversdijk 47.
Kerlen, J. G.	M.	Daguerrestr. 50, d. Haag.
Kessler, H. J.	W.	Joh. v. Oldenb.v.l.18, d.H.
Kist, F. C.	W.	Oude Delft 137a.
Klein, W. C.	M.	Spoorsingel 3/130.
Klinkenberg, G. A. van	W.	Koornmarkt 91.
Kluytmans, G. H. H.	C.	Hugo de Grootsraat 117.
Klijnstra, J.	E.	Galileïstraat 2, den Haag.
Koene, J. G.	C.	Daguerrestr. 64, d. Haag.
Kok, F. A.	C.	Columbusstr.120,d.Haag.
Kortlandt, H.	W.	Westerstr. 20, Rotterdam.
Kroon, M. C.	C.	Prins Hendr.l., Rijswijk.
Kuiler, K. J. L.	C.	v. Bylandtstr. 188, d. H.
Kunert, F. M. A.	M.	Choorstraat 29.
Laan, K. van der	C.	Vlamingstraat 62.
Lebret, H.	W.	Koornmarkt 65.
Leeuwen, W. van	C.	Weimarstr. 95, d. Haag.
Lens, A. F.	W.	v. Swietenstr. 88, d. Haag.
Lensink,	T.	Voorstraat 9b.
Linden, B. H. van der	M.	Voorstraat 45b.
Lindern, J. von	E.	Oude Delft 25.
Lotichius, A. P.	C.	Oude Delft 37a.
Maas, J.	W.	Lange Nieuwstraat 31, Schiedam.
Marle, T. M. B. van	C.	Oude Delft 24.
Martens, A. F. M. H. A.	C.	Brab. Turfmarkt 88.
Massink, F. G.	W.	Oude Delft 37a.
Menke, E H.	W.&E.	Oosteinde 228b.
Menschaar, C.	all.less.	Hotel Wilhelmina.
Meyer Cluwen, W.	T.	v. Leeuwenhoeksingel 19.
Moltzer, J. E.	C.	Spoorsingel 23.
Monod de Froideville, J.A.	C.	Oude Delft 28.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
MunckMortier. E. J.W. de	W.	Oude Delft 28.
Mundt, Th. W.	C.	Gr. Hertoginnel. 18, d. H.
Munniks de Jongh, W. D.	M.	Sweelinckstr. 170, d. Haag.
Nachenius, B. J.	W.	Voorstraat 97.
Naerssen, J. F. van	C.	Suezkade 138, den Haag.
Noome, C.	W.	Choorstraat 51b.
Onnen, M. F.	all. less.	Oranjelaan 11, Rijswijk.
Oppenoorth, W. F. F.	M.	Wilhelminastraat 24,
Oppenoorth, W. J.	C.	den Haag.
Oving, Hzn. H.	W.	Voorstraat 76.
Pattijn, W. A.	W.	Obrechtstr. 180, d. Haag.
Penning, J. J.	S.	Leeuwendaallaan, Rijsw.
Poelvoorde, P. J. van	C.	Vlamingstraat 72.
Prager, B. F.	C.	Voldersgracht 19.
Proos, C. F.	W.	Oude Delft 24.
Quadekker, J. A.	T.	Molenstraat 16.
Rees, A. J. van	C.	L. v. Meerderv. 190, d. H.
Reufel, H. H. M.	W.	Z. O. Buitensing. 182, d. H.
Rhijn, A. van	W.	Oude Delft 196.
Ritmeester, W.	C.	Oude Delft 224.
Roessingh, P. H.	W.	Bilderdijkstr. 6, d. Haag.
Roegholt, M. J. W.	C.	Haagweg C74.
Rueb, J.	M.	Oude Delft 152.
Rijckevorsel, M. van	M.	Waldeck-Pyrmonthk. 120 den Haag.
Rijswijk, B. W. van	V.S.	Wagenstraat 20, d. Haag.
Schaepkens, P. N. I.	C.	Stationsplein 1, d. Haag.
Schaly, Jr. J.	C.	Corn. Jolstr. 144, Scheven.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Schleurholtz Tichelaar, [H. U.	S.&W.	Binnenwatersloot 17.
Schmid, H. C.	C.	Rijn- en Schiekade 39, Leiden.
Schwarz, E.	T.	Voorstraat 4.
Siingelandt, D. J. M. G. v.	W.	Haagweg 135.
Slingelandt, W. van	W.	Haagweg 135.
Smit, W.	W.	Oude Delft 32.
Smits, F. G.	W.	Reinkenstr. 46, d. Haag.
Snethlage, R. A. E.	C.	Geer 64.
Snijders, H. W.	E.	Kanaalweg.
Steeden, P. C. van	E.	Stationsweg 45, d. Haag.
Stipriaan Luïsçius, [H. A. J. v.	all.less.	Statenplein 6, d. Haag.
Stoppelaar, A. de	W.	Oude Delft 37a.
Strengers, H.	C.&B.	Willemstr. 10a, Rijswijk.
Streur, J. F.	W.	Jacob-Gerritstraat 18.
Strumphler, H. F.	T.	Hypolitusbuurt 15.
Stuffken, J. C.	V.S.	Sweelinckpl. 75, d. Haag.
Swart, N. L.	all.less.	Sweelinckpl. 64. d. Haag.
Sweep, J. M.	C.	Daguerrestr. 48, d. Haag.
Tadema Wielandt, M. F.	E.	Vlamingstraat 26.
Thiange, L. J. C.	W.&E.	Theresiastr. 17, d. Haag.
Timmermans, Ph. W.	M.	v. Leeuwenhoeksingel 4.
Uljée Jr., A. C.	W.&E.	gr. Hertoginnel. 145, d. H.
Velthuysen, G. A. van	W.	Tullinghstr, 7, d. Haag.
Verdam, N. H.	W.	Havenstraat 37a.
Vessem, H. M. van	S.	Koornmarkt 91.
Vos, H. C. P. de	C.	v. Leeuwenhoeksingel 37.
Voûte, J. G. E. G.	C.	Hugo de Grootstraat 91.
Vries, H. B. F. de	W.	Choorstraat 54.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Warendorf. I.	W.	Noordeinde 2.
Weygers. A. J. F.	W.	Oude Delft 23.
Wichers. H. A.	C.	Koninginnelaan E. 55, [Voorburg.
Willems. J. G. H.	C.	v. Speijkstr. 125, d. Haag.
Worp. L.	W.	Rotterdamsche weg 169.

Naamlijst

DER

INGESCHREVENEN AAN DE TECHNISCHE HOOGESCHOOL,

welke geen Lid zijn van het Delftsch Studentencorps.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Adders, H.	T.	Hoflaan 47, Rotterdam.
Agerbeek, E. Ch.	W.	Daguerrestr. 88, d. Haag.
Amstel, Mej. J. E. van	T.	Stadhouderspl. 5, d. Haag.
Antheunissen, C. F.	W.	Fr. Hendr.l. 168, d. Haag.
Antonietti, J. P. A.	V.S.	Houttuinen 17.
Aronstein, C.	alle less.	Rotterdamsche weg 167.
Asselbergs, J. C. J.	alle less.	Choorstraat 51b.
Asselbergs, J. L. M.	W.	Choorstraat 51b.
Atkins, J. F. J.	S.&W.	Wilhelminak. 25, R'dam.
Baas, W. J. G. de	W.	Balistraat 25, den Haag.
Bahlmann, Mej. O.	C.	Choorstraat 43.
Bakhuis, A. L.	C.	Fr. Hendr.l. 154, d. Haag.
Bakker, F. H.	C.	Oude Delft 228.
Bakker, G. S.	S.&W.	Oude Delft 98.
Bakker, J. A.	C.	Wijnhaven 4.
Bakker, K.	C.	Oude Delft 130.
Bakx, Th. J.	C.	v. Leeuwenhoeksingel.
Bal, W.	T.	Haagweg 116.
Batenburg, J. Ph. van	C.	Columbusstraat 172, d. H.
Beek, J. R. van	IJ.	Kolk 6.
Beenhakker, P. J.	M.	Coenderstraat 17.
Beerenborg, G.	W.	Leuvehaven 24, R'dam.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Benedictus, J. J.	W.	W. de Withstr. 36, R'dam.
Benjamins, H. G.	C.	Stadhouderspl. 4, d. Haag.
Benthem. E. J.	S.	Oostsingel 36.
Bergen. C. F. van	C.	Coenderstraat 38.
Berkemeier, A. W. F.	W.&E.	Korte Mare 16, Leiden.
Bethe. J. F.	C.	Oude Delft 130.
Beyerman, Mej. A.	V.S.	Spoorsingel 2/131.
Biezeno, C. B.	W.&E.	Zuiderstraat 29.
Bik, W. H.	V.S.	Tasmanstr. 162, d. Haag.
Bisdom, Mej. J. P.	V.S.	Celebesstr. 45, den Haag.
Blaauw. J. J.	T.	Choorstraat 4.
Blaauw, J. N.	T.	Koornmarkt 44.
Blanke, C. W.	T.	Hugo de Grootstraat 113.
Blankenberg, Mej. J. V.	B.	p.a. Mej. Meyboom, [Westerbro., Rijswijk.
Blauw, A. M. de	alle less.	Oude Delft 85.
Blerkom, L. J. van	W.	Binnenweg 128, R'dam.
Boer Jr., D. D.	W.	Weimarstraat 50, d. Haag.
Boer, H. E.	C.	Verversdijk 35.
Boer Jz., F. de	W.	Voldersgracht 16.
Boer, F. Kz. de	W.	Houttuinen 17.
Boerboom, J.	C.	v. Leeuwenhoeksingel 57.
Boks, D. J.	W.	Coenderstraat 35.
Bomer, P. A.	W.	J. Houtm.str. 28, Utrecht.
Bonemeyer, H. A. Ch.	W.	Noordeinde 36.
Boterenbrood, J.	C.	Obrechtstr. 66, d. Haag.
Botter, L. F.	C.	Vrouwjuttenland 9.
Braambeek, A. J. van	W.	Oostsingel 45.
Brandenburg, W. H.	W.&E.	Hugoplein 34c.
Brandes de Roos, R.	W.	Voorstraat 70.
Brester, Mej. N.	V.S.	Hooikade 14.
Brink, C. W. ten	V.S.	Oostsingel 82.
Brinkman Visser, M. A.	C.	Oude Delft 130.
Brouwer, J. Ch.	C.	Gerrit Doustr. 34a, Leiden.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Brouwers, IJ.	W.	Voorstraat 37.
Bruigom, A. P.	W.	Voorstraat 48.
Bruyn, J. G. W. de	W.	Kepplerstraat 232, d. H.
Bruyn, J. H. de	C.	Oude Delft 161.
Bruyne, P. de	E.	Hugoplein 36c.
Bijl, Adr.	C.	Voorstraat 97.
Bijl, A. L.	S.	Zuideinde 48.
Chateleux, P. J. L. de	W.	Markt 66.
Corput, C. A. W. van der	W.	Nieuwe Haven 12, Rott.d.
Couvert, H.	T.	Koornmarkt 30.
Daalmeyer, S.	C.	Vlamingstraat 50.
Daniëls, G. W. Ph.	C.	Hugo de Grootstraat 83.
Deuss, J. Chr.	W.	Dierg.singel 86, Rotterd.
Diehl, G.	B.	Huygenspark 34, d. Haag.
Dootjes, F. J. J.	W.&E.	Dunklerstraat 1, d. Haag.
Douglas, E. A.	E.	Suezkade 116, den Haag.
Driel, A. van	S.	Hugo de Grootstraat 108.
Drift, J. B. van der	M.	Hoogstr. 197, Vlaarding.
Drift, J. B. Ch. van der	M.	Hoogstr. 197, Vlaarding.
Dumas, F. G.	C.	Stephensonstr.28,d.Haag.
Dumbar, Mej. O. B.	V.S.	Zeestraat 96, den Haag.
Duynen, J. van	M.	Merwekade18,Dordrecht.
Duyts, K. F.	S.&W.	Krayenhoffstr.55,d.Haag.
Dijk, J. A. Th. van	V.S.	Binnenweg 92, Rotterd.
Dijkerman Jr., G. J.	C.	L. v. Meerderv. 193, d. H.
Dijkgraaf-Exner, Mevr. P.	V.S.	NassauZuilenst.str.1,d. H.
Eck, J. W. D. van	W.&E.	Oude Delft 222.
Eerens, E. F. J. de	W.	Riouwstraat 17, d. Haag.
Ehrenburg, H. H.	W.&E.	Coenderstraat 31.
Eikelenstam, A.	W.	Oude Delft 28.
Elders, S.	W.	Voldersgracht 6a.
Elout, M. A.	V.S.	Oostsingel 16.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Essen, H. von	C.	Oude Molstr. 127,d.Haag.
Estor, W.	M.	Spoorsingel 34, Rotterd.
Everts, Mej. C. G.	V.S.	Oostsingel 71.
Feber, L. J. M.	C.	Hoefkade 375, d. Haag.
Feberwee, L.	IJ.	Coenderstraat 33.
Fehmers, P. G. F. F.	W.&E.	Westzeedijk 23, Rotterd.
Fels, J. J.	E.	Dennenweg 124b,d.Haag.
Ferguson, G.	W.	Dunklerstr. 57, d. Haag.
Flesseman Jr., E.	W.	Jacob Gerritstraat 17.
Folkers, G. M.	W.	AnnaPaulown.str.45.d.H.
Freydanck, H.	C.	Columbusstr. 120, d. H.
Fruytier, L. A.	W.	Koornmarkt 38.
Frijling, H.	M.	Oude Delft 28.
Fuhri, E. J. L.	C.	Stephensonsstr. 28, d. H.
Fuhri Snethlage, Mj.M.W.	T.	Koornmarkt 20a.
Gaillard, J. L.	W.	Kepplerstr. 38, d. Haag.
Ganswijk, W. van	C.	Hofwijckplein 20, d.H.
Geldens, J. A. N. M.	W.&E.	Vrouwenrecht 1.
Ghijsels, F. J. L.	B.	Verversdijk 9a.
Gisolf, W. F.	M.	Raampoortstr. 29, R'dam.
Goede, G. J. Ch. de	B.	Brab. Turfmarkt 80.
Goedhart, H.	W.	L. v. Meerderv. 95, d. H.
Goedhart, P. H.	C.	François Valentijnstr. 40, den Haag.
Goedkoop v. Nelle Mej.E.	V.S.	Oude Delft 31,
Goldman, A. E.	C.	Beeklaan 319, den Haag.
Graaff, A. de	T.	Gasthuislaan 37.
Gratama, Mej. J. G.	B.	Riouwstr. 70, den Haag.
Groeneveld, M. J. C.	T.	Jacobusstr. 23, R'dam.
Groeneweg, G. P.	C.	
Groot, J. de	T.	Koornmarkt 38.
Gulpen, H. J. van	T.	Stadhoudersstr. 1a, Rijsw.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Gijzen, A. H. M.	T.&IJ.	Kanaalweg.
Hage, A. W.	T.	Hugo de Grootstraat 87.
Halkema, F. A. C.	C.	Obrechtstr. 255, d. Haag.
Happé, P. L. E.	C.	2e Sweelinckstr. 77, d.H.
Harmelen. J. W. van	S.&W.	Hoofdstraat, Schiedam.
Havik, H. G.	T.	Oosteinde 226.
Havik, P. G.	V.S.	Oosteinde 37.
Heemskerk Düker, J.H.v.	T.	v. Leeuwenhoeks. 35.
Heil, J. W.	W.	Kruisstraat, Rotterdam.
Hengelaar Jr., L. M. van	T.	Hofwijckstr. 8, d.Haag.
Herder, P. C. den	T.	Wijnhaven 4.
Hesselfelt, L. Th.	E.	Molenstr. 43, den Haag.
Heukers, R. T.	T.	Markt 26.
Heymann, J. A.	T.	Nieuwe Plantage 1.
Hillebrant, W. H.	W.	Goudschestr. 96, R'dam.
Hillen, C.	E.	Atjehstr. 96, den Haag.
Hinlopen, J.	W.&E.	Riouwstr. 127, den Haag.
Hinlopen, Mej. J. E. A.	V.S.	Oude Schevening.weg 46, den Haag.
Hoepen, E. C. N. van	M.	Coenderstraat 17.
Hoes, D. L.	C.	Voorstraat 85b.
Hof, A. C. J.	V.S.	Teilingerstr. 21, R'dam.
Hoitsma, A.	W.	Voorstraat 85b.
Holsboer, L. N.	C.	Hofspui 101a, den Haag.
Holtzapffel, M. S. Th.	W.	Rochussenstr. 119, R'dm.
Hoogenboom, J.	B.	Havenstraat 38.
Hoogewerff, M. A. J.	S.	Havenstraat 36a.
Hoogewerff, Mej. N.	V.S.	Hooikade 17.
Hooghiemstra, J. Sj.	W.&E.	Willemstraat 13, Rijswijk.
Hoorn Janssen, P. H. van	W.&E.	Gr.Hertoginnel.105, d. H.
Horch, J. C.	E.	Houttuinen 4a.
Horn, L. B. ter	W.	Brab. Turfmarkt 77.
Horn v. d. Bos, J. L.M.v.d.,	T.	Voorschoten.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Horstmann, C. L. H.	V.S.	L. Beestenm. 125, d. Haag.
Hövig, L. J. C.	W.	Langeweg B214, Zwijndr.
Huisman, J. Tj.	C.	Geestbrug 155, Rijswijk.
Hulswit, J. F.	W.	Hofwijckpl. 25, d. Haag.
Huygens, J. H. J.	W.	Kon. Emmak. 8, d. Haag.
Ingelse, J.	W.	N. Haven 137, Schiedam.
Issels, Mej. E. H. H.	V.S.	Kanaalweg, gebouw
Issels, L. J. F.	C.	Natuurkunde.
Jansen, A. A. M.	W.	Choorstraat 36.
Jansen, W.	alle less.	Bosscheweg 392, Tilburg.
Janssen, H. J. J.	W.	Daguerrestr. 56, d. Haag.
Janssen van Raay, Mej. C.	T.	Oude Delft 180.
Janszen, J.	W.&E.	Markt 52.
Jonge, P. J. de	C.	Jacob-Gerritstraat 15.
Jongh, A. C. de	M.	Noordeinde 36.
Juten, A. L. J,	T.	Oude Delft 100.
Kaa, H. van der	C.	Burgwal 22.
Kamp, J. van de	W.&E.	Gasthuislaan 180.
Kastelijn, C. A.	M.	2e Schuytstr. 110, d. Haag.
Kat, J. O. de	C.	Nieuwe Plantage 2.
Keasberry, W. H.	M.	Franklinstr. 175, d. Haag.
Keen, C. D.	M.	Veenkade 43a, den Haag.
Keukenmeester, J. C. A.	W.&E.	Pr. Hendr.str. 117, d. H.
Keunen, J. R. M.	W.	Burgwal 35.
Kieboom, A. H. v. d.	S.&W.	Buitenwatersloot 23.
Kieboom, J. J. v. d.	W.	Buitenwatersloot 23.
Klapwijk, P.	W.	v. Leeuwenhoeksingel 39.
Klerk, B. G. de	W.	Nieuwe Laan 22.
Kleyburg, L. P.	W.	Voorstraat 97.
Klinkenberg, P.	E.	Brab. Turfm. 52.
Kloos, A. J.	C.	Spoorsingel 144.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Knape, A.	W.	Hugo de Grootstraat 31.
Knoeff, J. H. W.	T.	Ged. Burgwal 42, d. Haag.
Knol, J,	C.	Hugo de Grootstraat 24a.
Knook, A. L.	C.	Nieuwstraat 16.
Knoop Pathuis, J.	W.	Willemstr. 10a, Rijswijk.
Koch, D. M. G.	V. S.	Oude Delft 23.
Koch Th.	T.	Noordsingel 144, R'dam.
Koek van Duijne A. J. J.	C.	Joh.v.Oldenbarneveldl.50 den Haag.
Kolk Jr., J. v. d.	W.	Oude Delft 249.
Kolk, S. L. v. d.	C.	de Perponcherstr.97, d.H.
Kool, W. L. A.	W.	Jac. v. d. Doesstr. 72, d.H.
Koopmans, A. N.	W.&E.	Regentesselaan 312, d. H.
Koppen, W.	W.	Koornmarkt 1.
Koppejan, A. C.	W.&E.	v. Leeuwenhoeks. 34.
Koppejan, C. A.	T.	Markt 7.
Koreman, A. H. J.	C.	Overschieschestraat 105, Schiedam.
Kramer, P. J.	W.&E.	Leuvehaven 177, R'dam.
Kruisheer Jr. J. J.	T.	Walenburgerw.65,R'dam.
Kruyf, D.	C.	Oude Kerkstraat 9.
Kruyt, D. M.	C.	Markt 73a.
Krijnen, Q. A. A.	B.	2e Sweelinckstr. 94, d.H.
Kuyk, W. C. van	W.	1e v. d. Boschstr. 81, d.H.
Kuypers, P. W.	C.	Galileïstr. 45, den Haag.
Kuysten, A. M.	C.	Oude Delft 251.
Ladage, J. A.	S.&W.	Rijn- en Schiekade 94, Leiden.
Ladner, S. F. W.	C.	Huygenspark 21a, d.H.
Lange, S. de	T.	Nieuwe Binnenweg 336, Rotterdam.
Langezaal, Mej. A. M. D.	T.	Hooigracht 88, Leiden.
Lawik, C. N. H. van	E.	Wald.Pyrmontk.140,d.H.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Leck, J. van der	alleless.	Noordplein 45, R'dam.
Leeuwen, J. C. van	C.	François Valentijnstr. 75, den Haag.
Leeuw, A. D. de	alleless.	Markt 46.
Leeuwenburg, A. W.	W.&E.	Brab. Turfmarkt 47.
Leger, L.	M.	Buitenwatersloot 40.
Lepper, J. G.	W.&E.	Molslaan 23.
Leyh, J.	E.	Voldersgracht 18.
Lichtenbelt, Mej. A. J.	T.	Stationsweg 77, R'dam.
Lith, A. van	V. S.	Hollanderstraat 10, d.H.
Löb, L.	M.	Noordeinde 109, d.Haag.
Loenen, J. C. A. van	V. S.	Valeriusstraat 30,d.Haag.
Lokker, J. C.	T.	Voldersgracht 26.
Loon, L. M. A. van	W.	Vrouwjuttenland 7.
Loos, A. C.	W.	Oude Delft 49.
Loos, G.	T.	Hofplein 14, Rotterdam.
Lourens, M. M.	C.	Zwaardekroonstraat 4, Rotterdam.
Lubberhuizen, J. W.	W.	Rozenhof 15. Dordrecht.
Luchsinger, F. H.	W.&E.	Hugo de Grootstraat 115.
Luxemburg Wz. W.	W.	Markt 15.
Luyk, A. H. W. van	E.	Bergweg 326, R'dam.
Machwirth, J. G.	W.&E.	Tollensstraat, den Haag.
Mac Gillavry, Mej. E.	T.	Danckertstr., 41, d. Haag.
Maitland, Ch. E. A.	W.&E.	Beeklaan 364, den Haag.
Mallée, G. W.	M.	Vlietweg A4, Voorburg.
Manen, Mej. A. G. van	T.	Verversdijk 61.
Manschot, J.	T.	Van Leeuwenhoeks. 39.
Mansvelt Beck, P. J.	W.&E.	Houtweg 14, den Haag.
Mantel, J.	W.	Hypolitusbuurt 3.
Margry, J. C. F.	B.	Diergaardel. 45, Rotterd.
Marks, P.	W.	Hoogewoerd 112, Leiden.
Masthoff, J. A. B.	IJ.	Oude Delft 187.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Matthijsen, Mej. J. O.	T.	Koornmarkt 20[a].
Meerendonk, H.J.L.M. v.	S.	Stadhoud.str. 18a, Rijsw.
Meerum Terwogt, Dr. P. C. E.	V. S.	Binnenwatersloot 27.
Meeter, Mej. D. S. M.	V. S.	Schuytstraat 174, d. Haag.
Menke, J. B.	T.	Ketelstraat 22.
Mensert, W.	C.	Oude Kerkstraat 3.
Meulen, J. van der	C.	Schenkstraat 13, d. Haag.
Meij, J. A. van der	W.	Oostsingel 44.
Meyer, A. F.	C.	Koornmarkt 23.
Meijners, D. W. C. J.	C.	Geestbr.weg C142g, Rijsw.
Middelbeek, H.	W.&E.	Rijswijkschepl. 6, d. Haag.
Minderhoud, J. P.	alle less.	Markt 7.
Mink, D. J.	W.	Burgwal 22.
Minkman, D. C. J.	T.	Voorstraat 35.
Moens, J. L.	C.	Binnenwatersloot 27.
Mok, L.	E.	Swammerd.str. 28, d. H.
Möller, N. G.	E.	Brab. Turfmarkt 65.
Mouthaan, Mej. S. P. W.	alle less.	Oostsingel 63.
Mullem, D. van	W.	Kortenaerstr. 28, Rotterd.
Muller, J.	C.	L. v. Meerderv. 81, d. H.
Muller, M. J.	C.	L. v. Meerderv. 81, d. H.
Muller von Czernicki, [F. J. M.	E.	Oude Delft 115.
Munck, H. M. de	W.&E.	Singel 42, Schiedam.
Neck, Mej. F. G. van	C.	West-Kruiskade 93, Rott.
Nelemans, H. A. D.	E.	Zuidwal 7a.
Netto, S.	C.	Hofstraat 13, den Haag.
Noordijk, A.	E.	Schied. weg, Vlaardingen.
Nugteren, B.	C.	Vrouwjuttenland 13.
Oldenburger, F.	W.&E.	Markt 7.
Olthof, G. G.	W.	Oostsingel 45.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Olthuis, G.	W.	Beeklaan 259, d. Haag.
Oosterbaan, W. J.	W.	Voorstraat 37.
Oosterbeek Jr., H. J.	C.	Oude Gracht 52bis, Utr.
Opstelten, H. W.	W.&E.	Frederikstr. 89, d. Haag.
Ornstein, L. L. E.	W.	Oude Delft 178.
Pape, M. F. S.	W.	Beeklaan 354, den Haag.
Pasdeloup, W. F. Th.	W.	Gr. Hertoginnel. 104, d.H.
Perdijk, P.	W.	Westsingel 3/10.
Perelaer, A.	C.	Beeklaan 349, den Haag.
Perk, N. W.	E.	Conradkade 54, d. Haag.
Peski Jr., A. J. van	T.	Diergaardel. 49, Rotterd.
Petri, J. P. L.	V. S.	Markt 46.
Plasschaert, B. R.	E.	Hoefkade 426, d. Haag.
Ploeg, J.	W.	Coenderstraat 7a.
Ploem, V. H.	M.	Hofwijckplein 20, d. H.
Polak, M. W.	W.	Prinsestraat 81, d. Haag.
Poot, W. M.	S.&W.	Zuidwal 66, den Haag.
Poppink, C. C.	W.	Van Leeuwenhoeks. 36.
Posthuma, B.	E.	Oranjeplantage 45.
Posthumus, S.	W.	Oude Delft 35.
Proper, J. W. F. C.	C.	Barentszstraat 75, d. H.
Pijl, Ch. W. van der	W.	Stadhoudersstr. 16a Rijsw.
Quanjer, J. F.	alleless.	Noordeinde 50.
Raadt, Mej. N. de	T.	Wijdstraat 159, Gouda.
Rademaker, J. F.	V. S.	Atjehstraat 26, d. Haag.
Rademaker, J. M.	W.	Joh.v.Oldenbarneveldl.63 den Haag.
Rank, Mej. E.	T.	Markt 32.
Ravenek, Mej. F. H.	V. S.	Spoorsingel 2/130.
Razoux Schultz, V. L. A.	W.	Voorstraat 48.
Redeker, J.	C.	

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Rees, Mej. J. Ph. van	T.	Oranjeplantage 45.
Renken, J. W. M.	alle less.	Koornmarkt 49.
Riemsdijk, J. L. van	W.	Oude Delft 178.
Riemsdijk Mej. N. A. M. v.	C.	Noordeinde 12.
Riessen, A. J. van	E.	de la Reykade 12, d. Haag.
Ringers, J. A.	C.	Oostsingel 45.
Rombach, Mej. J. P.	T.	Wijnhaven 21, Rotterdam.
Rosman, L. A. S.	W.&E.	Nieuwstraat 16.
le Roy, J.	C.	van Swietenstr. 9, d. Haag.
Ruys, A.	T.	3e Obrechtstr. 237, d. H.
Rijn, W. C. K. van	E.	Wijnhaven 143, Rotterd.
Santé, H. W.	C.	Sweelinckpl. 58, d. Haag.
Sas, M. J. van	W.	Oude Delft 49.
Schaap, J. J.	M.	Dubbeldamscheweg 179, Dordrecht.
Schaik, J. C. van	C.	Hoekweg E 21b, Rijswijk.
Schelling, A. H.	E.	Paul Krugerl. 27, d. Haag.
Scheltema, Mej. A.	T.	Oude Delft 201.
Scheltema, Mej. A. W.	T.	Oude Delft 201.
Scheltema, L. J.	V. S.	Rotterdamsche weg 161.
Schepers, J. H. G.	C.	Hugoplein 108.
Schmutzer, Mej. E. A. M. A.	V. S.	L. v. Meerderv. 226, d. H.
Schouten, A.	T.	Markt 59.
Schouten, J. A.	C.	Leeuwenhoeksingel 38.
Schreuder, J. G.	W.&E.	Camaretten 1b.
Schweizer, A.	T.	Hugo de Grootstraat 113.
Sieberg, H.	C.	v. Leeuwenhoeksingel 36.
Siebers, C. P.	W.&E.	Westeinde D 74, Voorburg.
Simonsz, C. M.	M.	Binnenwatersloot 27.
Sixma Jr., K.	W.&E.	Koornmarkt 40.
Slagter. W.	W.&E.	Brab. Turfmarkt 82.
Slangen, G. J.	W.	Daguerrestr. 39, d. Haag.
Slegt, H.	C.	Oude Delft 251.
Slingervoet Ramondt, A.	alle less.	Oude Langendijk 1b.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Sluyterman v. Loo, Mej. P.	V. S.	Sweelinckpl. 35, d. Haag.
Smeulders, A. L. M. C.	V. S.	v. Speykstr. 87, den Haag.
Smid, R.	S.&W.	Koornmarkt 38.
Smit, A. F. G.	W.	Ripperdastr. 9, Haarlem.
Smit, J. W. A.	T.	Banstraat 7, den Haag.
Smit, Mej. M. L.	V. S.	Noordeinde 20.
Smit, Mej. N.	V. S.	Noordeinde 20.
Smulders, L. H. C. M.	W.&E.	Oude Kerkstraat 4.
Snethlage, Mej. J. J.	V. S.	Koninginnelaan C 142/3, [Rijswijk.
Sprang, G. van	C.	Stephensonstr. 1, d. Haag.
Spil, Mej. L. B. van der	B.	Kon. Emmak. 96, d. Haag.
Stakman, W. P.	V. S.	Teilingerstr. 21, Rotterd.
Stam, A. H.	C.	Voorstr. 107, Dordrecht.
Steegstra, J. M.	E.	Kolk 6.
Steenis, C. G. van	E.	
Steensma, J. J.	W.	Krayenhoffstr. 67, d. Haag.
Steffelaar, H. C.	E.	Pr. Mariestr. 17, d. Haag.
Steffelaar, J. M.	W.	Stationsplein 41, d. Haag.
Steffens Jr., J.	B.	Malakkastr. 16, den Haag.
Steinmetz, K. K. J. L.	E.	Koornmarkt 45.
Stemberg, Mej. G. A. E.	V. S.	Oude Delft 207.
Stigter, D. H.	W.	Brab. Turfmarkt 53.
Stoop, J. G. van der	C.	Walenburgerw. 68, R'dm.
Stout, G. H. Th.	W.	Hugo de Grootstraat 93.
Streefkerk, D. B.	W.	Oude Delft 1.
Stuitje, W.	C.	Oude Delft 12a.
Swart, H. L.	E.	Stephensonstr. 23, d. Haag.
Tas, A. J.	C.	Nieuwstr. 27, Dordrecht.
Tas, Mej. S. van der	T.	Steenstraat 35a, Leiden.
Taverne, N. J. A.	T.	Witte Singel 23, Leiden.
Terwiel, J. J.	W.	Coenderstraat 15,
Terwisga, M. R. van	W.	Verversdijk 120.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Theling, F. C.	C.	Oude Delft 176.
Thierry, J. W.	C.	v.Kinsbergenstr. 85b,d.H.
Tichler, J. W. C.	W.	Rijswijkschepl. 4, d. Haag.
Tielrooy, J.	T.	Ochterveldstr. 34, Rott.d.
Timmenga Szn., J.	IJ.	Koornmarkt 30.
Timmers Verhoeven,S.G.	W.	Voldersgracht 15.
Tönjes, C. J.	W.	Stephensonstr. 28, d. H.
Trooster, M. S. H.	W.&E.	Van Leeuwenhoeks. 37.
Valk, A. D.	M.	v. Speijckstraat 12 1, d.H.
Veen, A. L. W. E. v. d.	M.	Aloëlaan 39, Leiden.
Veen, M. P. W. van der	C.	Van Leeuwenhoeks. 36.
Veen, R. W. van der	M.	Van Leeuwenhoeks. 36.
Velden, E. A. J. M. v. d.	C.	H. de Grootstr. 6, Leiden.
Veldkamp, J.	M.	Oude Delft 210.
Verhoeven, A. G.	C.	Coenderstraat 33.
Vermast, W. M. C.	C.	Krayenhoffstr., 58, d. H.
Vermeer Jr., S. S.	S.&W.	Bezuidenhout 359/3, d. H.
Verschraage, J. A. P.	W.&E.	Oosteinde 164.
Verschuur, R.	T.	Hugo de Grootstraat 127.
Verstegen, J. H.	W.	Oude Delft 56.
Vincent, J. A.	W.	Krayenhoffstr. 58 d.Haag.
Vink, A. P. A.	C.	Oude Delft 25.
Visser, A.	C.	Kolk 3.
Vliegenthart, Mej. W. C.	V. S.	Rotterdamsche weg 82.
Volker, C. D.	W.	Raamstraat 62.
Vooren, D.	C.	Stephensonstraat 1, d. H.
Vooren, J. van	M.	Geer 22.
Vos, Th. A.	V. S.	Voorstraat 51.
Vries, J. C. de	W.	Hoogstraat 176,Schiedam.
Vries Dz., P. de	W.&E.	Brab. Turfmarkt 82.
Waals, G. van der	V. S.	Proveniersplein 13, Rotterd.
Wal, L. Tj. v. d.	C.	Choorstraat 49a.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Want, D. van der	T.	Koornmarkt 53.
Weide, Mej. O. B. v. d.	T.	Plantsoen 53, Leiden.
Weinberg, J. F.	W.&E.	Nassau Odijkstr. 25, d. H.
Weissenborn, H. Th.	W.	Conradkade 51, d. Haag.
Werf, J. van der	C.	Jacob-Gerritstraat 12.
Werst, J. J.	T.	Voorstraat 20.
Wertenbroek, N.	S.	Stadhouderstr. 18a, Rijsw.
Wessem, E. van	E.	Hugo de Grootstraat 31.
Wessem, W. van	C.	Hugo de Grootstraat 31.
West, Mej. E. van	T.	Phoenixstraat 27.
Wicherlink, E. H. Th.	M.	Hugo de Grootstraat 126.
Wiechen, P. J. L. van	C.	Zuiderstraat 98.
Wierda, K.	C.	Choorstraat 49.
Wiersum, D. F.	W.&E.	p/a.denhr. J.P.Punt, Rijsw.
Willenborg, L. J,	V. S.	Voorstraat 36.
Winkel, Mz., J.	W.&E.	Koornmarkt 38.
Wirtz, F. C. J. M.	W.	Willemstraat 61, d. Haag.
Witkamp, P.	W.&E.	Obrechtstr. 326, d. Haag.
Wittop Koning, D. A.	T.	Havenstraat 36.
Woerden H.C.z., J. van	V. S.	Fluweelen Burgw. 18, d. H.
Wolbers, G. J.	W.	Hugo de Grootstraat 91.
Wolff, Mej. Th. J. P.	T.	N. Binnenweg 334, R'dm.
Wolff, M. de	C.	Oude Delft 35.
Wolff, W. de	W.	Saftlevenstraat 19, R'dm.
Wolffensperger, P.	C.	v. Speykstr. 74, den Haag.
WolzogenKühr, J.E.A.von	C.	Haagweg 9, Rijswijk.
Wouters, C. H.	C.	Pr. Hendrikkade W.Z. 50, [Rotterdam.
Wulp, L. van der	C.	v. Kinsbergenstr. 6, d. H.
Wijman, A. H.	W.	Sweelinckpl. 68, d. Haag.
Wijtema, E.	E.	Oude Delft 136.
IJsendijk, A. van	W.	Havenstraat 39c.
IJzerman, M. J.	C.	Markt 50.

NAAM.	STUDIE-VAK.	ADRES.
Zieck, W. F.	C.	Zijlsingel 1, Leiden.
Zwart, J. de	V. S.	Herderstraat 4, den Haag.
Zwart, G. de	W.&E.	Heerenstr. 126, Voorburg.
Zijderveld, J. C.	W.	Hoogstr. 114, Schiedam.
Zijl, E. M. van der	T.	Krayenhoffstr. 55, d. H.
Zijll, H. van	B.	Woudenberg.

Totaal der ingeschrevenen

1137

waarvan

Leden van het Delftsch Studentencorps		533
in Delft wonen	426	
in andere gemeenten	106	
zonder vermelding van adres	1	
Oud-Leden van het Delftsch Studentencorps		168
in Delft wonen	86	
in andere gemeenten	81	
zonder vermelding van adres	1	
Niet-Leden van het Delftsch Studentencorps		436
in Delft wonen	221	
in andere gemeenten	212	
zonder vermelding van adres	3	

Verklaring der afkortingen.

C.	Civiel.	S.	Scheepsbouwkundig.
B.	Bouwkundig.	T.	Technoloog.
E.	Electrisch.	W.	Werktuigkundig.
M.	Mijnen.	V.S.	Versch. Studievakken.

A